

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет

ЛІСОВА ЕНТОМОЛОГІЯ

Назви основних шкідників лісових насаджень

Навчальний посібник

Харків–2023

УДК 630×4 (075.8)

Л 63

*Рекомендовано до видання вченою радою Державного біотехнологічного університету
(протокол № ?? від 28 лютого 2023 р.)*

Рецензенти: **Т.Ю. Маркіна**, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри зоології (ХНПУ ім. Г.С. Сковороди);
С.В. Горновська, канд. с.-г. наук, викладач кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин (БНАУ);
Ю.Є. Скрильник, канд. с.-г. наук, старший науковий співробітник відділу ентомології, фітопатології та фізіології (УкрНДІЛГА ім. Г.М. Висоцького)

**Автори: С.В. Станкевич, І.П. Леженіна, В.Л. Мешкова, І.В. Забродіна,
Г.В. Байдик, Л.Я. Сіроус, Л.В. Герман**

Л 63 **Лісова ентомологія: назви основних шкідників лісових насаджень /**
С.В. Станкевич, І.П. Леженіна, В.Л. Мешкова та ін. – Вид. 2-ге, перероб. і
доп. – Житомир: Видавництво «Рута», 2023. – 136 с.

ISBN ????????????

Наведено список комах шкідників лісових насаджень українською, латинською, англійською та німецькою мовами. Представлено характеристику основних рядів комах, до яких належать зазначені види, а також рисунки загальної будови та зовнішнього вигляду шкідливих видів комах для самостійної роботи студентів.

Призначено для студентів аграрних закладів вищої освіти за спеціальностями 205 «Лісове господарство», 206 «Садово-паркове господарство» та 202 «Захист і карантин рослин».

УДК 630×4 (075.8)

© Станкевич С.В., Леженіна І.П.,
Мешкова В.Л., Забродіна І.В.,
Байдик Г.В., Сіроус Л.Я.,
Герман Л.В., 2023

© Державний біотехнологічний
університет, 2023

© Дизайн обкладинки
С.В. Станкевич, 2023

ISBN ????????????

ЗМІСТ

Вступ	4
Характеристика рядів комах	5
Умовні позначення	29
Особливості фонетичної системи латинської мови	30
Назви основних шкідників лісових насаджень	34
1. Шкідники листяних порід	34
2. Шкідники хвойних порід	41
3. Шкідники розсадників і молодих насаджень	46
4. Шкідники плодів та насіння	48
4.1 Шкідники плодів та насіння листяних порід	48
4.2 Шкідники плодів та насіння хвойних порід	49
5. Технічні шкідники	50
Список рекомендованої літератури	51
Рисунки шкідливих видів комах	53

ВСТУП

При вивченні лісової ентомології запам'ятовування латинських назв шкідників є обов'язковим. Знання латинських назв шкідливих комах дає можливість краще розуміти питання, які обговорюються на симпозіумах, конференціях, воно необхідне при користуванні спеціальною літературою, а також сприяє кращому взаєморозумінню під час спілкування з колегами, у тому числі іноземними.

Згідно з навчальною програмою в посібнику наведено назви 171 шкідливого виду комах українською, латинською, англійською та німецькою мовами.

Усі види наведені у 5 розділах (шкідники листяних та хвойних порід, шкідники розсадників і молодих насаджень, шкідники плодів та насіння, технічні шкідники), назви розміщені в алфавітному порядку. Така будова полегшує запам'ятовування назв.

У кінці кожної української назви в квадратних дужках подана скорочена назва ряду, до якого належить певний вид, пояснення скорочень містяться на с. 29.

В окремому розділі посібника наведені правила читання та наголосу латинських назв шкідливих комах.

Останній розділ містить 162 рисунки морфологічних та біологічних особливостей комах, а також шкідливих видів комах, ознайомлення з якими сприятиме кращому засвоєнню морфологічних особливостей видів, що вивчаються і мають найбільш суттєве значення при вирощуванні лісових насаджень, зберіганні деревини тощо.

НАЗВИ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ

1 ШКІДНИКИ ЛИСТЯНИХ ПОРІД

1	Білан жилкуватий [Л] (рис. 65)	л. <i>Aporia crataegi</i> (Linnaeus, 1758) а. White thorn butterfly, hedge butterfly, black-veined white н. Baumweißling, m
2	Блішка дубова, або дубовий блошак, або альтика дубова [Т] (рис. 20)	л. <i>Altica quercetorum</i> Foudras, 1860 а. Oak flea beetle н. Eichenfloh, m
3	Вусач тополевий, або великий осиковий скрипун [Т] (рис. 42)	л. <i>Saperda carcharias</i> (Linnaeus, 1758) а. Large poplar longhorn н. (Großer) Pappelbock, m, Großer Espenbock m
4	Заболонник березовий [Т] (рис. 25)	л. <i>Scolytus ratzeburgii</i> E. W. Janson, 1856 а. Birch-bark beetle н. Großer Ulmensplintkäfer, m
5	Заболонник руйнівник [Т] (рис. 26)	л. <i>Scolytus scolytus</i> (Fabricius, 1775) а. (Large) elm bark beetle н. Großer Ulmensplintkäfer, m
6	Заболонник грабовий [Т]	л. <i>Scolytus carpini</i> (Ratzeburg, 1837) а. – н. Weißbuchensplintkäfer, m Hainbuchensplintkäfer, m
7	Заболонник дубовий [Т] (рис. 27)	л. <i>Scolytus intricatus</i> Ratzeburg, 1837 а. European oak bark beetle н. Eichen - Splintkäfer, m
8	Заболонник струменистий [Т] (рис. 28)	л. <i>Scolytus multistriatus</i> (Marsham, 1802) а. European elm bark beetle or smaller European elm bark beetle н. Kleiner Ulmensplintkäfer, m
9	Златка бронзова дубова [Т] (рис. 34)	л. <i>Chrysobothris affinis</i> (Fabricius, 1794) а. gold pit oak splendour beetle н. Breiter Eichen - Prachtkäfer, m

10	Златка вузькотіла вершинна [Т]	л. <i>Agrilus subauratus</i> (Gebler, 1833) а. – н. –
11	Златка вузькотіла двоплямиста [Т] (рис. 35)	л. <i>Agrilus biguttatus</i> (Fabricius, 1776) а. oak buprestid beetle oak splendour beetle oak buprestid beetle two-spotted oak borer н. Gefleckter Eichen-Prachtkäfer, m
12	Златка дубова вузькотіла верхівкова Златка вузькотіла дубова [Т]	л. <i>Agrilus angustulus</i> (Illiger, 1803) а. oak borer н. Schmalereichenheisterm – Prachtkäfer, m
13	Златка вузькотіла зелена [Т] (рис. 37)	л. <i>Agrilus viridis</i> Linnaeus, 1758 а. Beech splendour beetle н. Grüner Eichenheisterm-Prachtkäfer, m
14	Золотогуз [Л] (рис. 66)	л. <i>Euproctis chrysorrhoea</i> (Linnaeus, 1758) а. Brown-tail moth н. Goldafter, m
15	Кліт дубовий верхівковий [Т] (рис. 39)	л. <i>Xylotrechus antilope</i> (Schoenherr, 1817) а. – н. –
16	Кліт осиковий [Т] (рис. 40)	л. <i>Xylotrechus rusticus</i> (Linnaeus, 1758) а. grey tiger longicorn beetle н. –
17	Кліт дубовий строкатий [Т] (рис. 41)	л. <i>Plagionotus arcuatus</i> (Linnaeus, 1758) а. long-horned beetle н. Eichen - Widder, m
18	Кліт коротковусий [Т]	л. <i>Xylotrechus arvicola</i> (Olivier, 1795) а. – н. Sauerkirschen-Widderbock, m
19	Короїд непарний дубовий [Т] (рис. 29)	л. <i>Xyleborus monographus</i> (Fabricius, 1792) а. –

		н. Eichenholzbohrer, m kleiner schwarzer Nutzholzborkenkäfer
20	Ксифідрія вільхова [П]	л. <i>Xiphydria camelus</i> (Linnaeus, 1758) а. Alder wood wasp н. Erlenholzwespe, f
21	Ксифідрія дубова [П]	л. <i>Xiphydria longicollis</i> (Geoffroy, 1785) а. – н. Eichenholzwespe, f
22	Листовійка зелена дубова [Л] (рис. 51)	л. <i>Tortrix viridana</i> Linnaeus, 1758 а. Green oak leafroller moth green tortrix moth oak roller moth н. grüner Eichenwickler, m
23	Листовійка приморозкова [Л] (рис. 52)	л. <i>Exapate congelatella</i> (Clerck, 1759) а. – н. Frostwickler, m
24	Листовійка різнокольорова плодова [Л] (рис. 53)	л. <i>Acleris variegana</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. – н. –
25	Листовійка розанова [Л] (рис. 54)	л. <i>Archips rosana</i> (Linnaeus, 1758) а. rose leaf folder European leaf roller rose twist moth н. Heckenwickler, m brauner Rosenwickler
26	Листовійка смородинна кривовуса [Л] (рис. 55)	л. <i>Pandemis ribeana</i> Hübner, 1799 а. Barred fruit-tree tortrix н. Johannisbeerwickler, m
27	Листовійка-товстунка глодова [Л] (рис. 56)	л. <i>Archips crataegana</i> (Hübner, 1799) а. Brown oak tortrix н. Weißdomwickler, m, dicker
28	Листовійка-товстунка строкато-золотиста [Л] (рис. 57)	л. <i>Archips xylosteana</i> (Linnaeus, 1758) а. Forked red-barred tortrix moth Variegated golden tortrix apple leafroller

		brown oak tortrix twist moth forked red barred moth н. Braunfleckiger Wickler, m
29	Листоїд в'язовий [Т] (рис. 21)	л. <i>Xanthogaleruca luteola</i> (O. F. Müller, 1766) а. Elm-leaf beetle н. Ulmenblattkäfer, m
30	Листоїд вербовий червонокрилий [Т]	л. <i>Chrysomela saliceti</i> Suffrian, 1851 а. – н. Roter Weidenblattkäfer, m
31	Листоїд осиковий [Т] (рис. 22 б)	л. <i>Chrysomela tremula</i> Fabricius, 1787 а. – н. –
32	Листоїд тополевий [Т] (рис. 22 а)	л. <i>Chrysomela populi</i> Linnaeus, 1758 а. Poplar leaf beetle н. Roter Pappelblattkäfer, m
33	Лубоїд в'язовий [Т] (рис. 30)	л. <i>Pteleobius vittatus</i> (Fabricius, 1787) а. – н. Bunter Ulmenbastkäfer, m
34	Лубоїд ясеневий оливковий [Т] (рис. 31)	л. <i>Hylesinus toranio</i> (Danthoine, 1788) а. – н. Kleiner schwarzer Eschenbastkäfer, m
35	Лубоїд ясеневий великий [Т] (рис. 32)	л. <i>Hylesinus crenatus</i> (Fabricius, 1787) а. Greater ash bark beetle н. Großer schwarzer Eschenbastkäfer, m
36	Лубоїд ясеневий мінливий [Т] (рис. 33)	л. <i>Hylesinus varius</i> (Fabricius, 1775) а. Ash bark beetle н. Bunter Bastkäfer, m
37	Лунка срібляста [Л] (рис. 59)	л. <i>Phalera bucephala</i> (Linnaeus, 1758) а. Buff-tip moth н. Aschgrauer Mondfleck, m
38	Міль вербова горностаєва [Л]	л. <i>Yponomeuta rorella</i> (Hübner, 1796) а. willow ermine moth н. Weidengespinstmotte, f

39	Мінер каштановий [Л] (рис. 73)	л. <i>Cameraria ohridella</i> Deschka & Dimic, 1986 а. Horse-chestnut leaf-miner н. Rosskastanienminiermotte, f Balkan-Miniermotte, f
40	Метелик білий американський [Л] (рис. 74)	л. <i>Hyphantria cunea</i> (Drury, 1773) а. American white moth Fall webworm н. Amerikanischer weißer amerikanischer weißer Bärenspinner weiß Bär weiß Bärenspinner
41	Несправжньощитівка акацієва [Л] (рис. 126)	л. <i>Parthenolecanium corni</i> (Bouche, 1844) а. brown scale european fruit lecanium scale н. Gemeine Napfschildlaus, f, Akazienschildlaus, f
42	Ногохвіст ільмовий [Л] (рис. 60)	л. <i>Dicranura ulmi</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. Cutworm of the elm н. Ulmenspinner, m
43	Пильщик великий березовий [П] (рис. 45)	л. <i>Cimbex femoratus</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. –
44	Пильщик вербовий середній [П]	л. <i>Pseudoclavellaria amerinae</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. Weidenknopfhornwespe, f Große Weidenblattwespe, f
45	Пильщик дубовий бородавчастий [П] (рис. 46)	л. <i>Periclista albida</i> (Klug, 1816) а. – н. Warzige Eichenblattwespe, f
46	Пильщик тополевий, або осиковий строкатий [П] (рис. 75)	л. <i>Trichiocampus viminalis</i> (Fallén, 1808) а. Poplar sawfly н. Gelbe Pappelblattwespe, f

47	Пильщик ясеневий білокрапковий, або макрофія ясенева [П] (рис. 76)	л. <i>Macrophya punctumalbum</i> (Linnaeus, 1767) а. privet sawfly н. Weißpunktierte Eschenblattwespe, f
48	Прихованохоботник вільховий, або тополевий [Т] (рис. 24)	л. <i>Cryptorrhynchidius lapathi</i> (Linnaeus, 1758) а. Poplar and willow borer, н. Erlenrübler, m
49	П'ядун жовтовусий [Л] (рис. 61)	л. <i>Apocheima hispidaria</i> (Denis & Schiffermuller, 1775) а. Small brindled beauty н. Großer Blütenspanner, m
50	П'ядун зимовий [Л] (рис. 62)	л. <i>Operophtera brumata</i> (Linnaeus, 1758) а. Winter moth н. Gemeiner oder kleiner Frostspanner, m
51	П'ядун-обдирало облямований [Л]	л. <i>Erannis marginaria</i> Fabricius 1777 а. – н. –
52	П'ядун-обдирало плодовий [Л] (рис. 63)	л. <i>Erannis defoliaria</i> (Clerck, 1759) а. Mottled umber н. Großer Frostspanner, m
53	П'ядун-шовкопряд волохатий [Л] (рис. 64)	л. <i>Licia hirtaria</i> (Clerck, 1759) а. Brindled beauty Cherry spinner н. Kirschenspanner, m, Braunbindiger Spinnerspanner, m
54	Рогохвіст малий, або синій [П] (рис. 77)	л. <i>Tremex magus</i> (Fabricius, 1787) а. – н. –
55	Склівка велика [Л] (рис. 49)	л. <i>Sesia apiformis</i> (Clerck, 1759) а. European Hornet Moth н. Großer Pappelglasfliegler, m
56	Склівка мала тополева, або темнокрила [Л] (рис. 50)	л. <i>Paranthrene tabaniformis</i> (Rottemburg, 1775) а. dusky clearwing poplar clearwing н. Kleiner Pappelglasflügler, m

57	Скрипун великий осиковий [Т] (рис. 42)	л. <i>Saperda carcharias</i> (Linnaeus, 1758) а. poplar longhorn beetle н. (Großer) Pappelbock, m Großer Espenbock, m
58	Скрипун малий осиковий [Т] (рис. 43)	л. <i>Saperda populnea</i> (Linnaeus, 1758) а. Small poplar borer н. Kleiner Pappelbock, m
59	Скрипун мармуровий візерунчастий [Т] (рис. 44)	л. <i>Saperda scalaris</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. Leiterbock, m
60	Совка жовто-бура рання [Л]	л. <i>Orthosia stabilis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. Common quaker н. Gelbeulen, pi. (gelb - silber)
61	Совка жовто-сіра рання [Л]	л. <i>Orthosia cruda</i> (Denis & Schiffermüller, 1775). а. small quaker, н. –
62	Совка-синьоголівка [Л] (рис. 74)	л. <i>Diloba coeruleocephala</i> (Linnaeus, 1758) а. Figure of eight н. Blaukopf, m
63	Тремекс березовий, або великий березовий рогахвіст [П] (рис. 78)	л. <i>Tremex fuscicornis</i> (Fabricius, 1787) а. tremex wasp н. Birken - Holzwespe, f
64	Хвилівка вербова [Л] (рис. 67)	л. <i>Leucoma salicis</i> (Linnaeus, 1758) а. Satin moth white satin moth н. Pappelspinner, m Weißer Weidenspinner, m
65	Хрущ травневий західний [Т] (рис. 19)	л. <i>Melolontha melolontha</i> (Linnaeus, 1758) а. common cockchafer н. Gewöhnlicher Maikäfer, m
66	Хрущ травневий східний [Т] (рис. 19)	л. <i>Melolontha hippocastani</i> Fabricius, 1801 а. forest cockchafer н. Kleiner Feld – und Waldmaikäfer, m

67	Червиця в'їдлива [Л] (рис. 47)	л. <i>Zeurera pyrina</i> (Linnaeus, 1761) а. leopard moth н. Blausieb, m (ein Holzbohrer)
68	Червиця пахуча [Л] (рис. 48)	л. <i>Cossus cossus</i> (Linnaeus, 1758) а. Goat moth н. Weidenbohrer, m
69	Червонохвіст [Л] (рис. 68)	л. <i>Calliteara pudibunda</i> (Linnaeus, 1758) а. Pale tussock moth н. Rotschwanz, m
70	Чубатка дубова [Л] (рис. 58)	л. <i>Peridea anceps</i> (Goeze, 1781) а. Great Prominent moth н. Eichen – Glattrandspinner, m
71	Шпанка ясенева, або шпанська мушка [Т] (рис. 23)	л. <i>Lytta vesicatoria</i> (Linnaeus, 1758) а. blister beetle н. Spanische Fliege, f
72	Шовкопряд кільчастий [Л] (рис. 77)	л. <i>Malacosoma neustrum</i> (Linnaeus, 1758) а. lackey moth н. Ringel - Spinner, m
73	Шовкопряд непарний [Л] (рис. 69)	л. <i>Lymantria dispar</i> (Linnaeus, 1758) а. Gypsy moth н. Gemeiner Schwammspinner, m
74	Шовкопряд похідний дубовий [Л] (рис. 70)	л. <i>Thaumetopoea processionea</i> (Linnaeus, 1758) а. Oak processionary moth н. Eichen - Prozessionsspinner, m

2 ШКІДНИКИ ХВОЙНИХ ПОРІД

1	Антаксія чотирицяточкова [Т] (рис. 91)	л. <i>Anthaxia quadripunctata</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. Kleiner schwarzer Kiefern- Brustpunkt-Prachtkäfer, m
2	Вусач блискучий ялиновий [Т] (рис. 95)	л. <i>Tetropium castaneum</i> (Linnaeus, 1758) а. black spruce beetle н. Gemeiner Fichtenbock, m Fichtensplintbock m

3	Вусач коротковусий [Т] (рис. 96)	л. <i>Spondylis buprestoides</i> (Linnaeus, 1758) а. black longicorn beetle н. Waldbock, m
4	Вусач сірий довговусий [Т] (рис. 97)	л. <i>Acanthocinus aedilis</i> (Linnaeus, 1758) а. Timberman beetle н. Bockkäfer, m, Zimmerbock, m
5	Вусач чорний сосновий [Т] (рис. 98)	л. <i>Monochamus galloprovincialis</i> (G.-A. Olivier, 1795) а. pine sawyer н. Schneiderbock, m
6	Вусач чорний ялиновий малий [Т] (рис. 99)	л. <i>Monochamus sutor</i> (Linnaeus, 1758) а. small white-marmorated long-horned beetle н. Schusterbock, m Langhornbock, m
7	Довгоносик великий сосновий [Т] (рис. 82)	л. <i>Hylobius abietis</i> (Linnaeus, 1758) а. Large pine weevil н. Großer brauner Rüsselkäfer, m, Fichtenrübler, m
8	Пагонов'юн зимовий [Л] (рис. 100)	л. <i>Rhyacionia buoliana</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. European pine shoot moth, pine shoot tortrix moth н. Kieferntriebrübler, m
9	Пагонов'юн літній [Л] (рис. 101)	л. <i>Rhyacionia duplana</i> (Hübner, 1813) а. summer shoot moth; r Elgin shoot moth н. Kieferntriebknospengewickler, m
10	Пагонов'юн-смолівник [Л] (рис. 102)	л. <i>Retinia resinella</i> (Linnaeus, 1758) а. Pine resin-gall moth н. Kiefemharzgallenwickler, m
11	Златка синя соснова [Т] (рис. 94)	л. <i>Phaenops cyanea</i> (Fabricius, 1775) а. steelblue jewel beetle н. Echter Eichenheistern – Prachtkäfer, m

12	Короїд верхівковий [Т] (рис. 83)	л. <i>Ips acuminatus</i> (Gyllenhal, 1827) а. sharp-toothed bark beetle н. Sechszähniger Kiefernborckenkäfer, m
13	Короїд-гравер [Т] (рис. 84)	л. <i>Pityogenes chalcographus</i> Linnaeus, 1761 а. six-toothed spruce bark beetle н. Sechszähniger Fichtenborckenkäfer, m Kupferstecher, m
14	Короїд-друкар [Т] (рис. 85)	л. <i>Ips typographus</i> (Linnaeus, 1758) а. European spruce bark beetle Larger eight-toothed European spruce bark beetle Eight toothed bark beetle н. Buchdrucker, m
15	Короїд шестизубчастий, або стенограф [Т] (рис. 86)	л. <i>Ips sexdentatus</i> (Börner, 1776). а. six-toothed bark beetle н. Großer Zwölfzähniger Kiefernborckenkäfer, m
16	Лісовик хвойний [Т] (рис. 87)	л. <i>Dryocoetes autographus</i> (Ratzeburg, 1837) а. – н. Zottiger Fichtenborckenkäfer, m
17	Лубоїд сосновий великий, або великий лісовий садівник [Т] (рис. 88)	л. <i>Tomicus piniperda</i> (Linnaeus, 1758) а. common pine shoot beetle н. Bastkäfer, m
18	Лубоїд великий ялиновий [Т] (рис. 89)	л. <i>Dendroctonus micans</i> (Kugelman, 1794) а. great spruce bark beetle н. Riesenbastkäfer, m
19	Лубоїд сосновий малий, або малий лісовий садівник [Т] (рис. 90)	л. <i>Tomicus minor</i> (Hartig, 1834) а. Lesser pine-shoot beetle н. Kleiner Waldgärtner, m
20	Пильщик блідо-жовтий сосновий [П]	л. <i>Gilpinia pallida</i> (Klug, 1812) а. pallid pine sawfly н. Blasse [grüngelbe] Kiefern (buschhorn) blattwespe, f, Grüngelbe Buschhornwespe, f

21	Пильщик звичайний сосновий [П] (рис. 108)	л. <i>Diprion pini</i> (Linnaeus, 1758) а. common pine sawfly н. Waldkiefer, m
22	Пильщик рудий сосновий [П] (рис. 109)	л. <i>Neodiprion sertifer</i> (Geoffroy, 1785) а. European pine sawfly red pine sawfly, н. Gelbe н. Kiefernspinstwespe, f
23	Пильщик східний сосновий [П] (рис. 110)	л. <i>Diprion similis</i> (Hartig, 1834) а. white pine sawfly н. Ähnliche Kiefernblattwespe, f Buschhornwespe, f, Kiefernbuschhornblattwespe, f
24	Пильщик-ткач сосновий зірчастий [П] (рис. 111)	л. <i>Acantholyda posticalis</i> (Matsumura, 1912) а. pine tree web-spinning sawfly Pine web-spinning sawfly н. Große Kiefernblattwespe, f Kiefernspinstblattwespe, f Gespinst-Kiefernblattwespe, f
25	Пильщик-ткач червоноголовий [П] (рис. 112)	л. <i>Acantholyda erythrocephala</i> (Linnaeus, 1758) а. Pine false webworm Red-headed Pine Sawfly н. Rotköpfige Gespinstblattwespe, f Stahlblaue [rotköpfige] Kiefernspinstblattwespe, f
26	Пильщик-ткач сосновий поодинокий [П]	л. <i>Acantholyda hieroglyphica</i> (Christ, 1791) а. web-spinning pine-sawfly н. Kiefernkultur-Gespinstblattwespe, f Kotsack-Kiefernblattwespe, f Kiefern-Kotsackblattwespe, f
27	Підкоровик сосновий [Н] (рис.79)	л. <i>Aradus cinnamomeus</i> Panzer, 1806 а. pine bark bug н. Rindenwanze, f н. –
28	П'ядун крутокрилий сосновий [Л] (рис. 105)	л. <i>Macaria liturata</i> (Clerck, 1759) а. Tawny-barred angle moth н. Veilchengrauer [Blaugrauer] Kiefernspanner, m

29	П'ядун сосновий [Л] (рис. 104)	л. <i>Bupalus piniarius</i> (Linnaeus, 1758) а. Pine looper, н. Kiefern – Spanner, m
30	Рогохвіст великий хвойний [П] (рис. 113)	л. <i>Urocerus gigas</i> (Linnaeus, 1758) а. Greater horntail wasp Yellow-horned horntail Giant horntail giant wood wasp н. Riesenholzwespe, f
31	Рогохвіст синій [П] (рис. 114)	л. <i>Sirex juvencus</i> (Linnaeus, 1758) а. Polished horntail, blue horntail sawfly н. Blaue [gemeine] kurzgeschwänzte Kiefernholzwespe, f, Stahlblaue [schwarzblaue, gemeine] Holzwespe. f
32	Рогохвіст фіолетовий [П] (рис. 111)	л. <i>Sirex noctilio</i> Fabricius, 1793 а. sirex wasp н. Blaue Fichtenholzwespe, f Stahlblaue Kiefernholzwespe, f
33	Смолюх крапчастий [Т] (рис. 81)	л. <i>Pissodes castaneus</i> (De Geer, 1775) а. small banded pine weevil н. Kiefernmalholzrüssler, m
34	Совка соснова [Л] (рис. 107)	л. <i>Panolis flammea</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775) а. Pine beautymoth н. Kieferneule f, Fohreneule, f
35	Хрущ мармуровий [Т] (рис. 80)	л. <i>Polyphylla fullo</i> (Linnaeus, 1758) а. Marble cockchafer н. Walker, m
36	Шовкопряд-монашка [Л] (рис. 106)	л. <i>Lymantria monacha</i> (Linnaeus, 1758) а. Nun moth н. Nonne, f
37	Шовкопряд сосновий [Л] (рис. 103)	л. <i>Dendrolimus pini</i> (Linnaeus, 1758) а. Pine-tree lappet moth н. Kiefernspinner, m

3. ШКІДНИКИ РОЗСАДНИКІВ І МОЛОДИХ НАСАДЖЕНЬ

1	В'язово-злакова попелиця [Р] (рис. 117)	л. <i>Tetraneura ulmi</i> (Linnaeus, 1758) а. elm sack gall aphid fig gall н. Rüstergallenlaus, f Grasblattlaus, f
2	Звичайний сосновий хермес [Р] (рис. 119)	л. <i>Pineus pini</i> (Macquart, 1819) а. pine a woolly aphid н. europäische Kiefernwoллаus f
3	Капустянка звичайна, вовчок [Пр] (рис. 116)	л. <i>Gryllotalpa gryllotalpa</i> (Linnaeus, 1758) а. European mole cricket н. Maulwurfsgrille, f
4	Ковалик блискучий [Т]	л. <i>Selatosomus aeneus</i> (Linnaeus, 1758) а. Green Click Beetle н. Erzfärberer Kammschnellkäfer, m
5	Ковалик посівний [Т] (рис. 129)	л. <i>Agriotes sputator</i> (Linnaeus, 1758) а. potato wireworm, common click beetle н. Kleiner Saatschnellkäfer punktiert, m
6	Ковалик смугастий [Т]	л. <i>Agriotes lineatus</i> (Linnaeus, 1767) а. Lined click beetle, н. Gemeiner Saatschnellkäfer, m
7	Ковалик темний [Т]	л. <i>Agriotes obscurus</i> (Linnaeus, 1758) а. dusky wireworm beetle н. Dusterer Saatschnellkäfer, m
8	Кравець [Т] (рис. 128)	л. <i>Lethrus apterus</i> (Laxmann, 1770) а. – н. Rebenschneider m, Zwiebelhornkäfer, m
9	Липова попелиця [Р] (рис. 120)	л. <i>Eucallipterus tiliae</i> (Linnaeus, 1758) а. common lime aphid н. Lindenzierlaus, f
10	Лучний метелик [Л] (рис. 133)	л. <i>Loxostege sticticalis</i> Linnaeus, 1761 а. Beet webworm, garden beetle н. Rübenzünsler, m
11	Мідляк піщаний [Т] (рис. 130)	л. <i>Opatrum sabulosum</i> (Linnaeus, 1760) а. darkling beetle н. Großer Staubkäfer, m

12	Пемфіг черешковий [Р] (рис. 121)	л. <i>Pemphigus bursarius</i> (Linnaeus, 1758) а. poplar-lettuce aphid Lettuce root aphid, poplar-lettuce gall aphid, Poplar leaf-stalk aphid, Poplar-lettuce aphid н. Salatwurzellaus, f, Pappelblattstiellaus, f
13	Сімідобій березовий [Р] (рис. 122)	л. <i>Symydobius oblongus</i> (von Heyden, 1837) а. Shiny birch aphid н. Birkentrieblaus, f
14	Совка-гамма [Л] (рис. 131)	л. <i>Autographa gamma</i> (Linnaeus, 1758) а. Silver gamma moth н. Gamma - Eule, f
15	Совка озима [Л] (рис. 132 а)	л. <i>Agrotis segetum</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. Turnip moth н. Wintereule, f
16	Совка оклична [Л] (рис. 132 б)	л. <i>Agrotis exclamationis</i> (Linnaeus, 1758) а. heart and dart moth dart moth exclamator cutworm н. Kreuzwurzelleule, f
17	Строката дубова попелиця [Р]	л. <i>Thelaxes dryophila</i> (Schrank, 1801) а. Common oak thelaxid н. Eichenmaskenlaus, f
18	Строкатий дубовий ляхнус [Р] (рис. 123)	л. <i>Lachnus roboris</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. Eichenbaumlaus, f, Eichenkopflaus f
19	Цинара соснова [Р] (рис. 124)	л. <i>Cinara pini</i> (Linnaeus, 1758) а. Pine [white pine, sylvestris] aphid н. Graue Kiefernblattlaus, f, Große Kiefernringenlaus, f
20	Цинара соснова широка [Р] (рис. 125)	л. <i>Cinara pinea</i> (Mordvilko, 1894) а. large pine aphid н. Braune Kiefernblattlaus

21	Щитівка яблунева комоподібна [Р] (рис. 127)	л. <i>Lepidosaphes ulmi</i> (Linnaeus, 1758) a. apple mussel scale oystershell scale н. Kommaschildlaus, f
----	---	---

4. ШКІДНИКИ ПЛОДІВ ТА НАСІННЯ

4.1 Шкідники плодів та насіння листяних порід

1	Вогнівка акацієва [Л] (рис. 145)	л. <i>Etiella zinckenella</i> (Treitschke, 1832) a. pea pod borer Limabean pod borer н. Olivenbraune Saatmotte, f
2	Галиця-насі́ннеїд березова [Д] (рис. 148)	л. <i>Semudobia betulae</i> (Winnertz, 1853) a. Birch seed gall midge н. Birkensamen-Gallmücke, f
3	Довгоносик горіховий [Т] (рис. 134)	л. <i>Curculio nucum</i> Linnaeus, 1758 a. Nut weevil н. Haselnußbohrer, m Nußbohrer, m Nußrüßler, m
4	Довгоносик жолудевий [Т] (рис. 135)	л. <i>Curculio glandium</i> Marsham, 1802 a. Acorn weevil н. (Großer) Eichelrüßler, m
5	Довгоносик каштановий [Т] (рис. 136)	л. <i>Curculio elephas</i> (Gyllenhal, 1836) a. Chestnut weevil н. Eßkastanienbohrer m, Kastanienbohrer m
6	Довгоносик-насі́ннеїд кленовий [Т] (рис. 137)	л. <i>Bradybatus creutzeri</i> Germar, 1824 a. – maple weevil н. –
7	Довгоносик-насі́ннеїд ясеневий [Т] (рис. 138)	л. <i>Lignyodes suturatus</i> Fairmaire, 1859 a. – н. –
8	Зерноїд акацієвий [Т] (рис. 139)	л. <i>Kitorrhinus quadriplagiatus</i> Motschulsky, 1839 a. – н. –
9	Насі́ннеїд акацієвий [П] (рис. 147)	л. <i>Eurytoma caraganae</i> Nikolskaya, 1952 a. – н. –

10	Плодожерка жолудева [Л] (рис. 140)	л. <i>Cydia splendana</i> (Hübner, 1799) а. Chestnut and acorn moth н. Eichelwickler, m, Kastanienwickler, m, Eßkastanienwickler, m
11	Плодожерка букова [Л] (рис. 141)	л. <i>Cydia fagiglandana</i> (Zeller, 1841) а. beech seed moth н. Buchenwickler, m
12	Плодожерка горішникова, або ліщинова [Л] (рис. 142)	л. <i>Cydia amplana</i> (Hübner, 1800) а. Nut tortix н. Rötlichbrauner Hazelnußwickler, m
13	Плодожерка кленова [Л] (рис. 143)	л. <i>Cydia inquinatana</i> (Hübner, 1800) а. – н. Ahornwickler, m
14	Плодожерка кленова велика [Л] (рис. 144)	л. <i>Pammene regiana</i> (Zeller, 1849) а. – н. Ahornwickler, m
15	Совка в'язова жовтувата [Л] (рис. 146)	л. <i>Cosmia trapezina</i> (Linnaeus, 1758) а. dun-bar pinion н. Trapezeule, f, Hellgelbe Ulmeneule, f

4.2 Шкідники плодів та насіння хвойних порід

1	Вогнівка шишкова [Л] (рис. 151)	л. <i>Dioryctria abietella</i> (Denis & Schiffermüller, 1775) а. spruce-cone-moth н. Fichtenzapfenzünsler, m
2	Галиця ялинова насіннева [Д] (рис. 154)	л. <i>Plemeliella abietina</i> Seitn. а. – н. Fichtensamen-Gallmücke, f
3	Листовійка ялинова шишкова [Л] (рис. 150)	л. <i>Cydia strobilella</i> (Linnaeus, 1758) а. Spruce Seed Moth Light silverstripped piercer н. Fichtenzapfenwickler, m
4	Муха модринова [Д] (рис. 153)	л. <i>Strobilomyia laricicola</i> (Karl, 1928) а. – н. Lärchensamenfliege, f, Lärchenzapfenfliege, f

5	Муха ялинова шишкова [Д]	л. <i>Pegohylemyia anthracina</i> Czerny, 1906 а. Spiral Cone Borer н. –
6	Насіннісід ялиновий [П] (рис. 152)	л. <i>Megastigmus abietis</i> Seitner, 1916 а. – н. Fichtensamenwespe, f
7	Смолюх сосновий шишковий [Т] (рис. 149)	л. <i>Pissodes validirostris</i> Sahlberg, 1834 а. Pine cone weevil н. Kiefernzapfenrüßler, m

5. ТЕХНІЧНІ ШКІДНИКИ

1	Вусач фіолетовий плескатий [Т] (рис. 156)	л. <i>Callidium violaceum</i> Linnaeus, 1758 а. Violet tanbark beetle н. Blauer [Violetten] Scheibenbock, m
2	Вусач чорний (сірий) домашній [Т] (рис. 157)	л. <i>Hylotrupes bajulus</i> (Linnaeus, 1758) а. House longhorn beetle, Old house borer, European house borer н. Balkenbock, Großer Holzwurm
3	Деревогриз борозенчастий [Т] (рис. 160)	л. <i>Lyctus linearis</i> (Goeze, 1777) а. European lyctus beetle True powderpost beetle н. Parkettkäfer, m Gefurchter Splintholzkäfer, m
4	Довгоносик-трухляк [Т] (рис. 162)	л. <i>Pselactus spadix</i> (Herbst, 1795) а. – н. Grubenholzkäfer
5	Капорник-капуцин [Т] (рис. 161)	л. <i>Bostrychus capucinus</i> (Linnaeus, 1758) а. – н. Rotter Kapuzinerkäfer, m Bohrkäfer, m
6	Точильник домашній [Т] (рис. 158)	л. <i>Anobium pertinax</i> (Linnaeus, 1758) а. bookworm. н. Trotzkopf, m Pochkäfer, m
7	Точильник меблевий [Т] (рис. 159)	л. <i>Anobium punctatum</i> (De Geer, 1774) а. Common furniture beetle н. Gewöhnlicher Nagekäfer

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бригадиренко В.В. Основи систематики комах. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2003. 203 с.
2. Воронцов А.И. Лесная энтомология. Изд. 4-е, перераб. и доп. Москва: Высшая школа, 1982. 375 с.
3. Вредители сельскохозяйственных культур и лесных насаждений: в 3 т. /Под ред. В.П. Васильева. Киев: Урожай, 1989. Т. 3. 408 с.
4. Гамаюнова С.Г. и др. Массовые хвое- и листогрызущие вредители леса. Харьков: ХЭО, 1999. 172 с.
5. Довідник із захисту рослин; за ред. М.П. Лісового. Київ: Урожай, 1999. 744 с.
6. Энтомологія / за ред. акад. В. П. Федоренка. Київ: Колобіг, 2013. 380 с.
7. Літвінов Б.М. та і. Шкідники лісових насаджень: навч. посібник. Харків: ХНАУ, 2008. 189 с.
8. Літвінов Б.М. та ін. Практикум із сільськогосподарської ентомології. Київ: Аграр. освіта, 2009. 300 с.
9. Мартынов В.В., Никулина Т.В. Характеристики отрядов насекомых. С определительными таблицами: учебн. пособие для студентов биологического факультета. Донецк: Ноулидж, 2011. 371 с.
10. Насекомые и клещи – вредители сельскохозяйственных культур / ЗИН АН СССР. Ленинград: Наука, Ленинград. отд., 1971–1972. Т.1, Т.2. 324 с., 336 с.
11. Падий Н.Н. Краткий определитель вредителей леса. 3-е изд. испр. и доп. Москва: Лесная промышленность, 1979. 240 с.
12. Росс Г., Росс Ч., Росс Д. Энтомология. Москва: Мир, 1985. 572 с.
13. Сельскохозяйственная энтомология / под ред. А.А. Мигулина и Г.Е. Осмоловского. Москва: Колос, 1976. 448 с.
14. Сільськогосподарська ентомологія: підручник / за ред. Б.М. Литвинова, М.Д. Євтушенка. Київ: Вища освіта, 2005. 511 с.
15. Стриганова Б.Р., Захаров А.А. Пятиязычный словарь названий животных. Насекомые. Латинский-русский-английский-немецкий-французский. Москва, РУССО, 2001. 561 с.
16. Шкідники багаторічних насаджень: практикум / за ред. М.Б. Рубана. Київ: Урожай, 1999. 272 с.

17. Fauna Europaea. URL: <https://fauna-eu.org/> (дата звернення: 30.01.2023).
18. Global Biodiversity Information Facility. URL: <https://www.gbif.org/> (дата звернення: 30.01.2023).
19. Snodgrass R.E. Principles of insect morphology / With a new inn-word by George C. Eickwort. First published 1935 / MCGraw. Hill Book Company inc. Ithaca and London: Cornell University Press, 1993. 667 p.
20. UkrBIN: Національна мережа інформації з біорізноманіття. URL: <https://ukrbin.com/> (дата звернення: 30.01.2023).

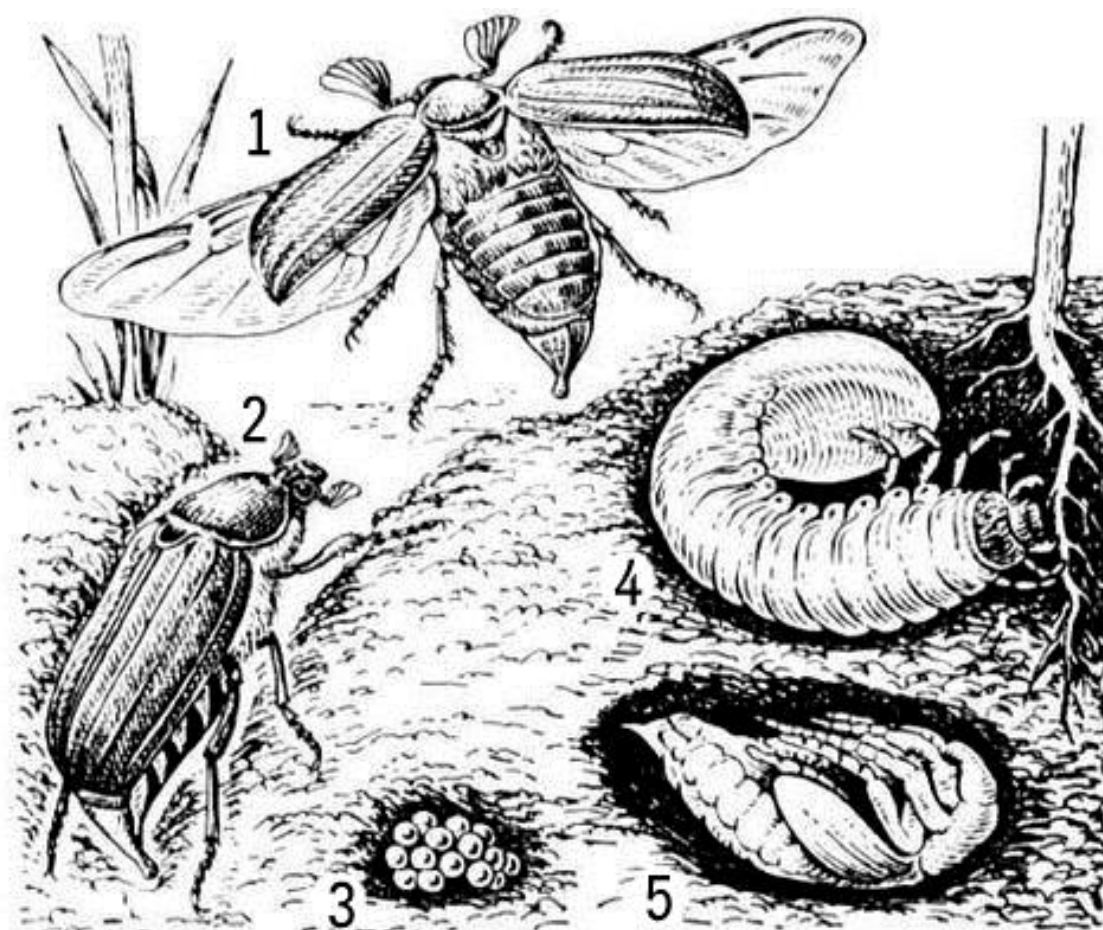

Рис. 19 Травневі хрущі: 1, 2 — імаго (21–31 мм); 3 — яйця;
4 — личинка; 5 — лялечка.

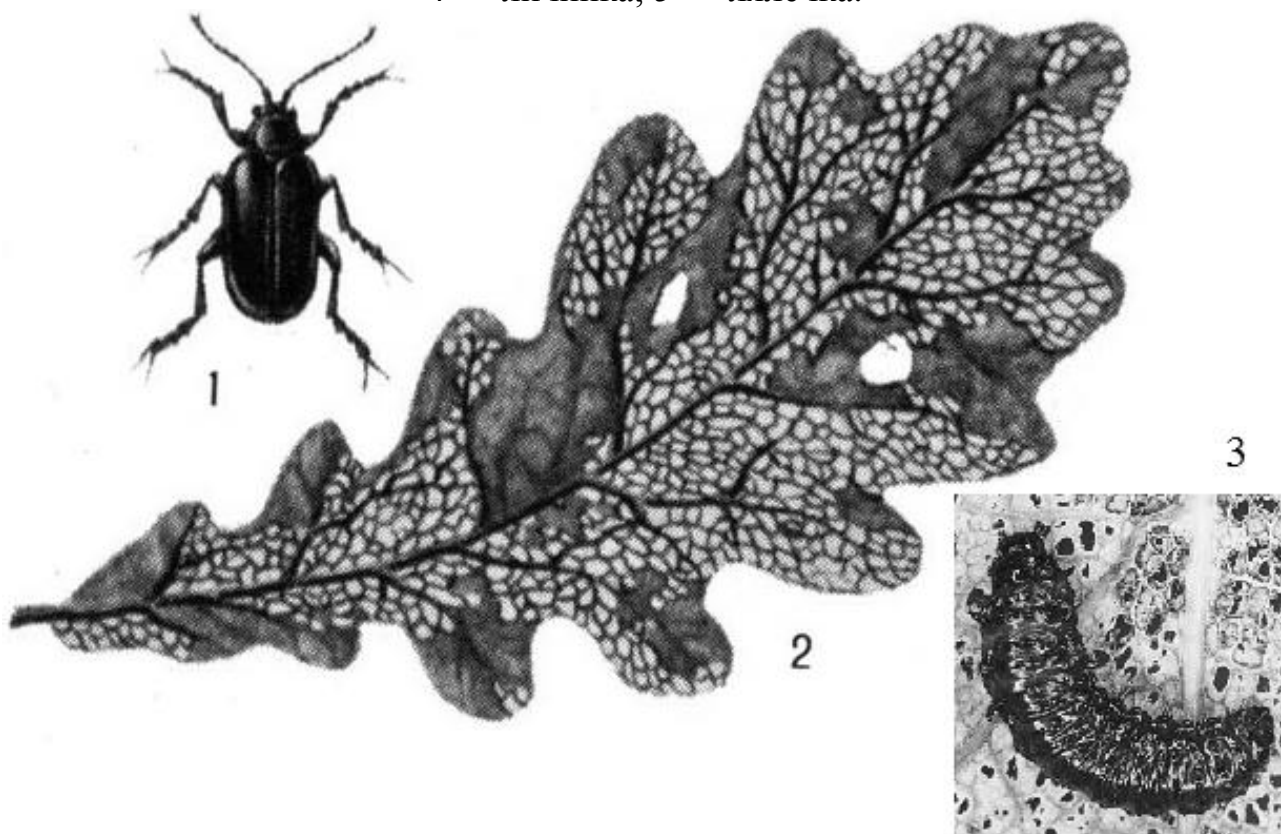

Рис. 20 Блошак дубовий: 1 — імаго (4,5–5,2 мм); 2 — характер пошкодження;
3 — личинка.

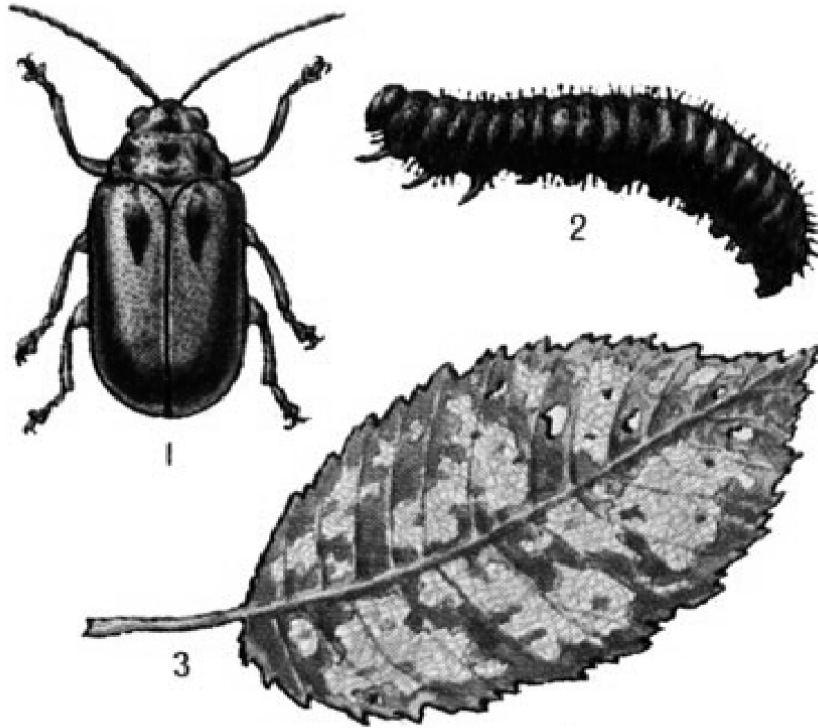

Рис. 21 Листоїд в'язовий: 1 — імаго (5–8 мм); 2 — личинка; 3 — характер пошкодження.

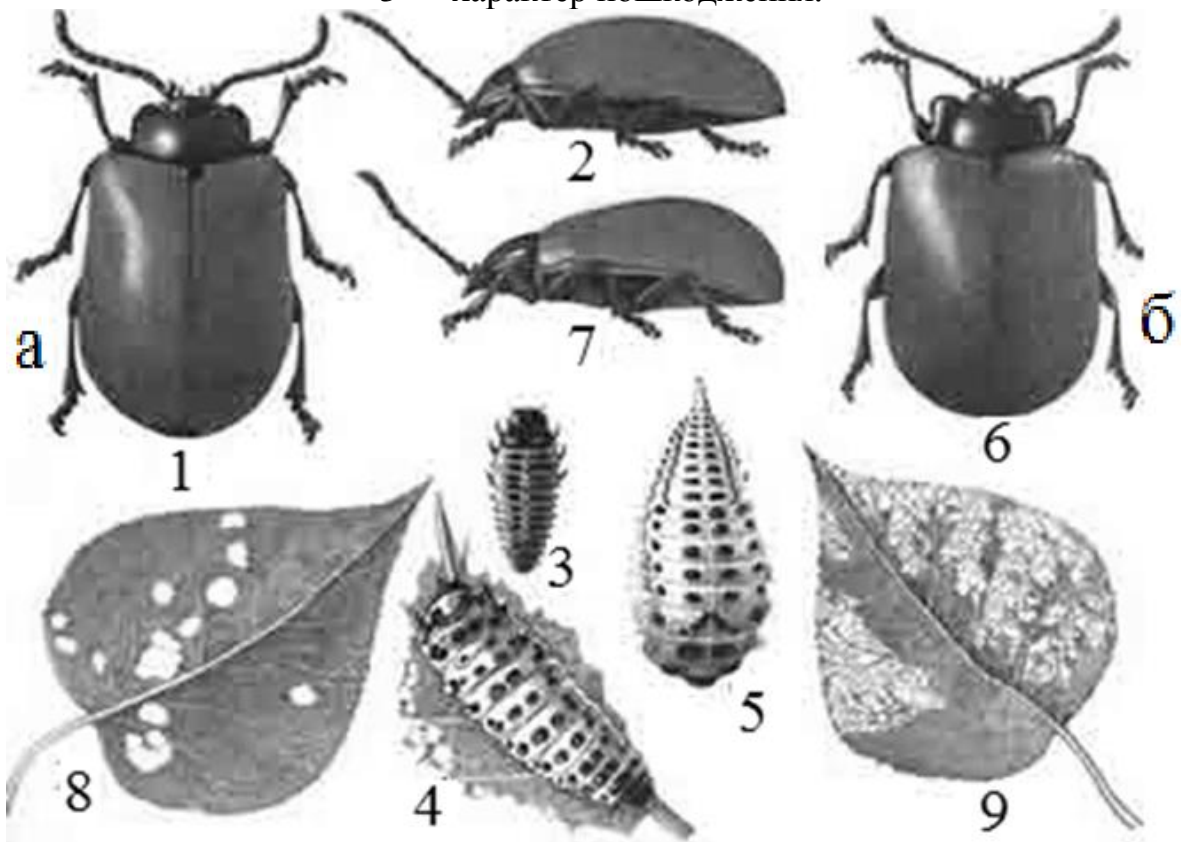

Рис. 22 Тополевий листоїд (а) (10–12 мм): 1 — імаго; 2 — імаго (вигляд збоку); 3 — личинка молодших віків; 4 — доросла личинка; 5 — лялечка; **осиковий листоїд (б):** 6 — імаго; 7 — імаго (вигляд збоку); 8 — яйцекладки на листках; 9 — характер пошкодження.

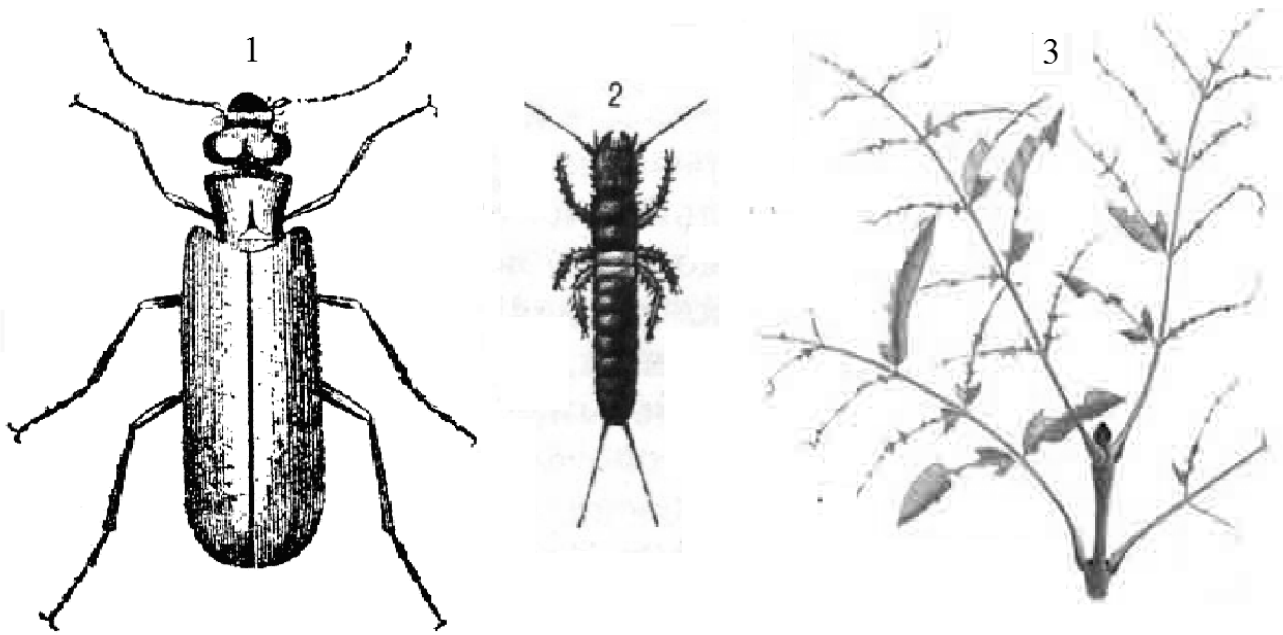

Рис. 23 Шпанка ясенева, або шпанська мушка: 1 — імаго (15–22 мм);
2 — личинка; 3 — характер пошкодження.

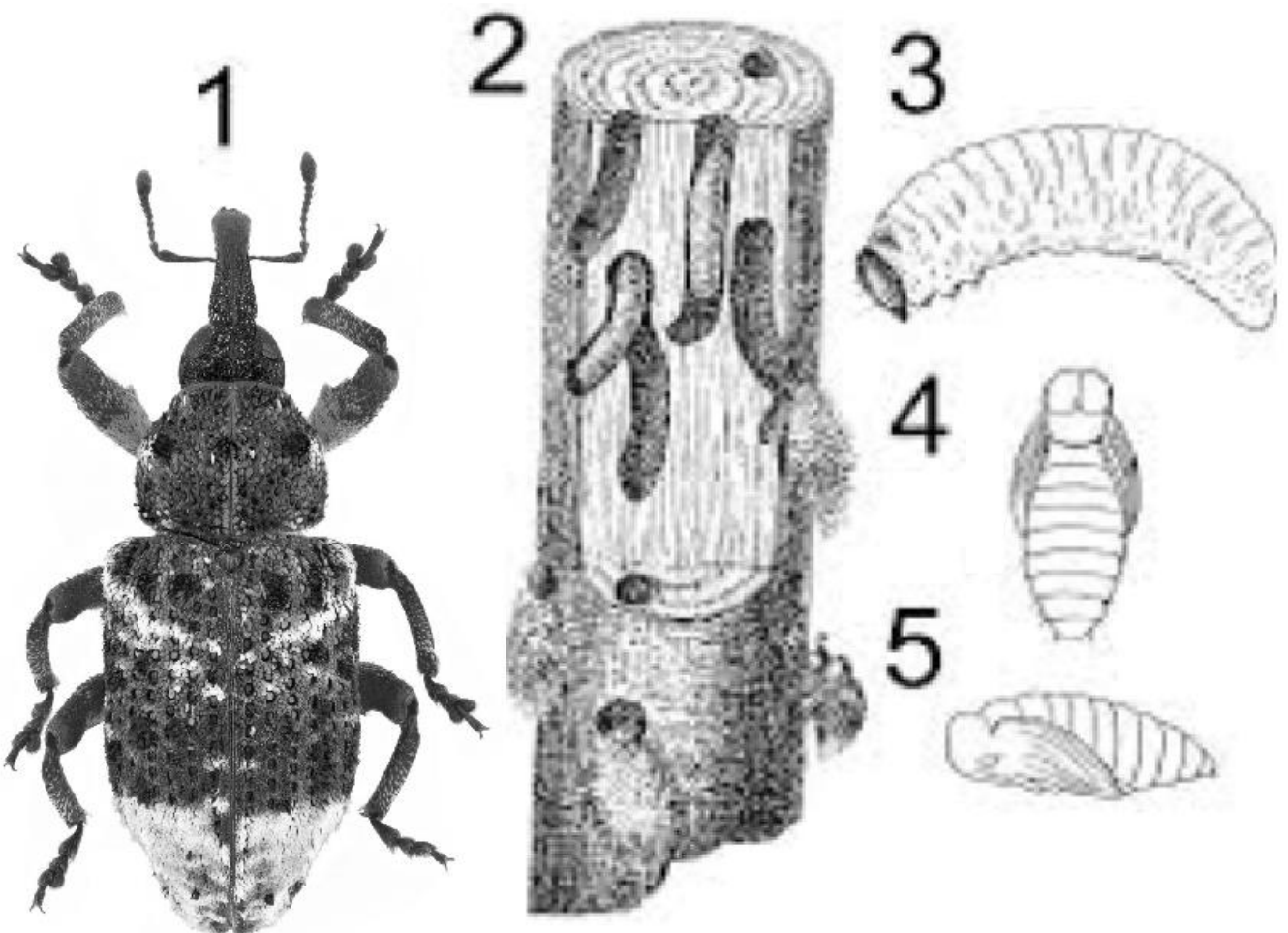

Рис. 24 Прихованохоботник вільховий, або тополевий:
1 — імаго (5,5–9,0 мм); 2 — характер пошкодження; 3 — личинка;
4, 5 — лялечка.

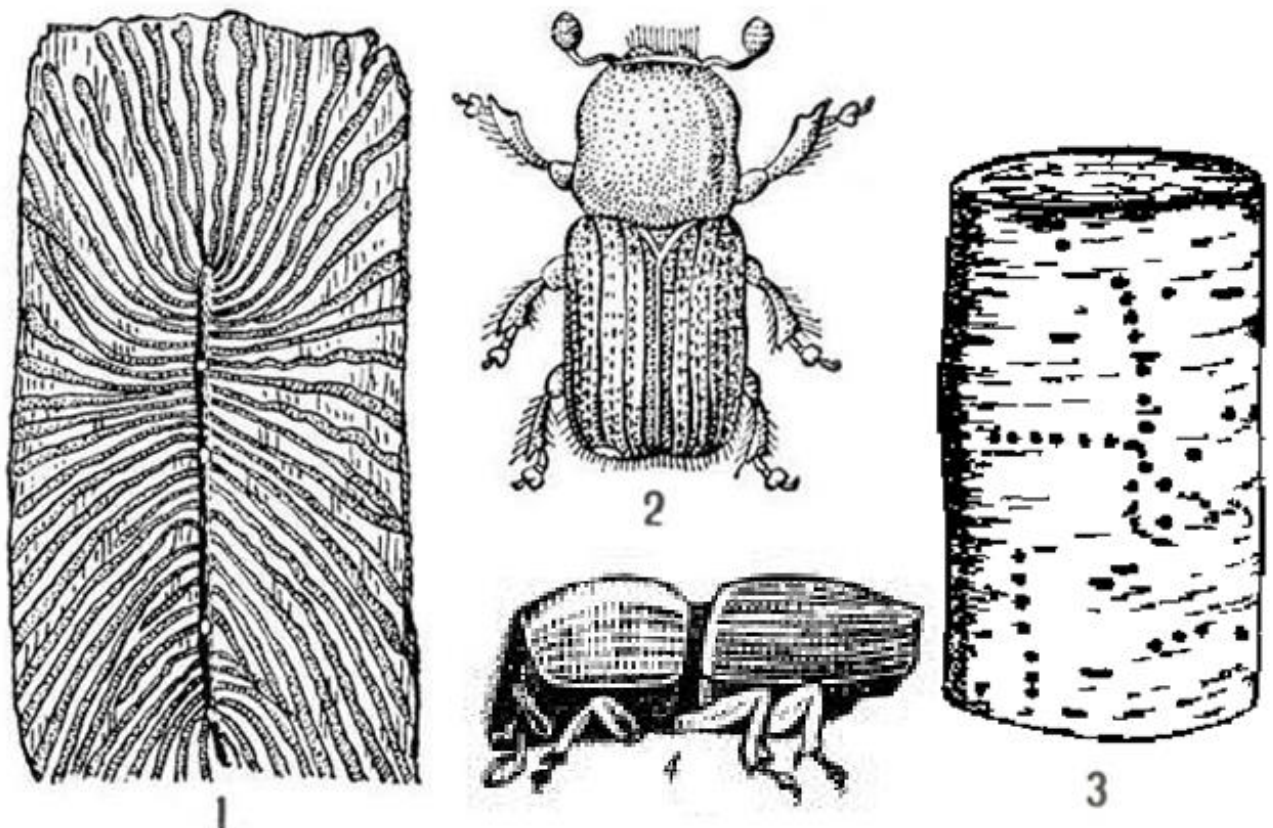

Рис. 25 Березовий заболонник (4,5–6,5 мм): 1 — ходи під корою; 2 — імаго (вигляд зверху); 3 — отвори вздовж маточного ходу на корі стовбура; 4 — імаго (вигляд збоку).

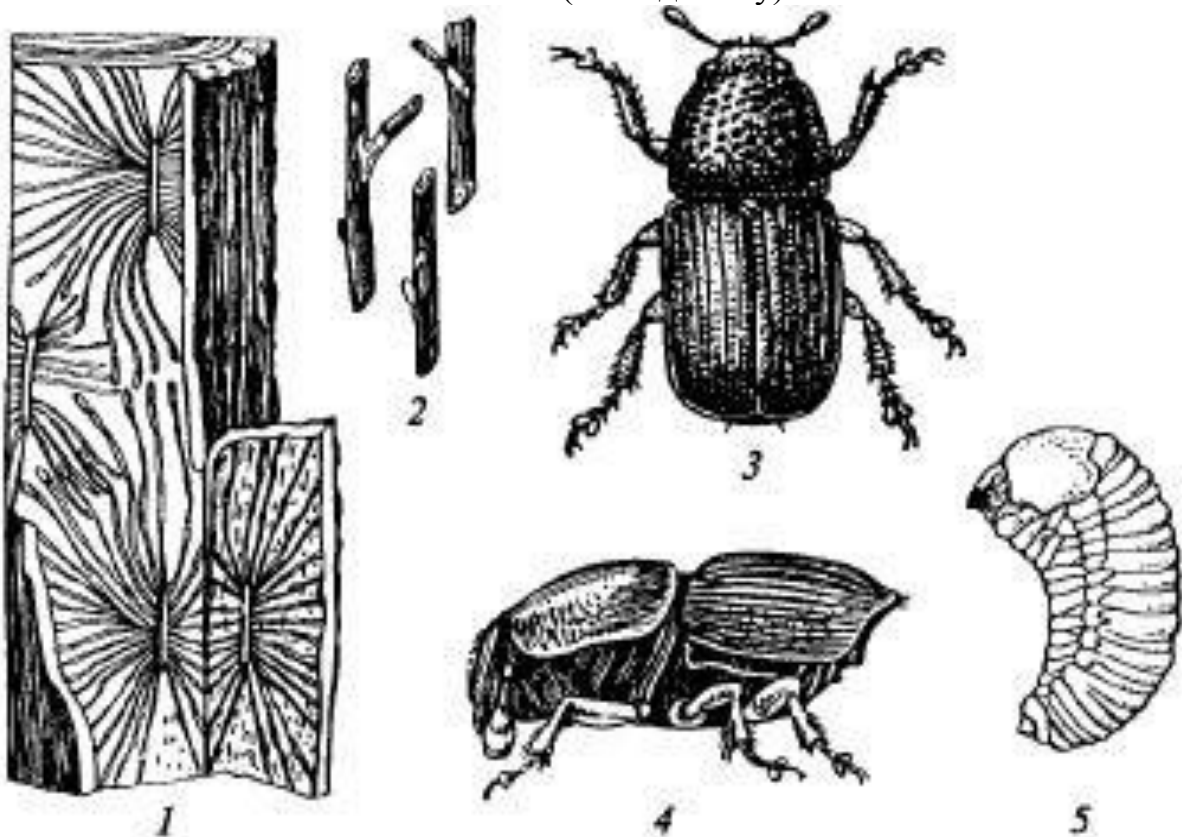

Рис. 26 Заболонник в'язовий великий (3,5–5,5 мм): 1 — маточний хід під корою; 2 — гілки з об'їденою корою; 3 — імаго (вигляд зверху); 4 — імаго (вигляд збоку); 5 — личинка.

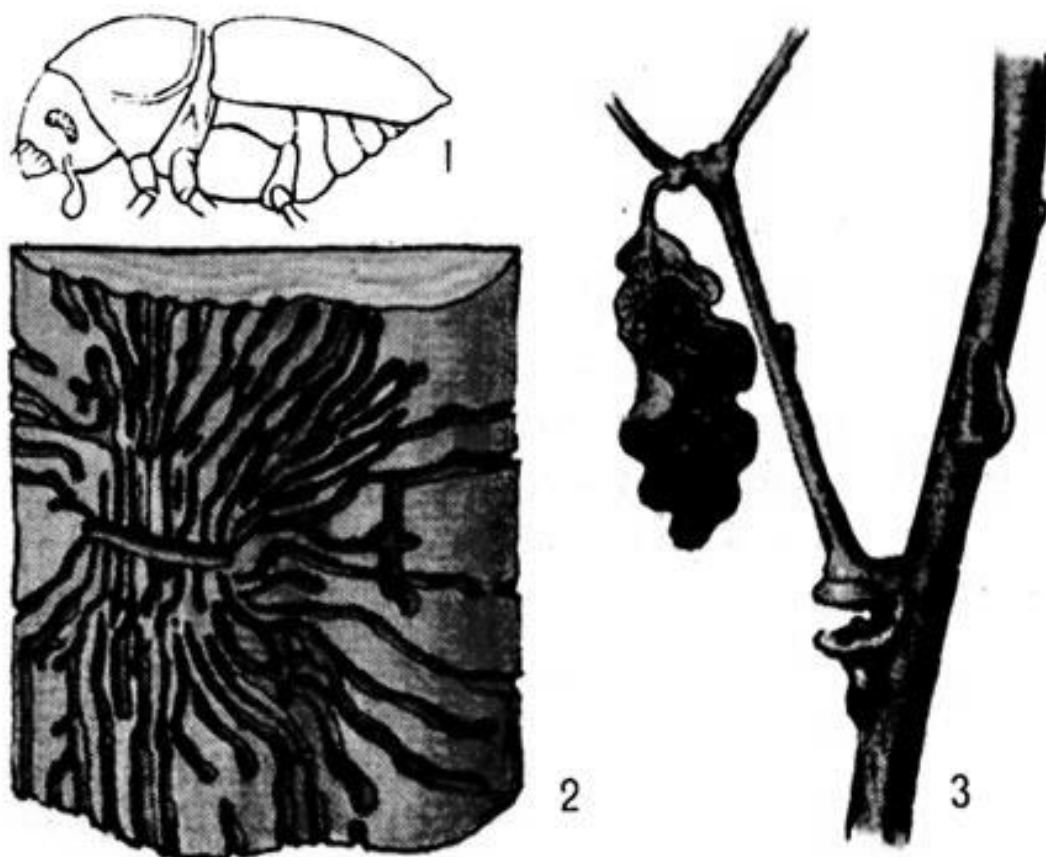

Рис. 27 Дубовий заболонник: 1 — імаго (2,5–4,0 мм); 2 — маточний і личиночні ходи, 3 — пагін, пошкоджений жуком при додатковому живленні.

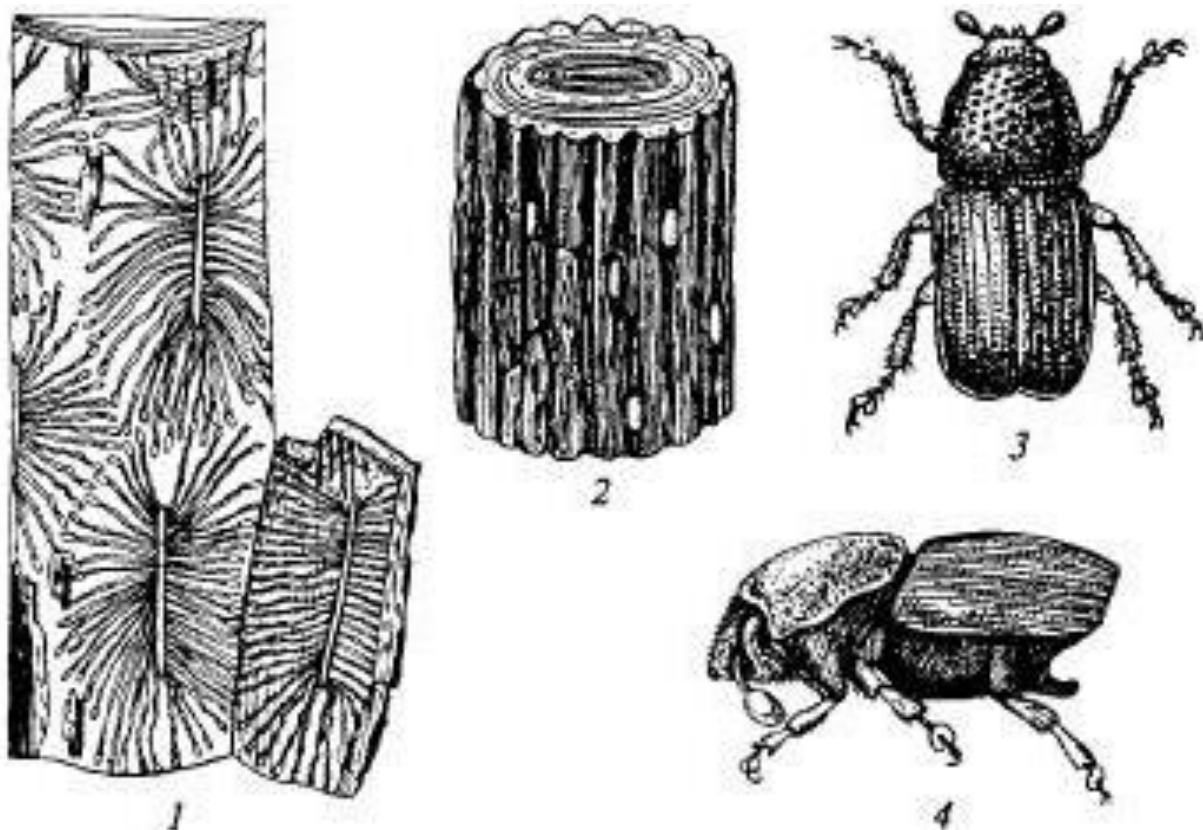

Рис. 28 Заболонник струменястий (2,0–3,5 мм): 1 — маточний хід під корою; 2 — входні отвори на корі та знаки графіозу на торцевому зрізі; 3 — імаго (вигляд зверху); 4 — імаго (вигляд збоку).

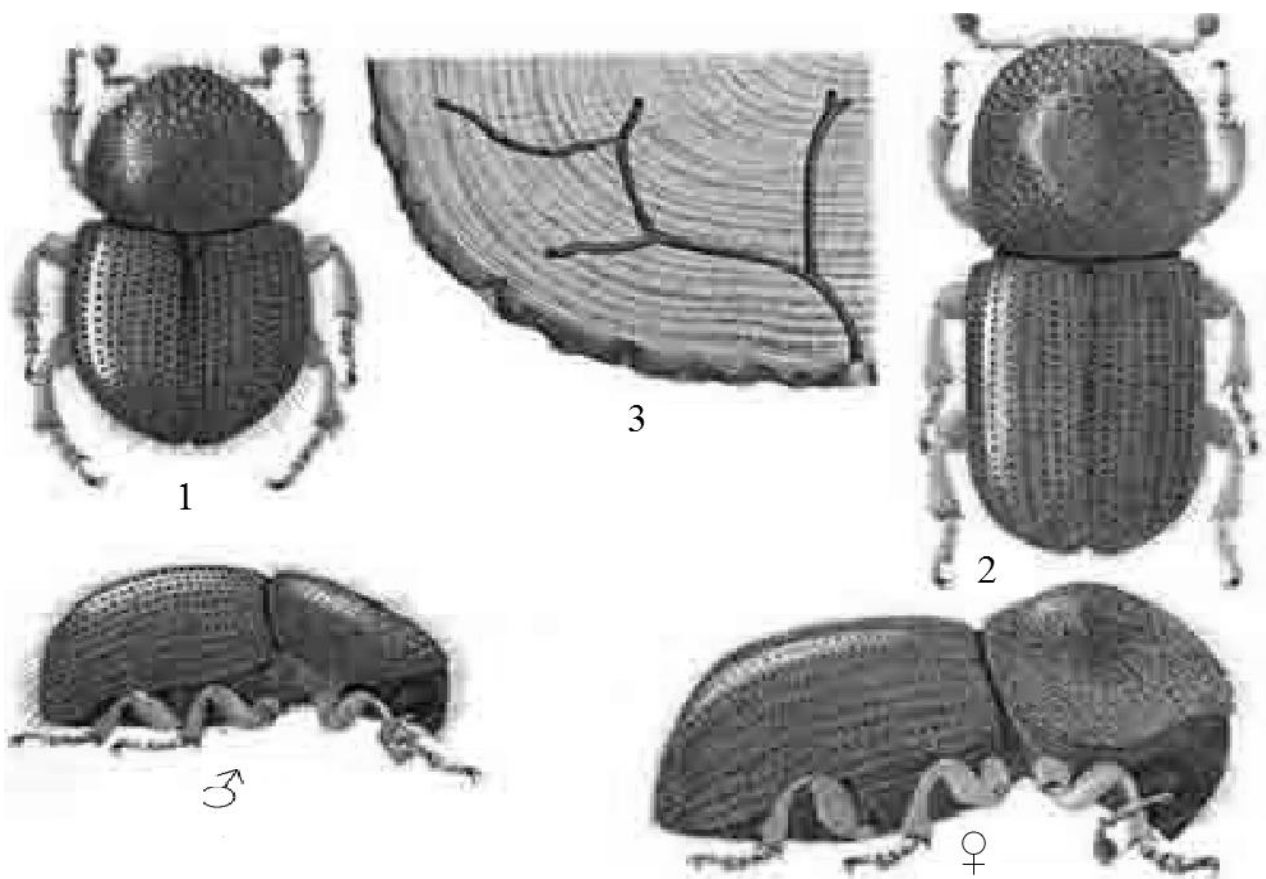

Рис. 29 Коройд дубовий непарний (2,6–3,2 мм): 1 — імаго (самець); 2 — імаго (самка); 3 — пошкодження деревини на поперечному зрізі.

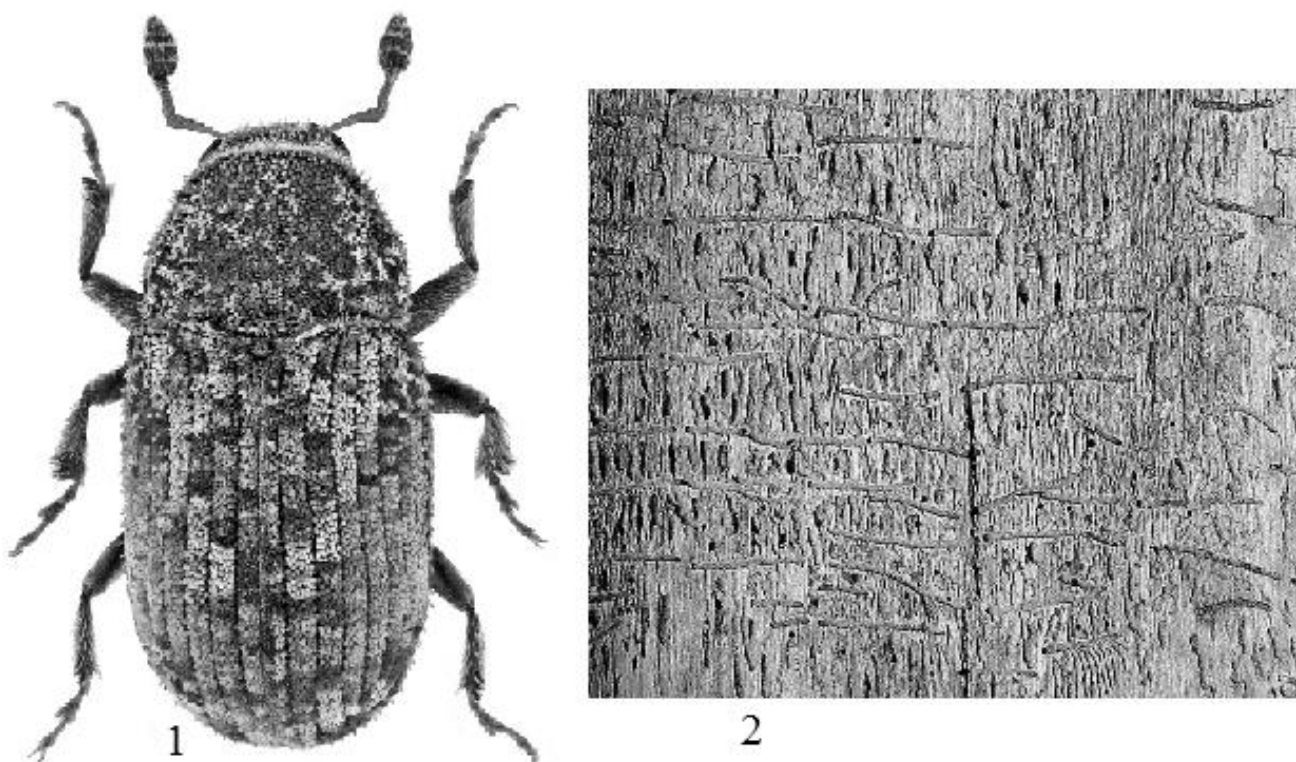

Рис. 30 В'язовий лубоїд: 1 — імаго (1,8–22 мм); 2 — характер пошкодження.

Рис. 31 Маслинний лубоїд: 1 — імаго (2–3 мм); 2 — характер пошкодження.

Рис. 32 Лубоїд ясеневий великий: 1 — імаго (2,5–3,5 мм);
2 — характер пошкодження.

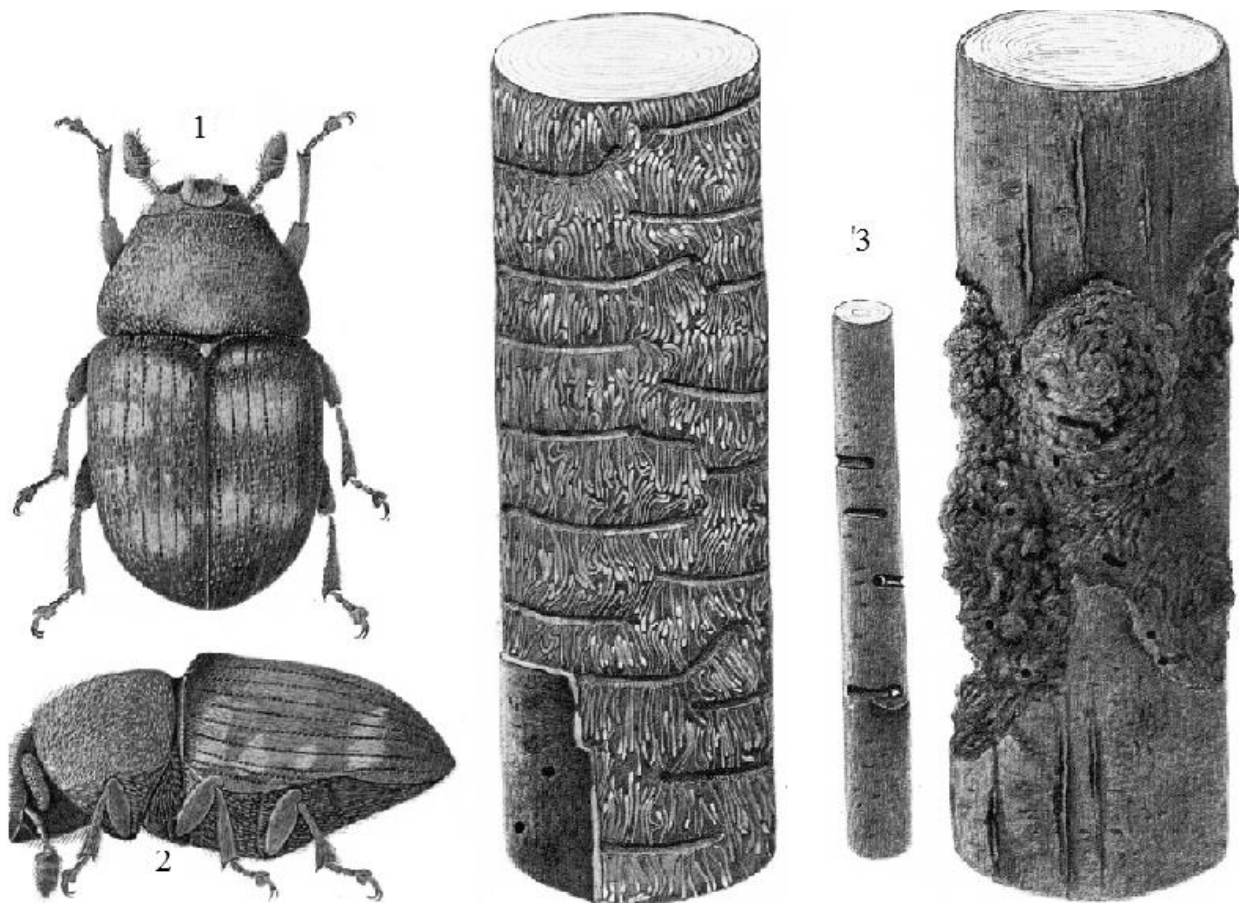

Рис. 33 Лубоїд ясеневий строкатий (2,5–3,5 мм): 1 — імаго (вигляд зверху); 2 — імаго (вигляд збоку); 3 — характер пошкодження.

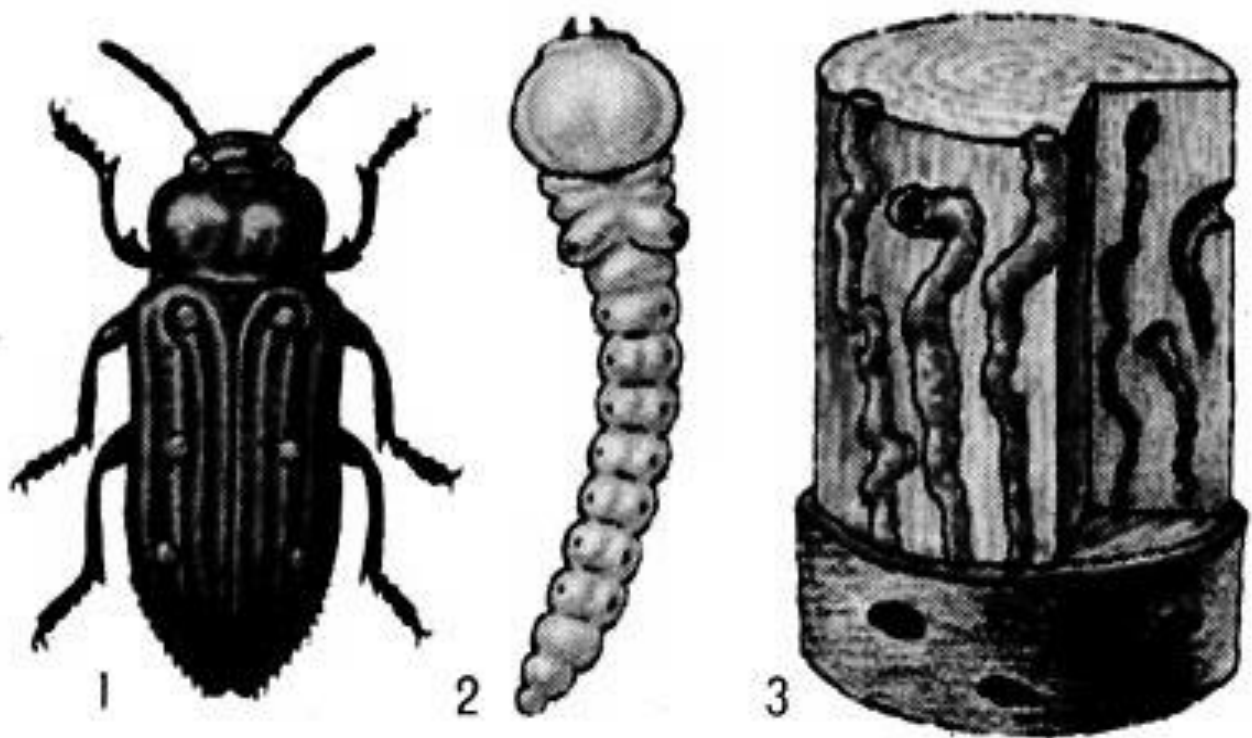

Рис. 34 Златка бронзова дубова: 1 — імаго (8–15 мм); 2 — личинка; 3 — характер пошкодження.

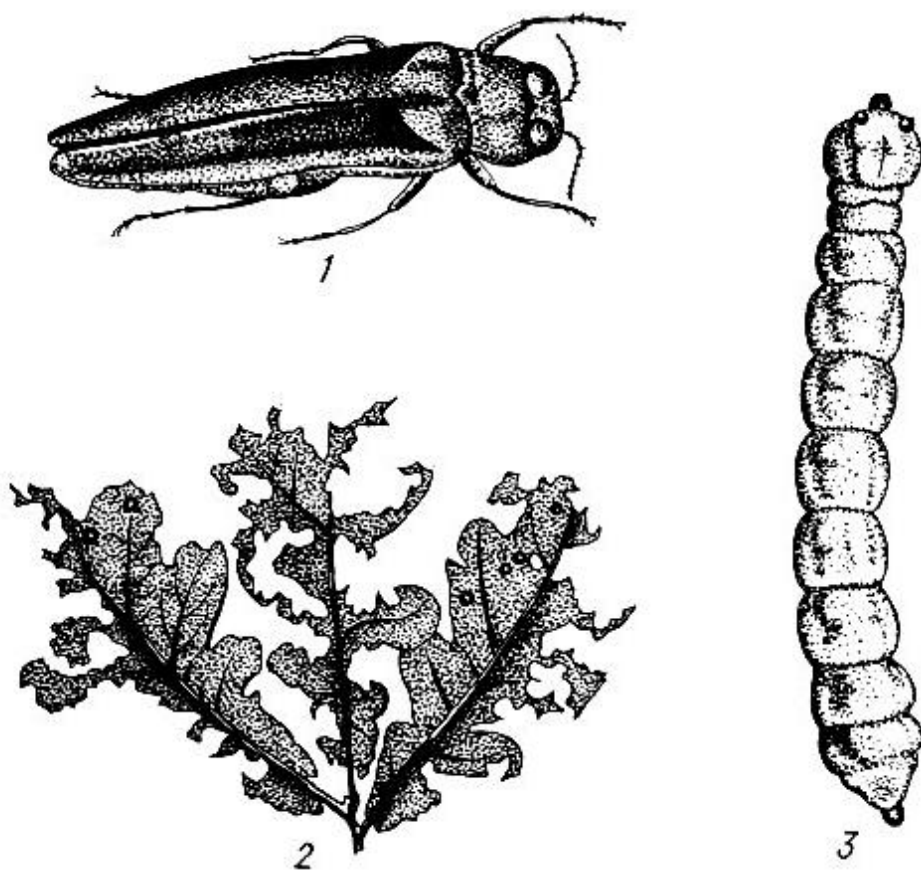

Рис. 35 Златка вузькотіла двоплямиста: 1 — імаго (8–13 мм);
2 — пошкодження листків жуками; 3 — личинка.

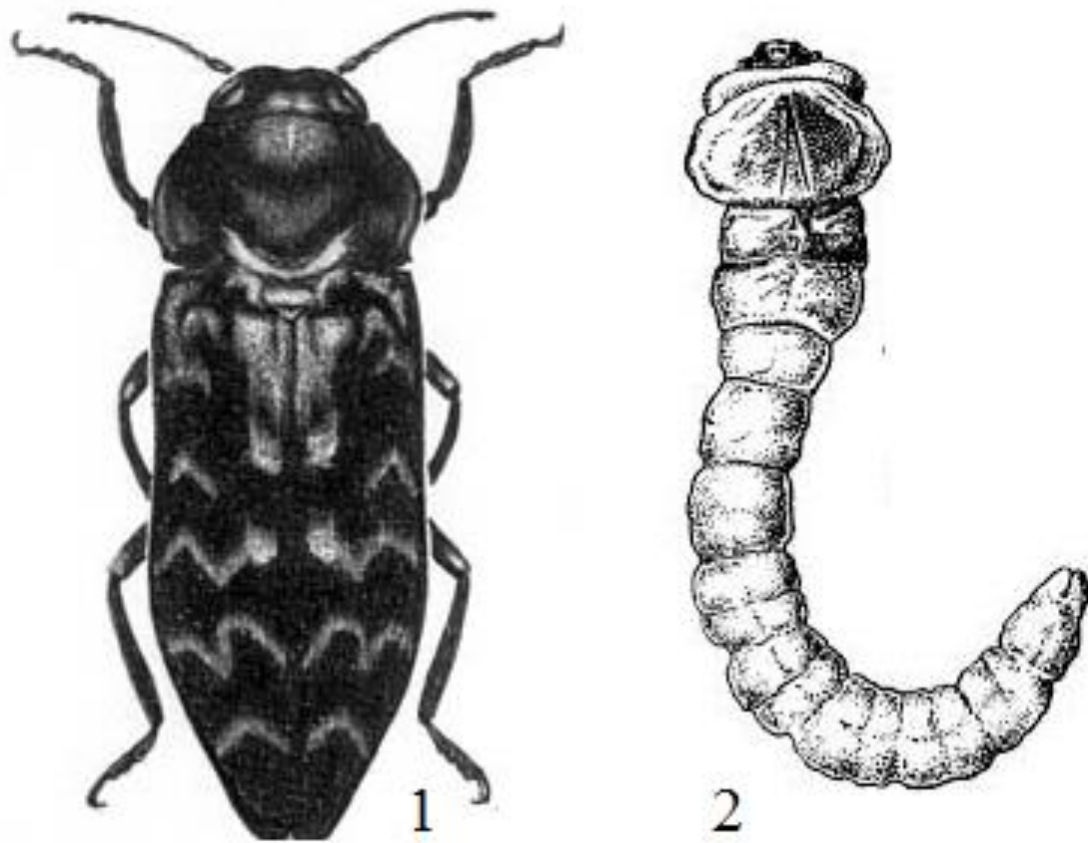

Рис. 36 Златка хвиляста: 1 — імаго (8–14 мм); 2 — личинка.

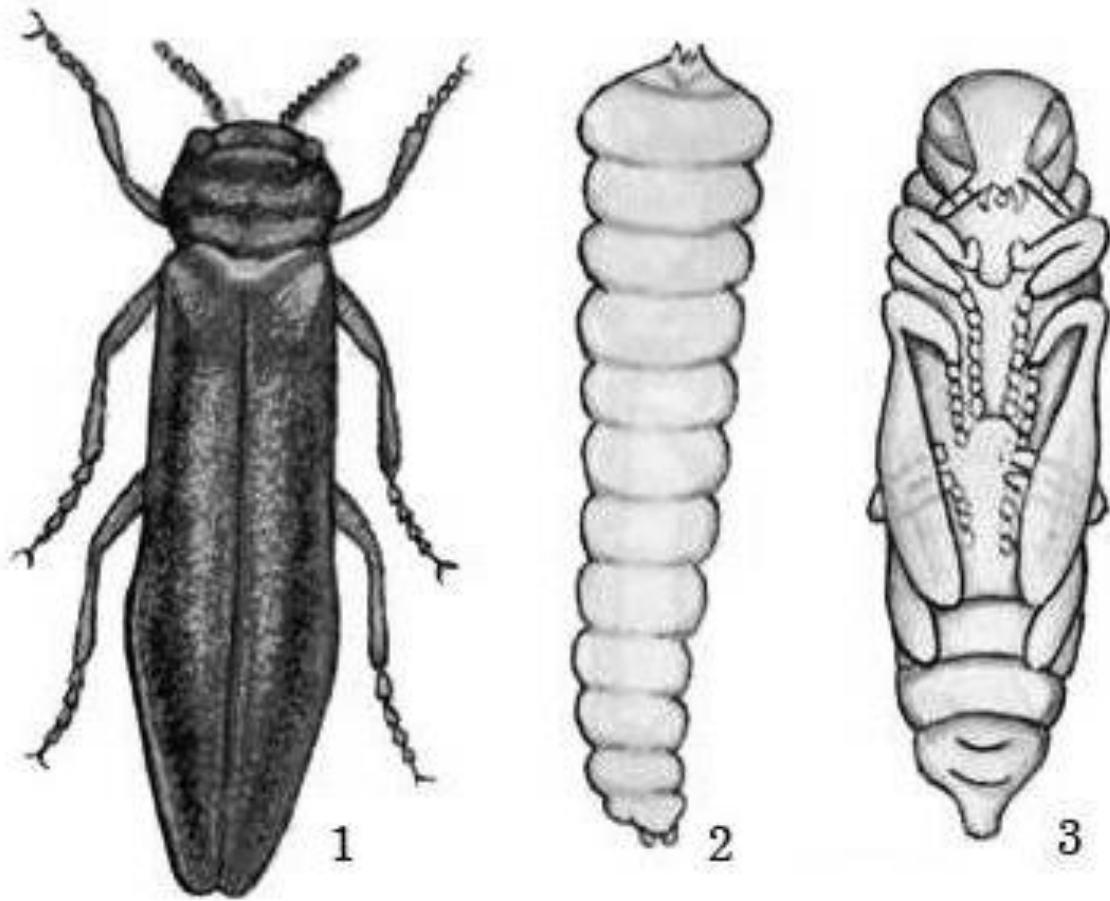

Рис. 37 Златка вузькотіла зелена: 1 — імаго (6–9 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка.

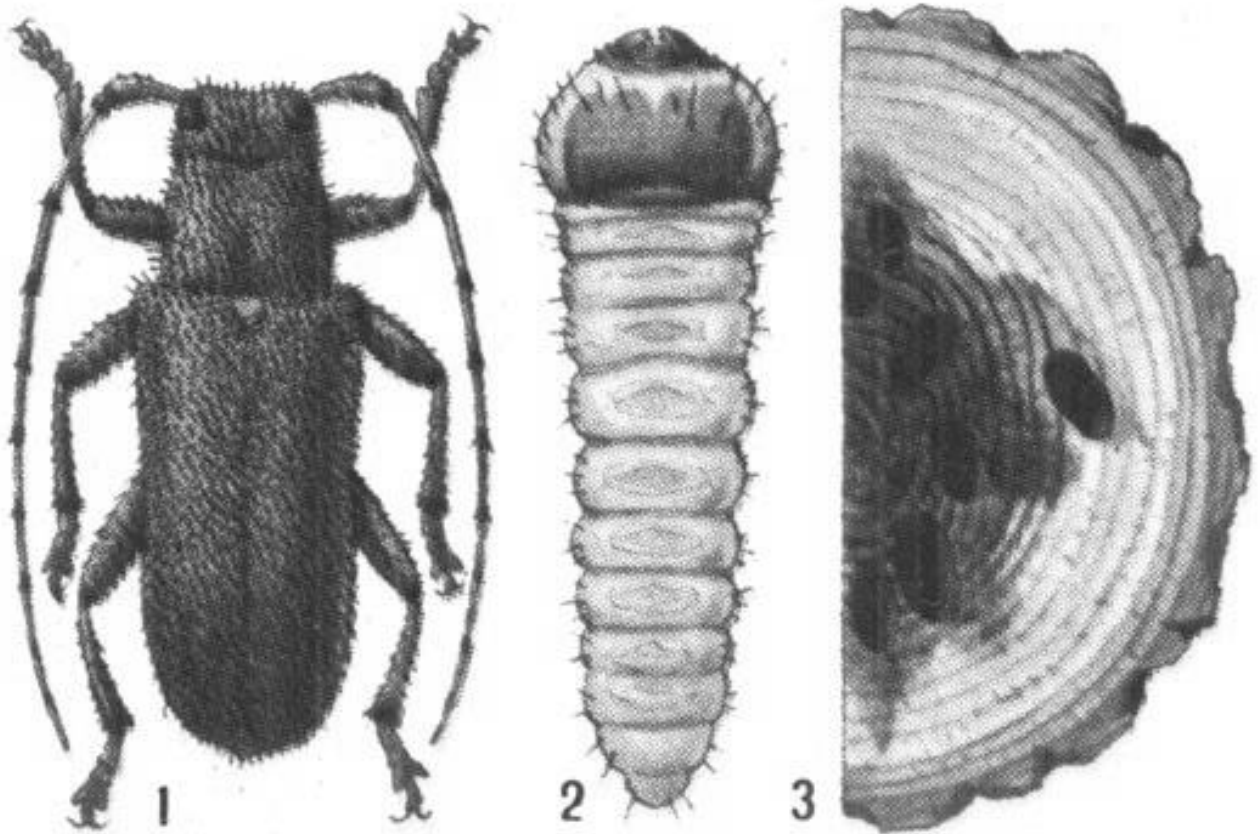

Рис. 38 Вусач тополевий, або великий осиковий скрипун:
1 — імаго (22–28 мм); 2 — личинка; 3 — характер пошкодження.

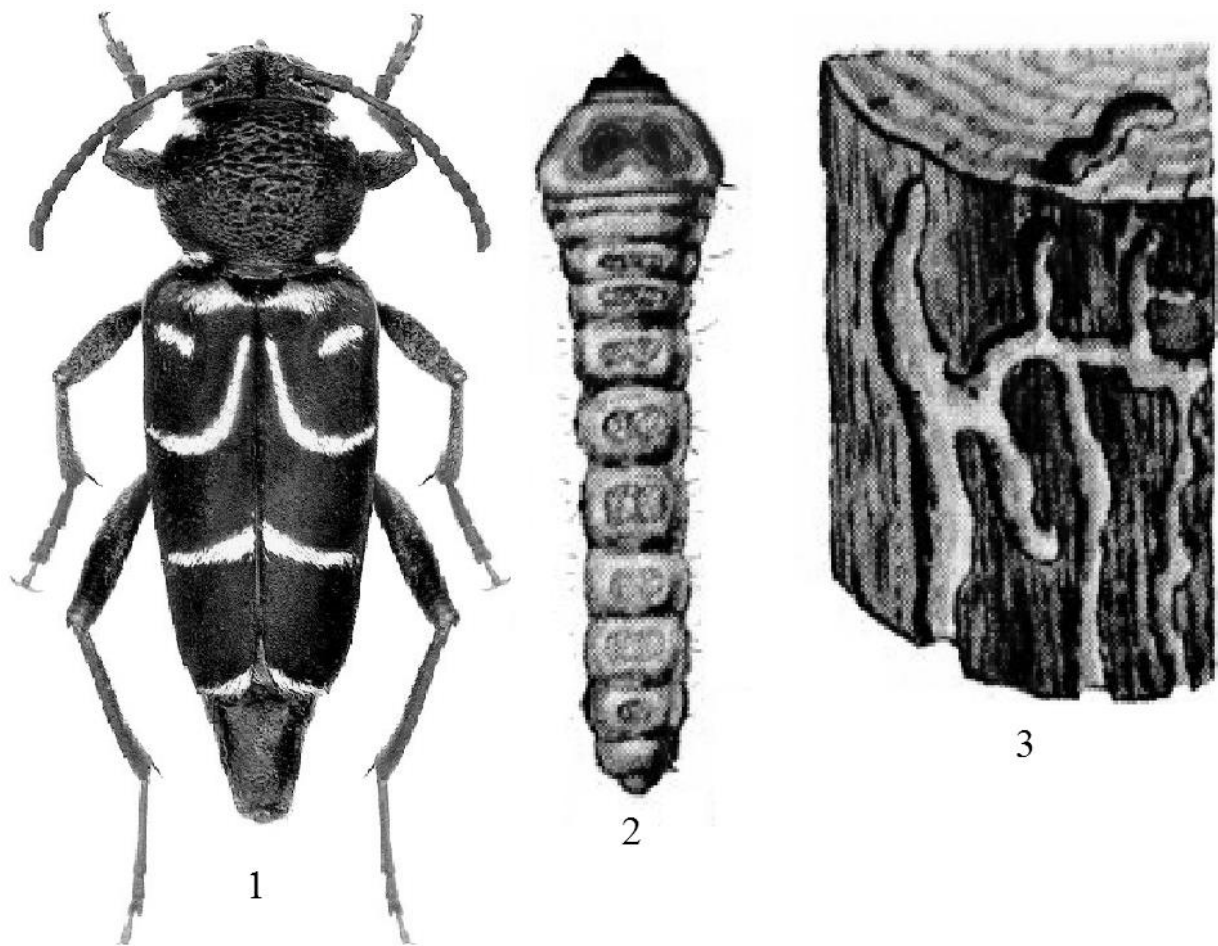

Рис. 39 Клїт дубовий вершинний: 1 — імаго (7–15 мм); 2 — личинка; 3 — пошкодження стовбура.

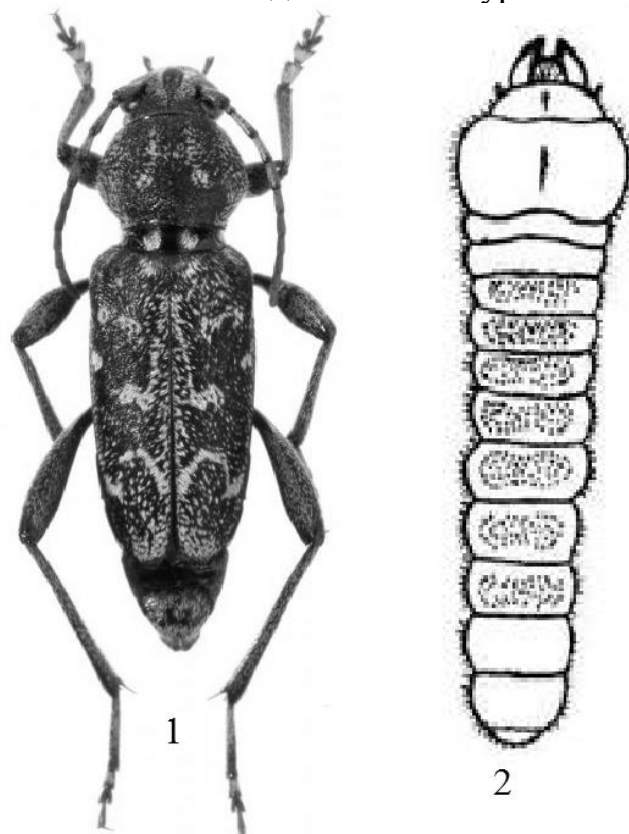

Рис. 40 Клїт осиковий: 1 — імаго (10–20 мм); 2 — личинка.

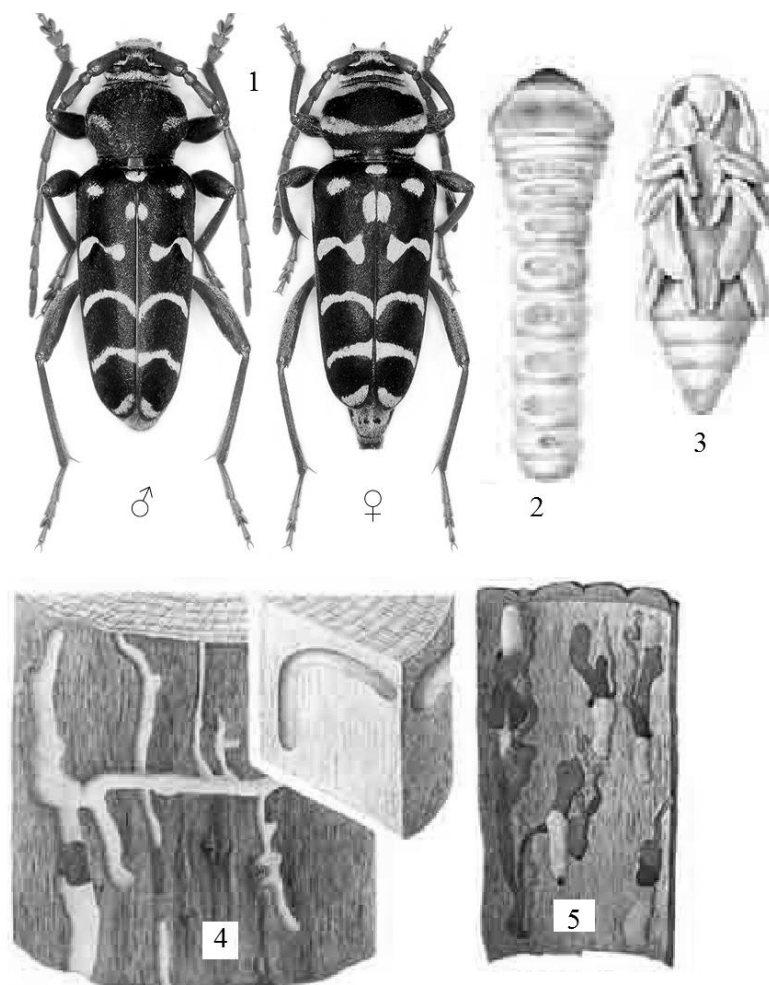

Рис. 41 Кліт поперечносмугастий: 1 — імаго (10–18 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — пошкодження деревини; 5 — пошкодження лубу та кори.

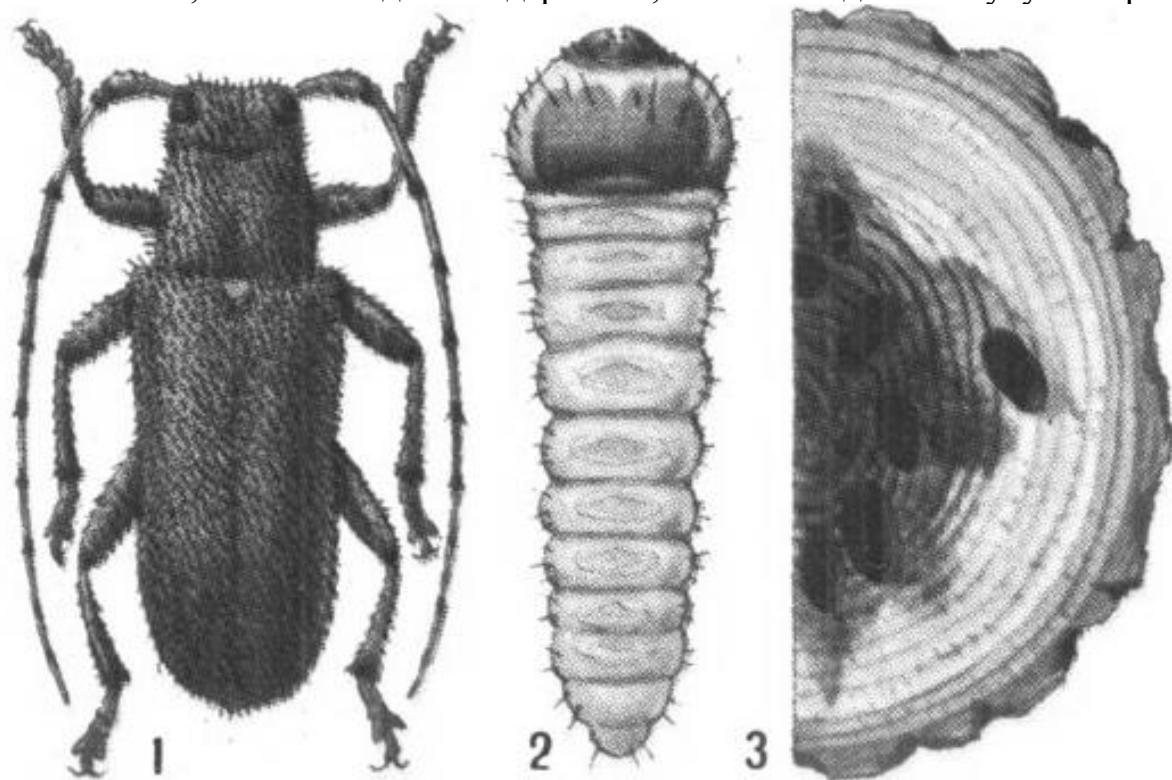

Рис. 42 Скрипун великий осиковий: 1 — імаго (22–28 мм); 2 — личинка; 3 — поперечний зріз пошкодженого стовбура.

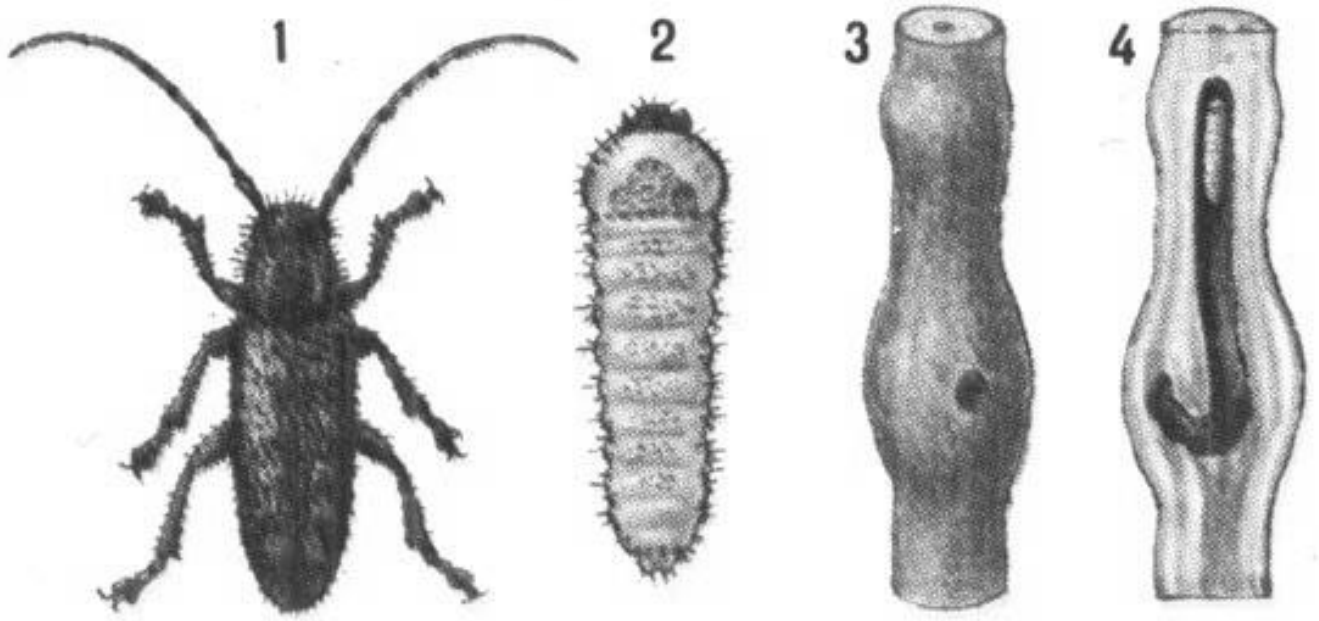

Рис. 43 Скрипун малий осиковий: 1 — імаго (9–15 мм); 2 — личинка; 3 — здуття з льотним отвором на стовбурі; 4 — характер пошкодження.

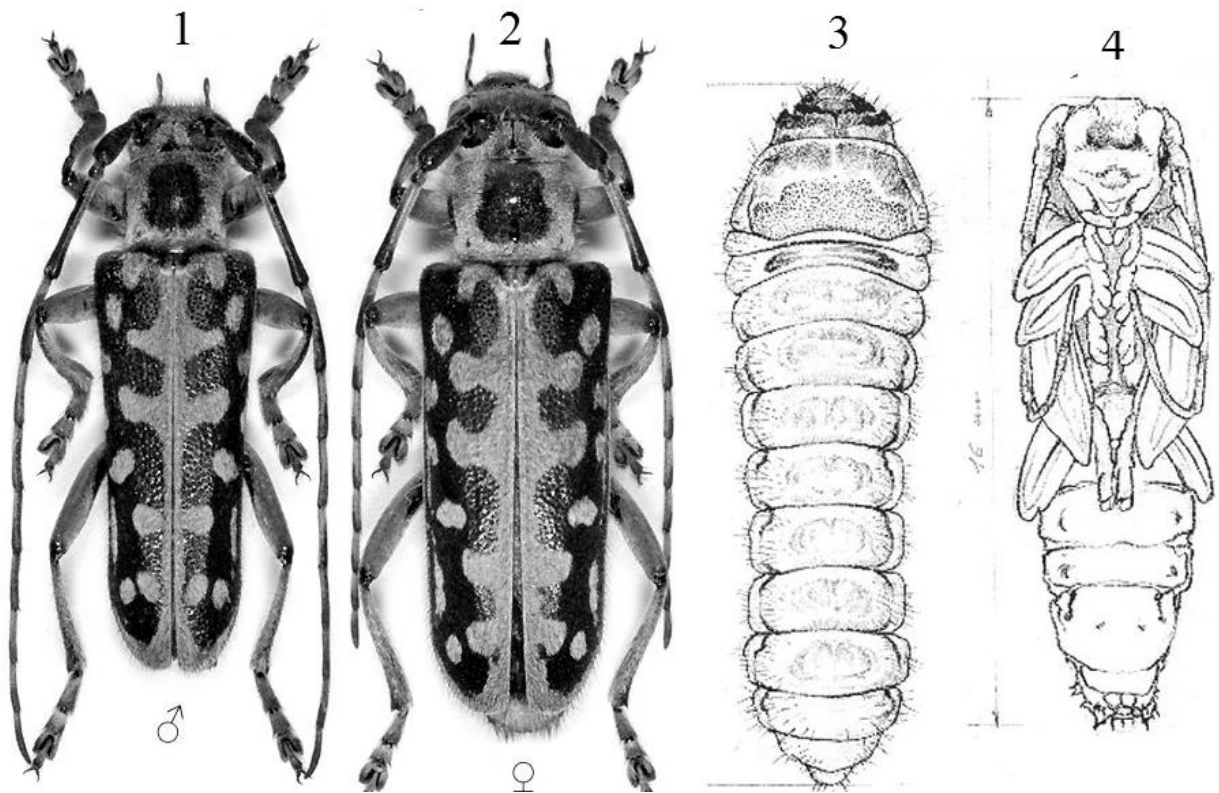

Рис. 44 Скрипун мармуровий візерунчастий (13–19 мм): 1 — імаго (самець); 2 — імаго (самка); 3 — личинка; 4 — лялечка.

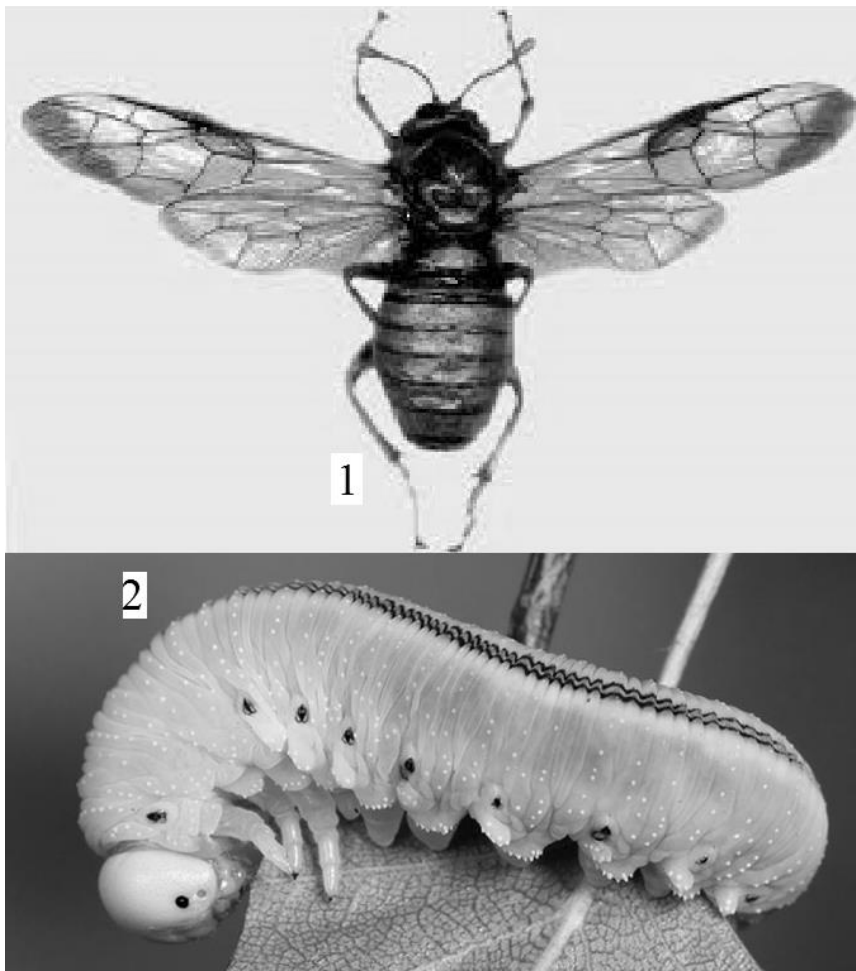

Рис. 45 Великий березовий пильщик: 1 — імаго (20–29 мм); 2 — личинка.

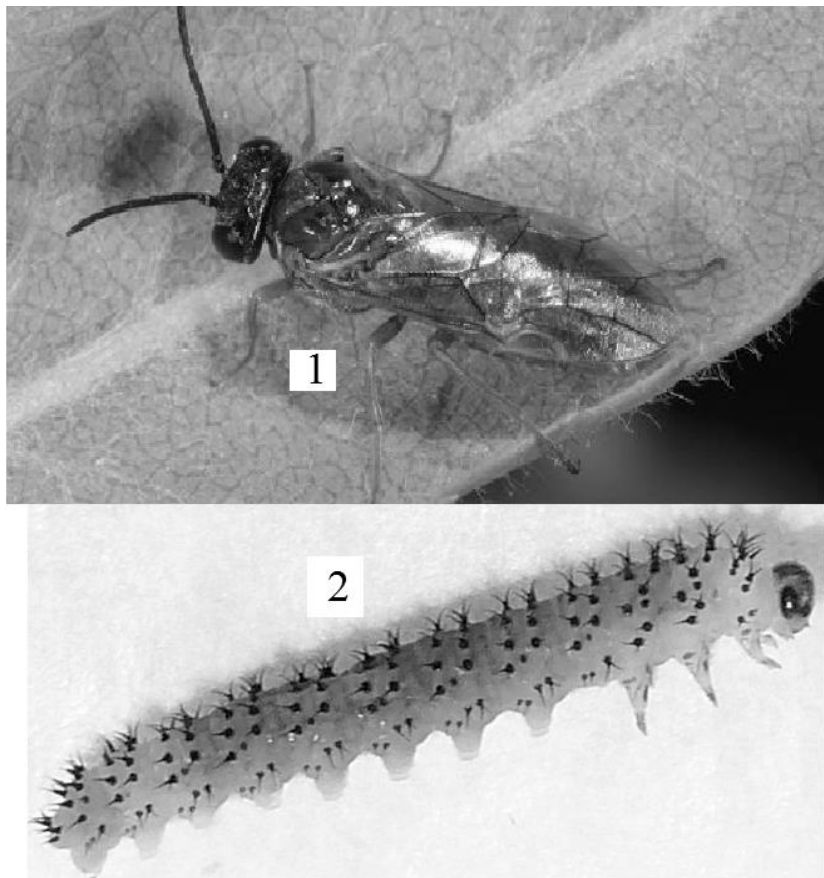

Рис. 46 Пильщик дубовий бородавчастий: 1 — імаго (5–7 мм); 2 — личинка.

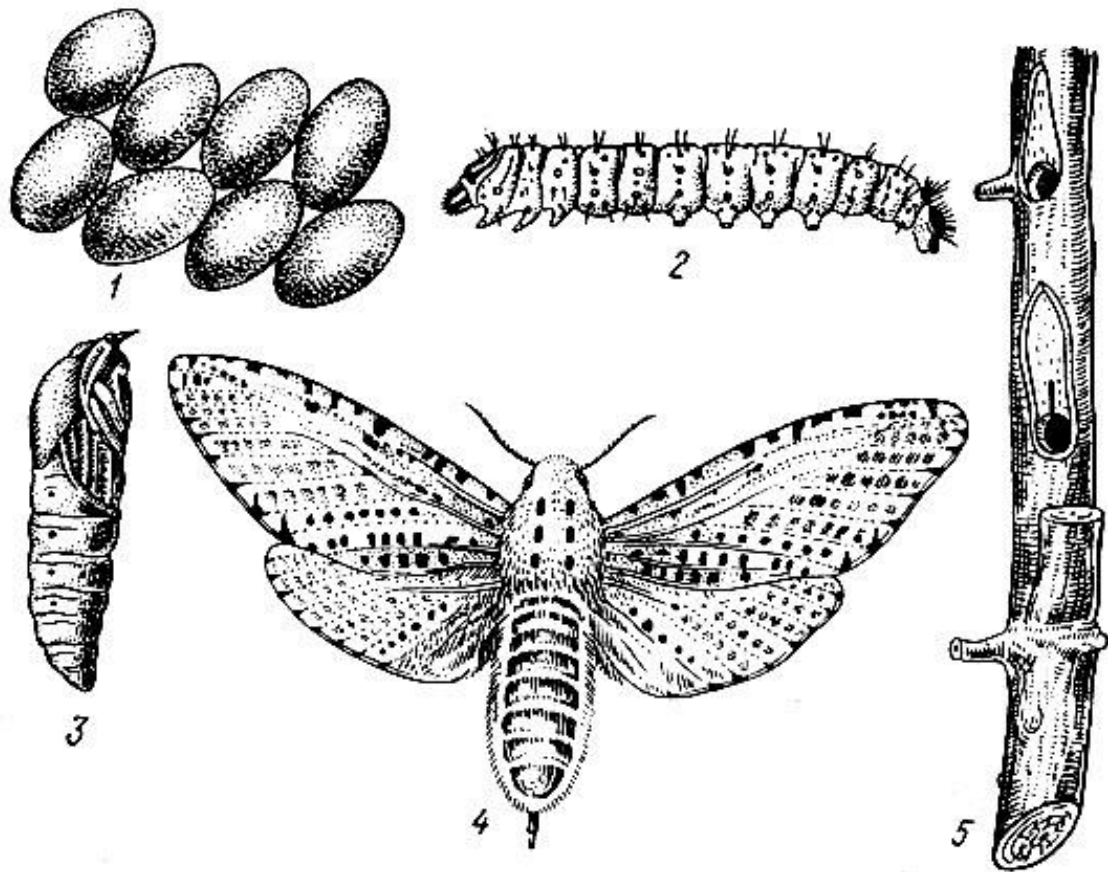

Рис. 47 Червиця в'їдлива: 1 — яйця; 2 — гусениця; 3 — лялечка; 4 — метелик (50–65 мм); 5 — характер пошкодження.

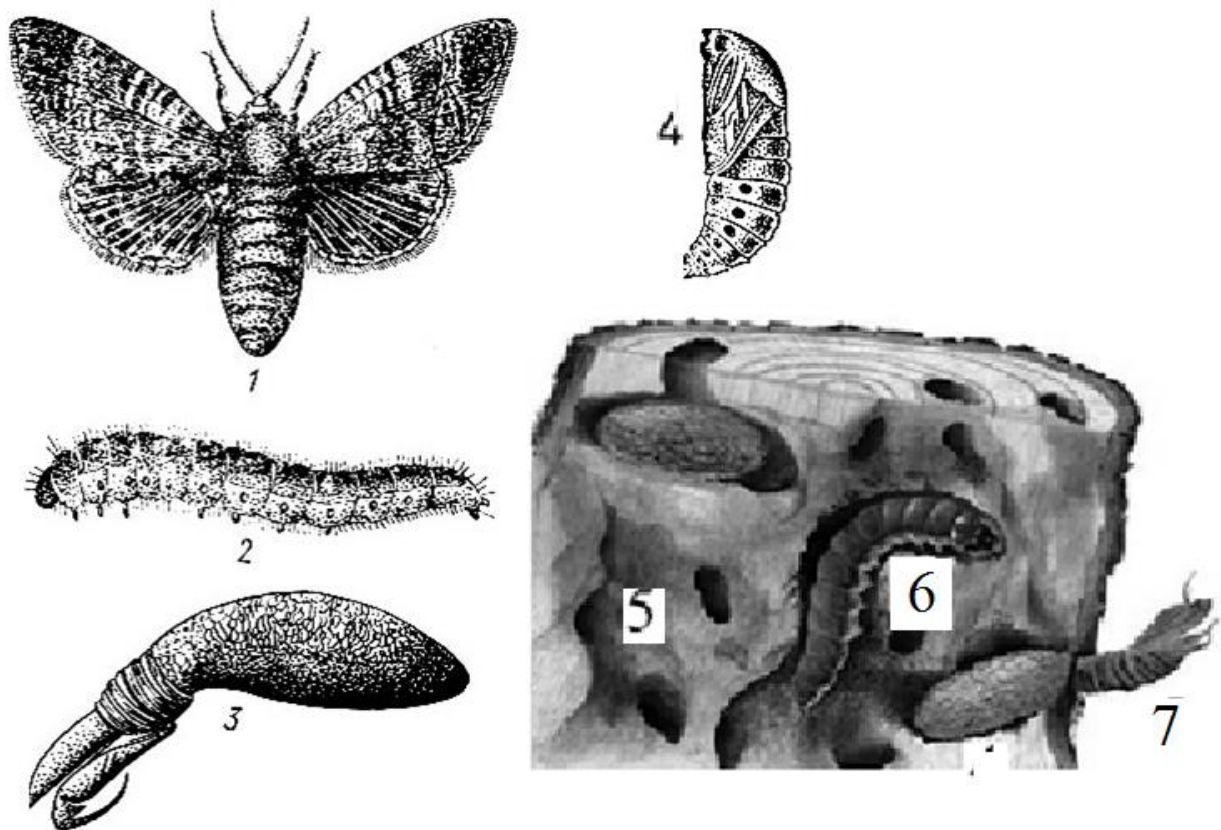

Рис. 48 Червиця пахуча: 1 — метелик (85–95 мм); 2 — гусениця; 3 — кокон; 4 — лялечка; 5 — ходи проточені в деревині; 6 — гусениця в деревині; 7 — лялечка в льотному отворі.

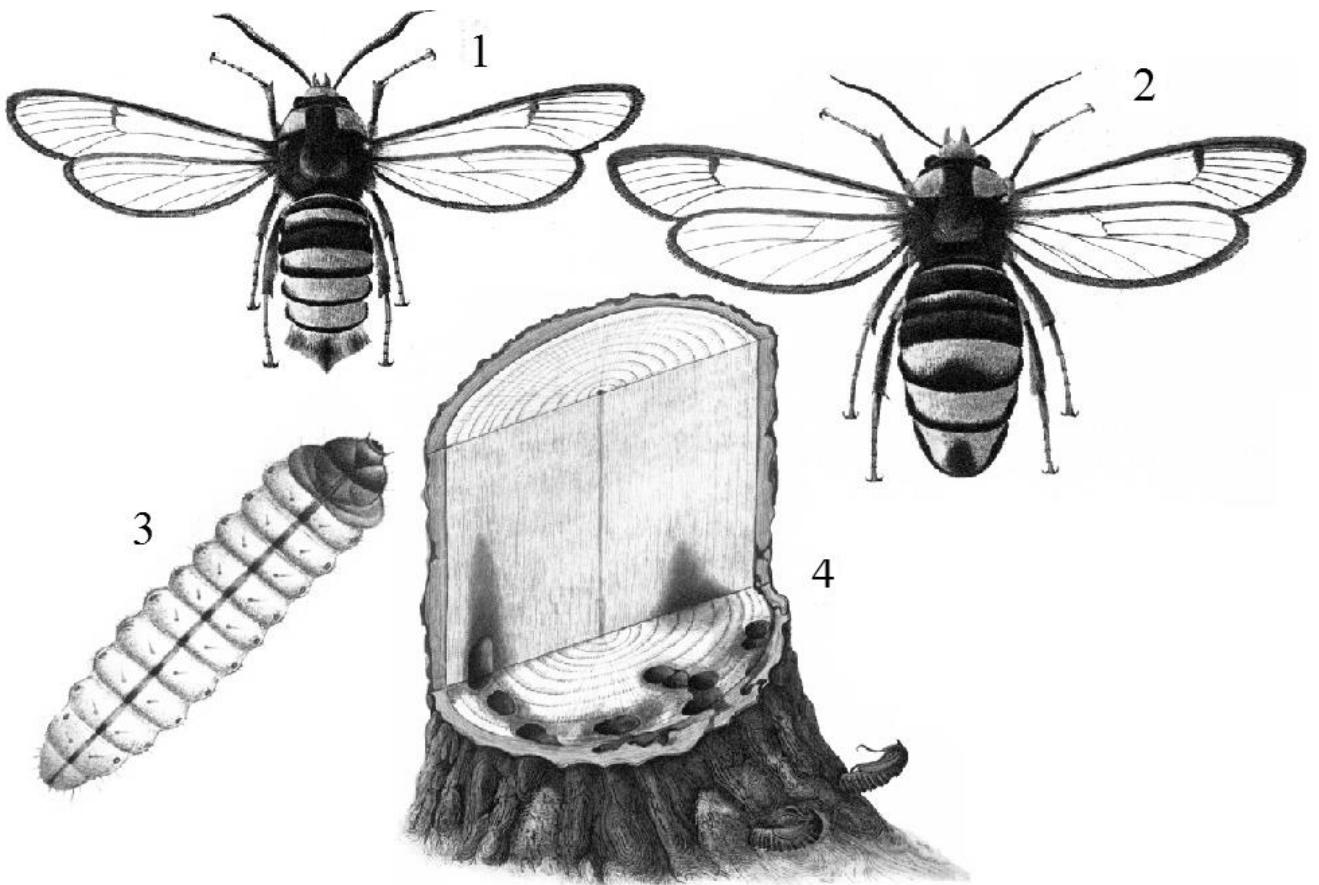

Рис. 49 Склівка велика: 1 — імаго (самець) (30–35 мм);
2 — імаго (самка) (40–45 мм); 3 — личинка; 4 — характер пошкодження.

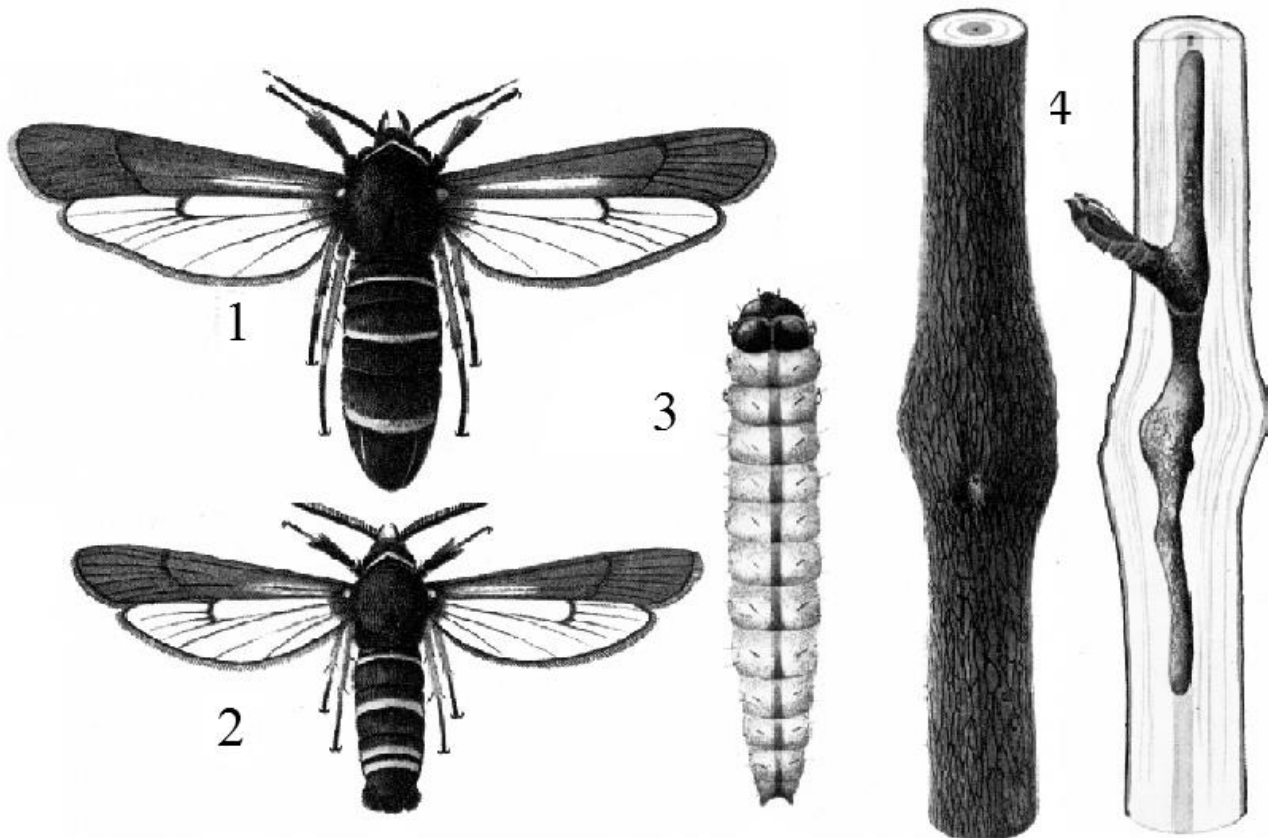

Рис. 50 Склівка мала тополева, або темнокрила: 1 — імаго (самка) (25–30 мм);
2 — імаго (самець) (20–25 мм); 3 — личинка; 4 — характер пошкодження.

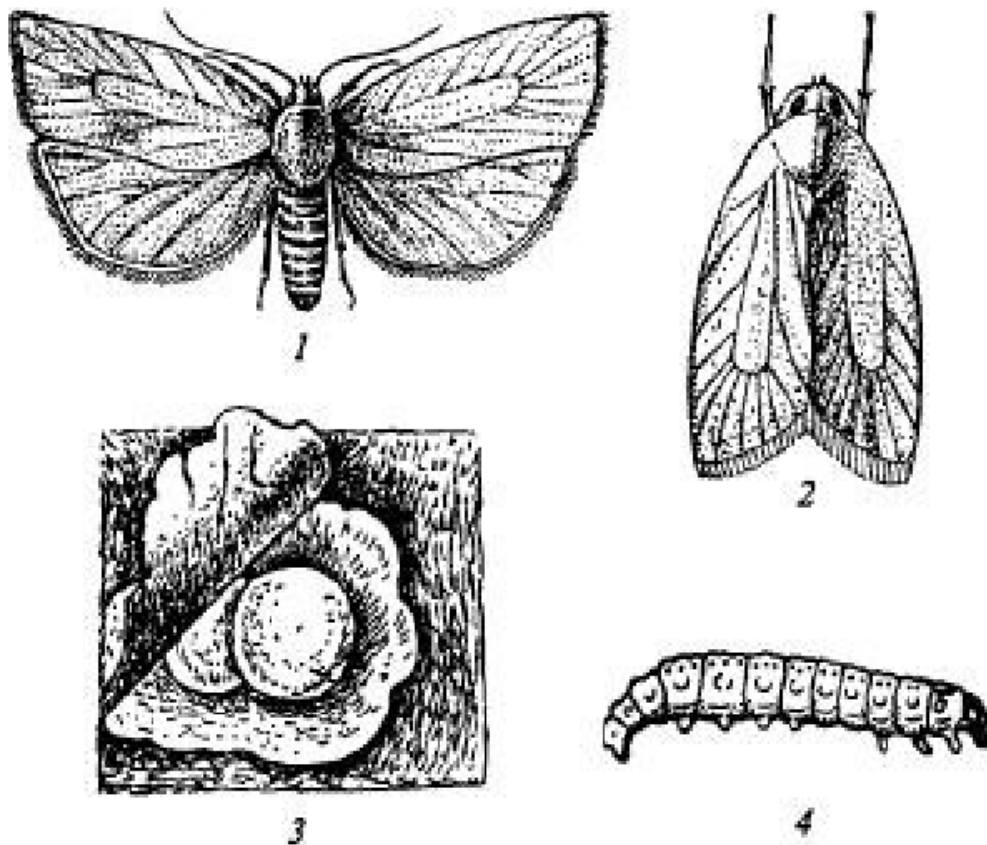

Рис. 51 Зелена дубова листовійка: 1, 2 — метелик (18–23 мм);
3 — яйця під щитком; 4 — гусениця.

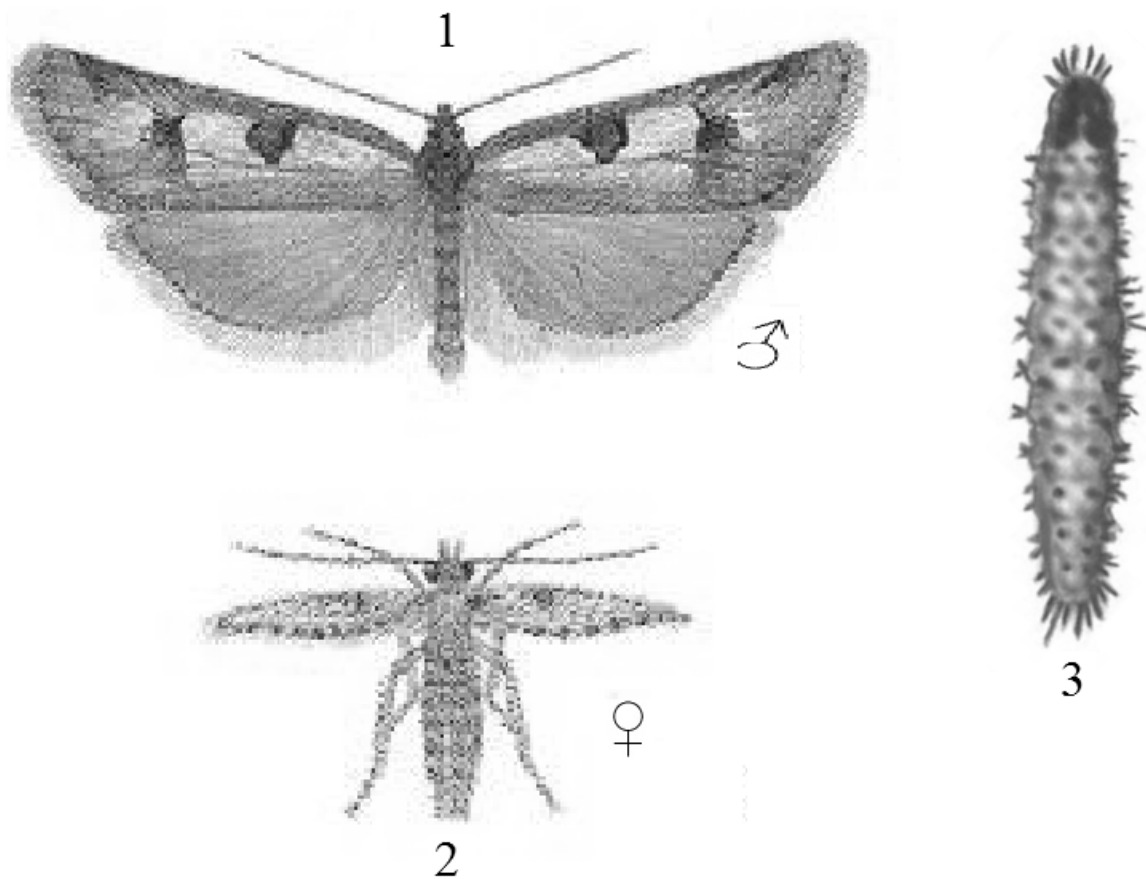

Рис. 52 Приморозкова листовійка: 1 — метелик (самець) (21–25 мм);
2 — метелик (самка) (8–11 мм); 3 — гусениця.

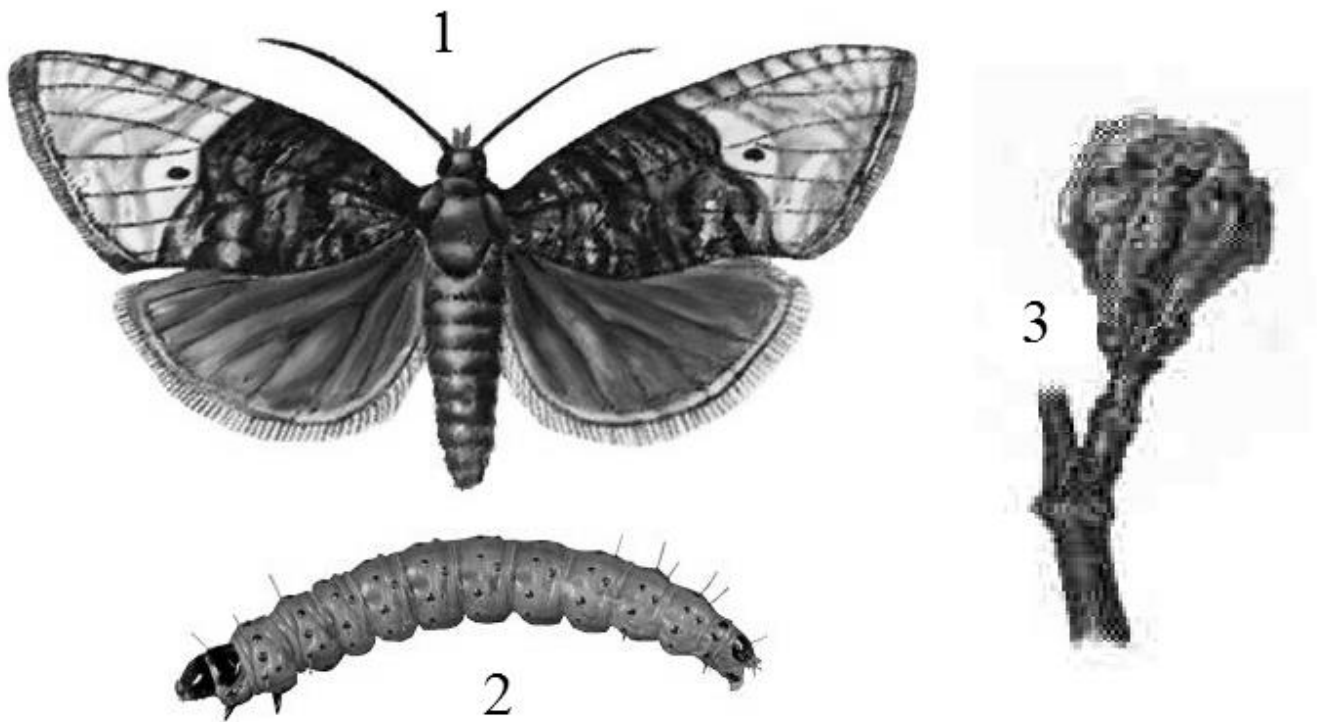

Рис. 53 Листовійка різнокольорова плодова: 1 — метелик (17–21 мм);
2 — гусениця; 3 — характер пошкодження.

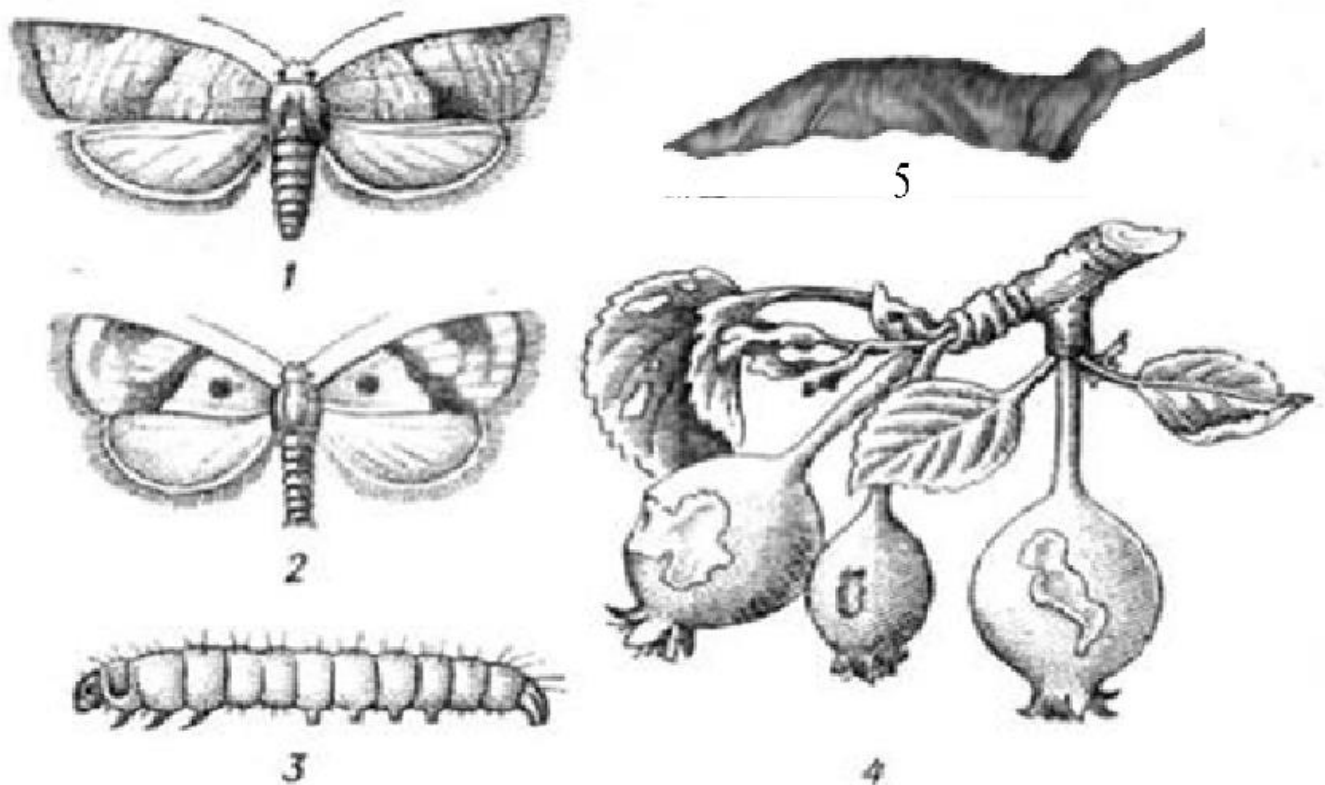
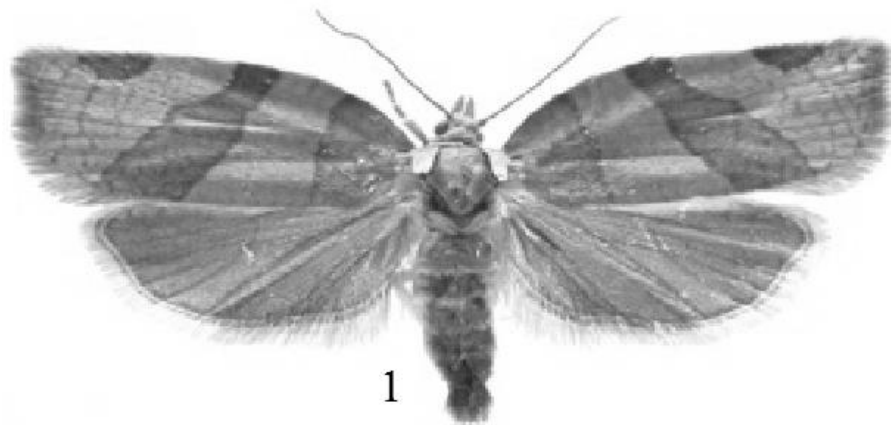
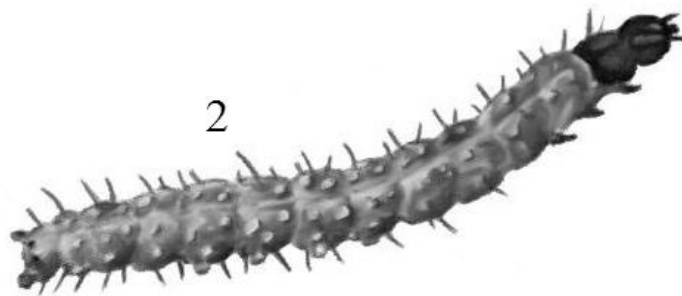

Рис. 54 Розанова листовійка: 1 — метелик самець (15–19 мм);
2 — метелик самка (18–22 мм); 3 — гусениця; 4 — пошкодження плодів;
5 — пошкодження листка.

1

2

Рис. 55 Листовійка кривовуса смородинна: 1 — метелик (16–24 мм);
2 — гусениця;

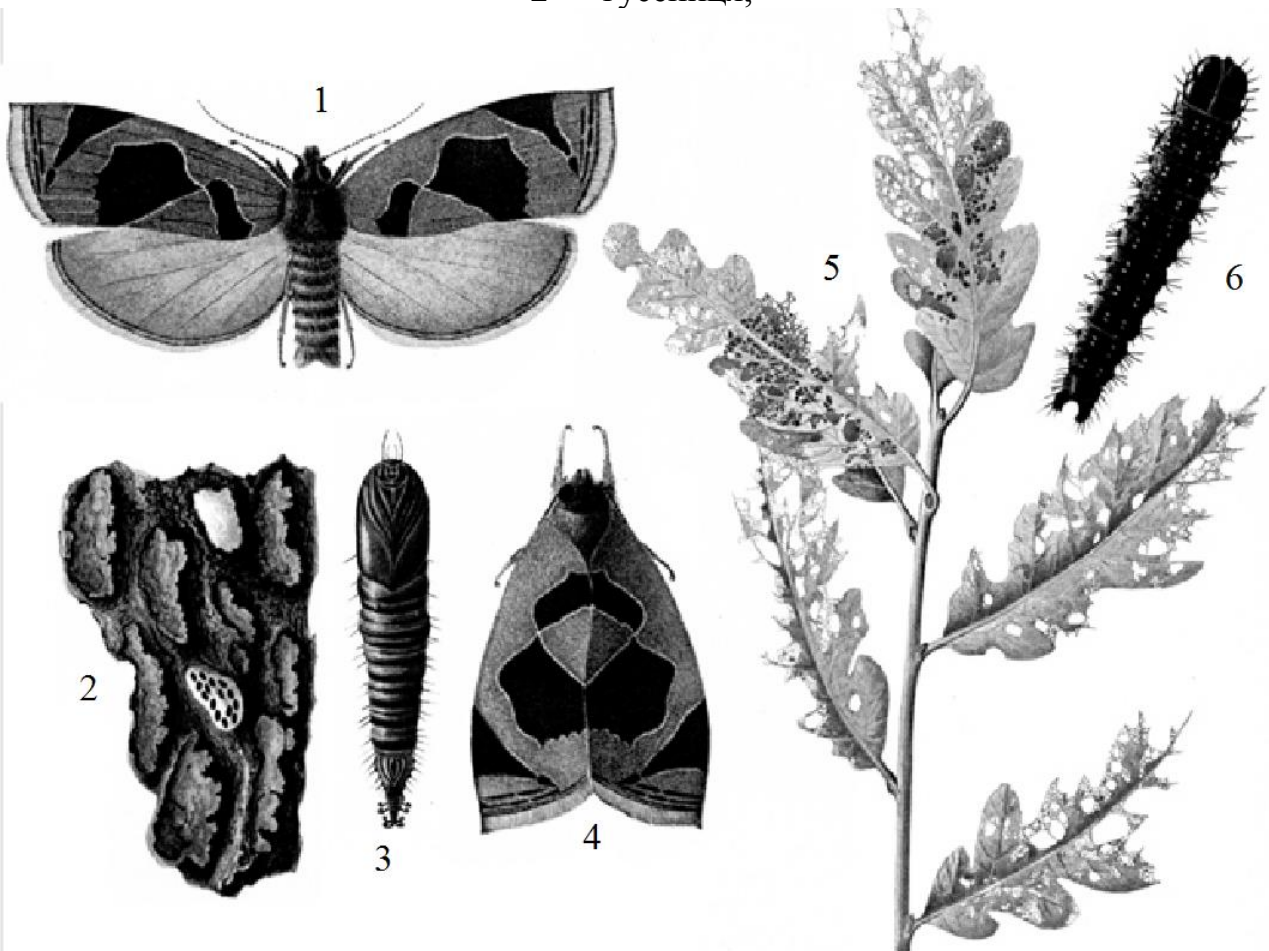

Рис. 56 Листовійка-товстунка глодова: 1 — метелик (19–27 мм);
2 — яйцекладки на корі; 3 — лялечка; 4 — метелик зі складеними крилами;
5 — характер пошкодження; 6 — гусениця;

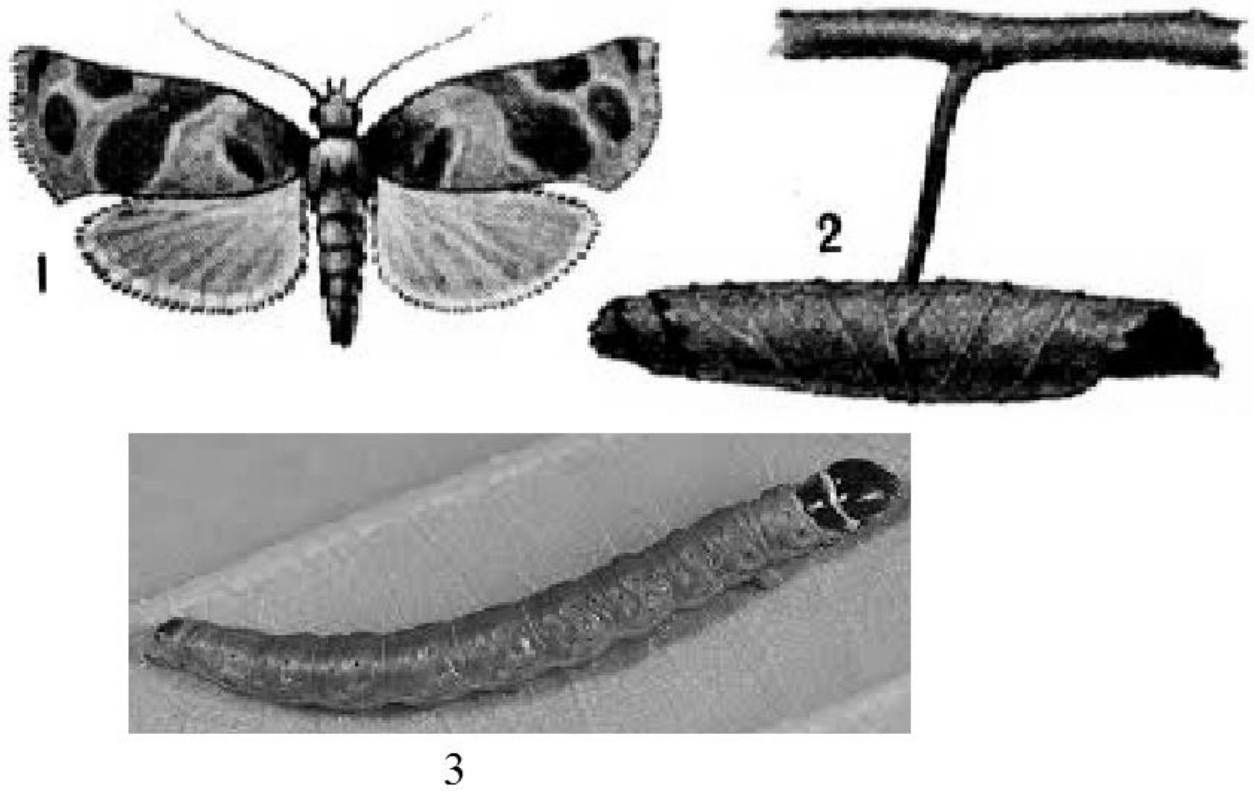

Рис. 57 Листовійка-товстунка строкатозолотиста: 1 — метелик (19–24 мм);
2 — характер пошкодження; 3 — гусениця.

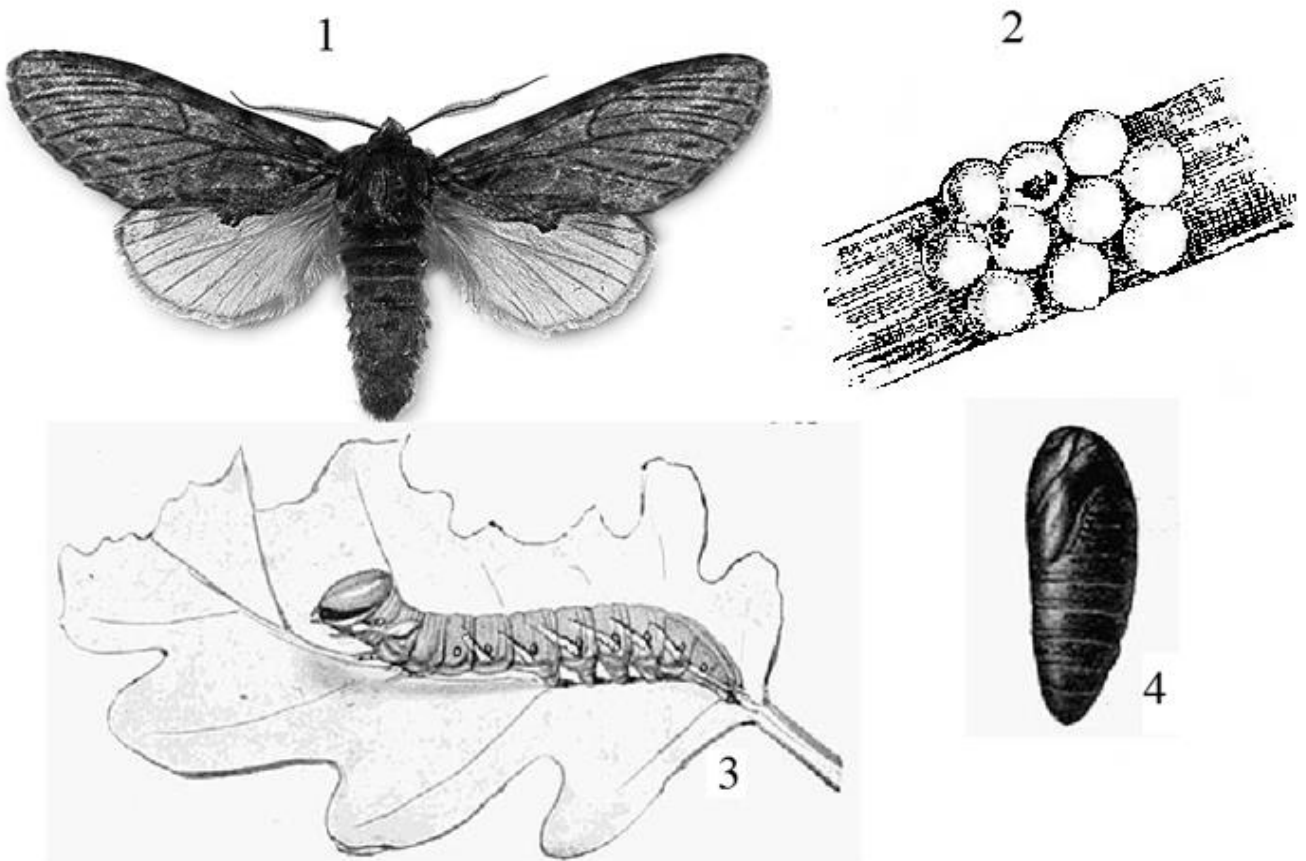

Рис. 58 Дубова чубатка: 1 — метелик (45–60 мм); 2 — яйця;
3 — гусениця та характер пошкодження; 4 — лялечка.

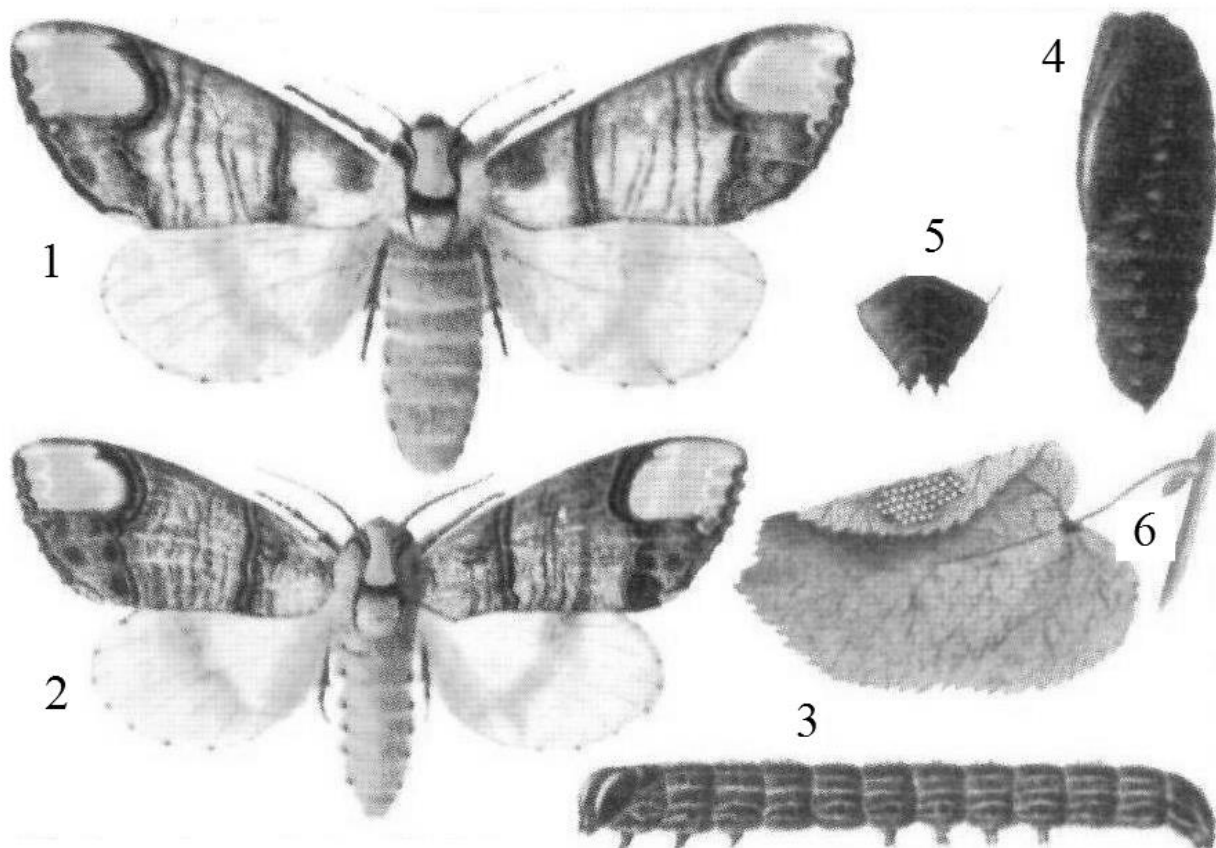

Рис. 59 Лунка срібляста: 1 — метелик (самка) (55–60 мм); 2 — метелик (самець) (50–55 мм); 3 — гусениця; 4 — лялечка; 5 — останні сегменти лялечки; 6 — яйцекладка.

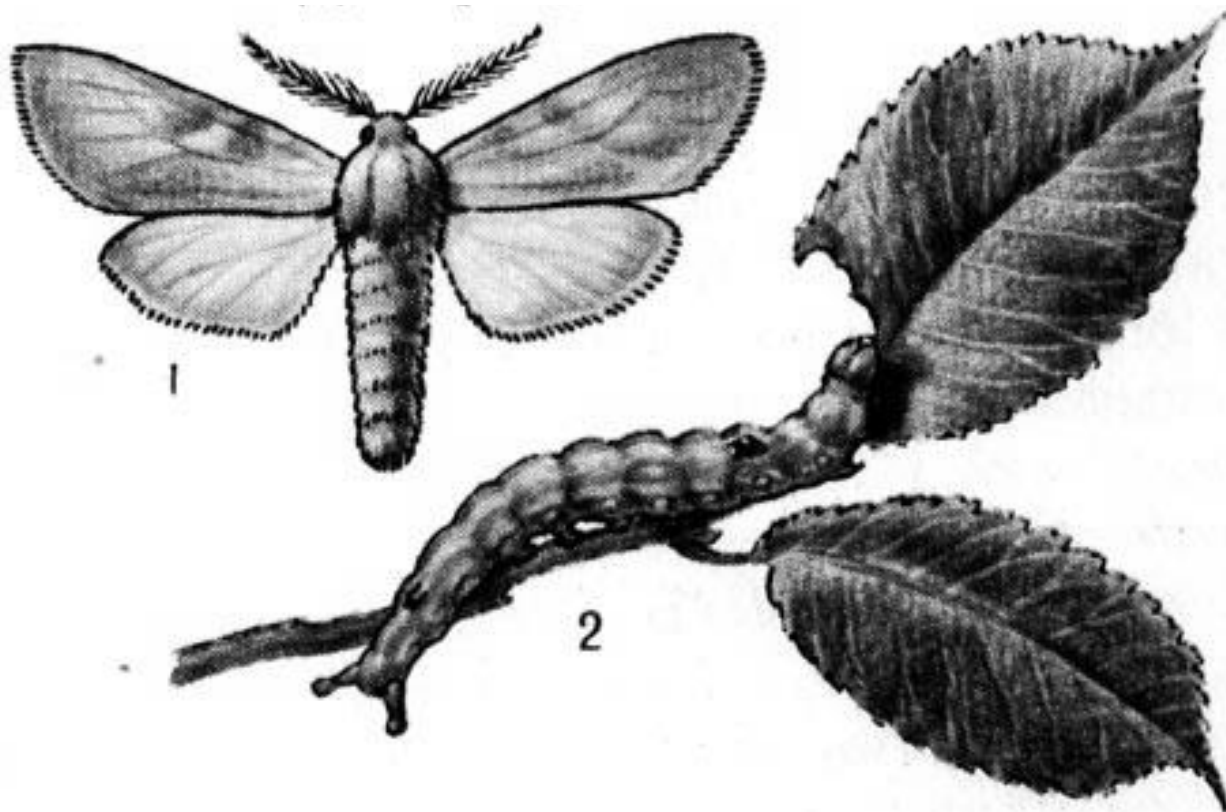

Рис. 60 Ільмовий ногохвіст: 1 — метелик (30–40 мм); 2 — гусениця.

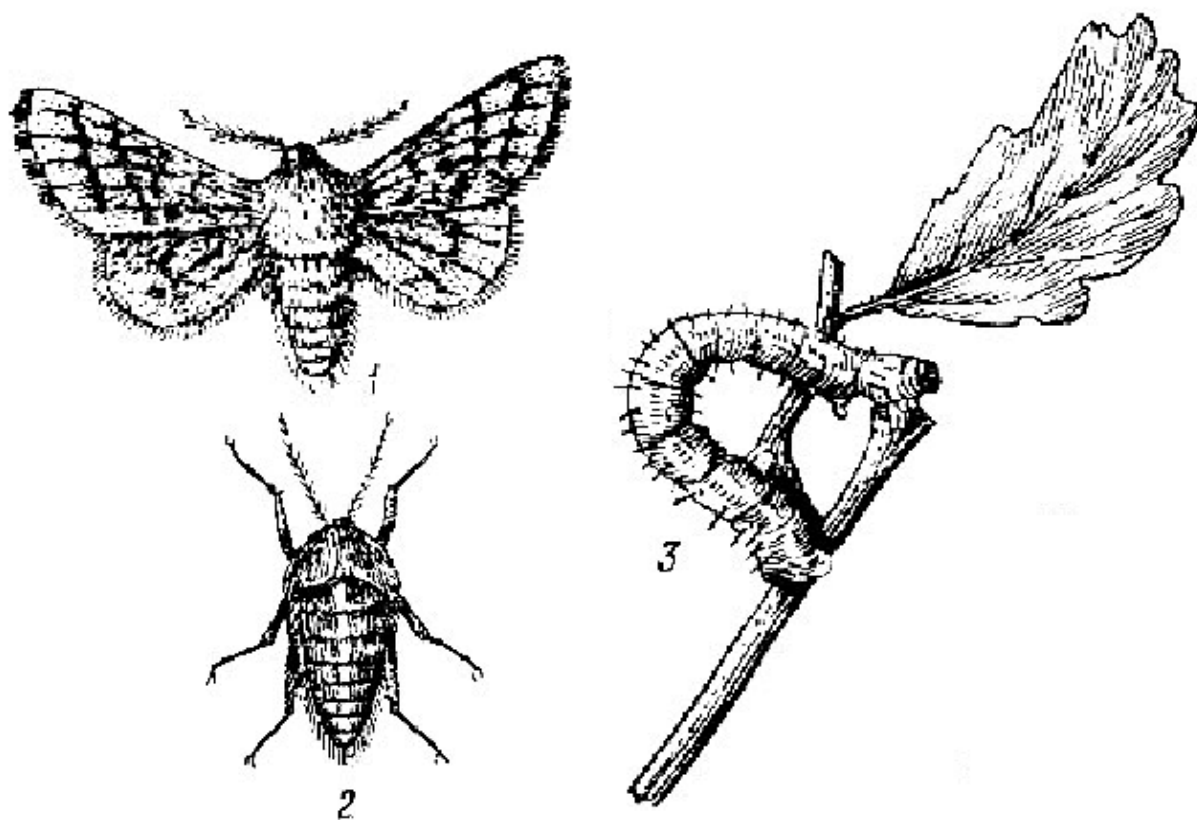

Рис. 61 П'ядун жовтовусий: 1 — метелик (самець) (32—36 мм);
2 — метелик (самка) (11—16 мм); 3 — характер пошкодження.

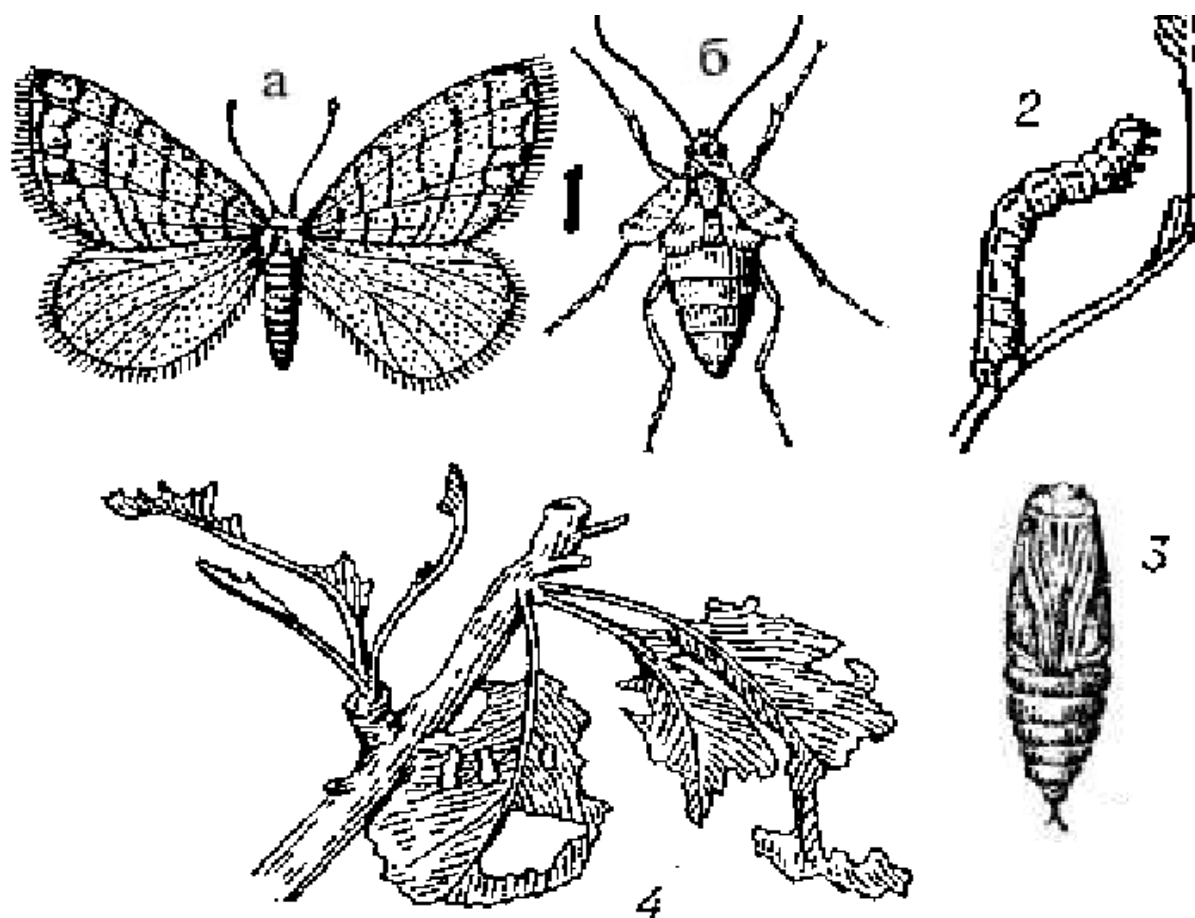

Рис. 62 Зимовий п'ядун: 1 — метелик (а) самець (20—25 мм), б) самка (8—10 мм); 2 — гусениця; 3 — лялечка; 4 — характер пошкодження.

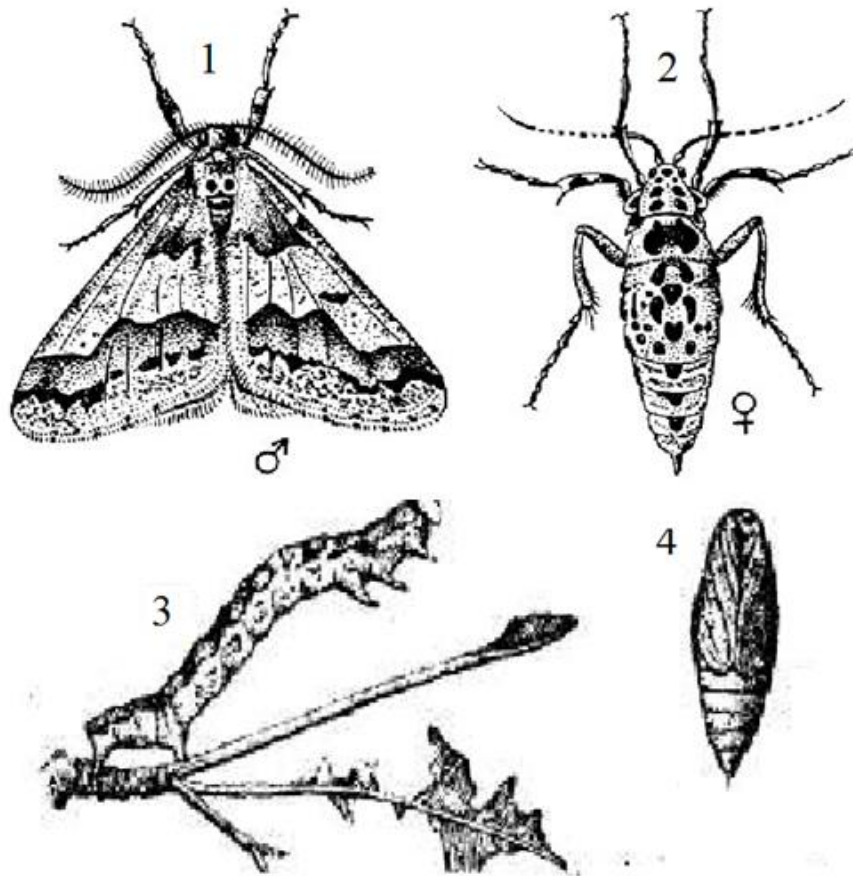

Рис. 63 П'ядун-обдирало плодовий: 1 — метелик (самець) (30–35 мм); 2 — метелик (самка) (11–13 мм); 3 — гусениця та характер пошкодження; 4 — лялечка.

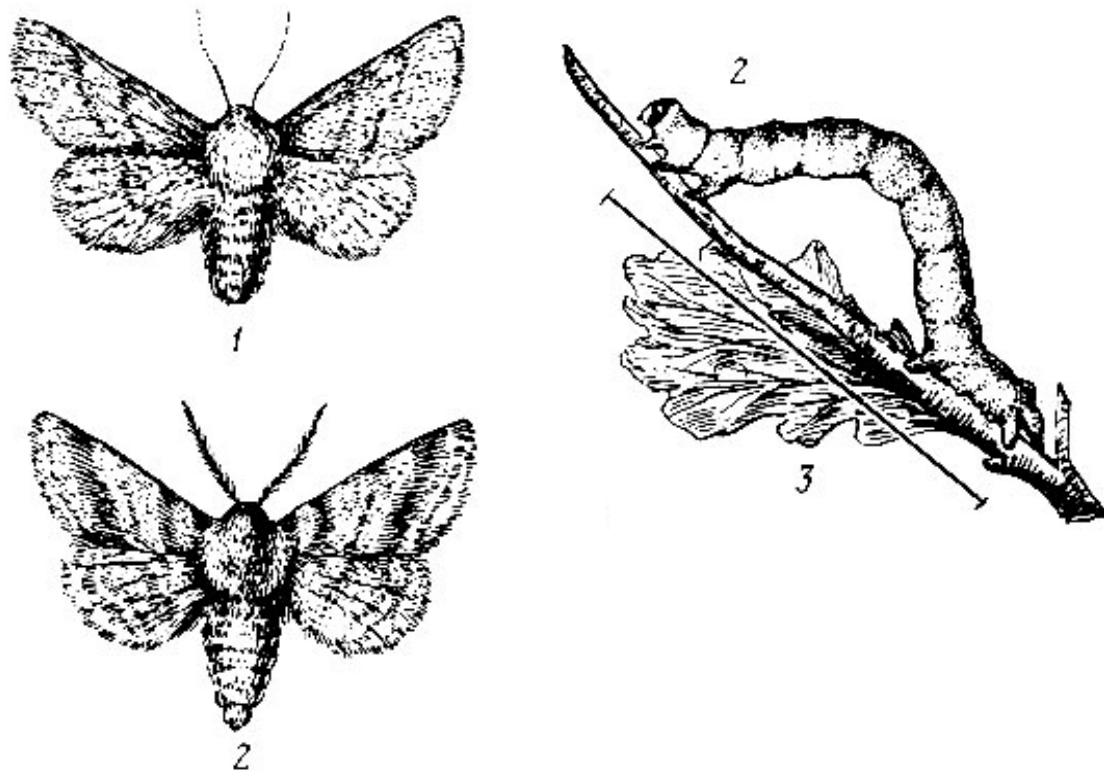

Рис. 64 П'ядун-шовкопряд буросмугастиї (35–40 мм): 1 — метелик (самець); 2 — метелик (самка); 3 — характер пошкодження.

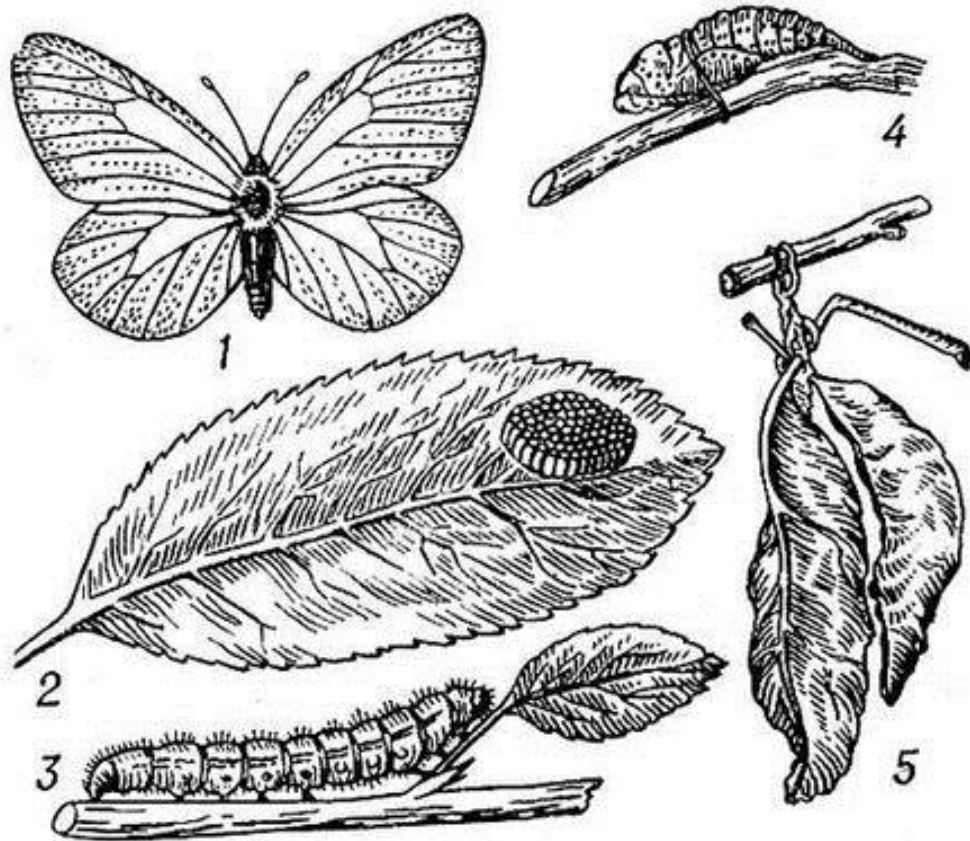

Рис. 65 Білан жилкуватий: 1 — метелик (60–65 мм); 2 — яйцекладка; 3 — гусениця; 4 — лялечка; 5 — зимове гніздо.

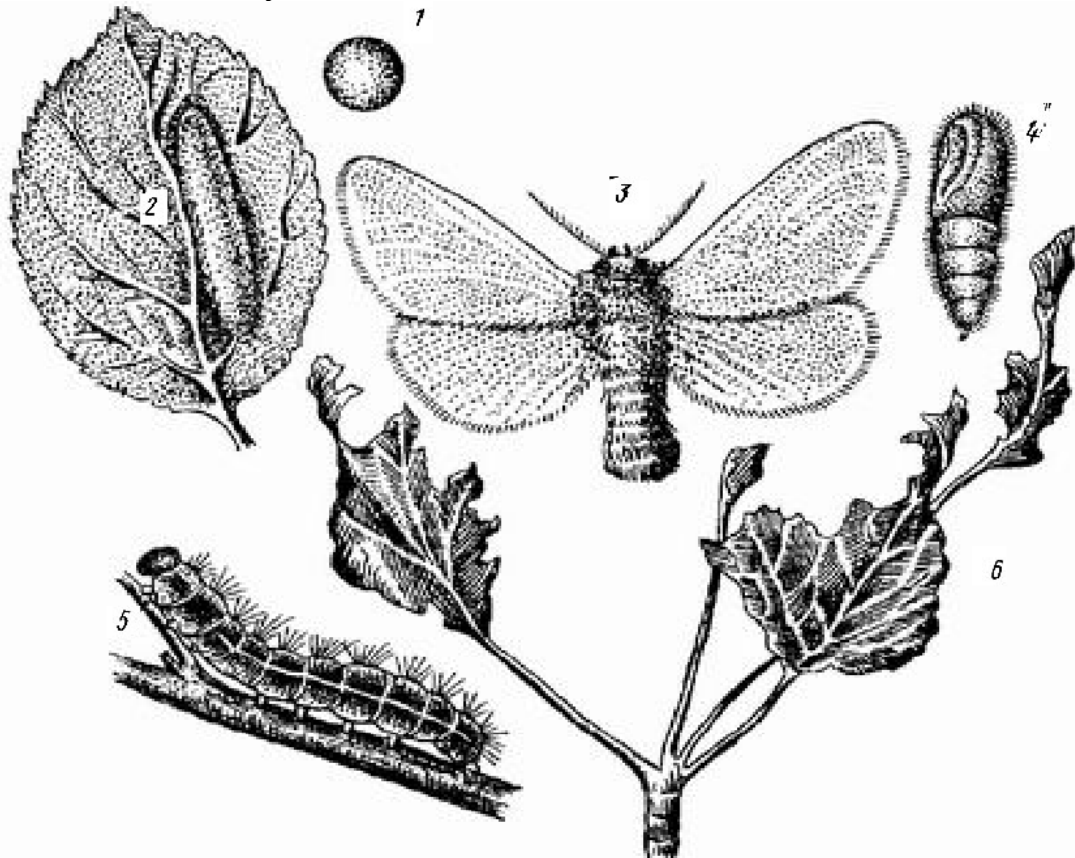

Рис. 66 Золотогузка: 1 — яйце; 2 — яйцекладка; 3 — метелик (30–40 мм); 4 — лялечка; 5 — гусениця; 6 — характер пошкодження.

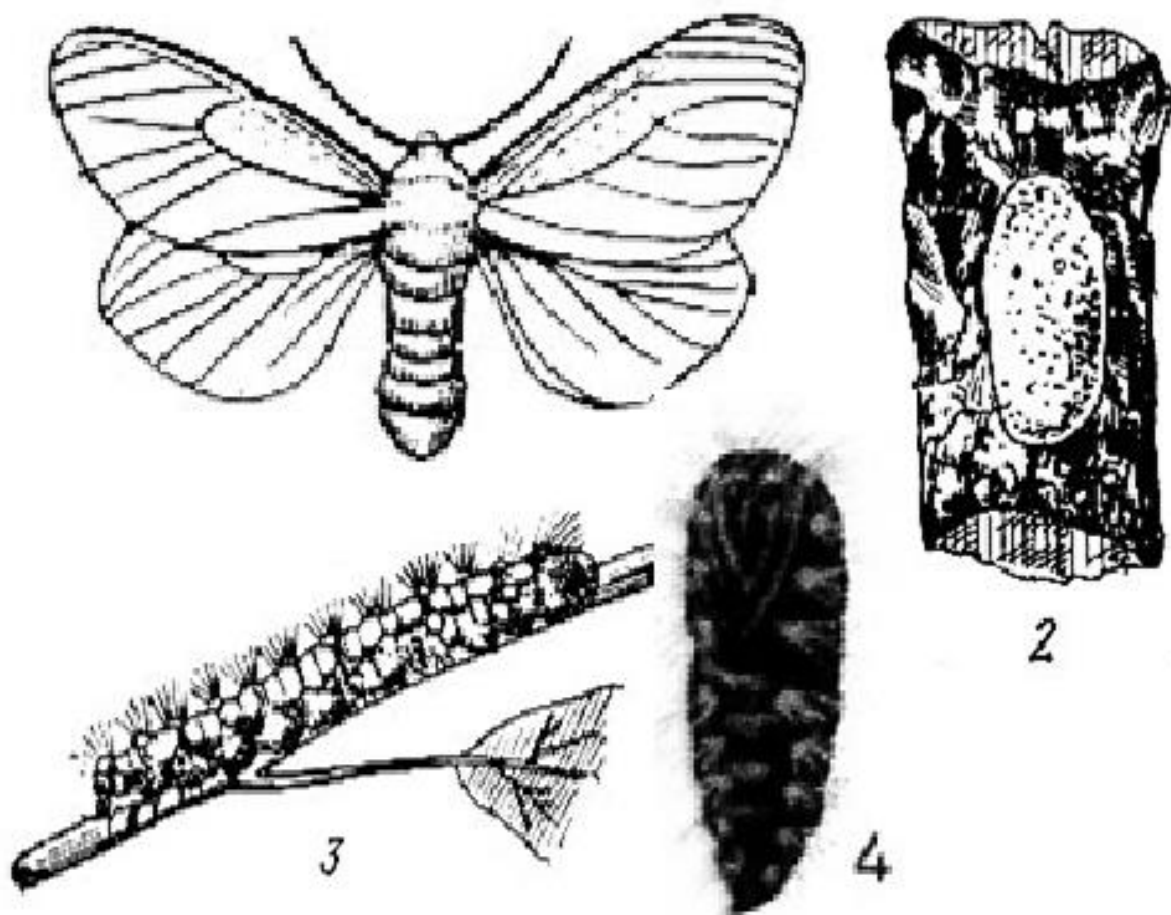

Рис. 67 Вербова хвилівка: 1 — метелик (45–55 мм); 2 — кладка яєць;
3 — гусениця; 4 — лялечка.

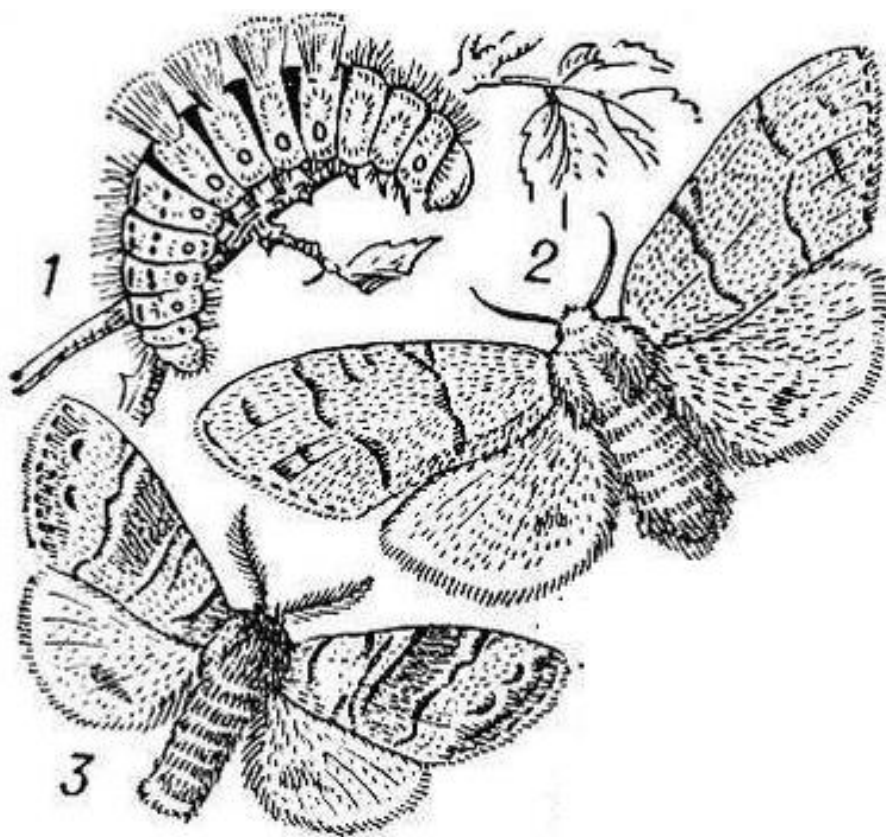

Рис. 68 Червонохвіст: 1 — метелик (самець) (35–40 мм);
2 — метлик (самка) (50–60 мм); 3 — гусениця.

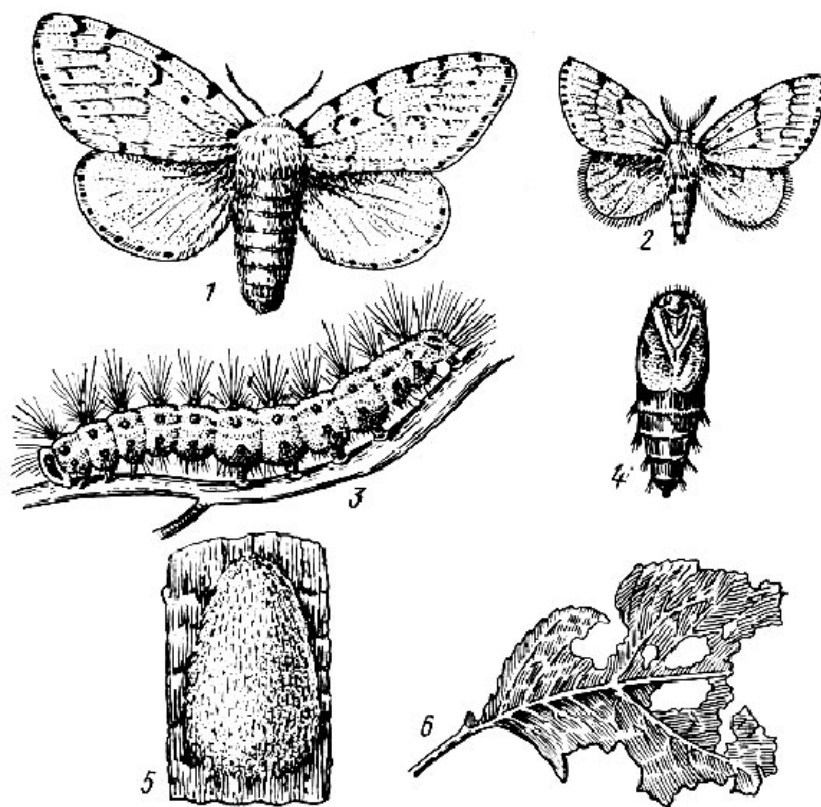

Рис. 69 Непарний шовкопряд: 1 — метелик (самка) (до 75 мм); 2 — метелик (самец) (до 45 мм); 3 — гусениця; 4 — лялечка; 5 — яйцекладка; 6 — характер пошкодження.

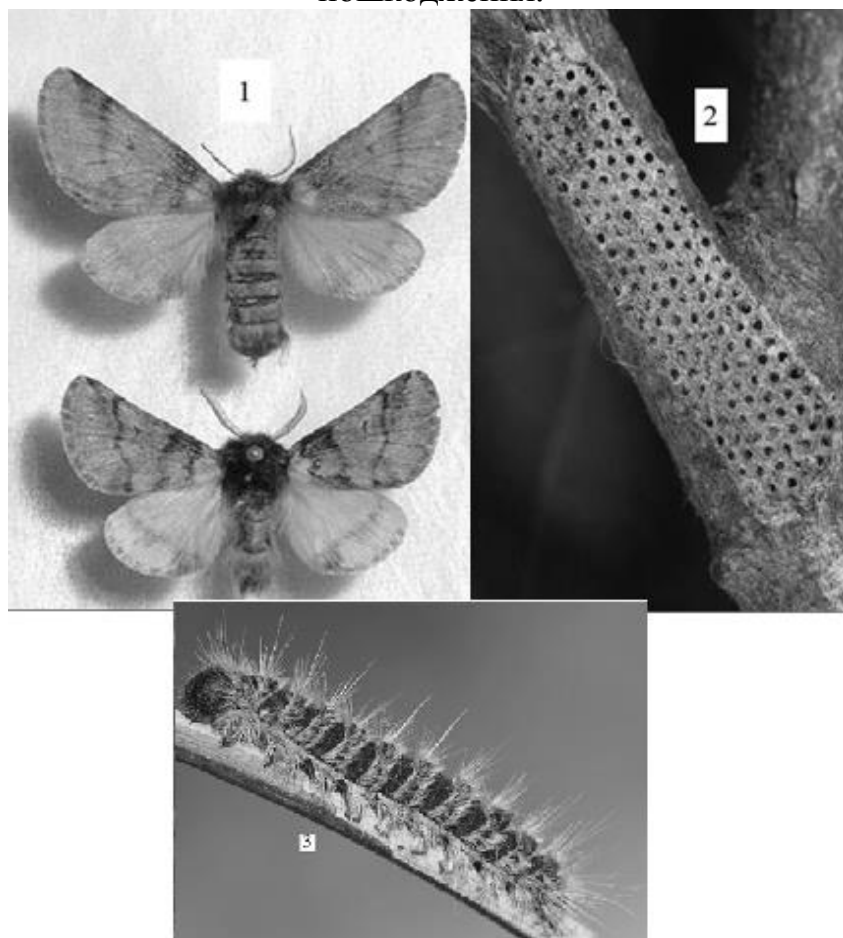

Рис. 70 Дубовий похідний шовкопряд: 1 — метелики (22–32 мм)
2 — яйця; 3 — гусениця.

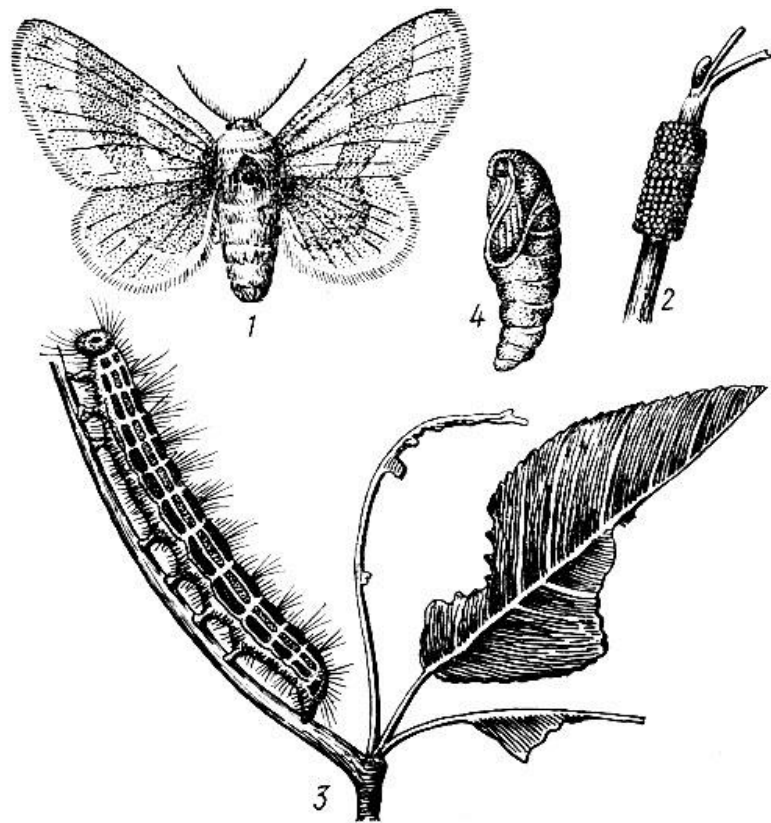

Рис. 71 Кільчастий шовкопряд: 1 — метелик (32–40 мм); 2 — яйцекладка; 3 — гусениця і характер пошкодження; 4 — яйцекладка.

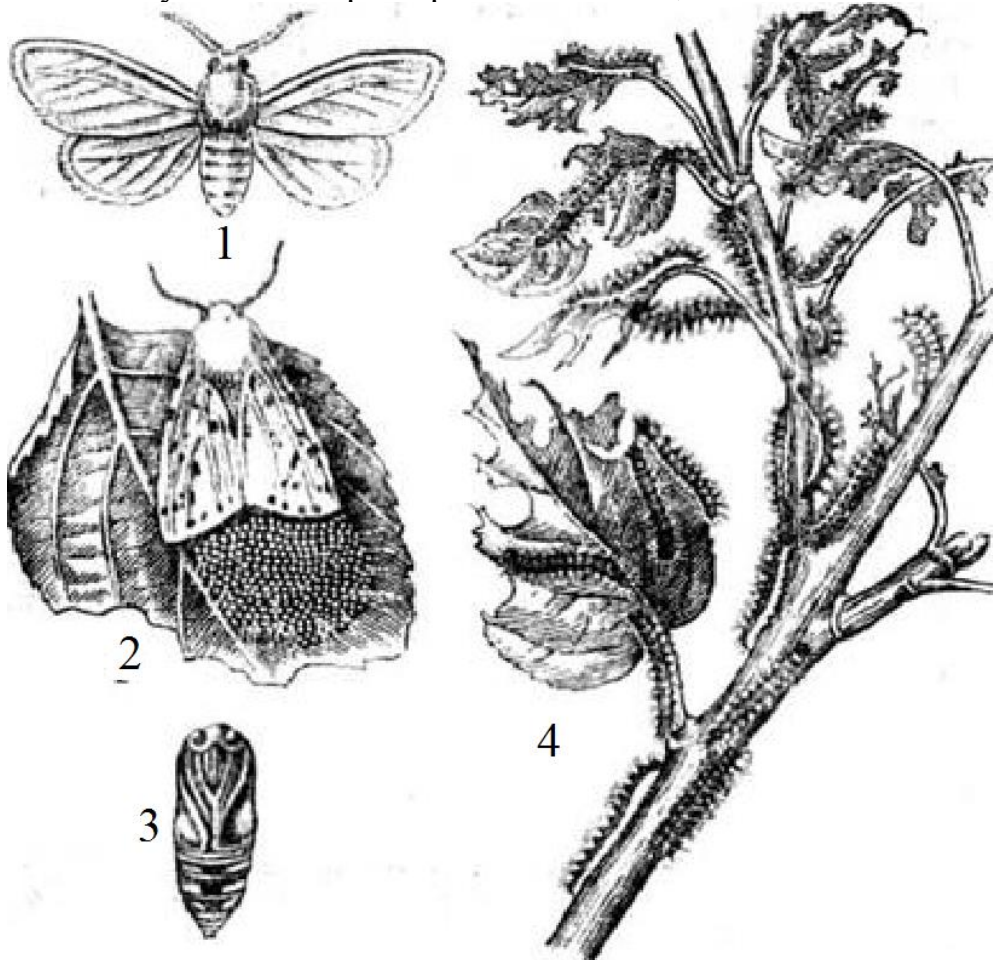

Рис. 72 Американський білий метелик: 1 — метелик (40–50 мм); 2 — метелик під час відкладання яєць; 3 — лялечка; 4 — гусениці та характер пошкодження.

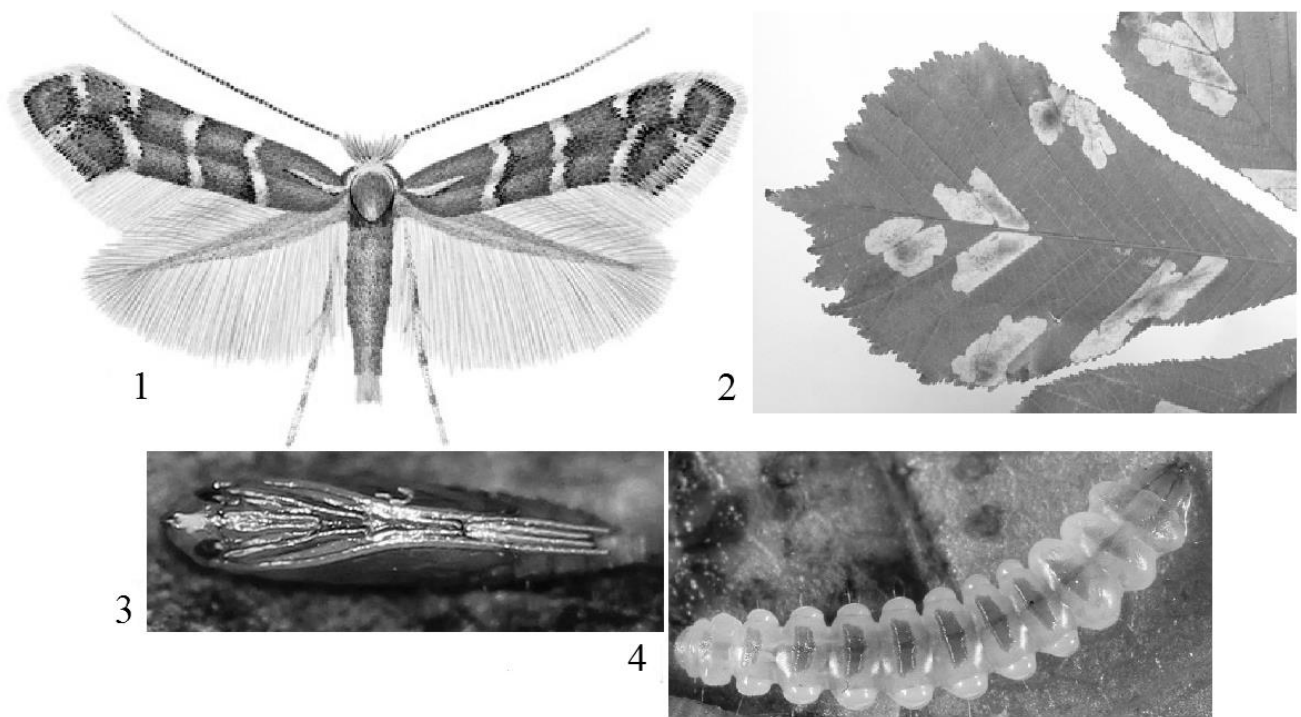

Рис. 73 Каштанова мінуюча міль: 1 — метелик (7–10 мм); 2 — характер пошкодження (міни); 3 — лялечка; 4 — гусениця.

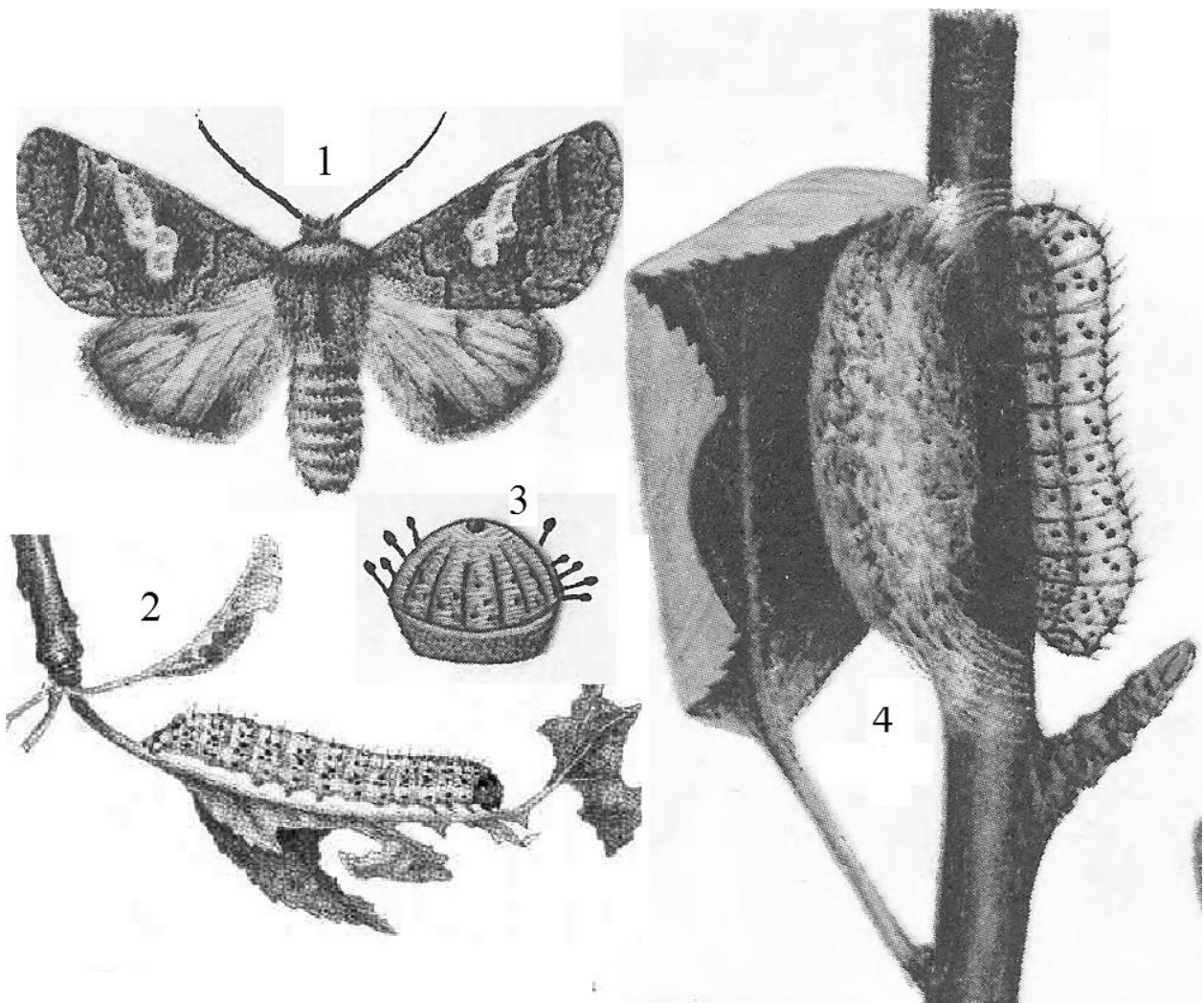

Рис. 74 Совка-синьоголівка: 1 — метелик (30–45 мм); 2 — гусениця і характер пошкодження; 3 — яйце; 4 — гусениця і лялечка.

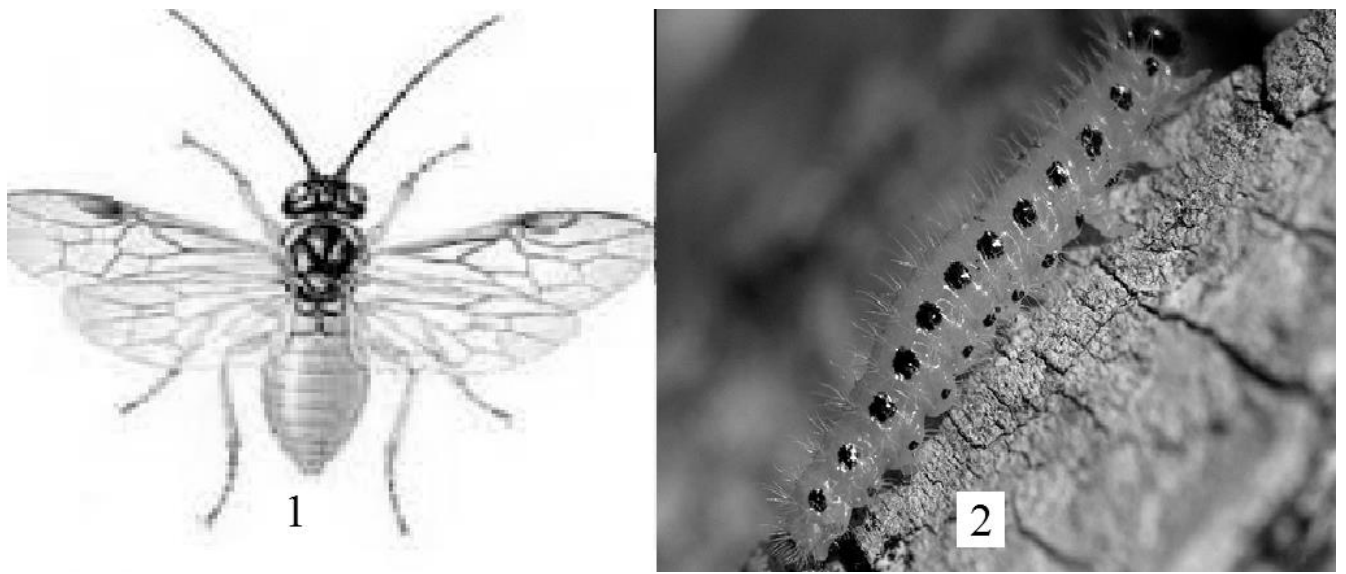

Рис. 75 Пильщик тополевий, або осиковий строкатий:
 1 — імаго (7–9 мм); 2 — личинка.

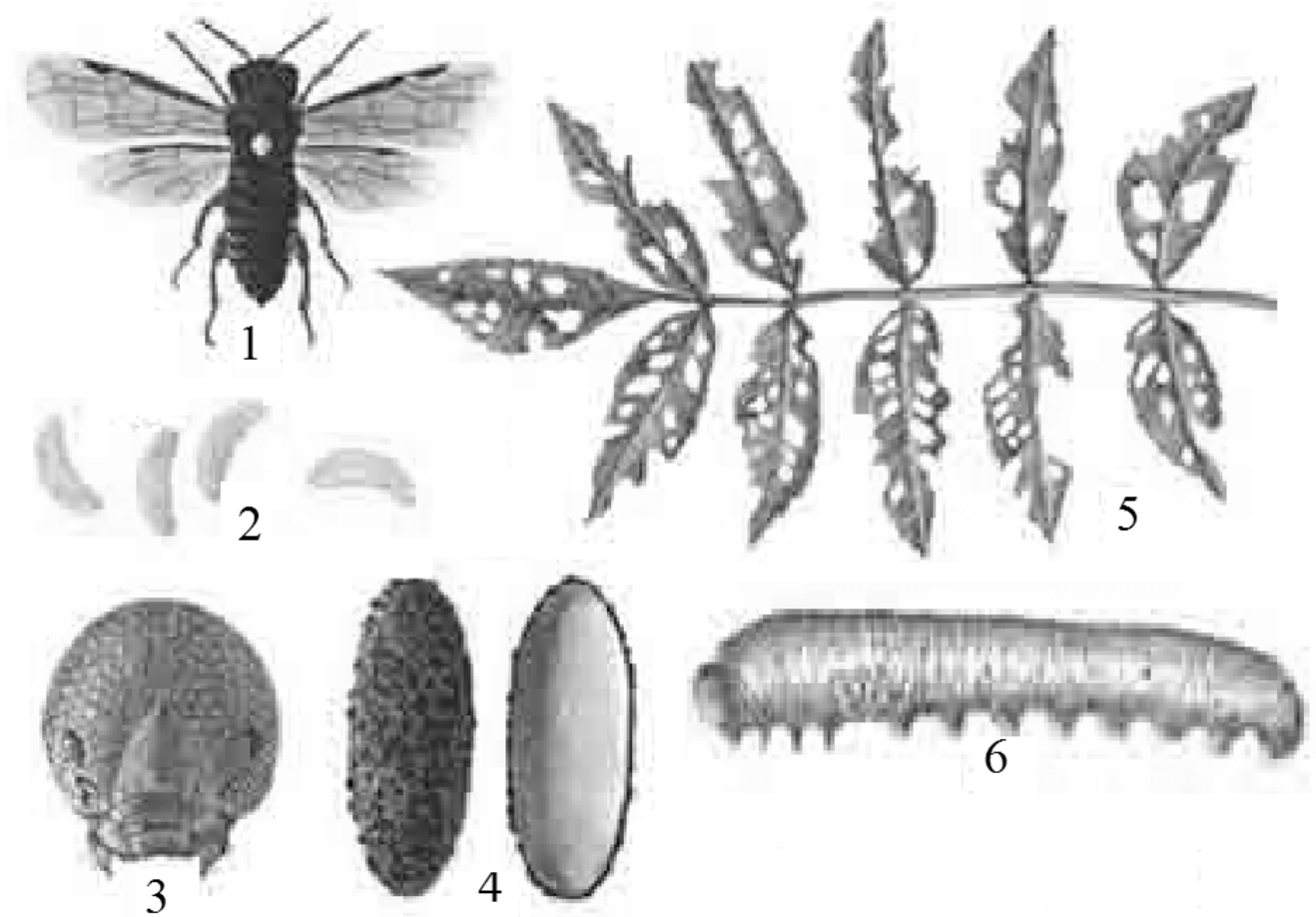

Рис. 76 Пильщик ясеневий білокрапковий, або макрофія ясенева:
 1 — імаго (7–9 мм); 2 — яйця; 3 — голова личинки; 4 — кокон;
 5 — характер пошкодження; 6 — личинка;

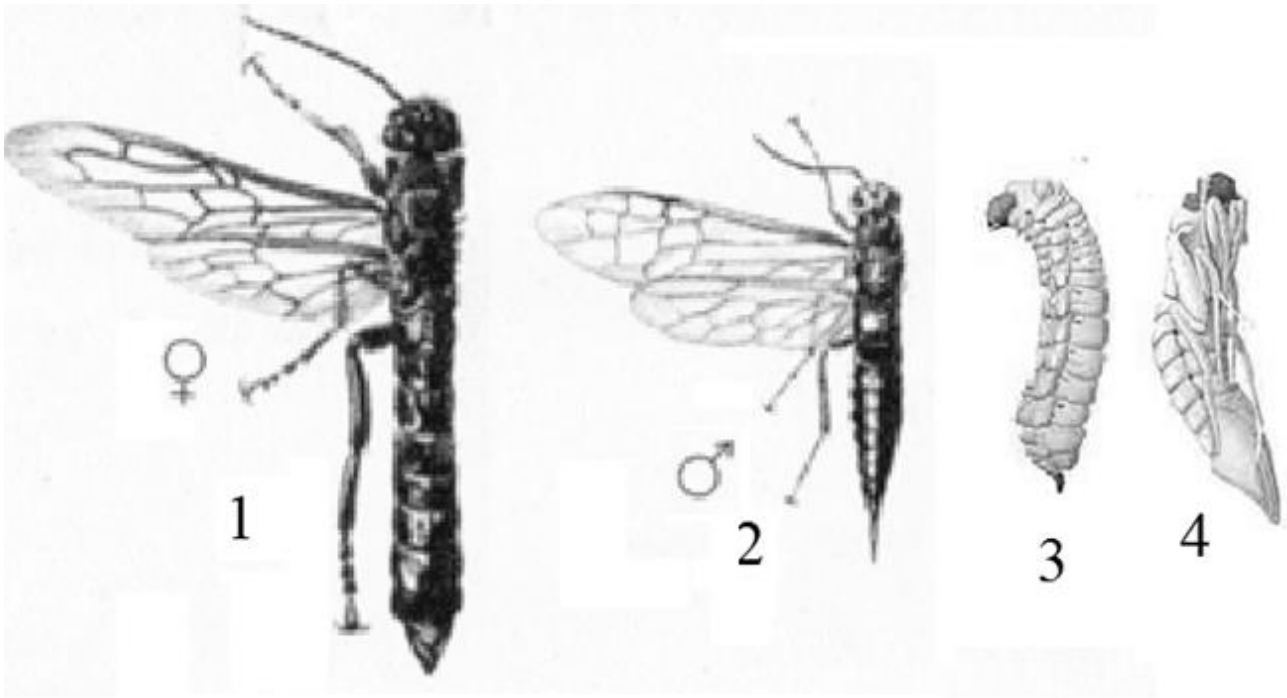

Рис. 77 Рогохвіст малий, або синій: 1 — імаго (самка) (15–30 мм);
2 — імаго (самець) (8–25 мм); 3 — личинка; 4 — лялечка.

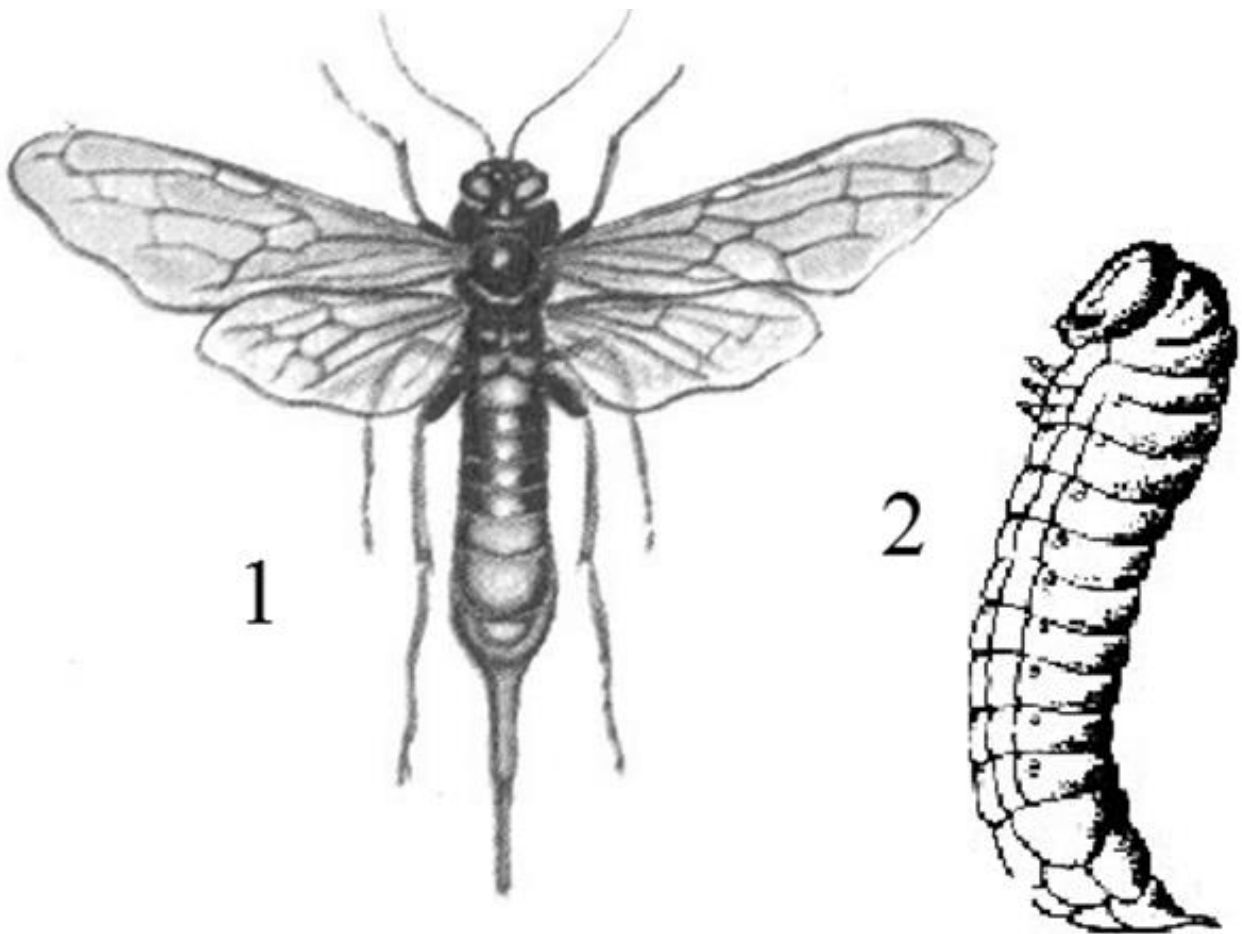

Рис. 78 Тремекс березовий, або великий березовий рогохвіст:
1 — імаго (30–40 мм); 2 — личинка.

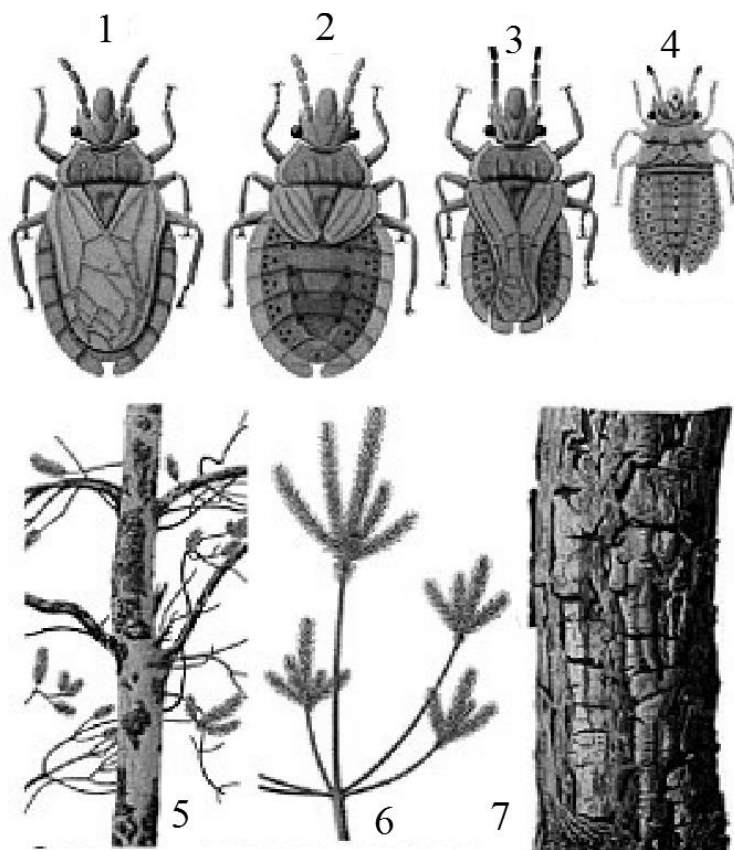

Рис. 79 Підкорювик сосновий (3,5–5,0 мм): 1 — крилата самка; 2 — безкрила самка; 3 — самець; 4 — личинка; 5 — відставання кори; 6 — втрата хвої; 7 — розтріскування кори.

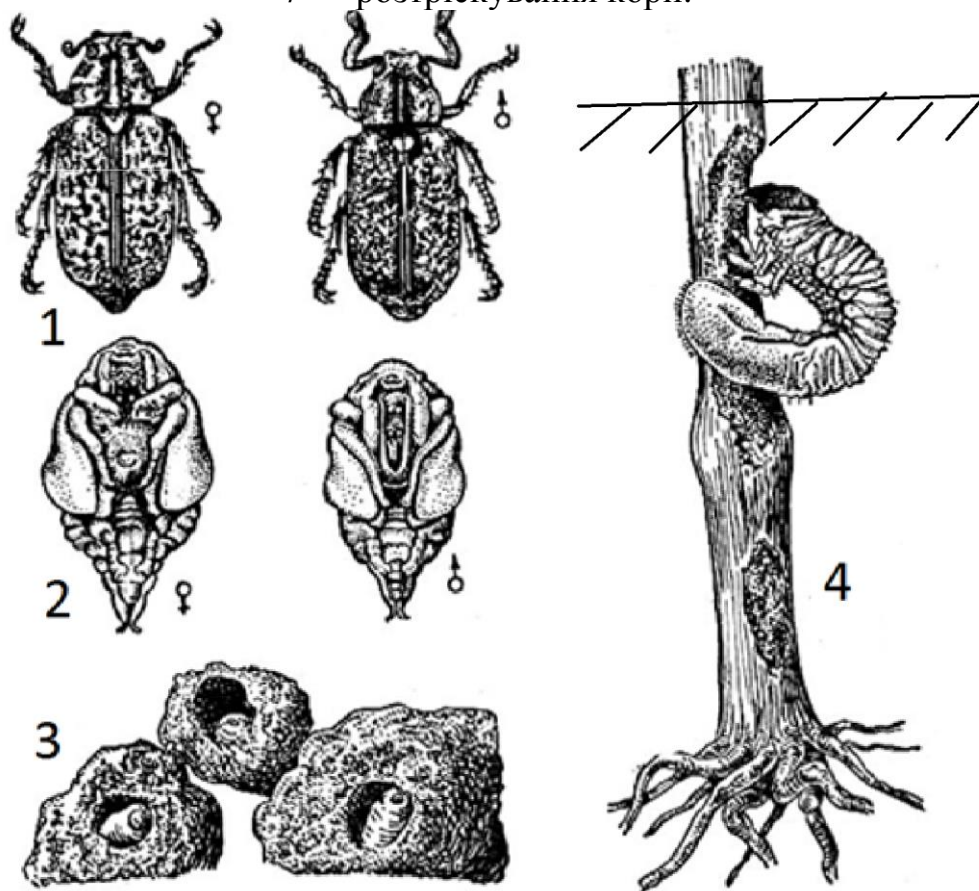

Рис. 80 Мармуровий хрущ: 1 — імаго (28–32 мм); 2 — лялечка; 3 — лялечки в ґрунті; 4 — личинка і характер пошкодження.

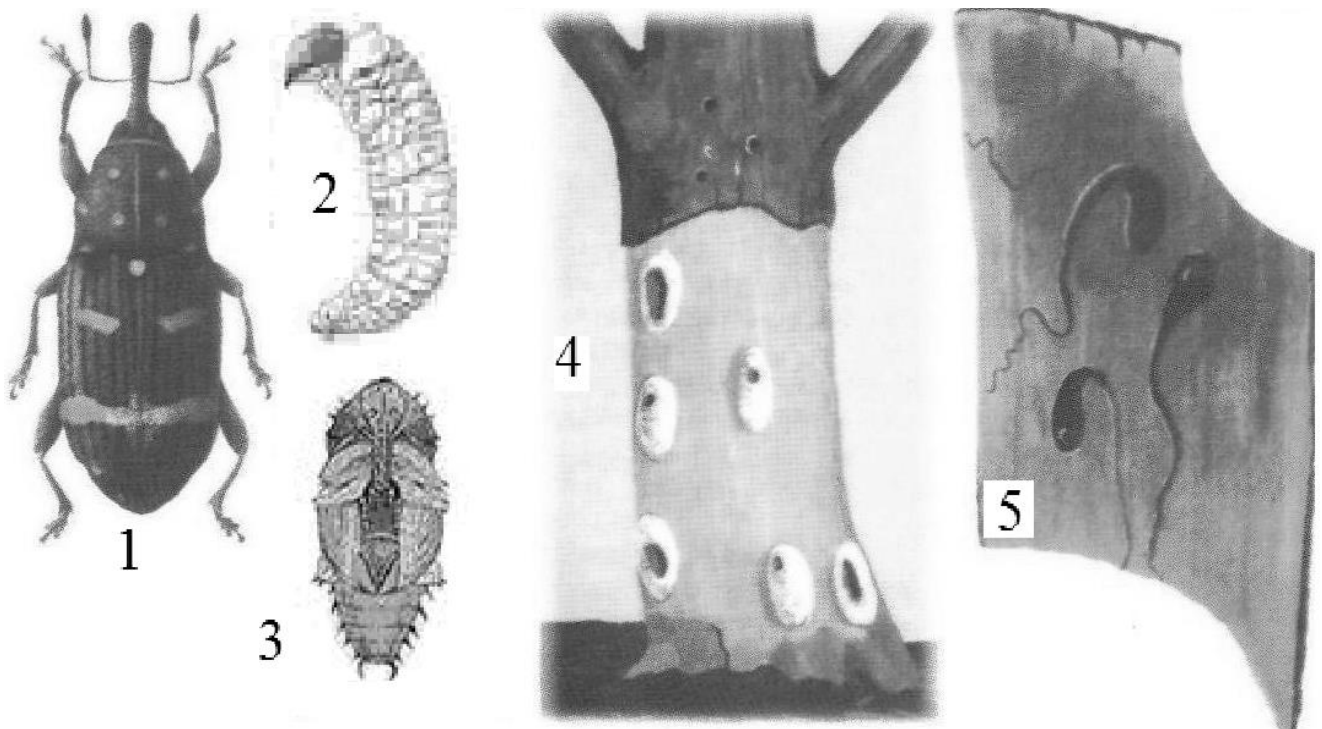

Рис. 81 Смолюх крапчастий: 1 — імаго (6–7 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — пошкодження стовбура та лялечки в колисочках; 5 — пошкодження кори.

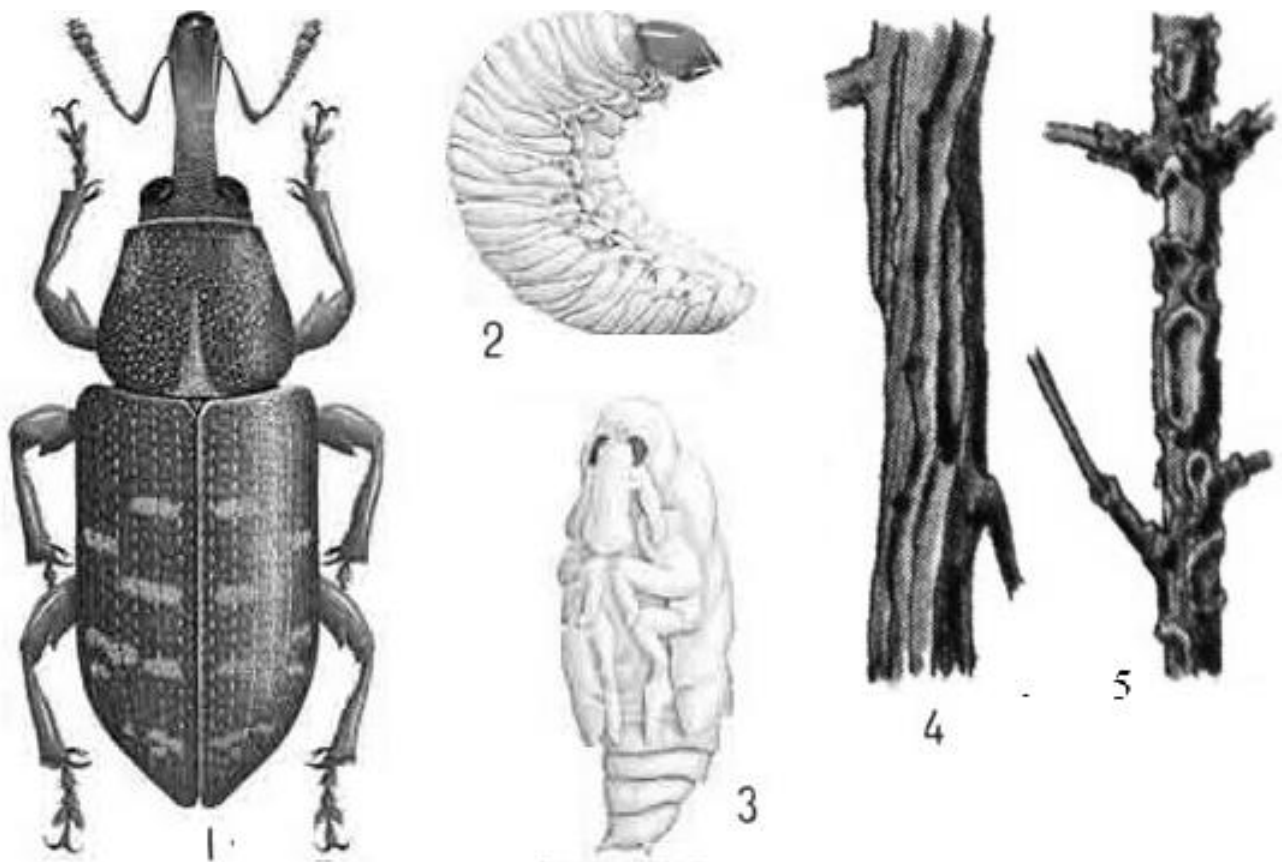

Рис. 82 Великий сосновий довгоносик: 1 — імаго (10–14 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — характер пошкодження коренів личинками; 5 — характер пошкодження саджанців жуками.

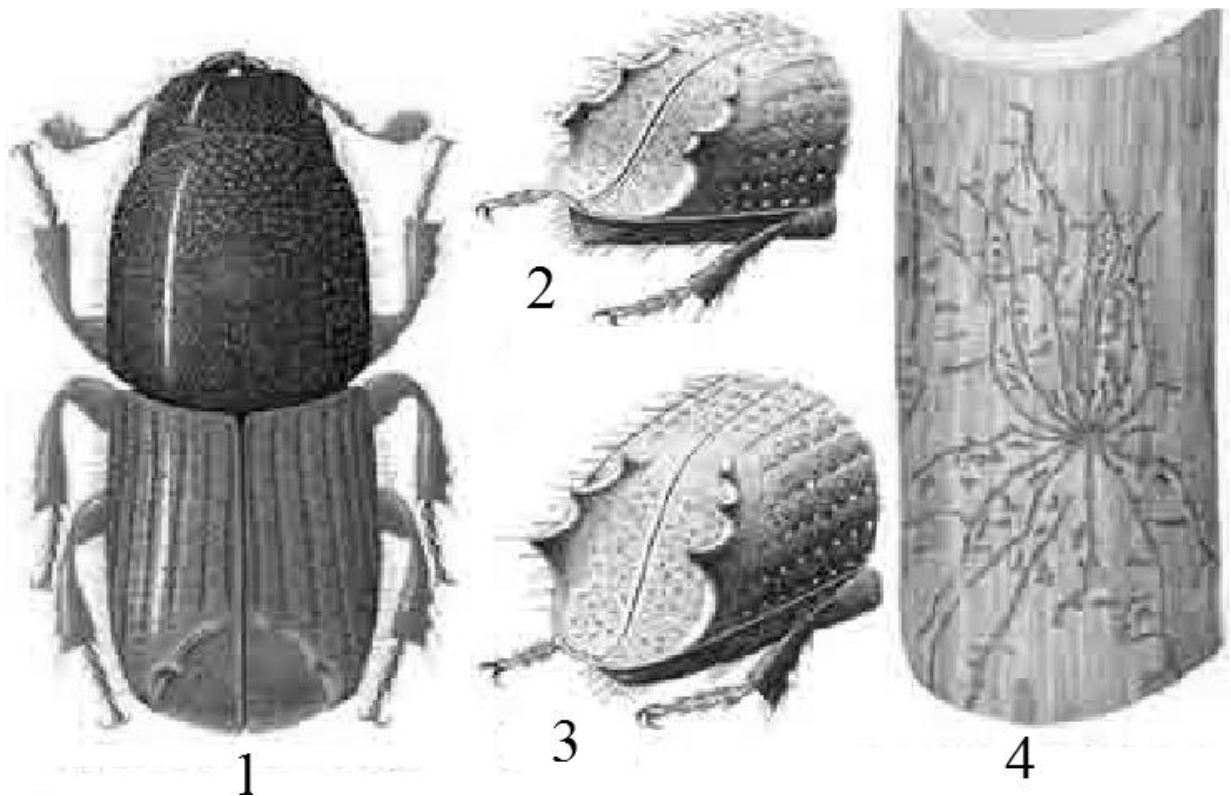

Рис. 83 Кoroїд вершинний: 1 — імаго (2,5–3,7 мм); 2 — кінець надкрила самця; 3 — кінець надкрил самки; 4 — характер пошкодження.

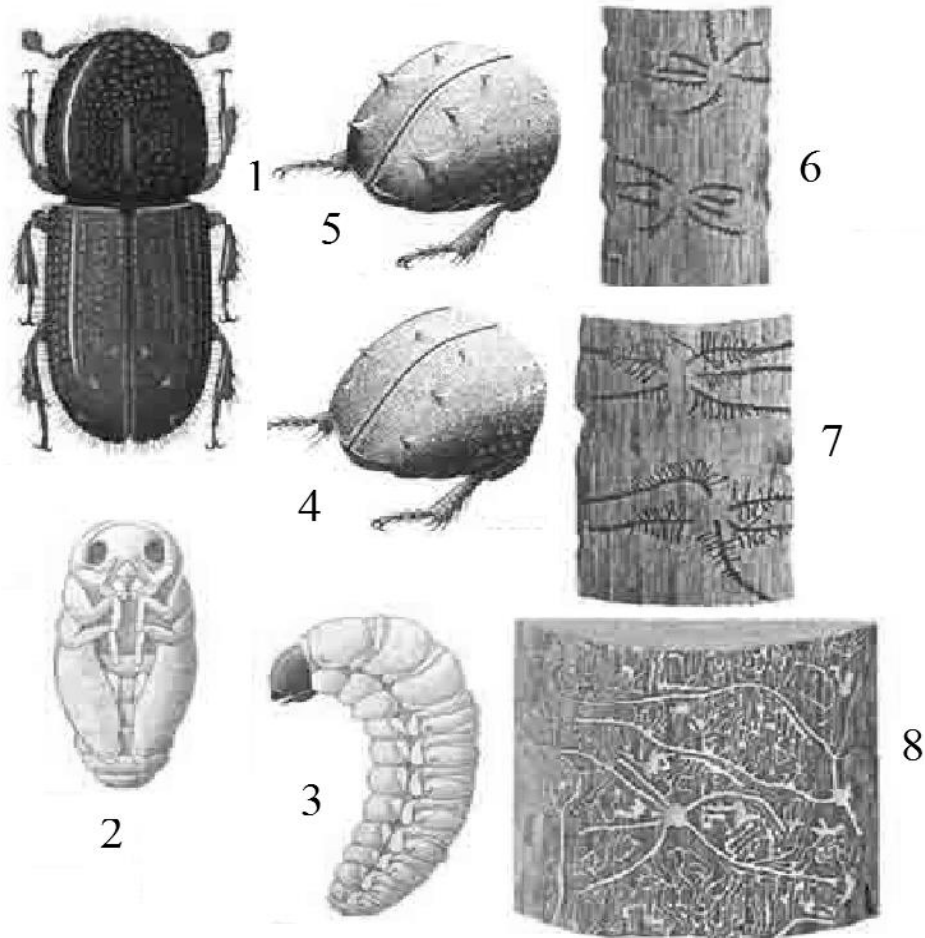

Рис. 84 Кoroїд-гравер: 1 — імаго (1,5–2,0 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — кінець надкрил самки; 5 — кінець надкрил самця; 6 — первинне пошкодження; 7, 8 — подальше пошкодження.

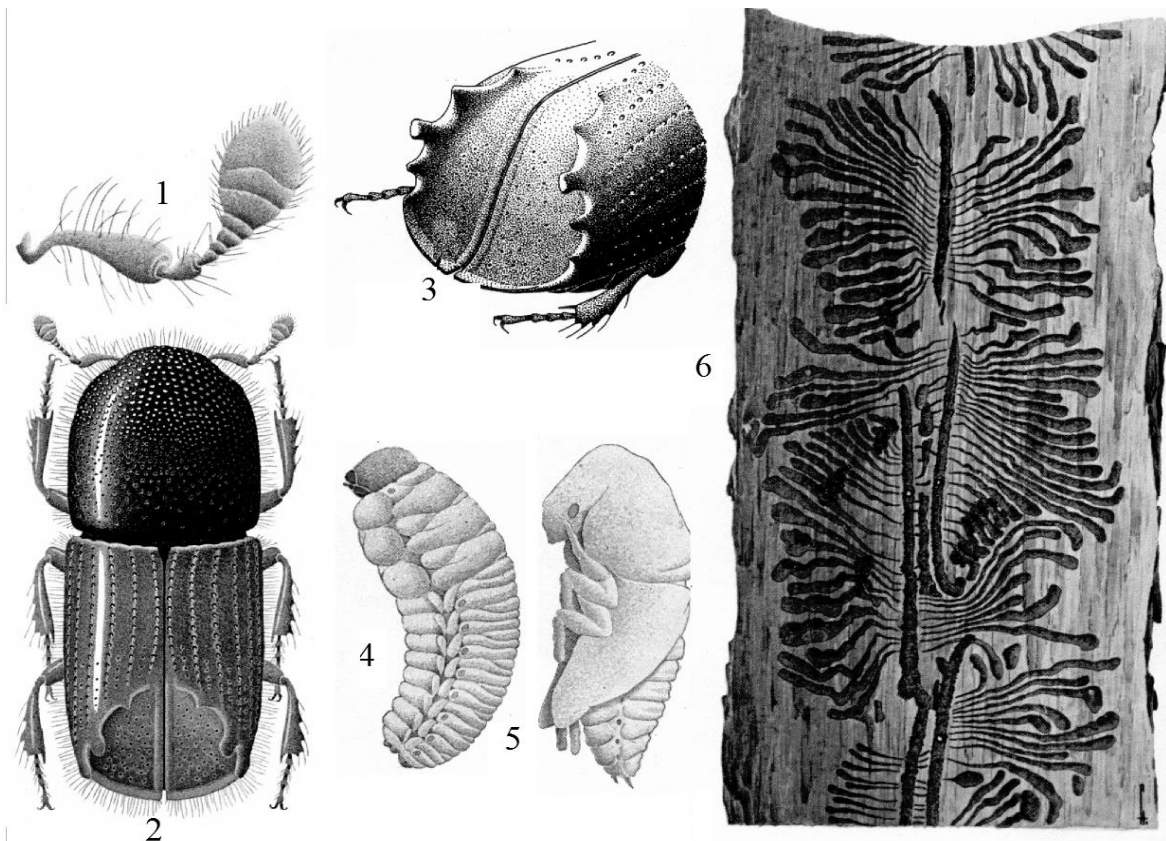

Рис. 85 Короїд–типограф: 1 — вусик; 2 — імаго (4,5–5,5 мм); 3 — кінець надкрил; 4 — личинка; 5 — лялечка; 6 — характер пошкодження.

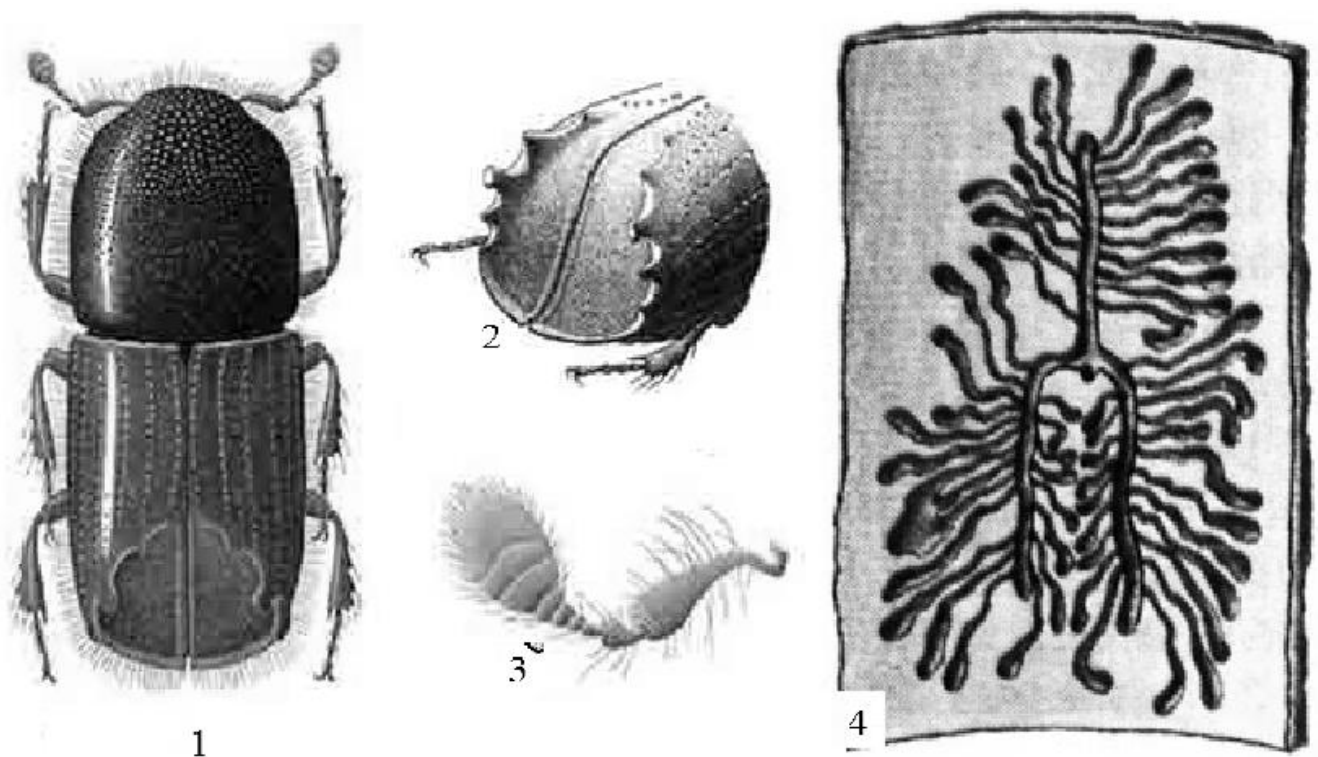

Рис. 86 Короїд–стенограф (до 8 мм): 1 — імаго; 2 — кінець надкрил; 3 — вусик; 4 — характер пошкодження.

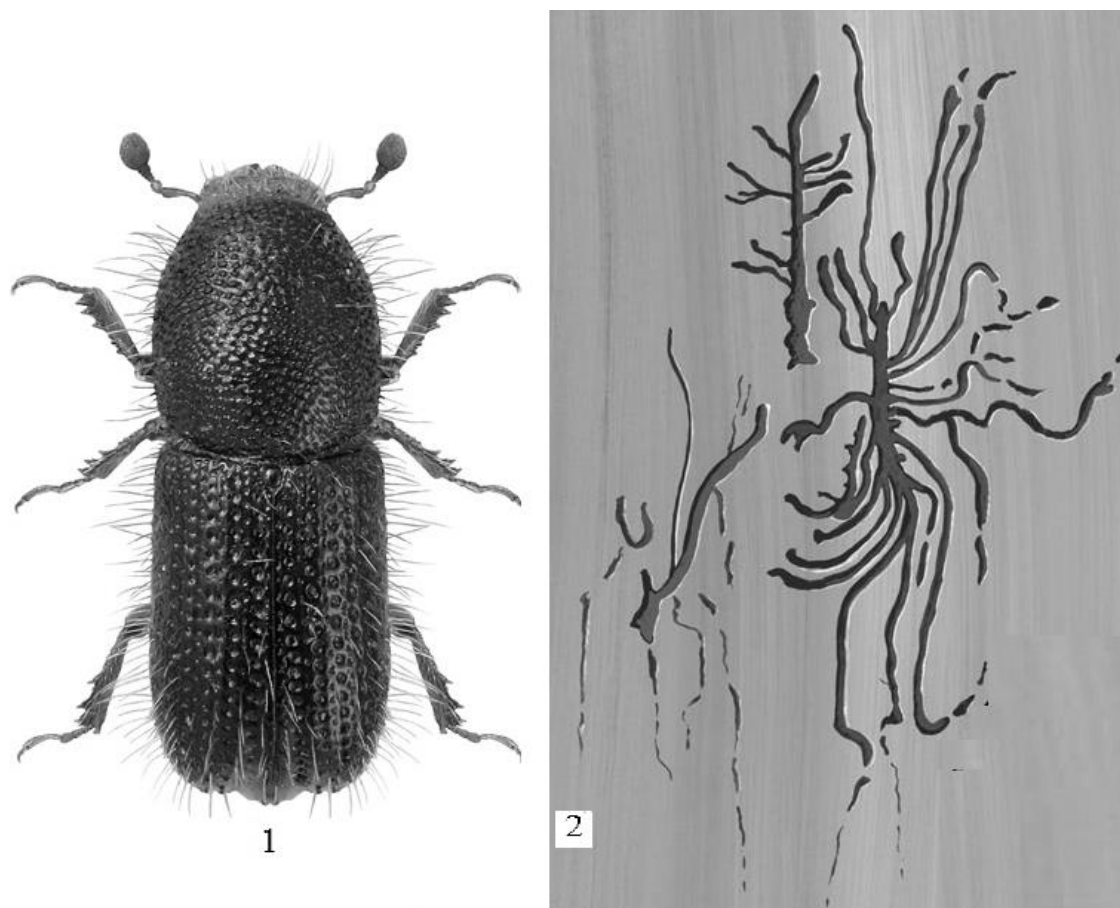

Рис. 87 Лісовик хвойний: 1 — імаго (3,0–4,0 мм); 2 — характер пошкодження.

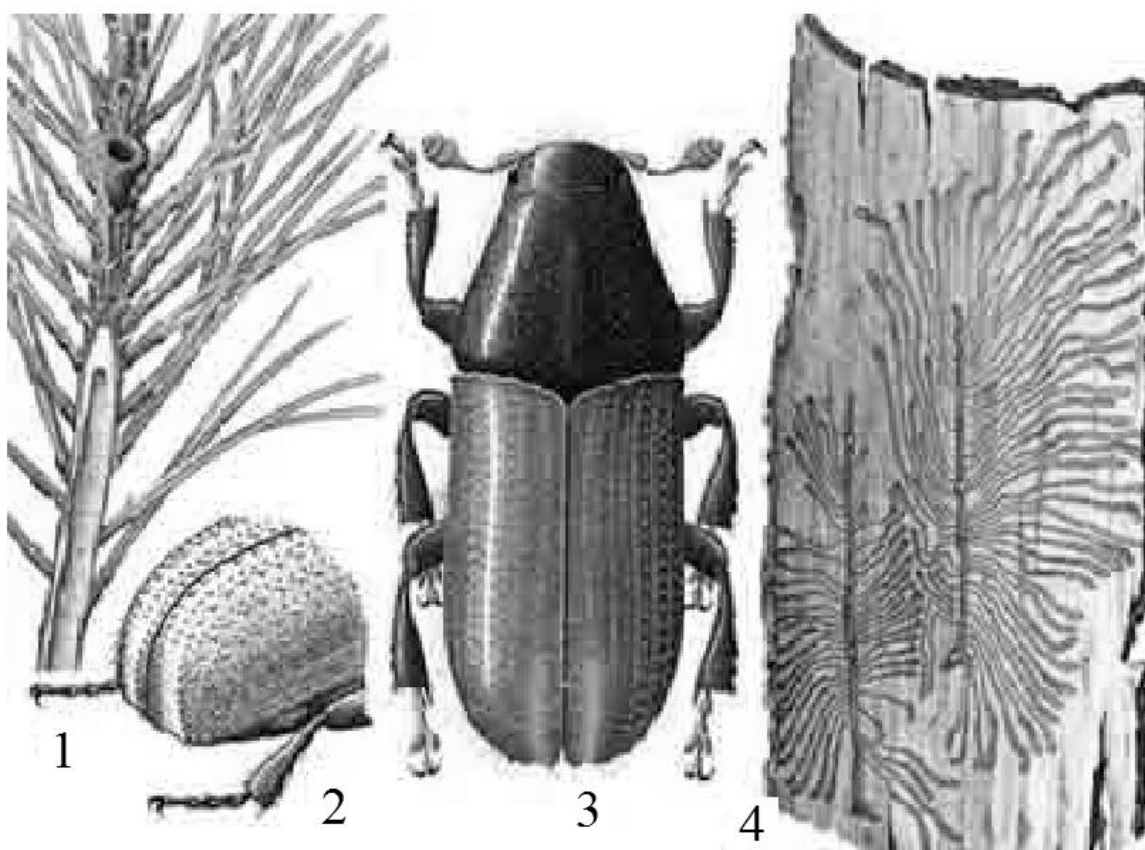

Рис. 88 Великий сосновий лубоїд: 1 — пошкодження пагон жуками; 2 — кінець надкрил; 3 — імаго (3,5–5,0 мм); 4 — характер пошкодження личинками.

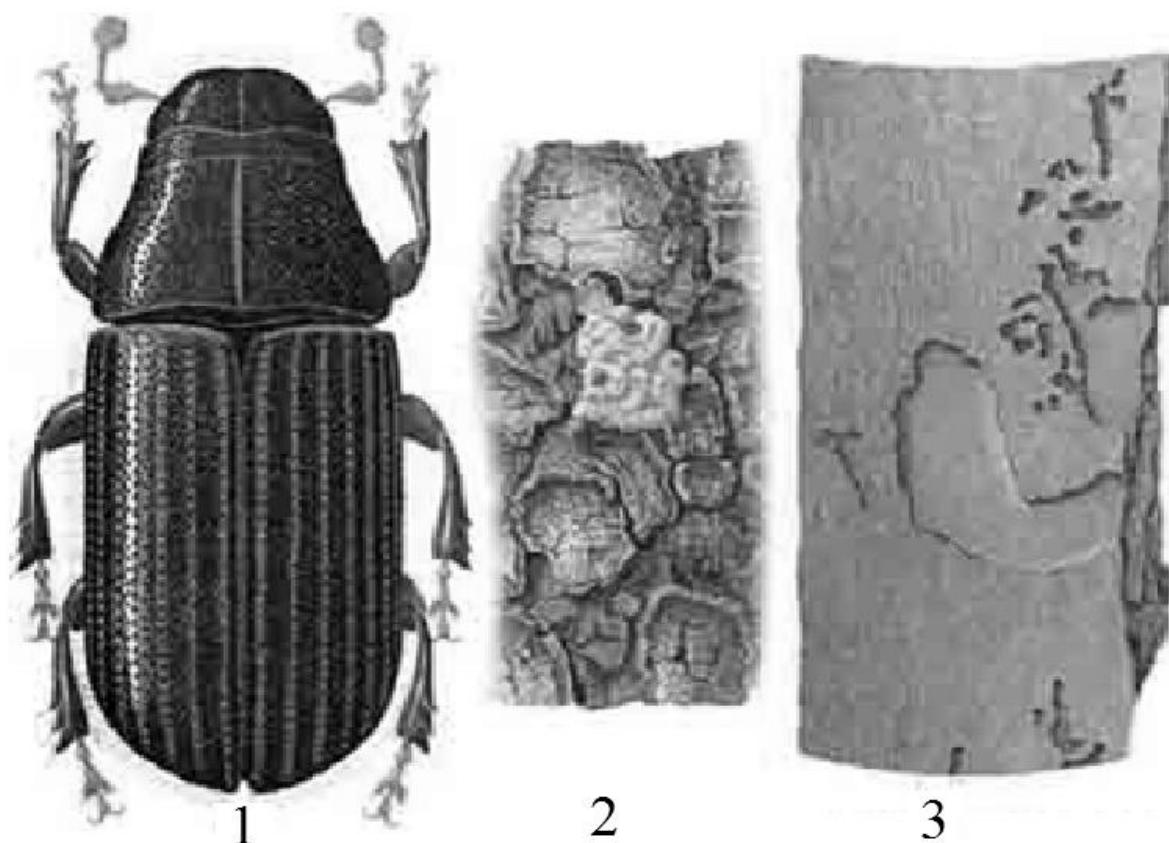

Рис. 89 Великий ялинковий лубоїд: 1 — імаго (5,0–7,0 мм); 2 — вхідний отвір з воронкою із застиглої живиці; 3 — пошкодження лубу.

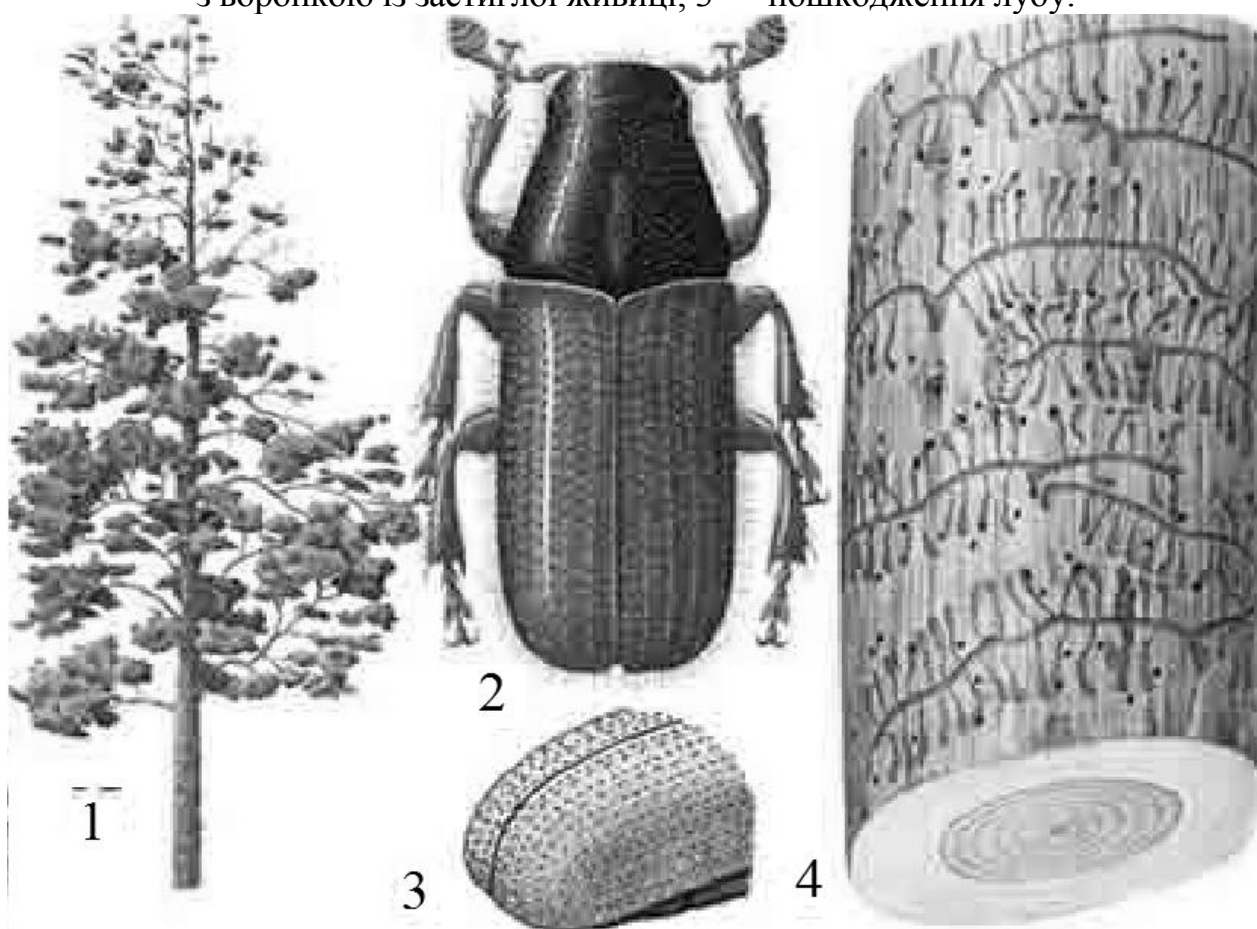

Рис. 90 Малий сосновий лубоїд: 1 — крона проріджена жуками; 2 — імаго (3,4–4,0 мм); 3 — кінець надкрил; 4 — пошкодження лубу.

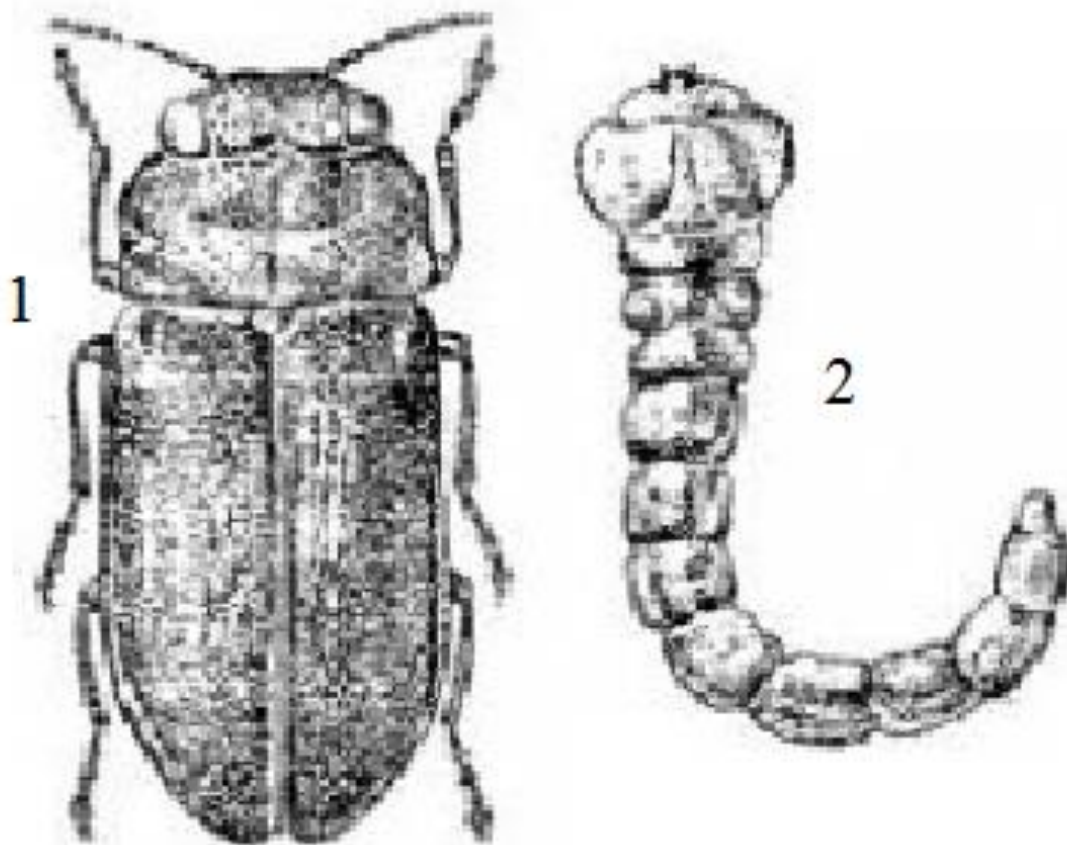

Рис. 91 Антаксія чотирьохцяткова: 1 — імаго (4–8 мм); 2 — личинка.

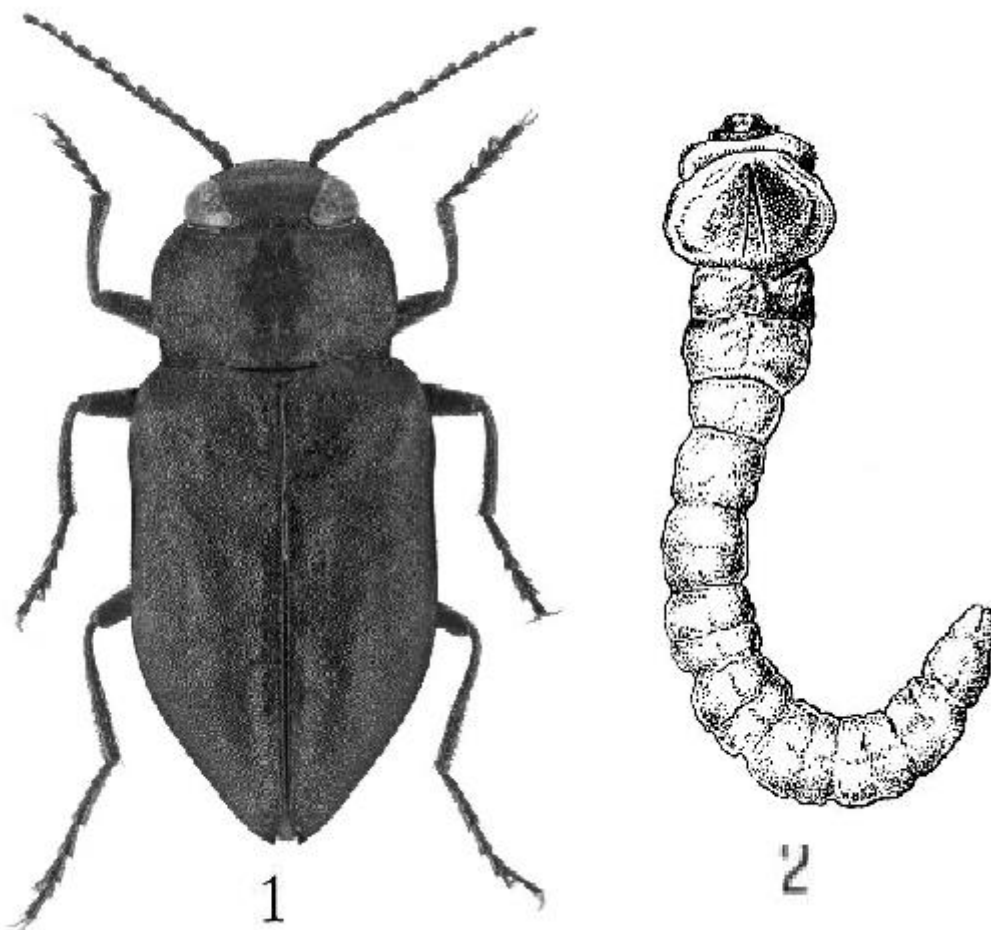

Рис. 92 Златка згарищна: 1 — імаго (5–6 мм); 2 — личинка.

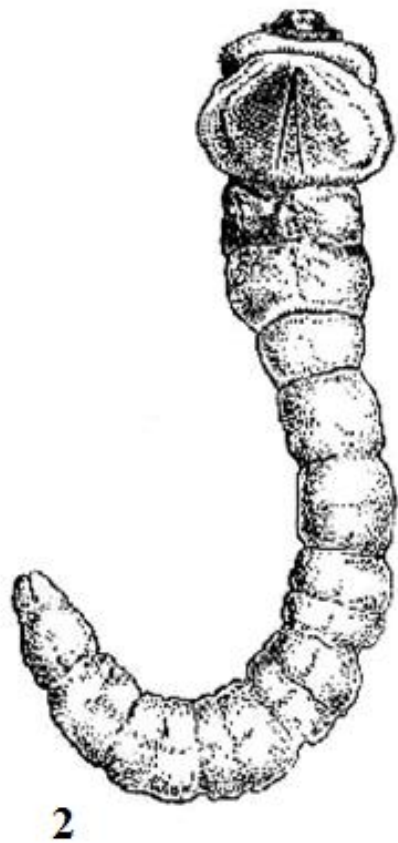
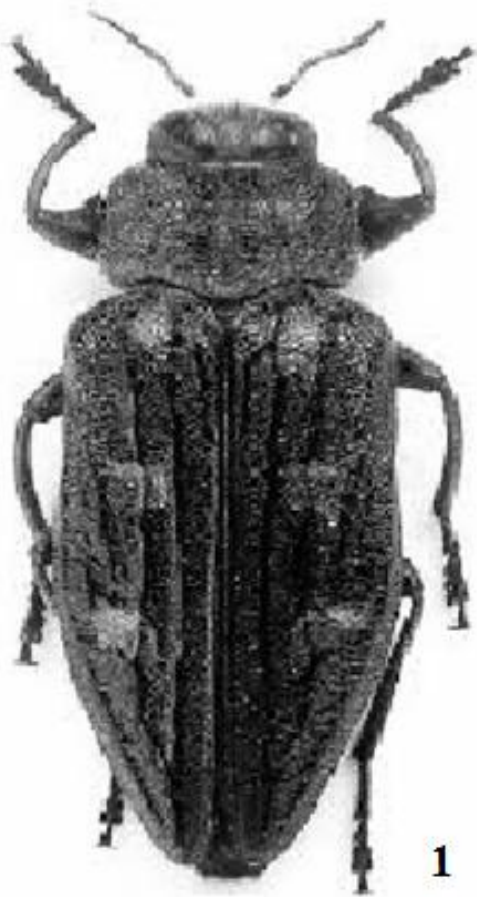

Рис. 93 Златка ребриста хвойна: 1 — імаго (10–16 мм); 2 — личинка.

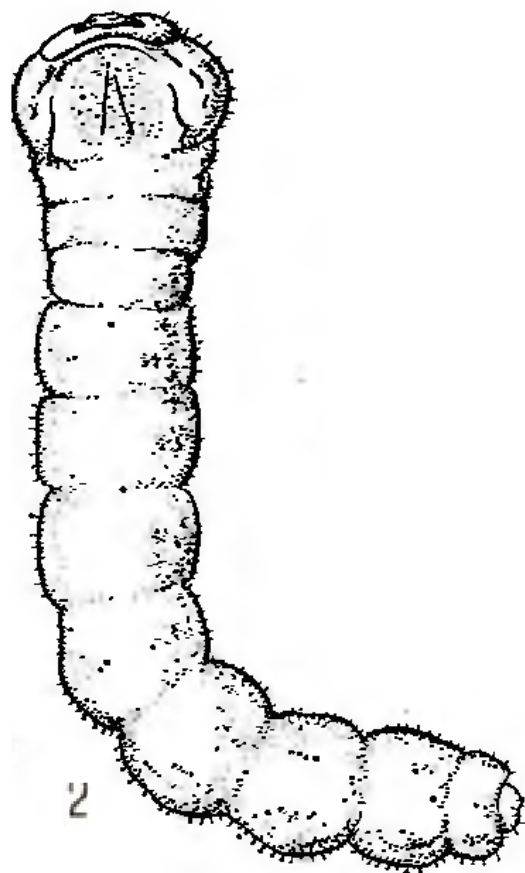
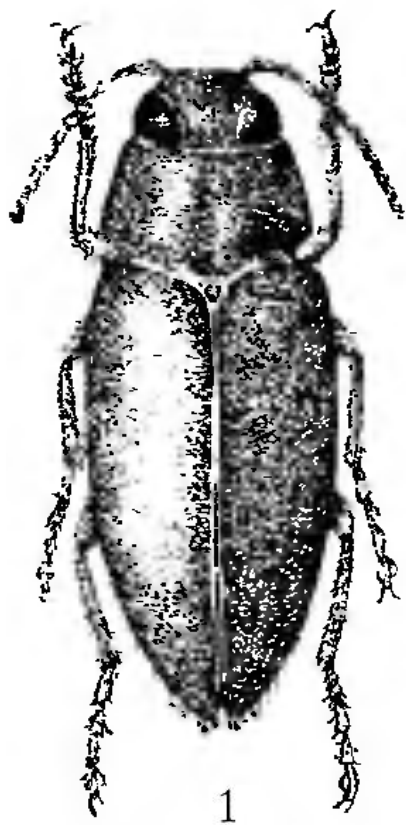

Рис. 94 Синя соснова златка: 1 — імаго (8–12 мм); 2 — личинка

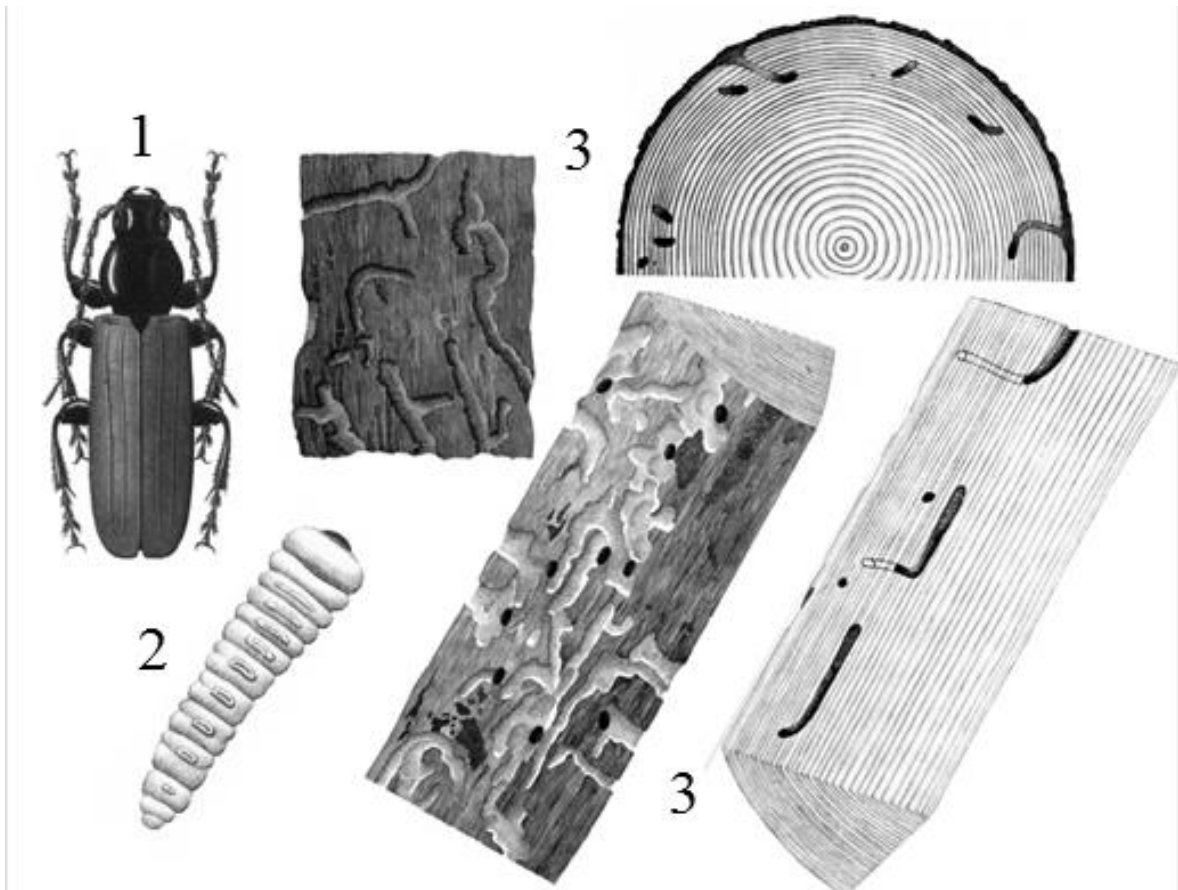

Рис. 95 Блискучий ялиновий вусач: 1 — імаго (8–19 мм); 2 — личинка;
3 — характер пошкодження.

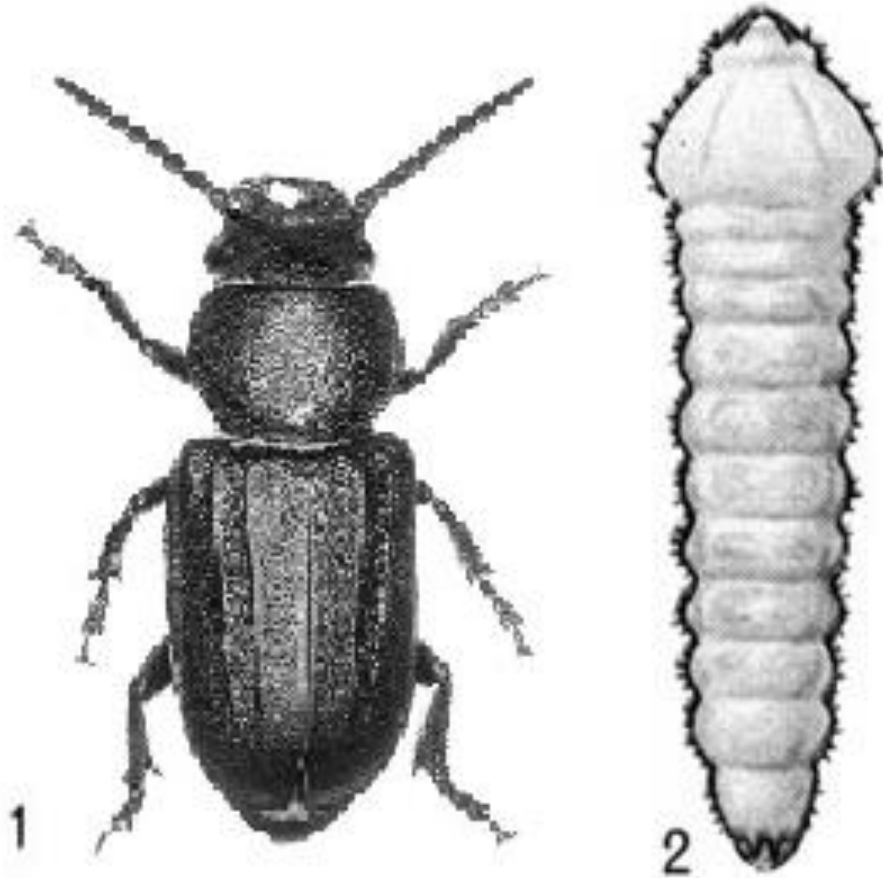

Рис. 96 Коротковусий вусач: 1 — імаго(11–19 мм); 2 — личинка.

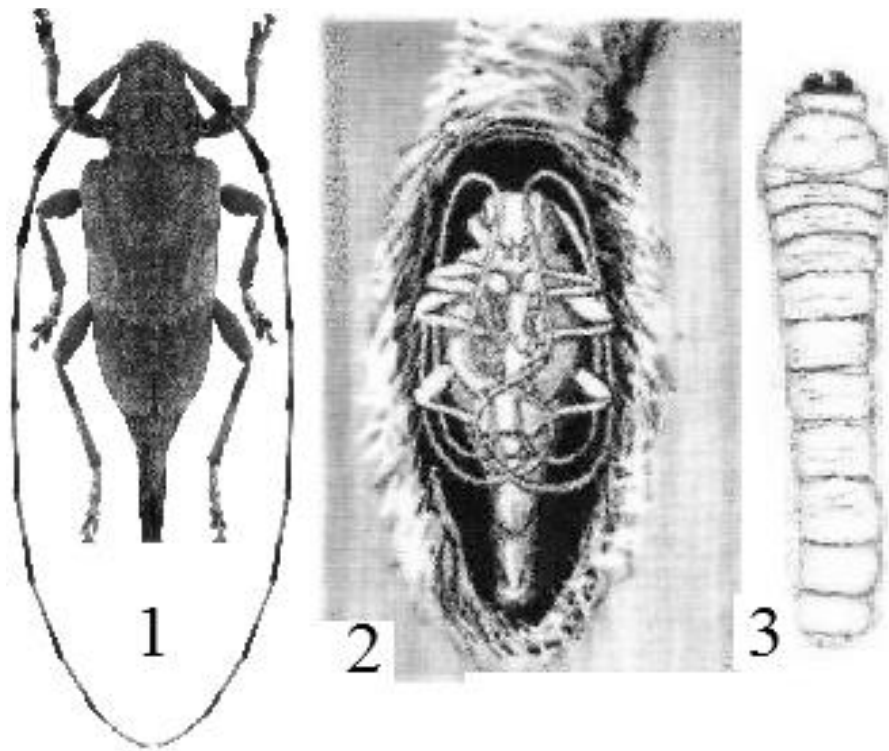

Рис. 97 Вусач сїрий довговусий: 1 — імаго (13–20 мм); 2 — лялечка; 3 — личинка.

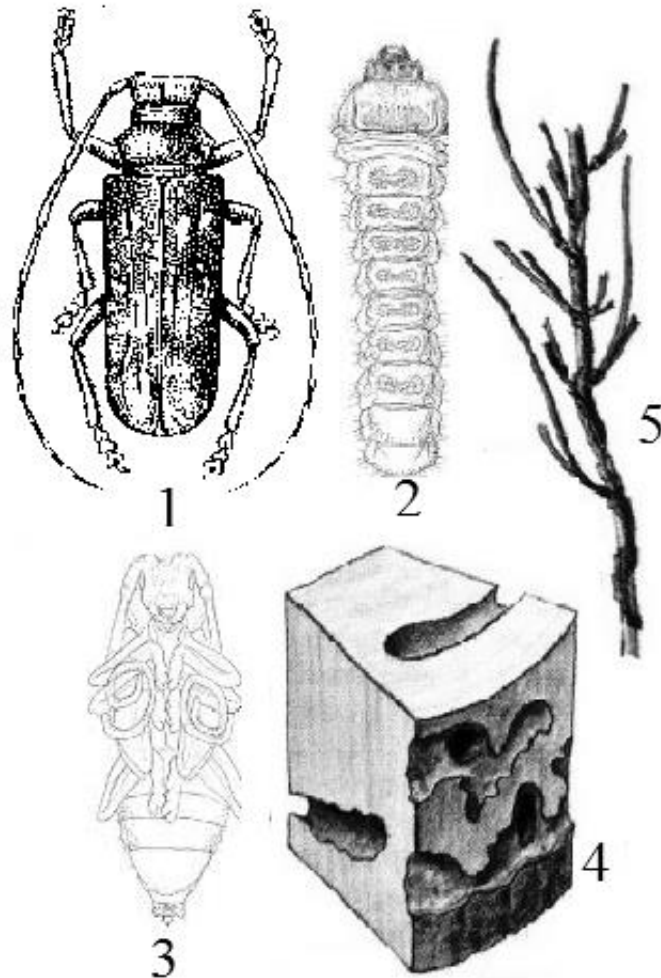

Рис. 98 Чорний сосновий вусач: 1 — імаго (15–25 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — характер пошкодження личинками; 5 — характер пошкодження жуками.

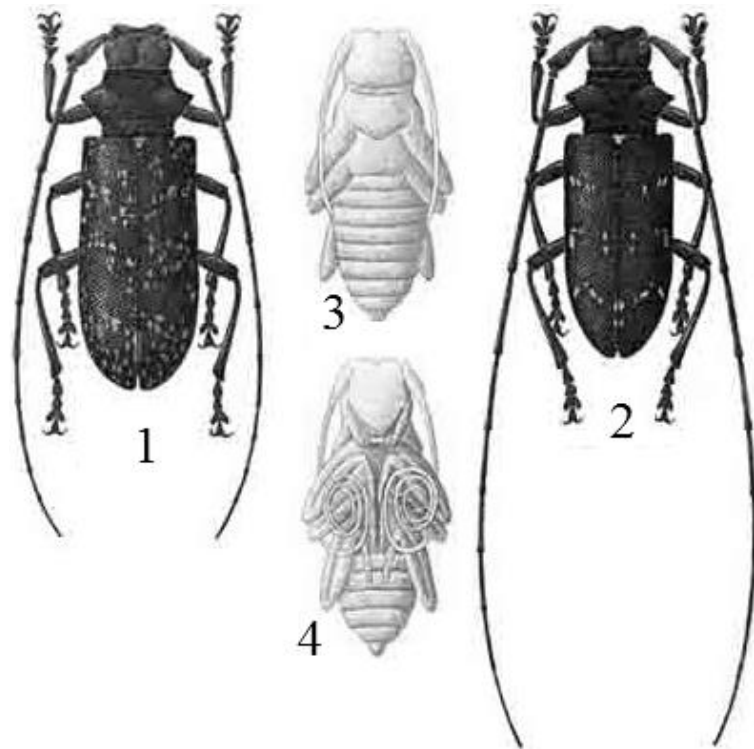

Рис. 99 Вусач чорний ялиновий малий (14–28 мм): 1 — імаго (самка); 2 — імаго (самець); 3 — лялечка (вигляд зверху); 4 — лялечка (вигляд знизу).

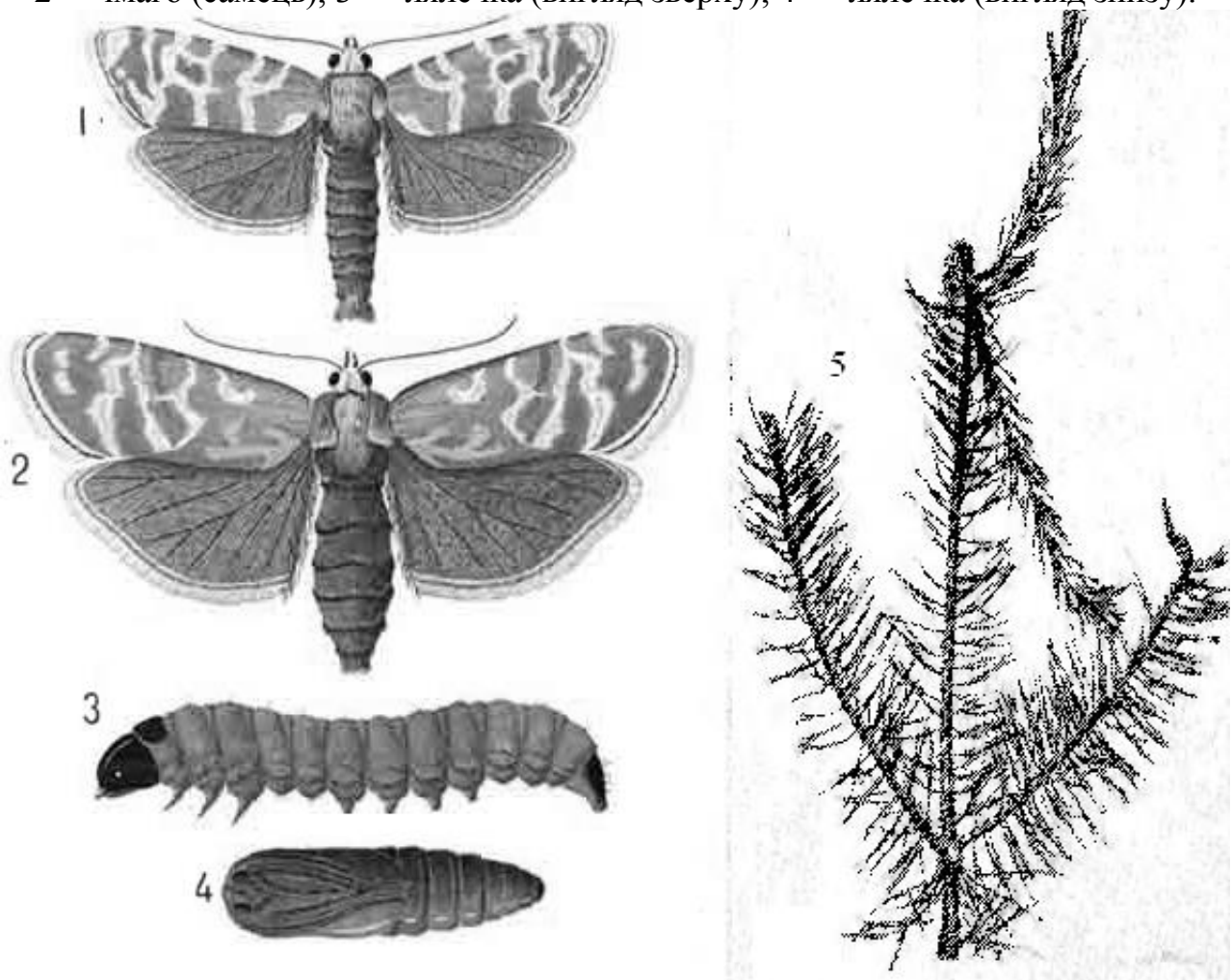

Рис. 100 Звійниця зимова (18–24 мм): 1 — метелик (самець); 2 — метелик (самка); 3 — гусениця; 4 — лялечка; 5 — характер пошкодження.

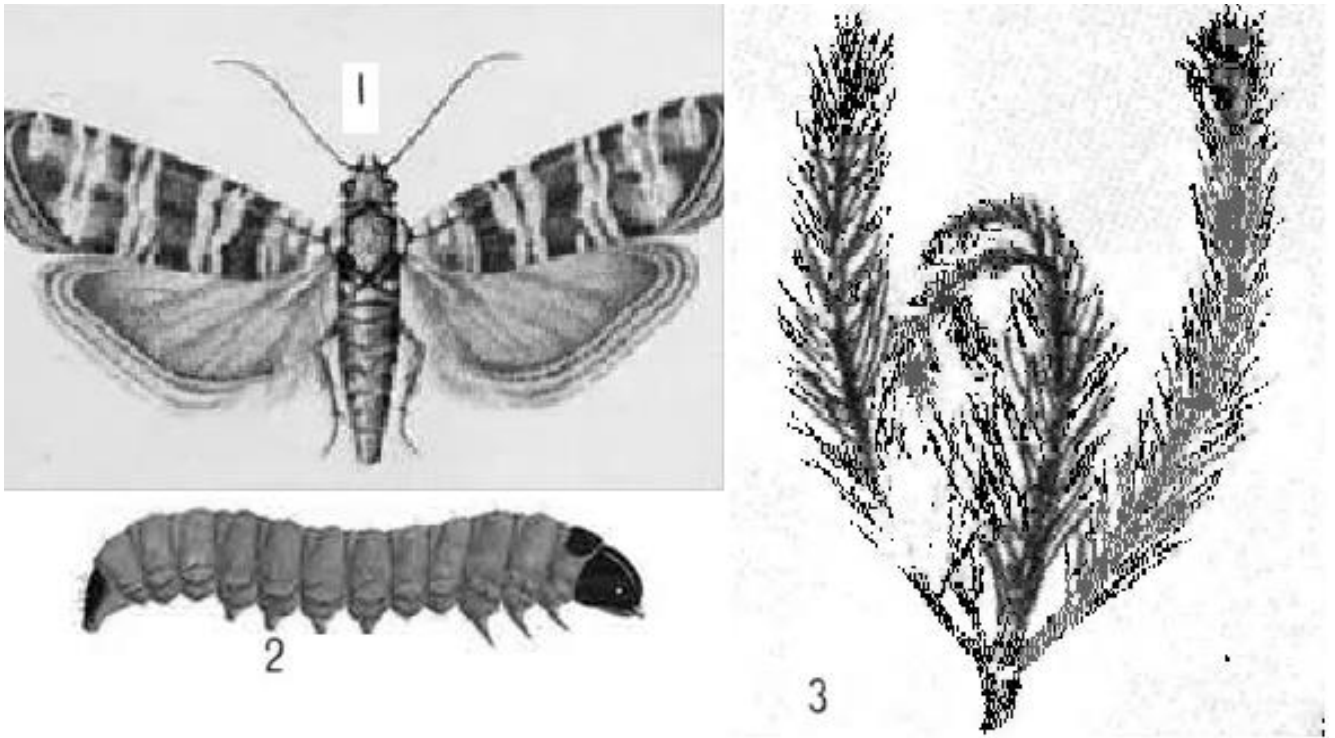

Рис. 101 Звійниця літня: 1 — метелик (13–20 мм); 2 — гусениця; 3 — характер пошкодження.

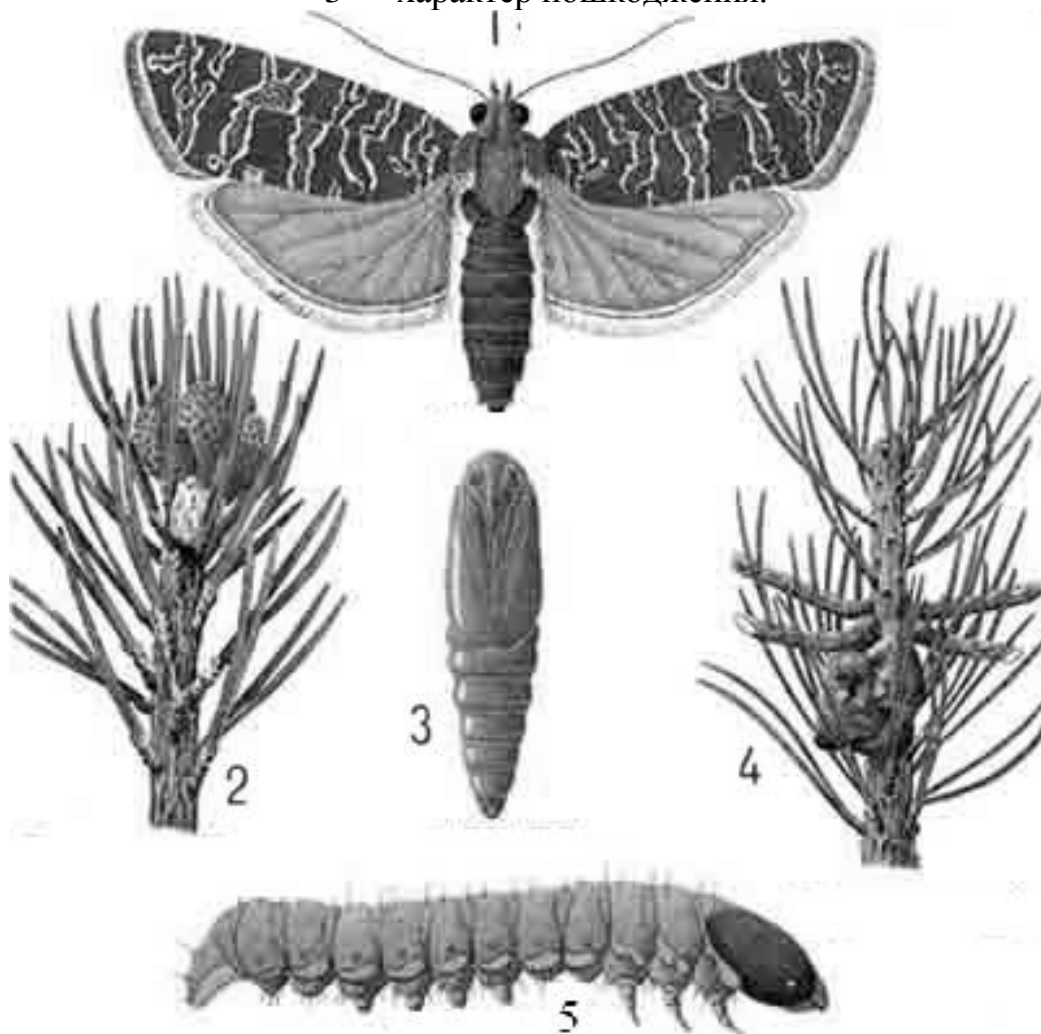

Рис. 102 Звійниця пагінцева: 1 — метелик (17–22 мм); 2 — смоляний гал; 3 — лялечка; 4 — залишений гал; 5 — гусениця.

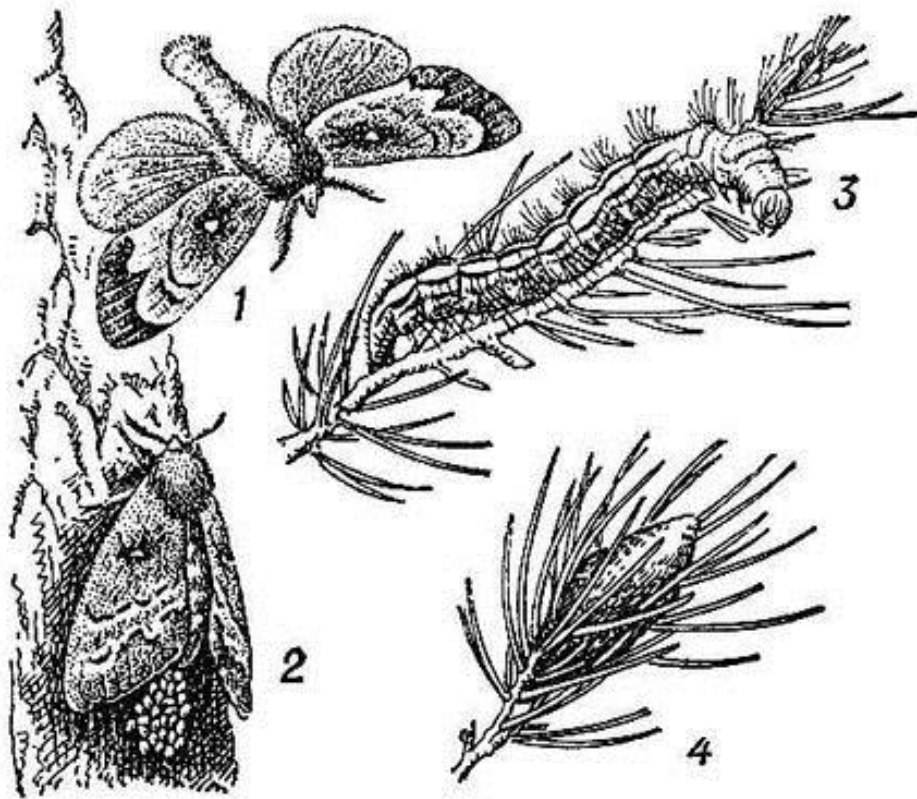

Рис. 103 Сосновый шелкопряд: 1 — метелик (60–80 мм);
2 — самка відкладає яйця; 3 — гусениця; 4 — кокон.

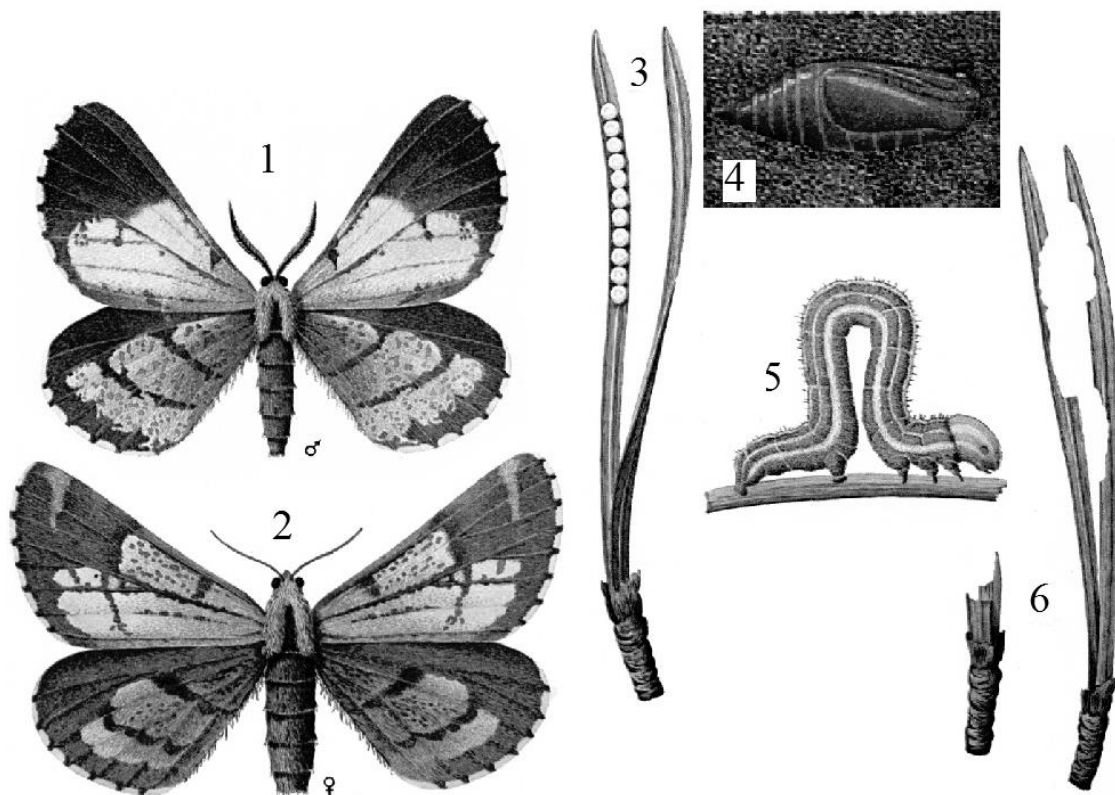

Рис. 104 П'ядун сосновий: 1 — метелик (самець) (30–35 мм); 2 — метелик (самка) (35–40 мм); 3 — яйцекладка; 4 — лялечка; 5 — гусениця; 6 — характер пошкодження.

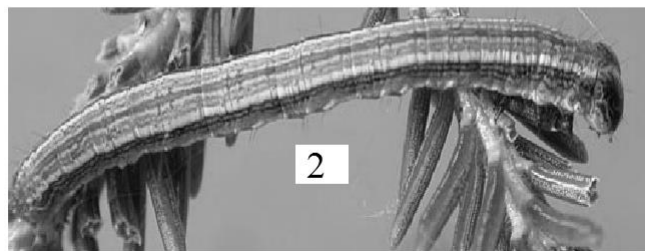
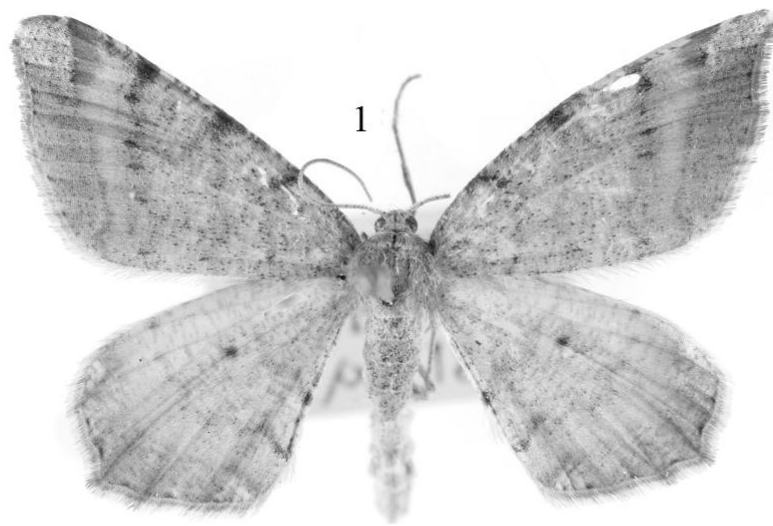

Рис. 105 П'ядун крутокрилий сосновий:
1 — метелик (25–33 мм); 2 — гусениця.

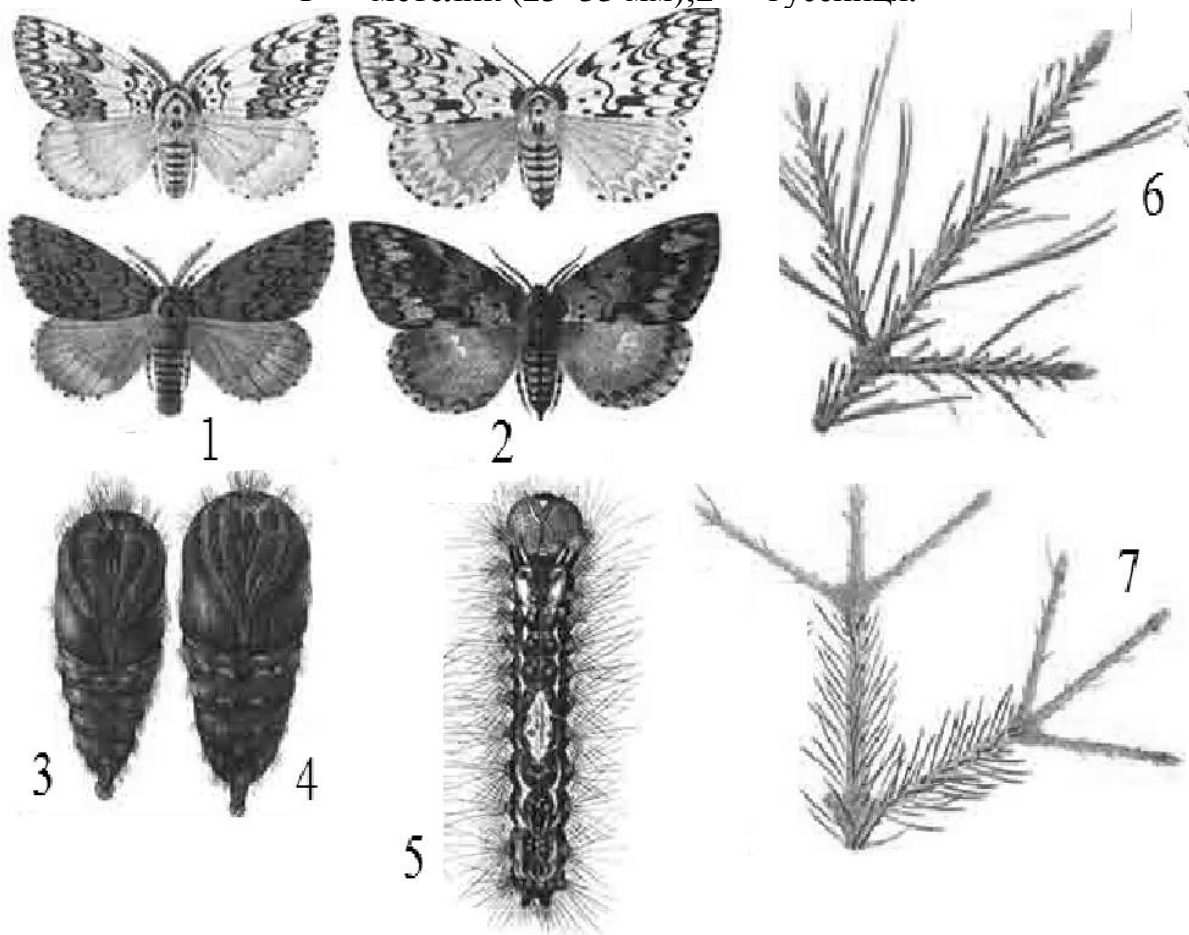

Рис. 106 Шовкопряд-монашка: 1 — метелики (самці) (35–37 мм);
2 — метелики (самки) (55–60 мм); 3 — лялечка самця; 4 — лялечка самки;
5 — гусениця; 6 — характер пошкодження сосни; 7 — характер пошкодження ялини.

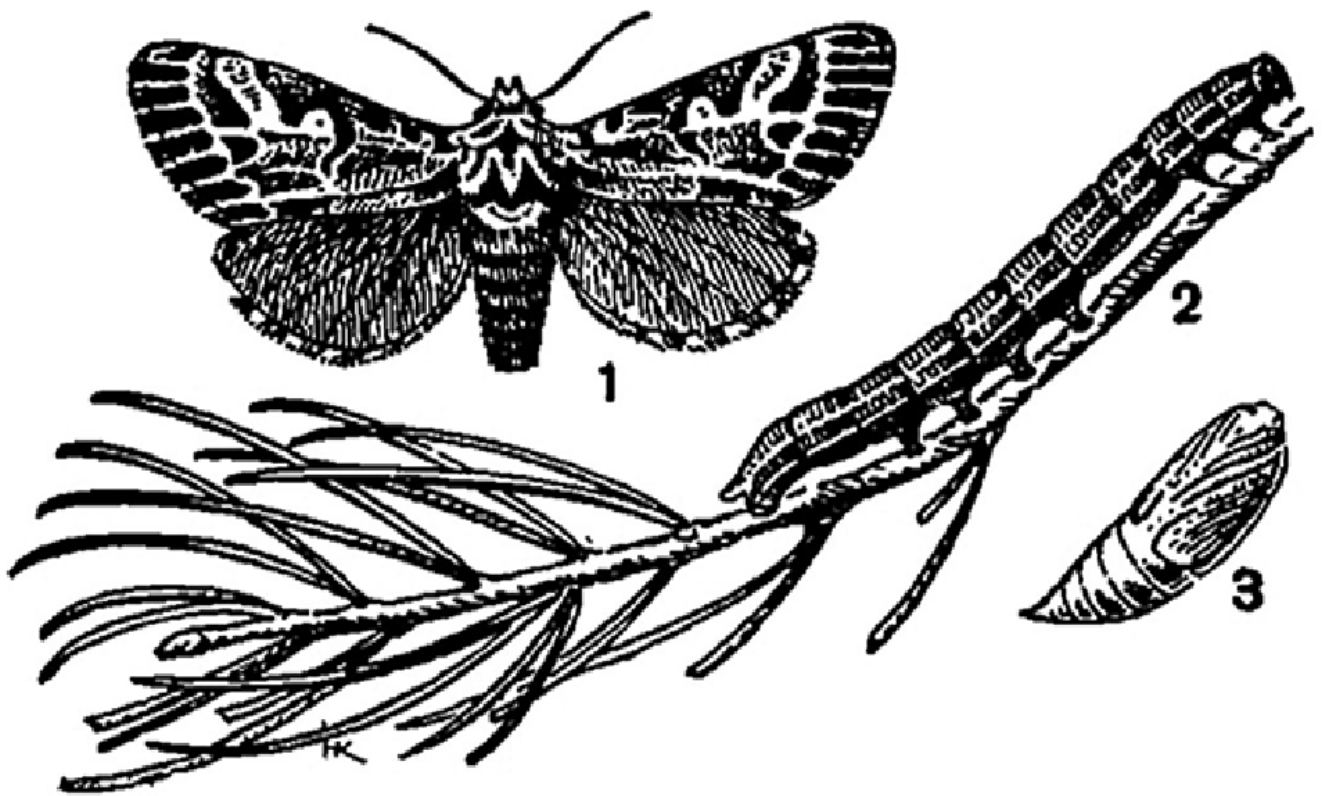

Рис. 107 Совка соснова: 1 — метелик (30–35 мм); 2 — гусениця; 3 — лялечка.

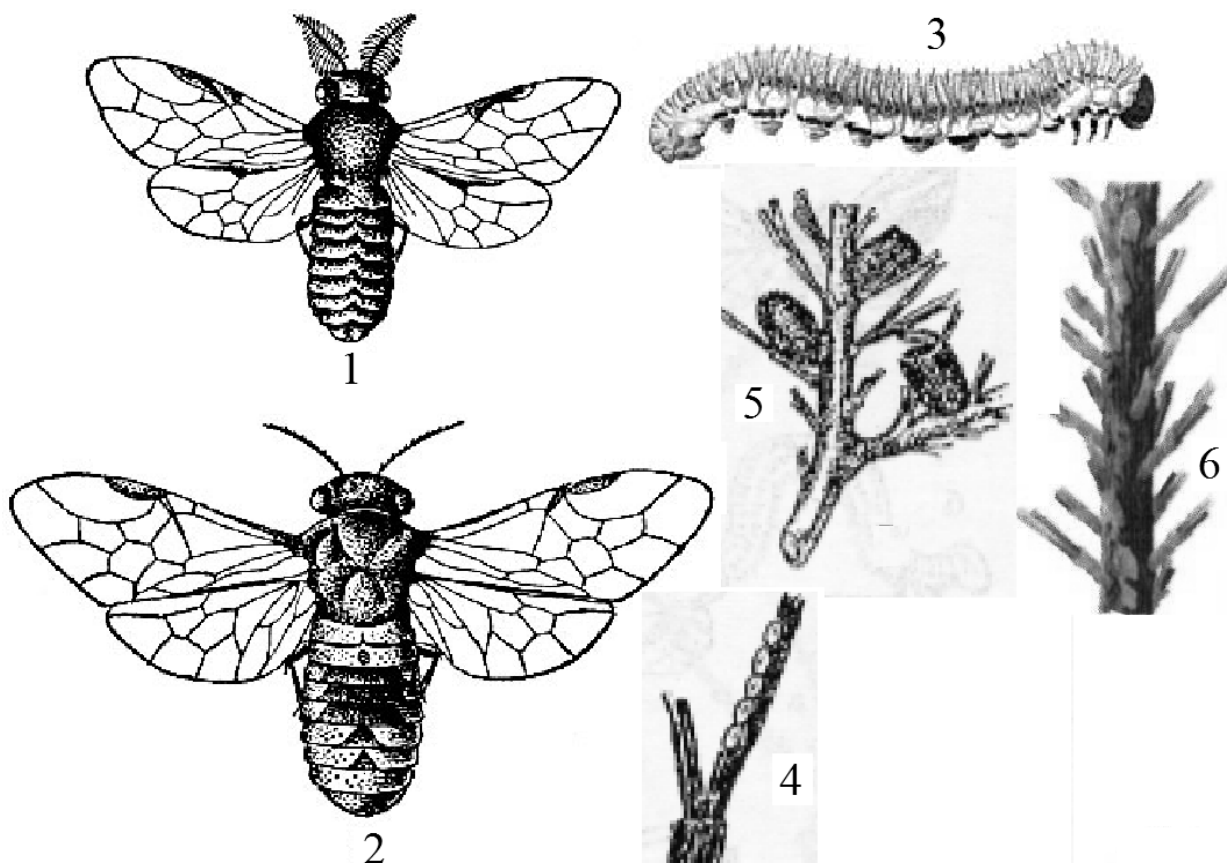

Рис. 108 Звичайний сосновий пильщик (7–10 мм): 1 — самець; 2 — самка; 3 — личинка; 4 — яйцекладка; 5 — кокони; 6 — характер пошкодження.

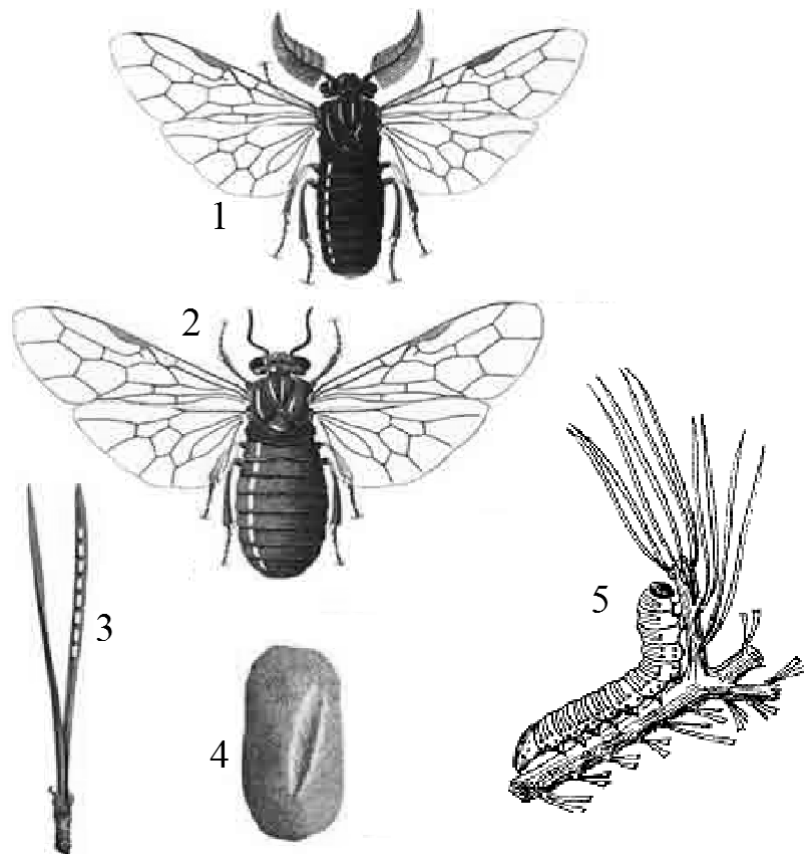

Рис. 109 Рудий сосновий пильщик (7–9 мм): 1 — самець; 2 — самка; 3 — яйця на хвої; 4 — кокон; 5 — личинка на хвої.

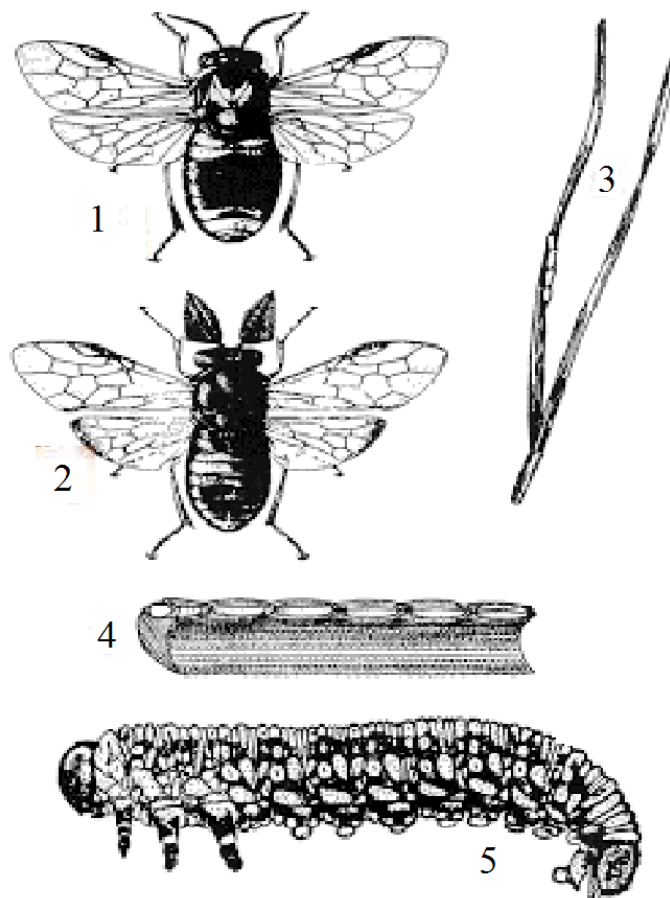

Рис. 110 Східний сосновий пильщик (7–9 мм): 1 — імаго самець; 2 — імаго самка; 3,4 — яйця на хвої; 4 — кокон; 5 — личинка.

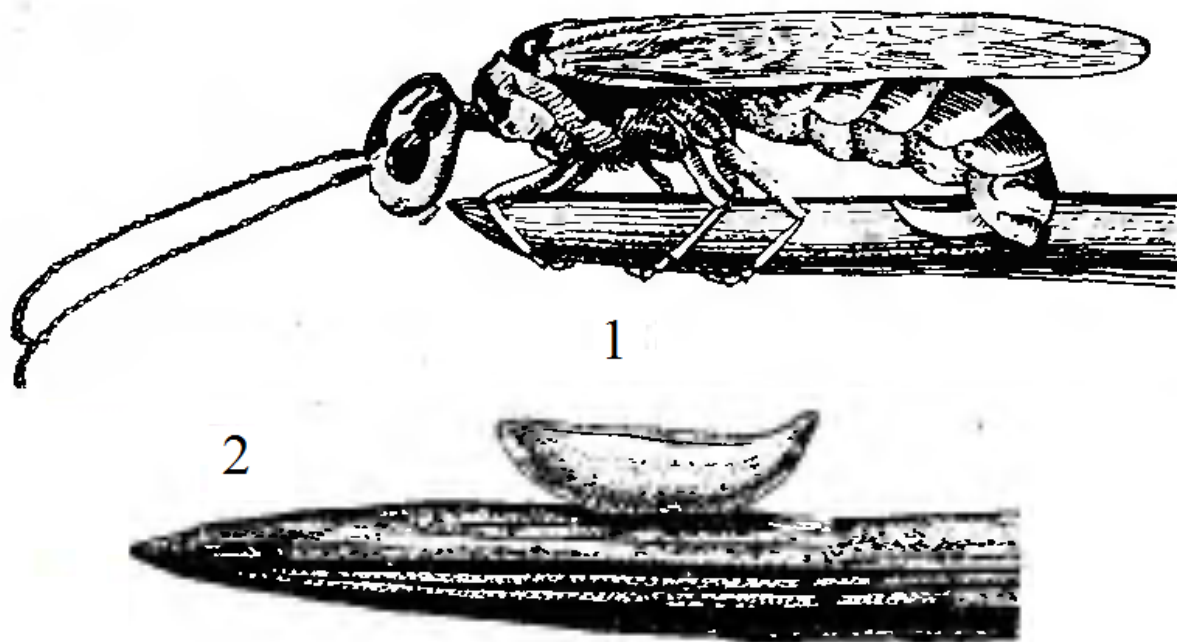

Рис. 111 Пильщик-ткач сосновий зірчастий: 1 — імаго (10–16 мм);
2 — яйце на хвої.

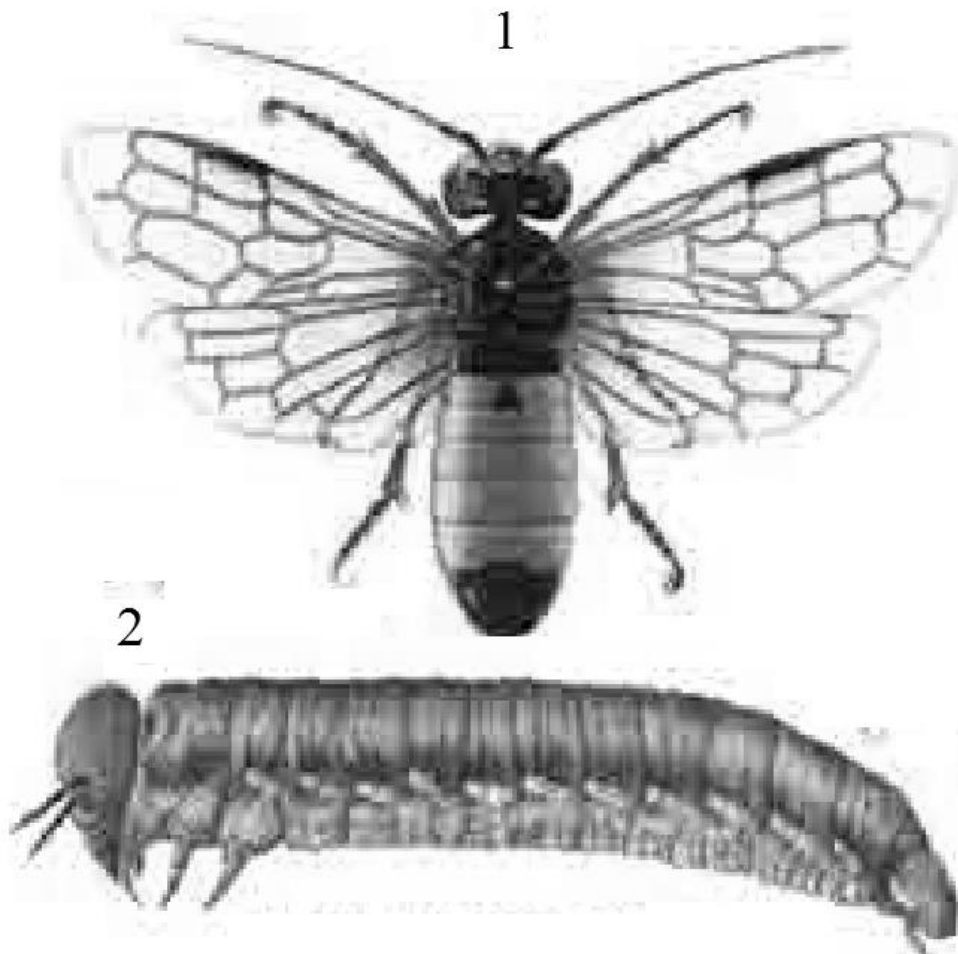

Рис. 112 Пильщик-ткач червоноголовий: 1 — імаго (8–12 мм); 2 — личинка.

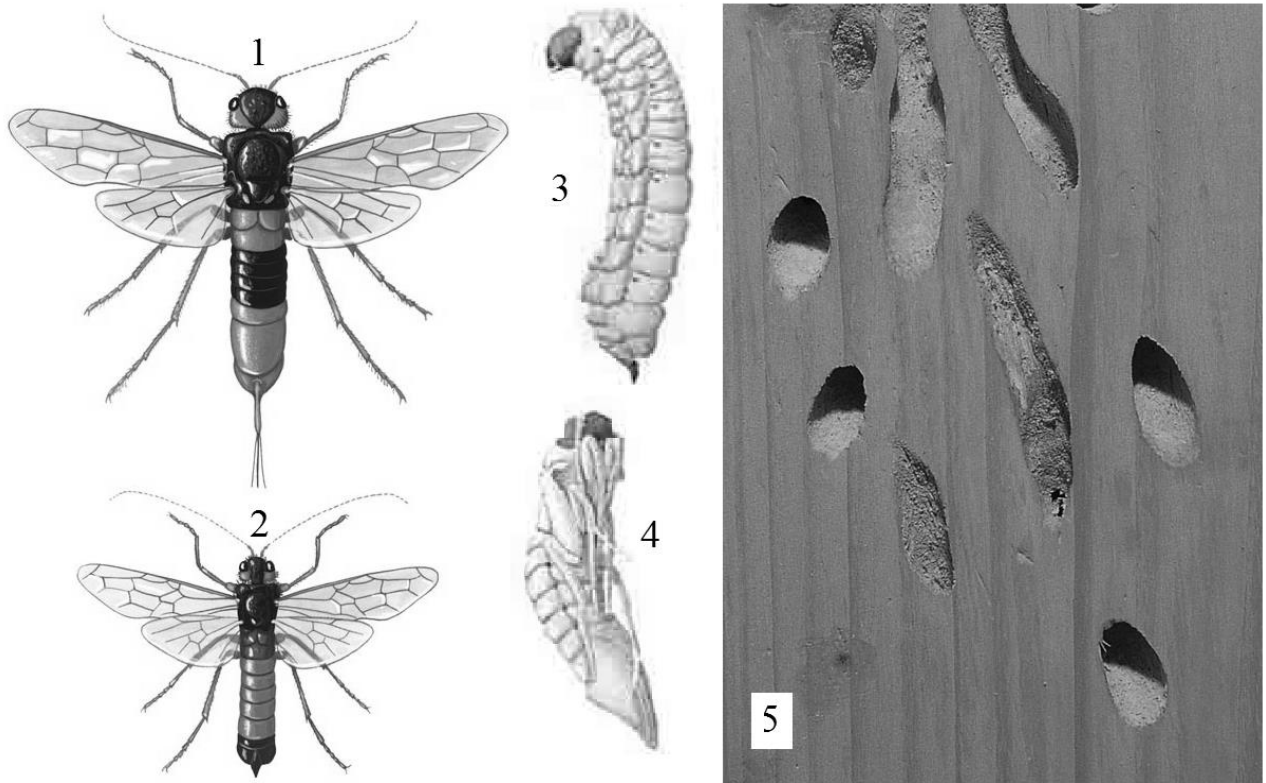

Рис. 113 Великий хвойний рогохвіст: 1 — імаго (самка) (35–40 мм); 2 — імаго (самець) (25–30 мм); 3 — личинка; 4 — лялечка; 5 — характер пошкодження.

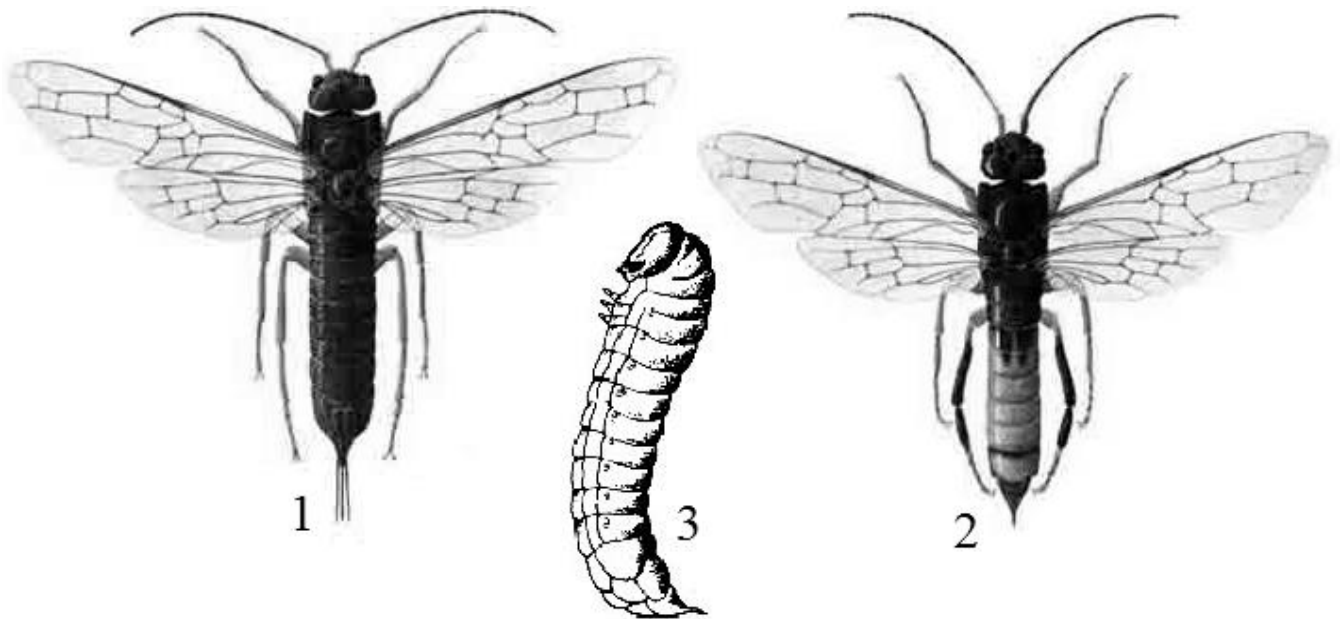

Рис. 114 Синій рогохвіст: 1 — імаго самка (15–32 мм); 2 — імаго самець (8–28 мм); 3 — личинка.

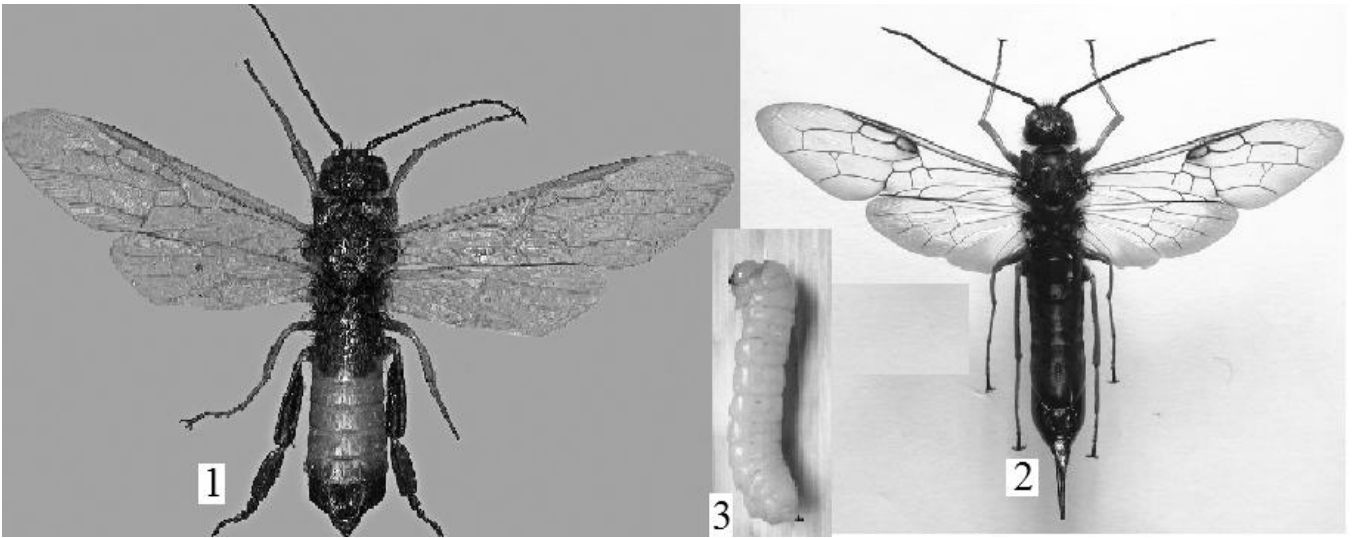

Рис. 115 Фіолетовий рогохвіст (9–36 мм): 1 — імаго самець; 2 — імаго самка; 3 — личинка.

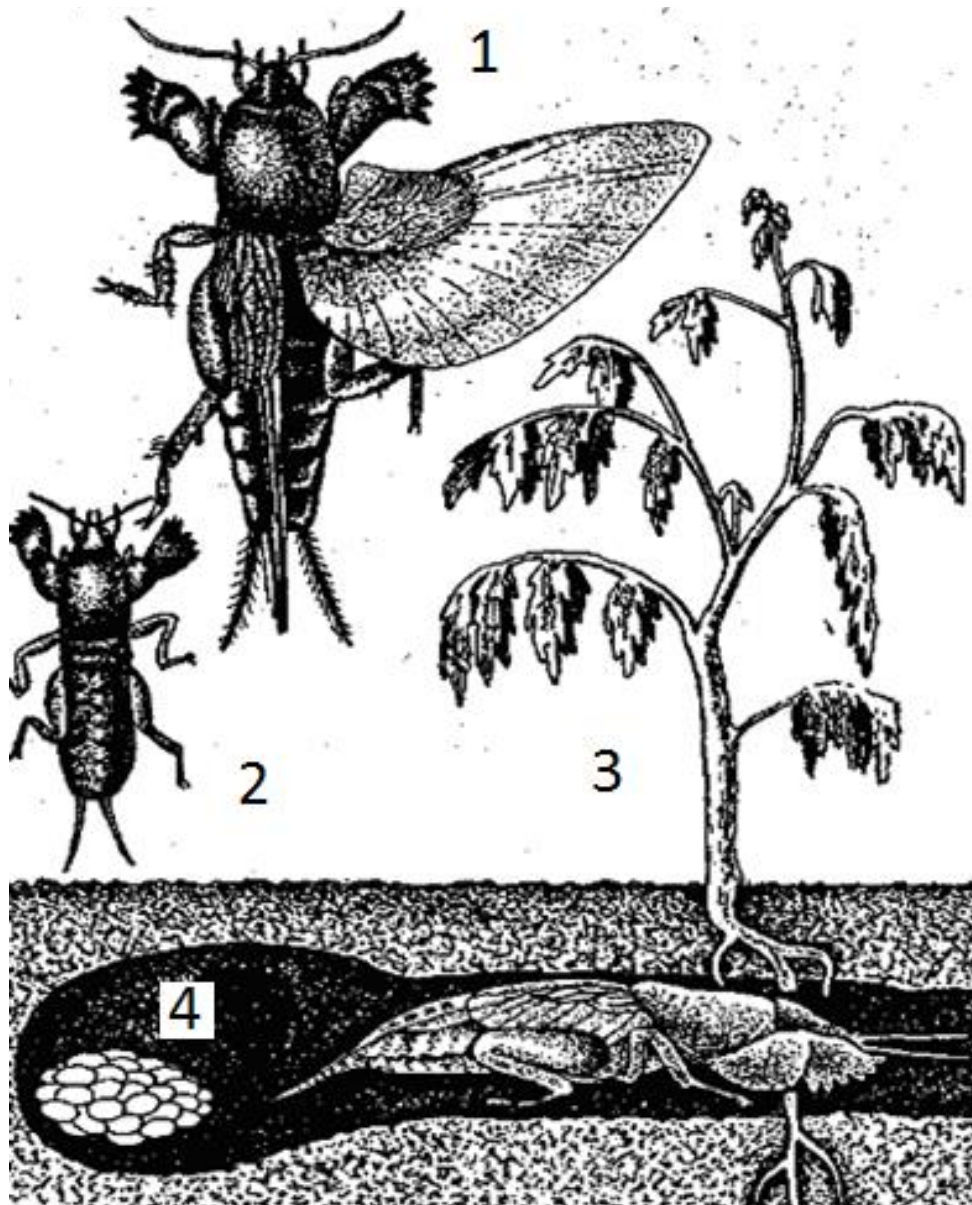

Рис. 116 Капустянка: 1 — імаго (35–50 мм); 2 — личинка; 3 — характер пошкодження; 4 — яйцекладка

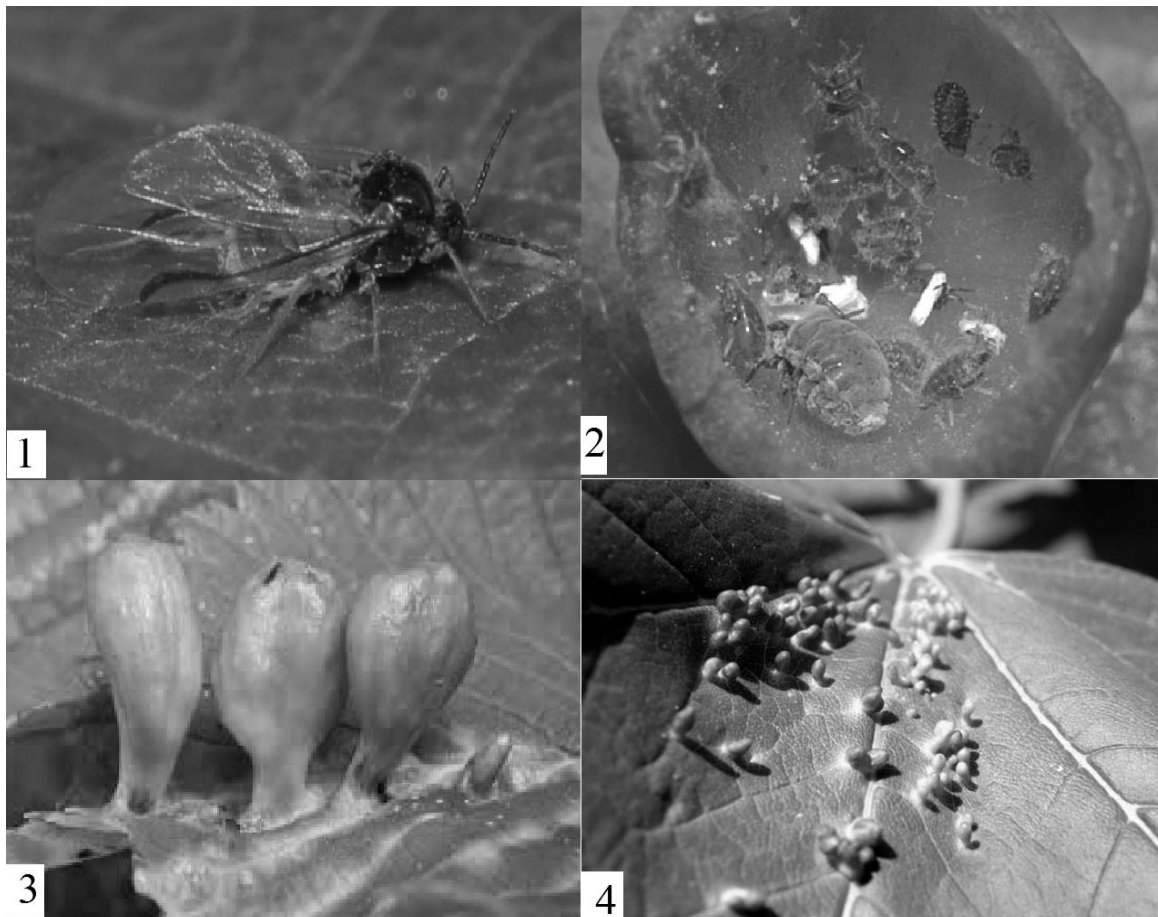

Рис. 117 В'язово-злакова попелиця (1,9–2,2 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрилі форми та личинки всередині гала; 3, 4 — гали на листках.

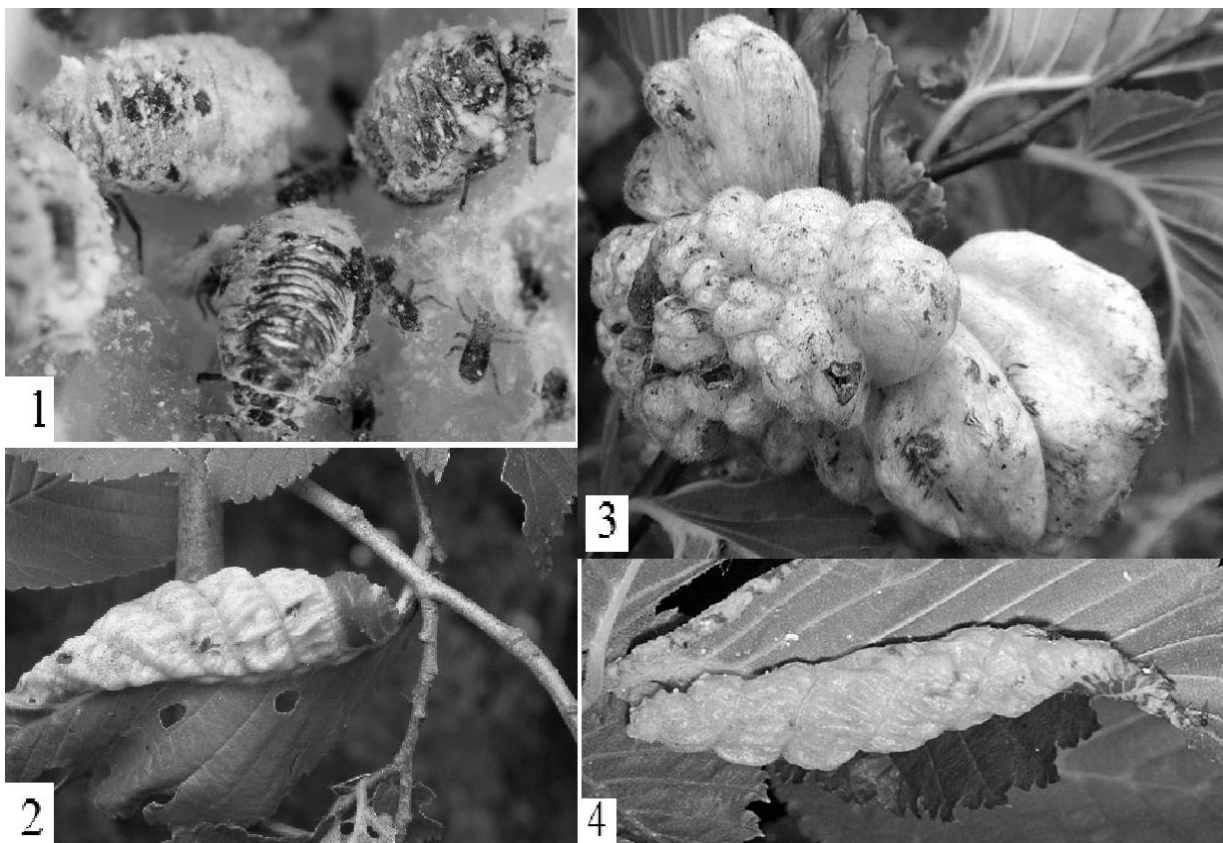

Рис. 118 В'язово-смородинова попелиця (2,0–2,2 мм): 1 — попелиці; 2, 3, 4 — гали та деформація листків.

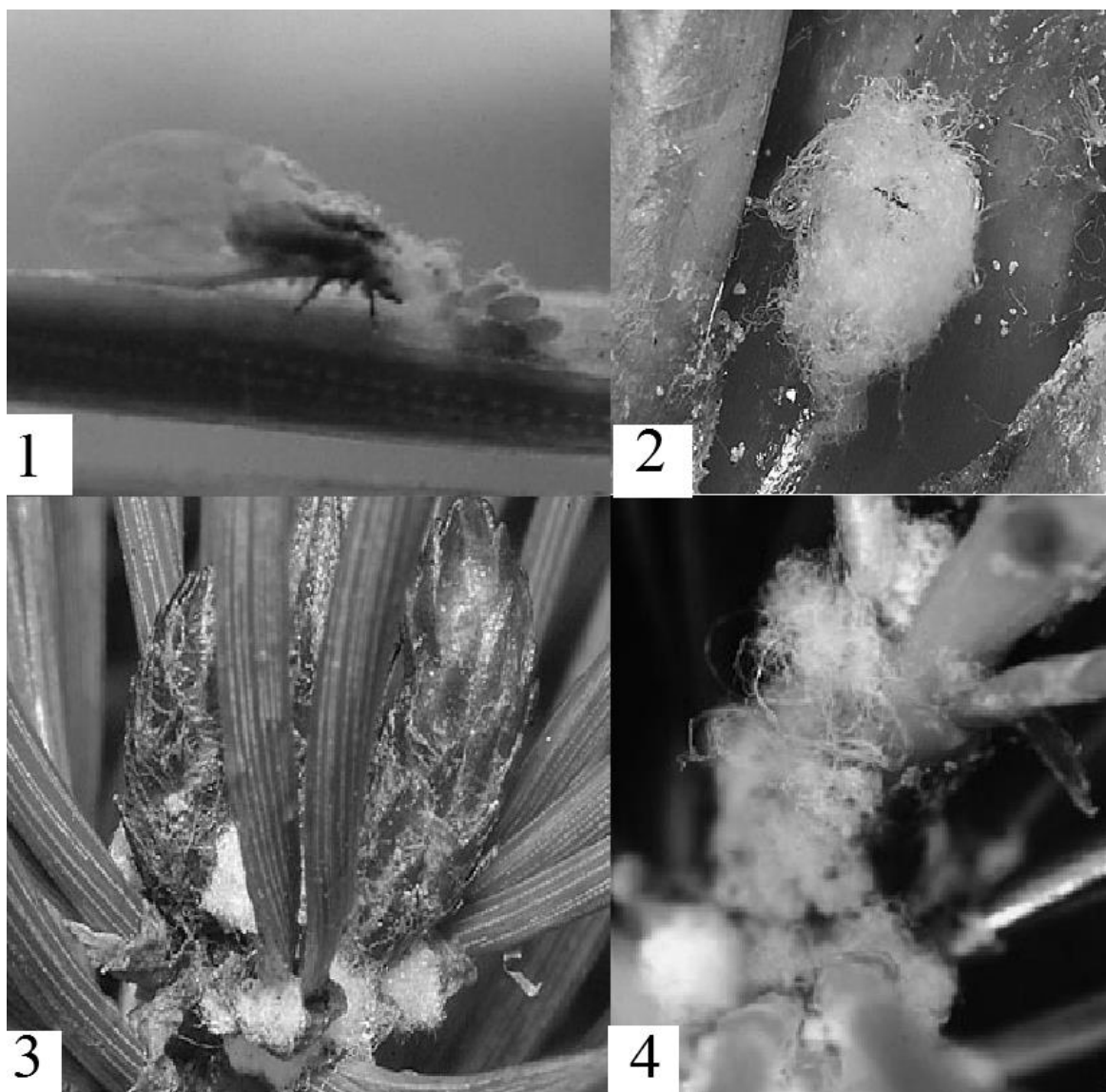

Рис. 119 Звичайний сосновий хермес (1,5 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма; 3, 4 — колонії на пагонах.

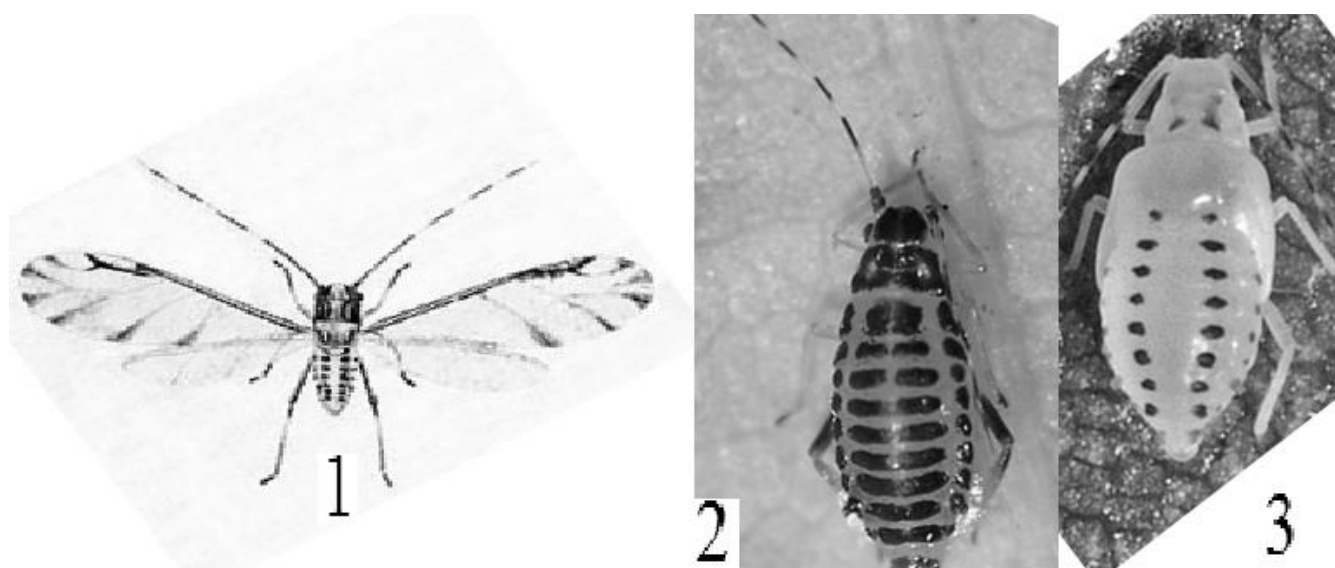

Рис. 120 Липова попелиця (1,8–2,1 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма; 3 — личинка.

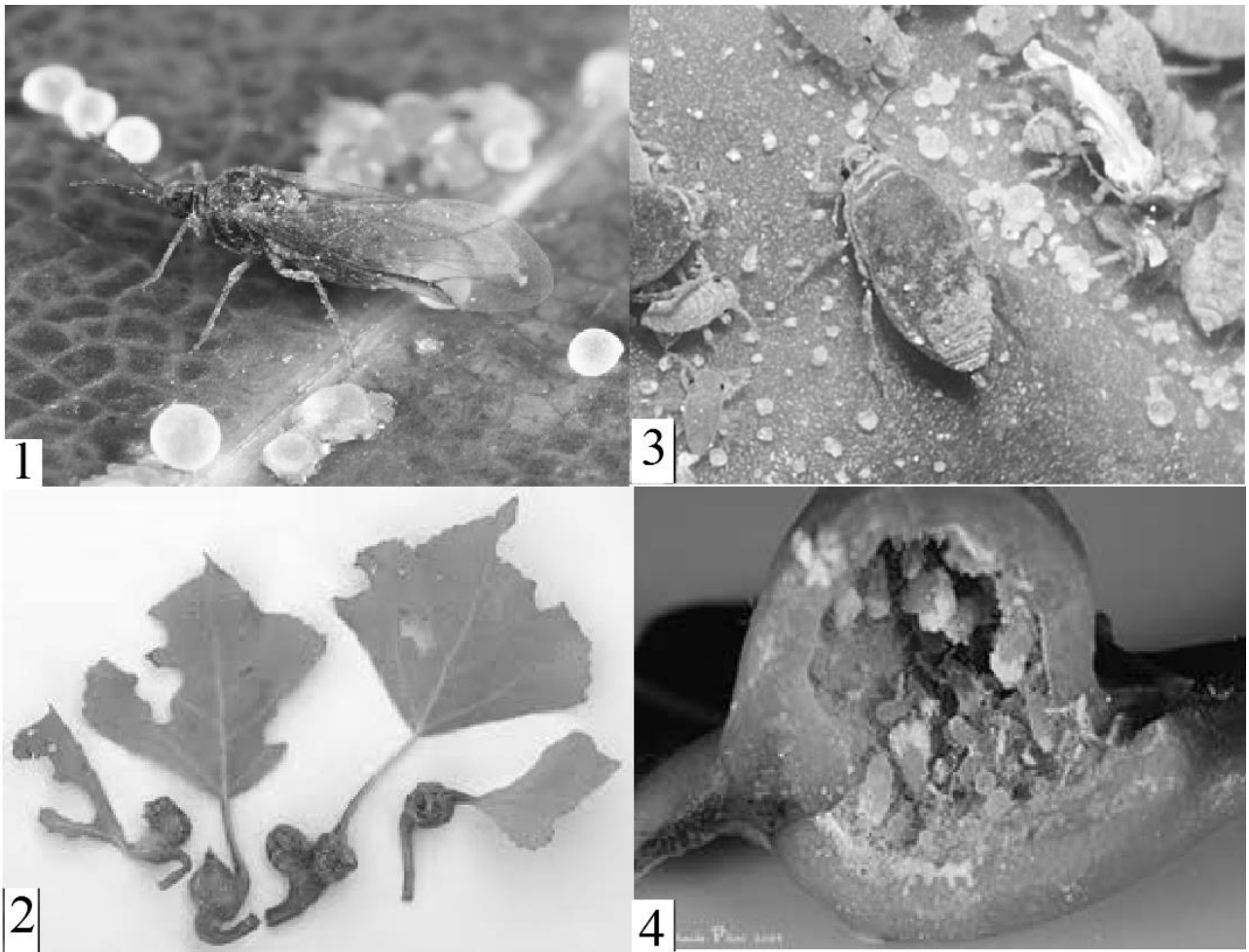

Рис. 121 Пемфіг черешковий (2,0–2,5 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма; 3 — гали на черешках; 4 — гал з попелицями у розрізі.

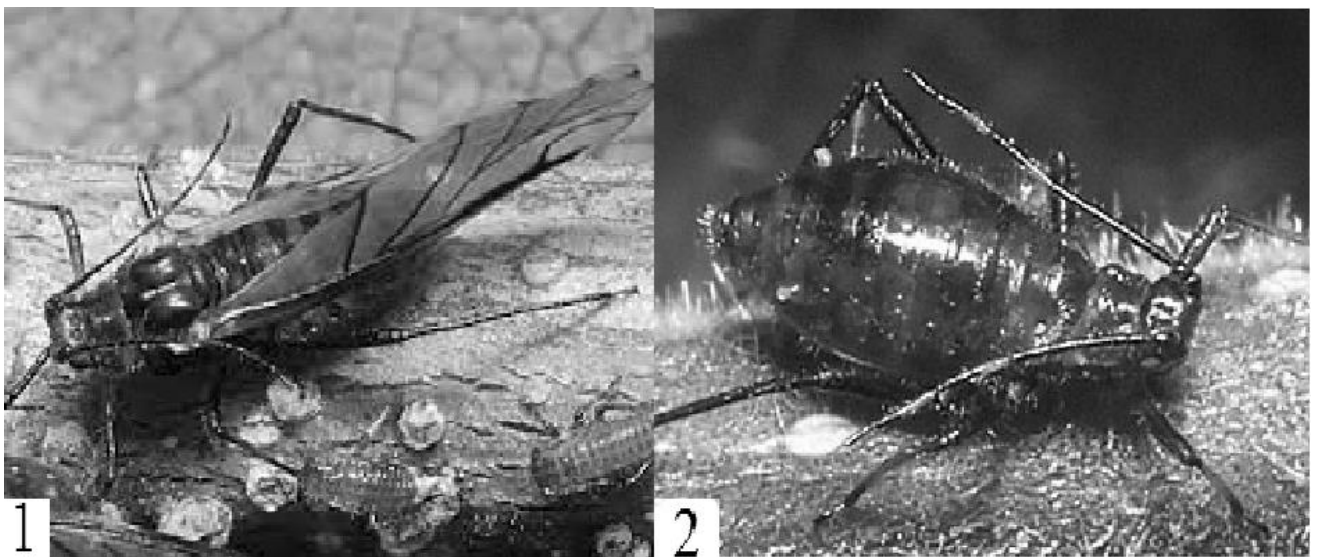

Рис. 122 Сімідобій березовий (2,5–3,5 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма.

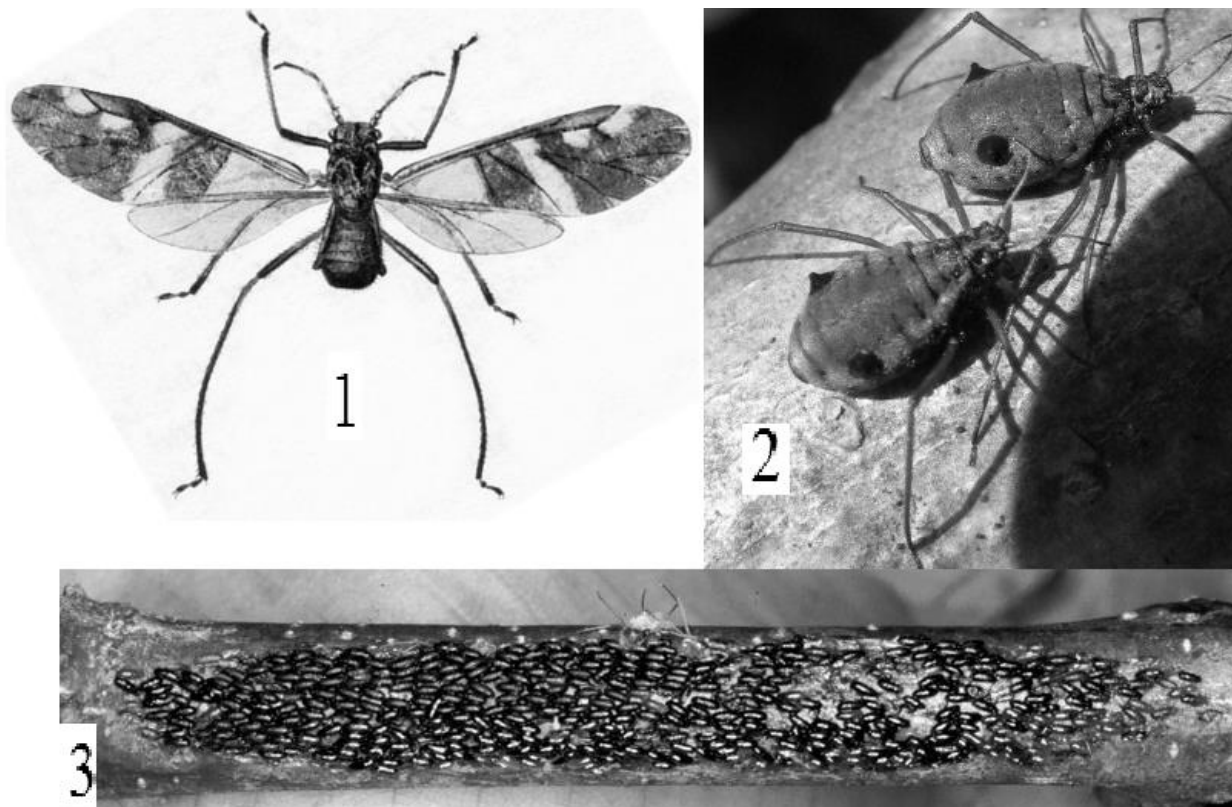

Рис. 123 Строкатий дубовий ляхнус (4–5 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма; 3 — яйця на пагоні.

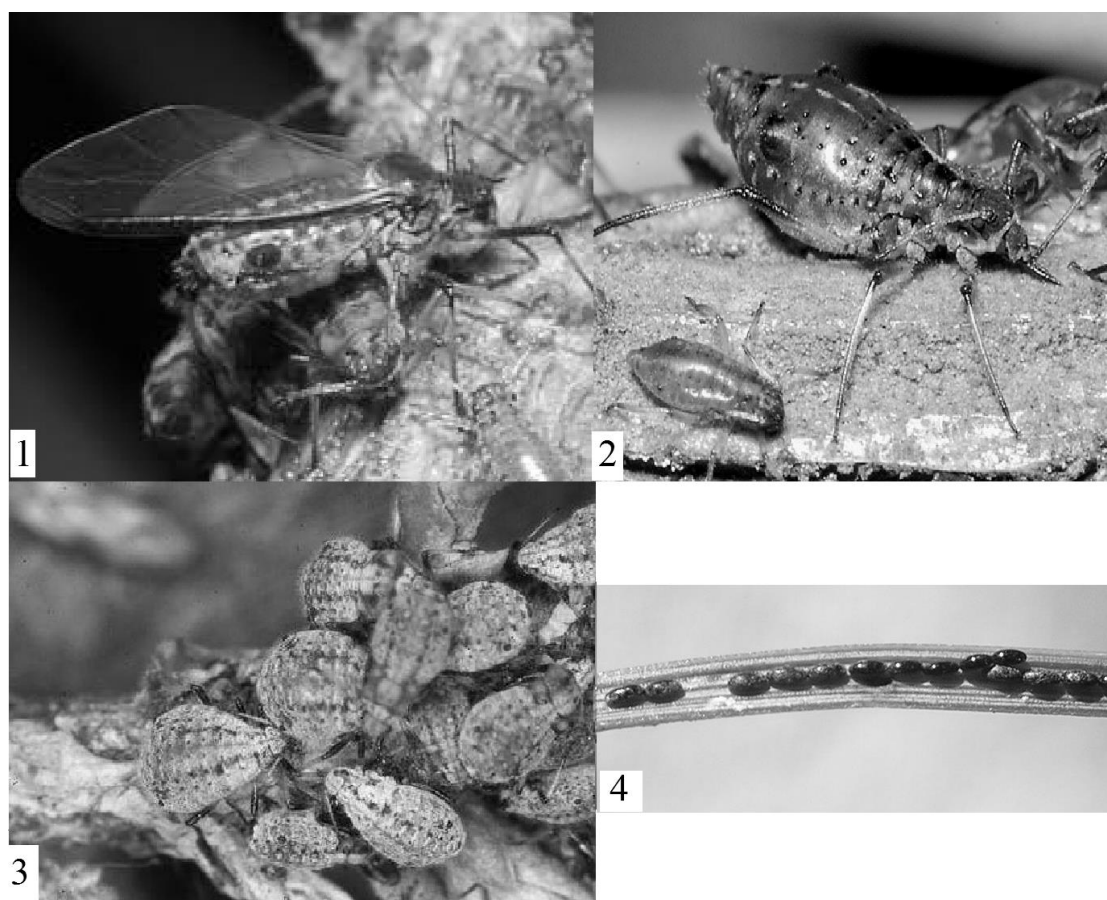

Рис. 124 Цинара запилена (2,5–4,0 мм): 1 — крилата форма; 2 — безкрила форма та личинка; 3 — колонія на хвої; 4 — яйця на хвої.

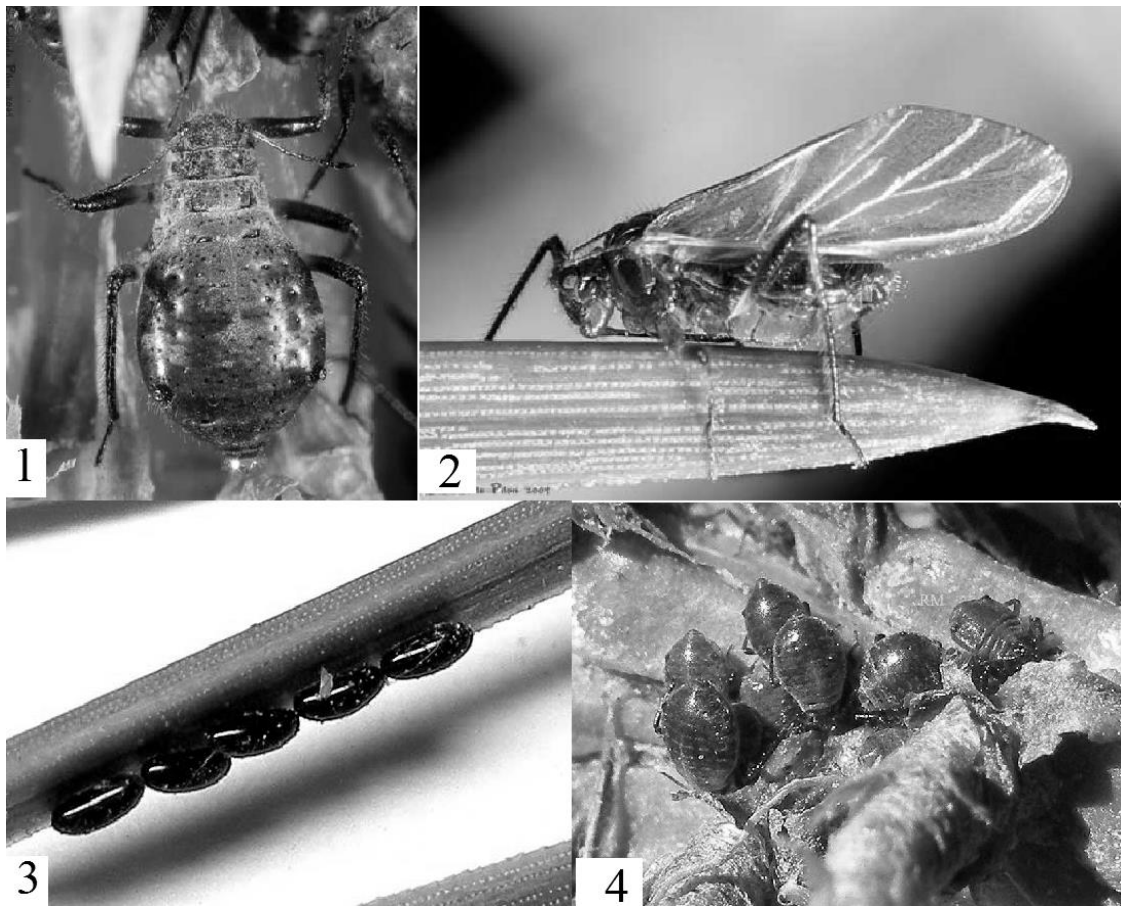

Рис. 125 Цинара соснова широка (3,0–4,5 мм): 1 — безкрила форма; 2 — крилата форма; 3 — яйця на хвої; 4 — колонія на пагоні.

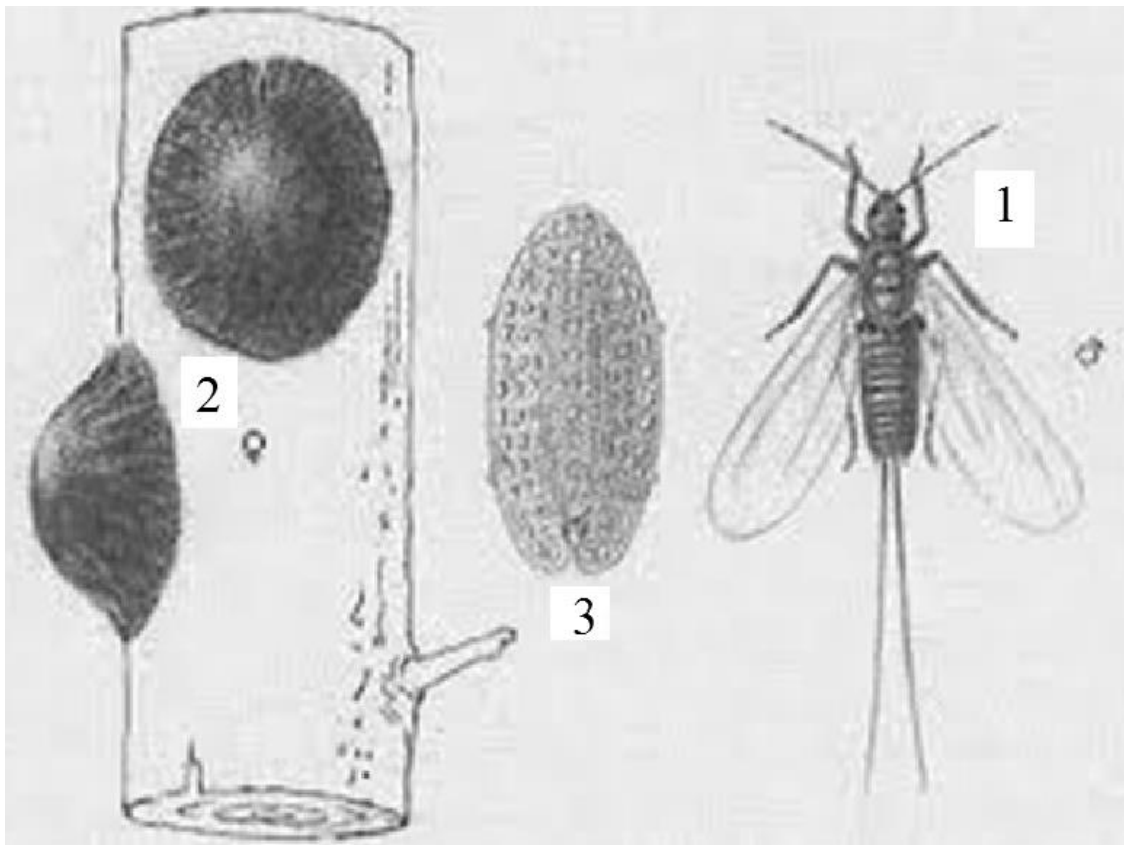

Рис. 126 Акацієва несправжньоощитівка: 1 — самець (1,5–1,6 мм); 2 — самка (4–6 мм); 3 — німфа.

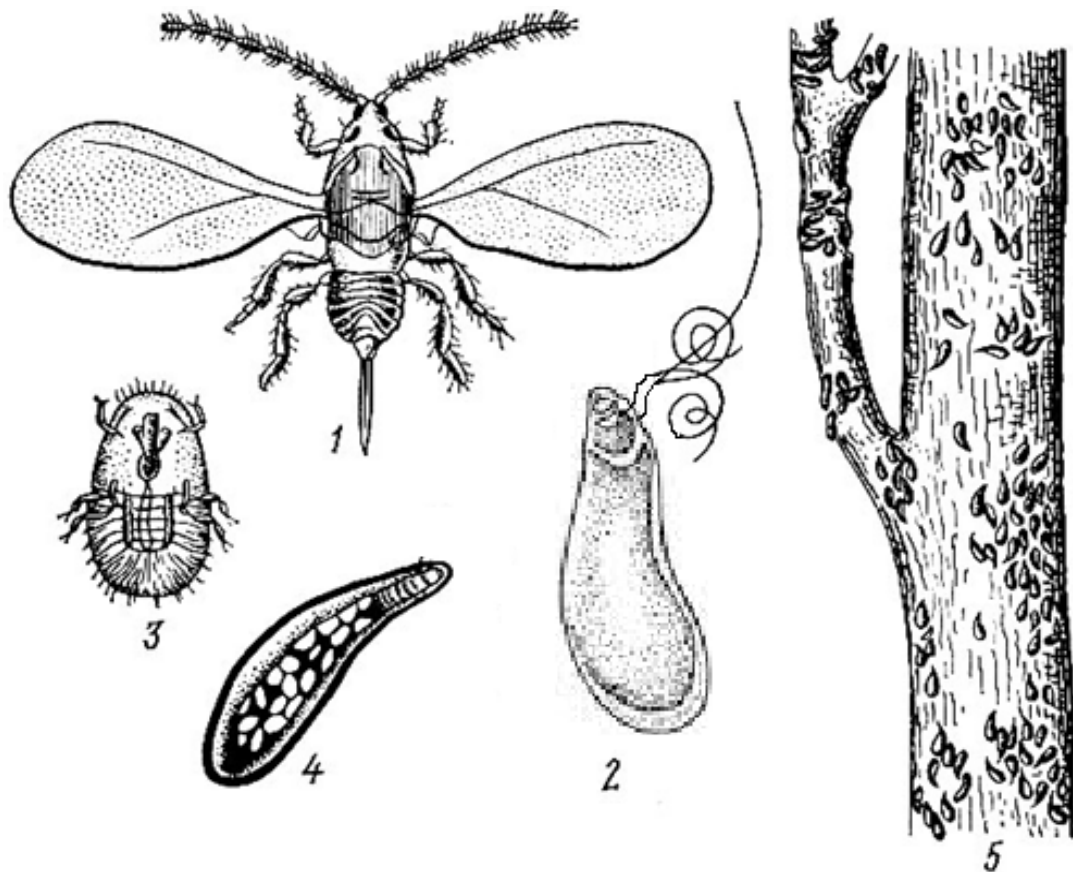

Рис. 127 Яблунева комоподібна щитівка: 1 — самець (0,5 мм); 2 — самка (1,0–1,5 мм); 3 — личинка; 4 — вид щитка знизу із відкладеними яйцями (3,0–3,5 мм); 5 — щитки самок на дереві

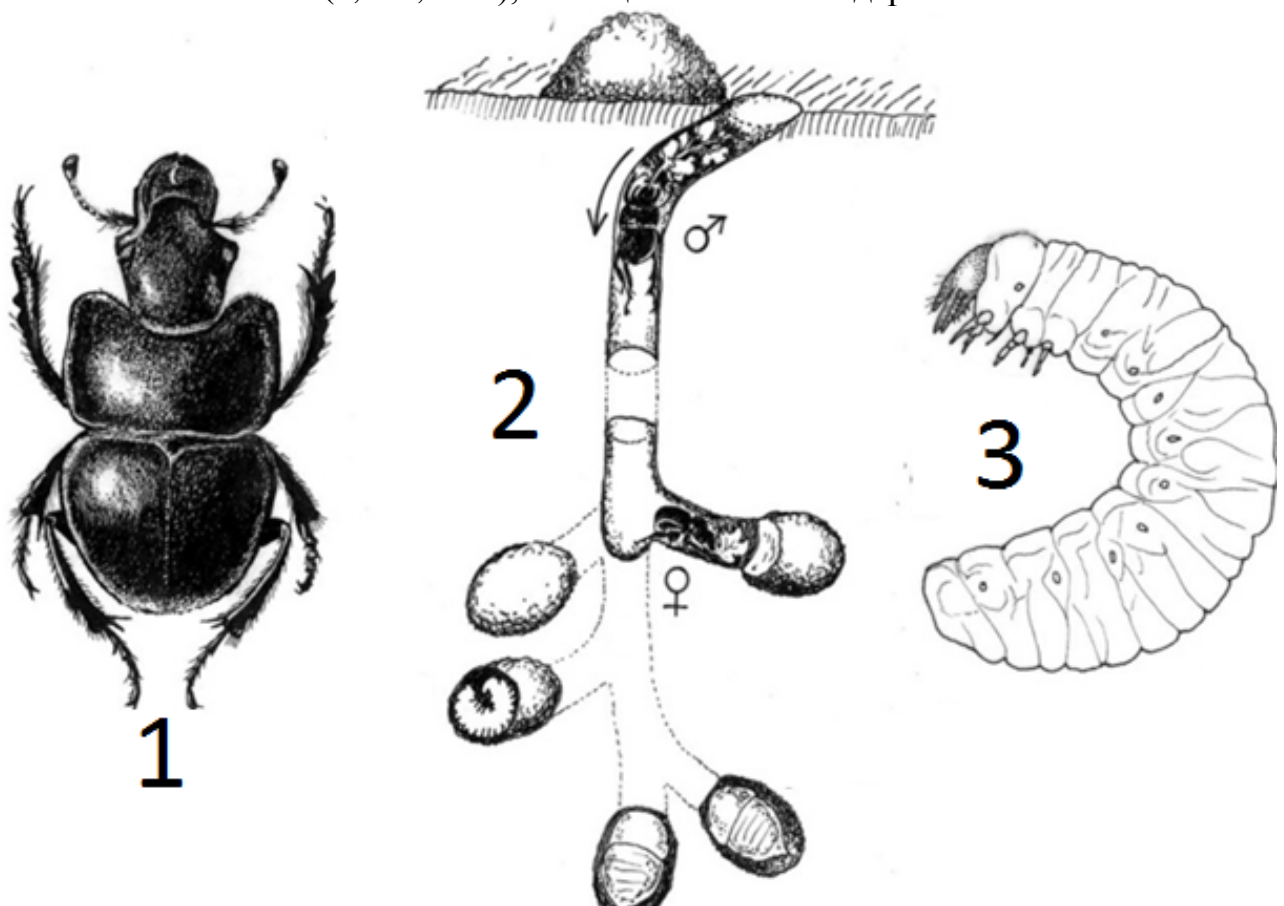

Рис. 128 Кравець: 1 — імаго (15–24 мм); 2 — нірка; 3 — личинка.

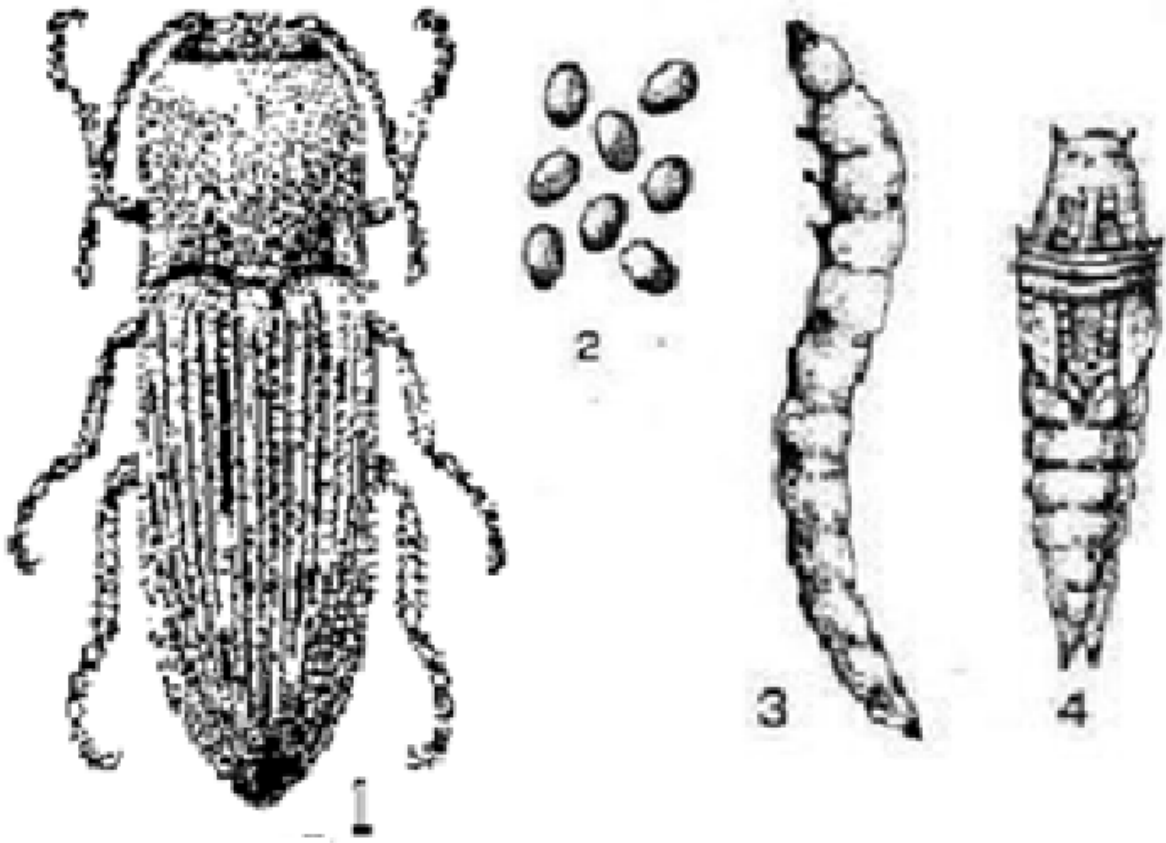

Рис. 129 Ковалик: 1 — імаго (6–9 мм); 2 — яйця; 3 — личинка; 4 — лялечка.

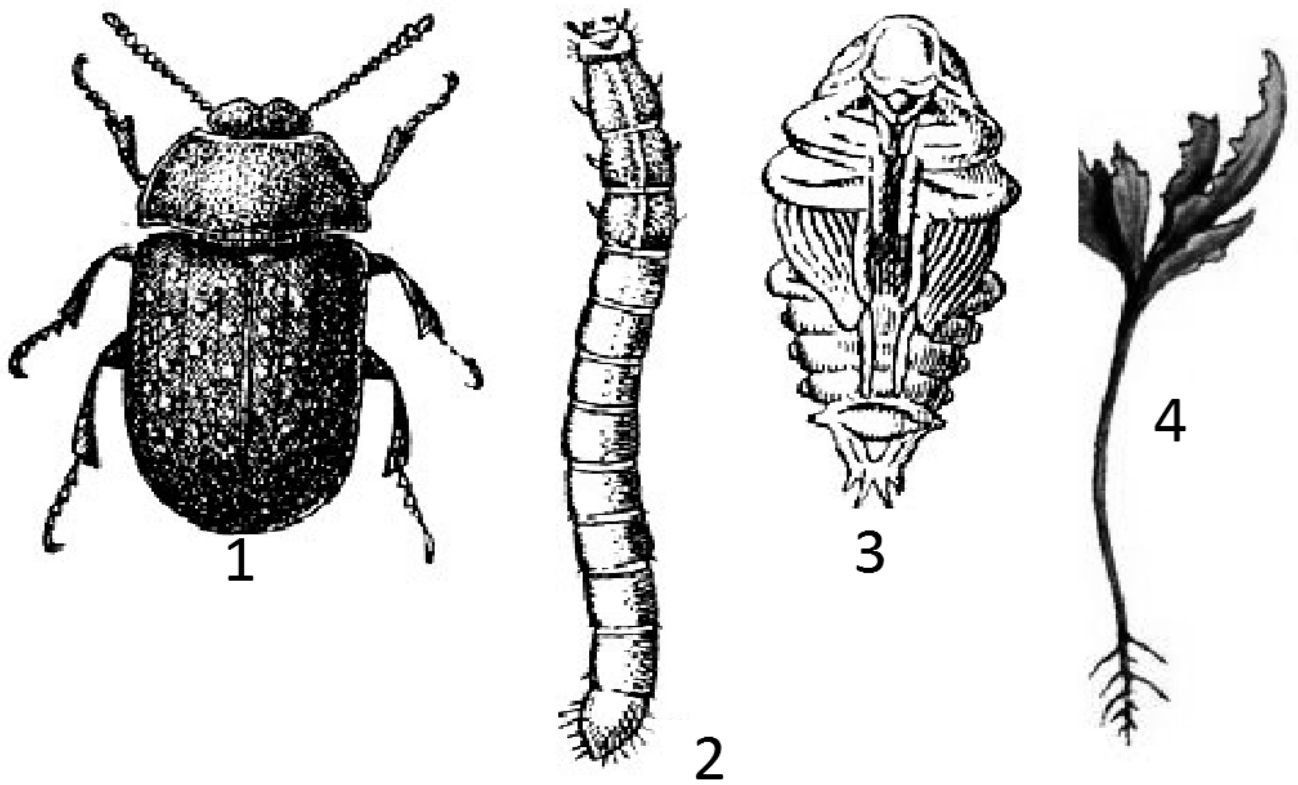

Рис. 130 Піщаний мідляк: 1 — імаго (7–10 мм); 2 — личинка; 3 — лялечка; 4 — характер пошкодження.

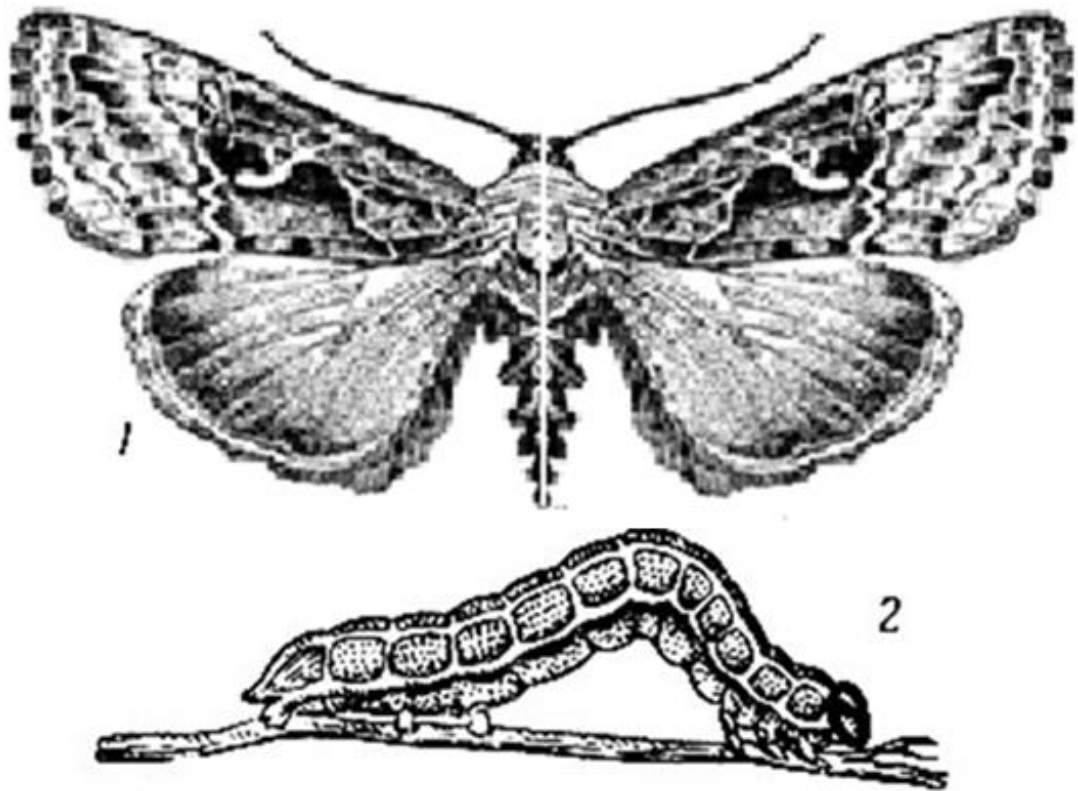

Рис. 131 Совка-гамма: 1 — імаго (40–48 мм); 2 — гусениця.

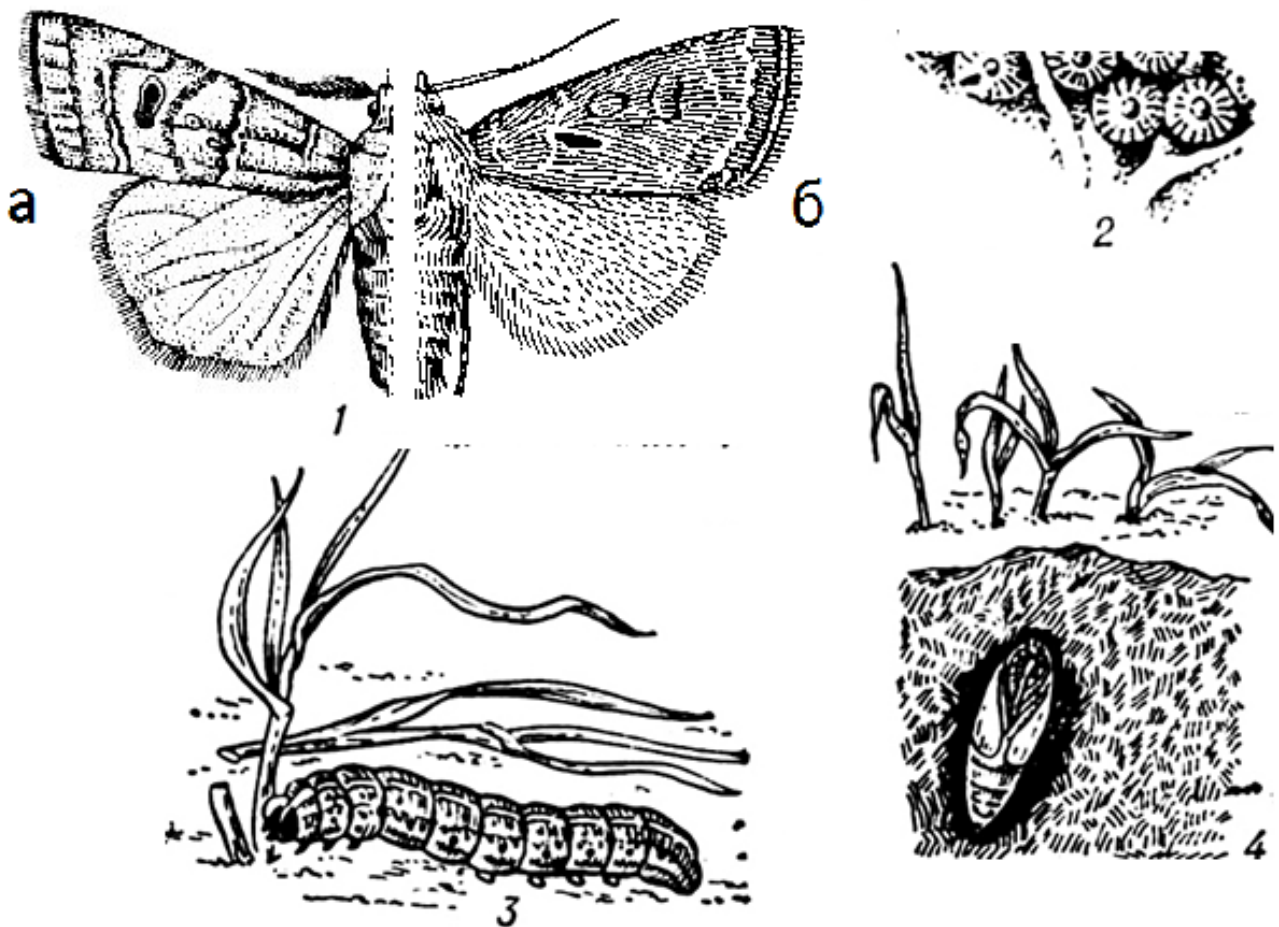

Рис. 132 Совки підгризаючі: 1 — імаго (а) озима (40–50 мм), б) оклична (35–45 мм); 2 — яйця; 3 — гусениця; 4 — лялечка (1,0–1,5 мм); 5 — личинка; 4 — вид щитки знизу із відкладеними яйцями (3,0–3,5 мм); 5 — щитки самок на дереві

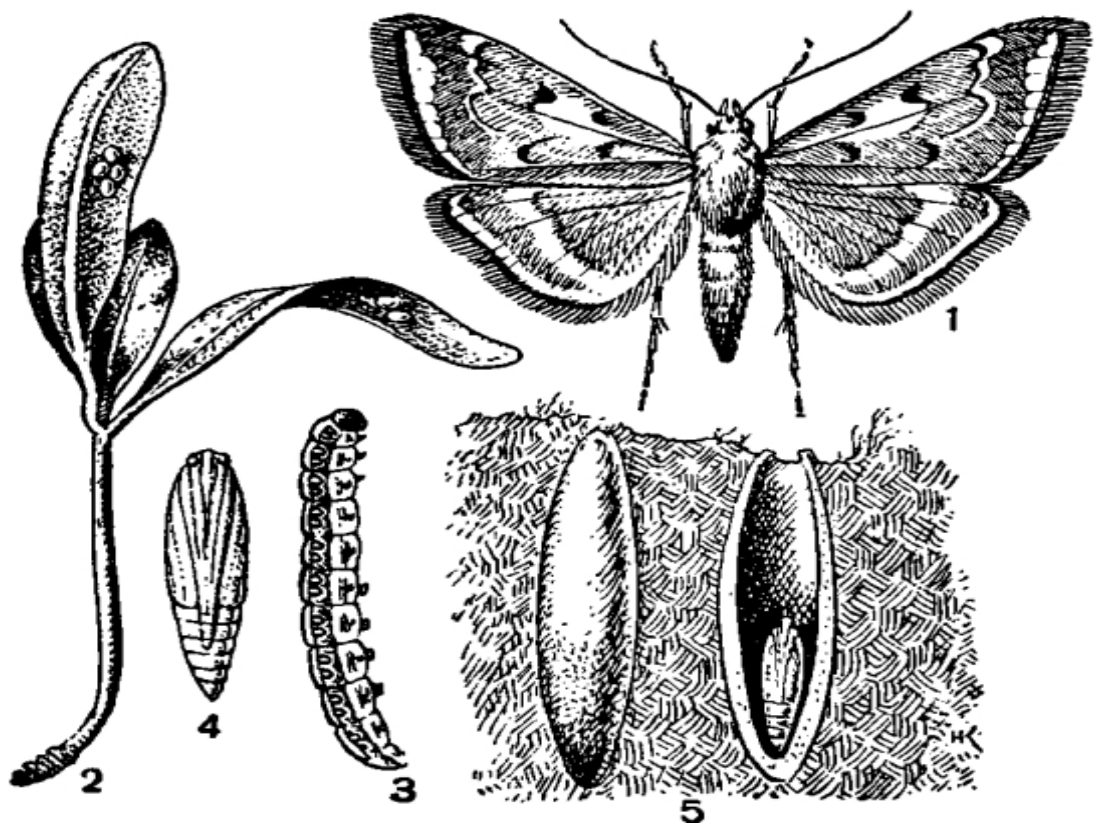

Рис. 133 Лучний метелик: 1 — імаго (18–27 мм); 2 — яйця на листках буряків; 3 — гусениця; 4 — лялечка; 5 — лялечка в коконі в ґрунті

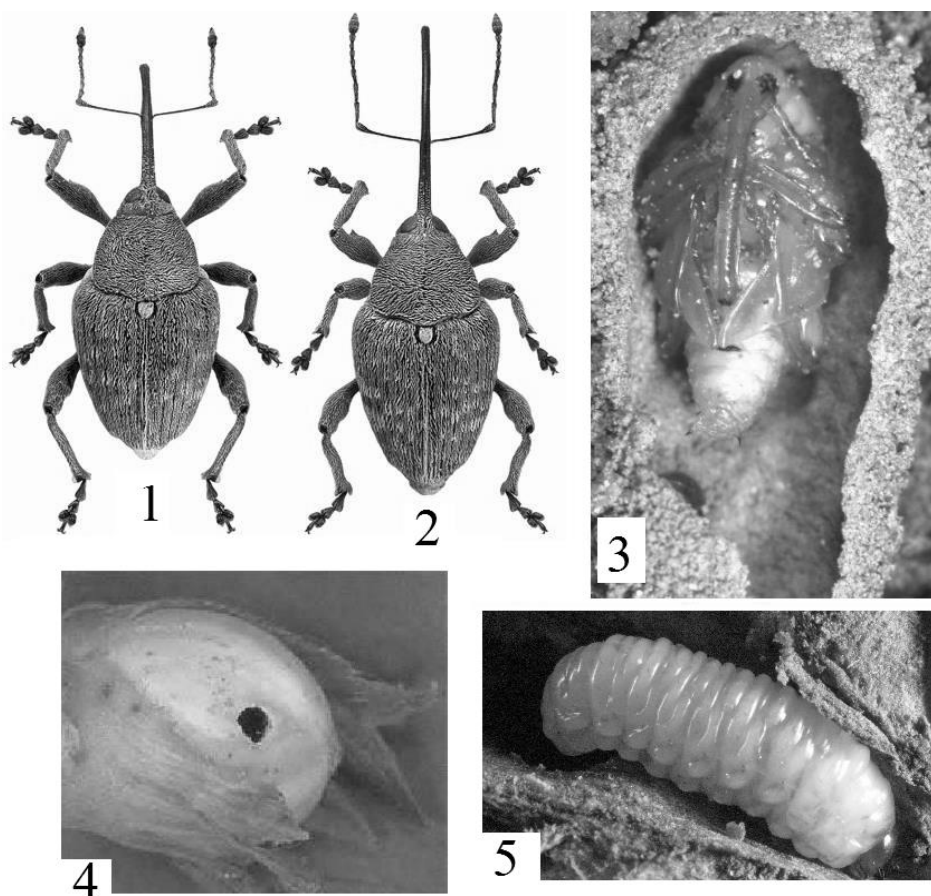

Рис. 134 Довгоносик горіховий (6–9 мм): 1 — імаго (самець); 2 — імаго (самка); 3 — лялечка в колосочці; 4 — характер пошкодження; 5 — личинка.

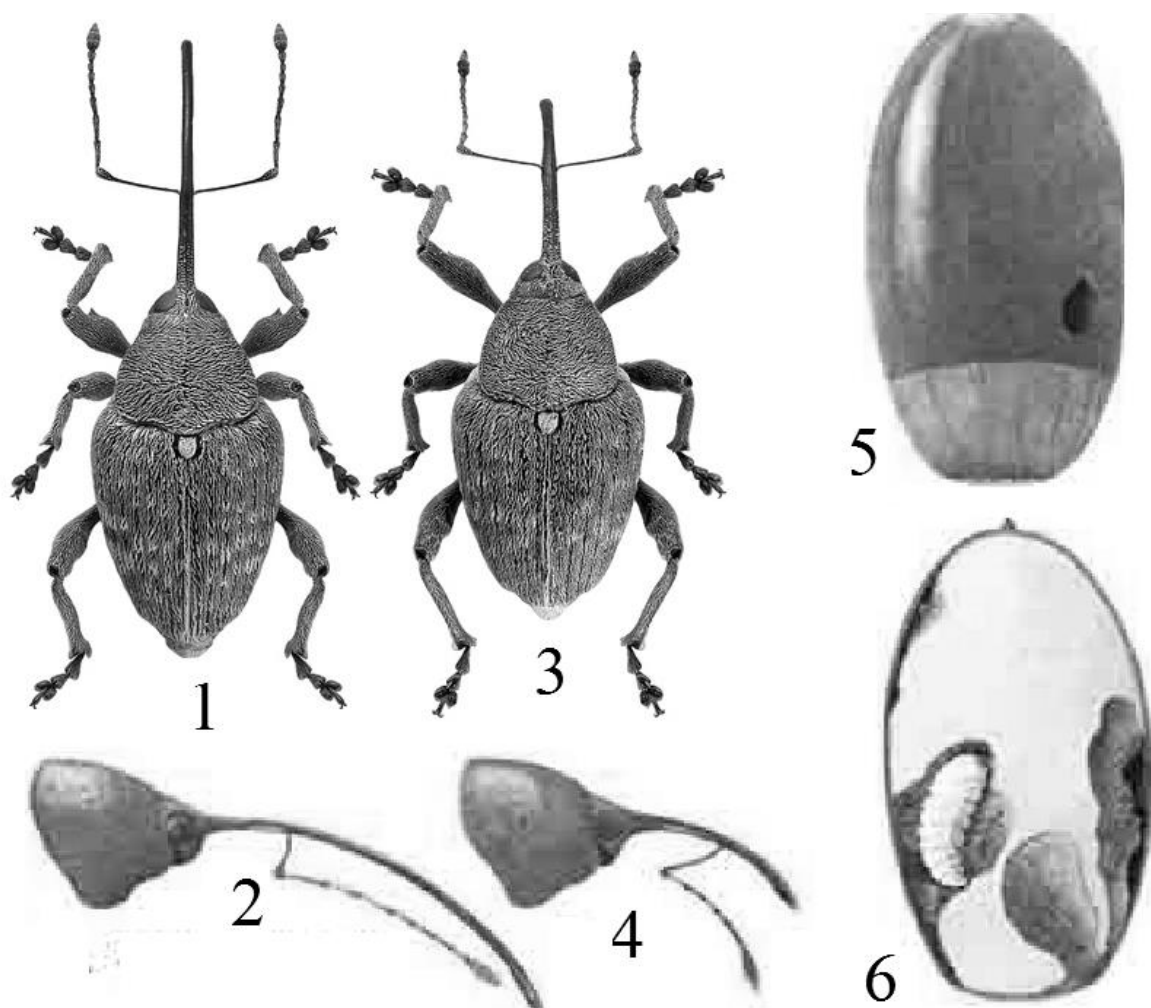

Рис. 135 Довгоносик жолудевий (5–8 мм): 1 — імаго (самка); 2 — голова самки; 3 — імаго (самець); 4 — голова самця; 5 — жолудь з отвором після виходу личинки; 6 — личинка в пошкодженому жолуді.

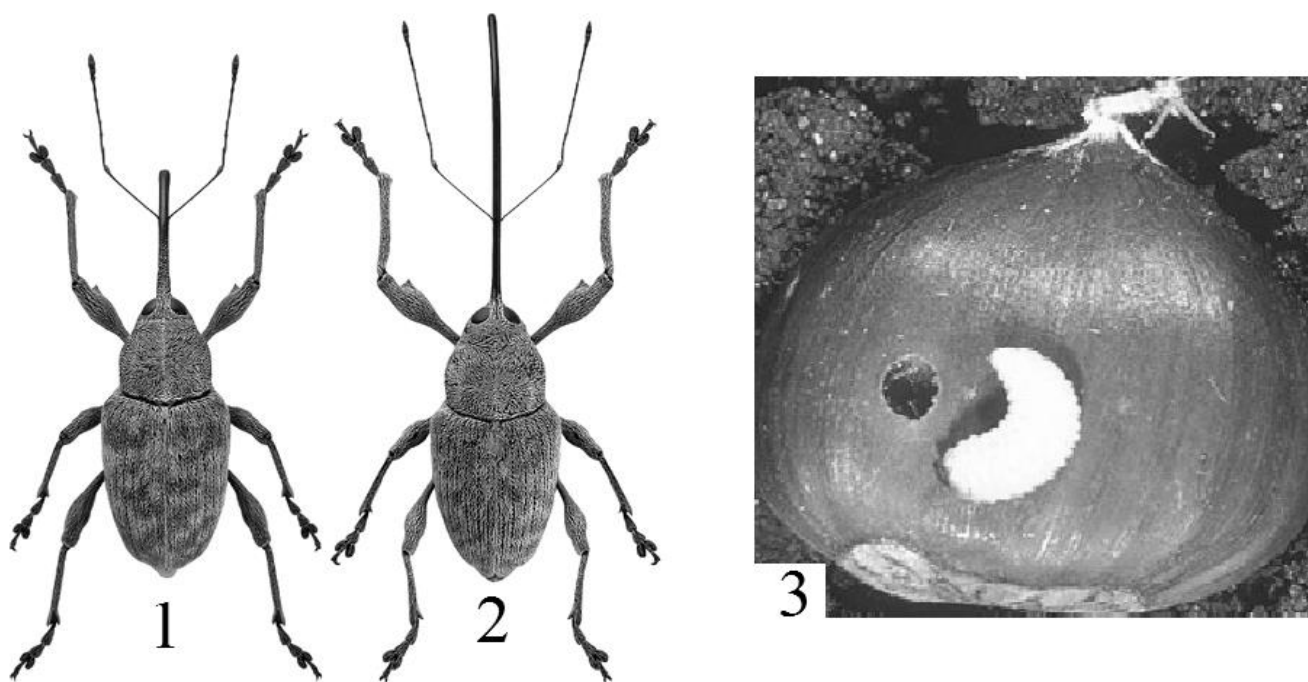

Рис. 136 Довгоносик каштановий (6–10 мм): 1 — імаго (самець); 2 — імаго (самка); 3 — личинка на пошкодженому каштані.

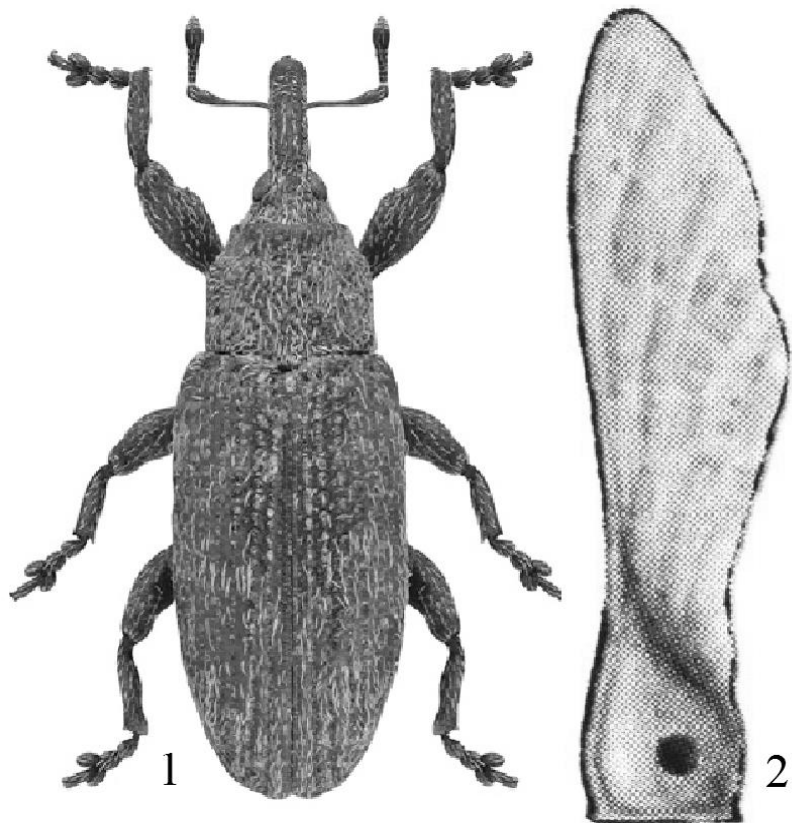

Рис. 137 Довгоносик-насіннієд кленовий: 1 — імаго (4–5 мм);
2 — крилатка з вихідним отвором жука.

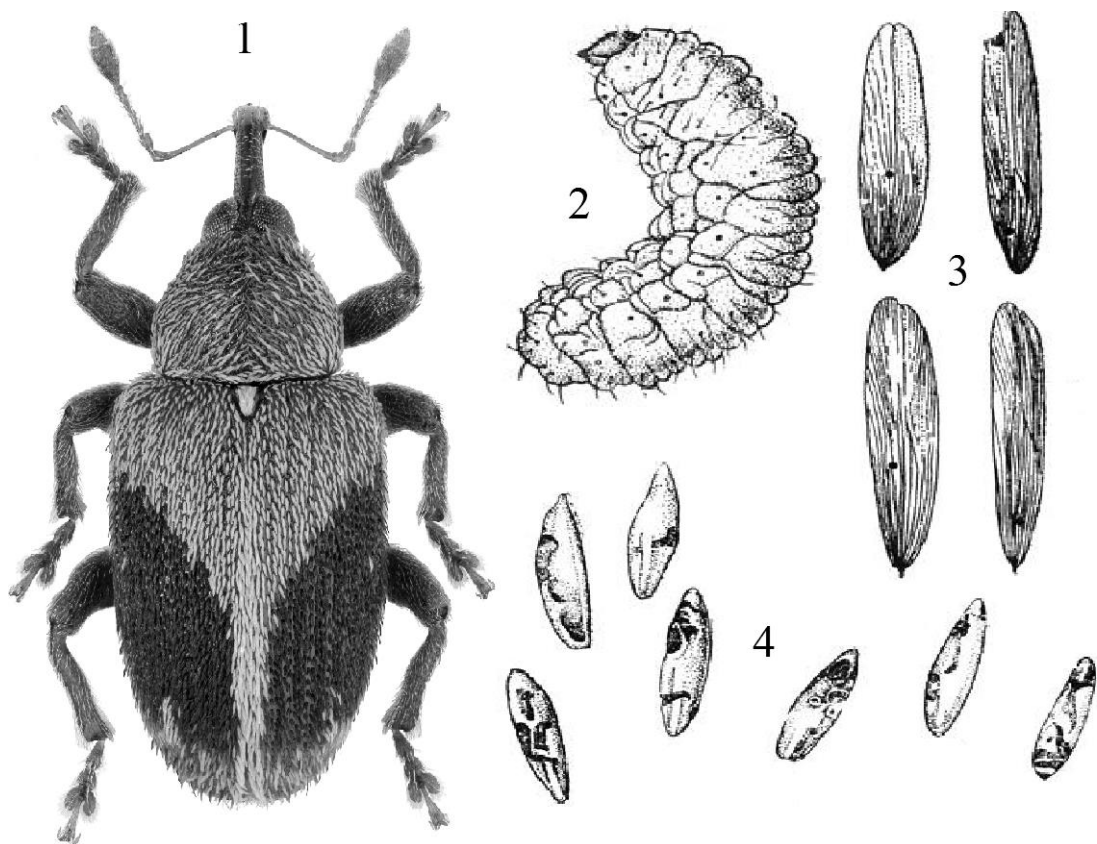

Рис. 138 Довгоносик-насіннієд ясеневий: 1 — імаго (3,5–4,5 мм);
2 — личинки; 3 — крилатки з вихідним отвором личинок;
4 — пошкоджені сім'ядолі.

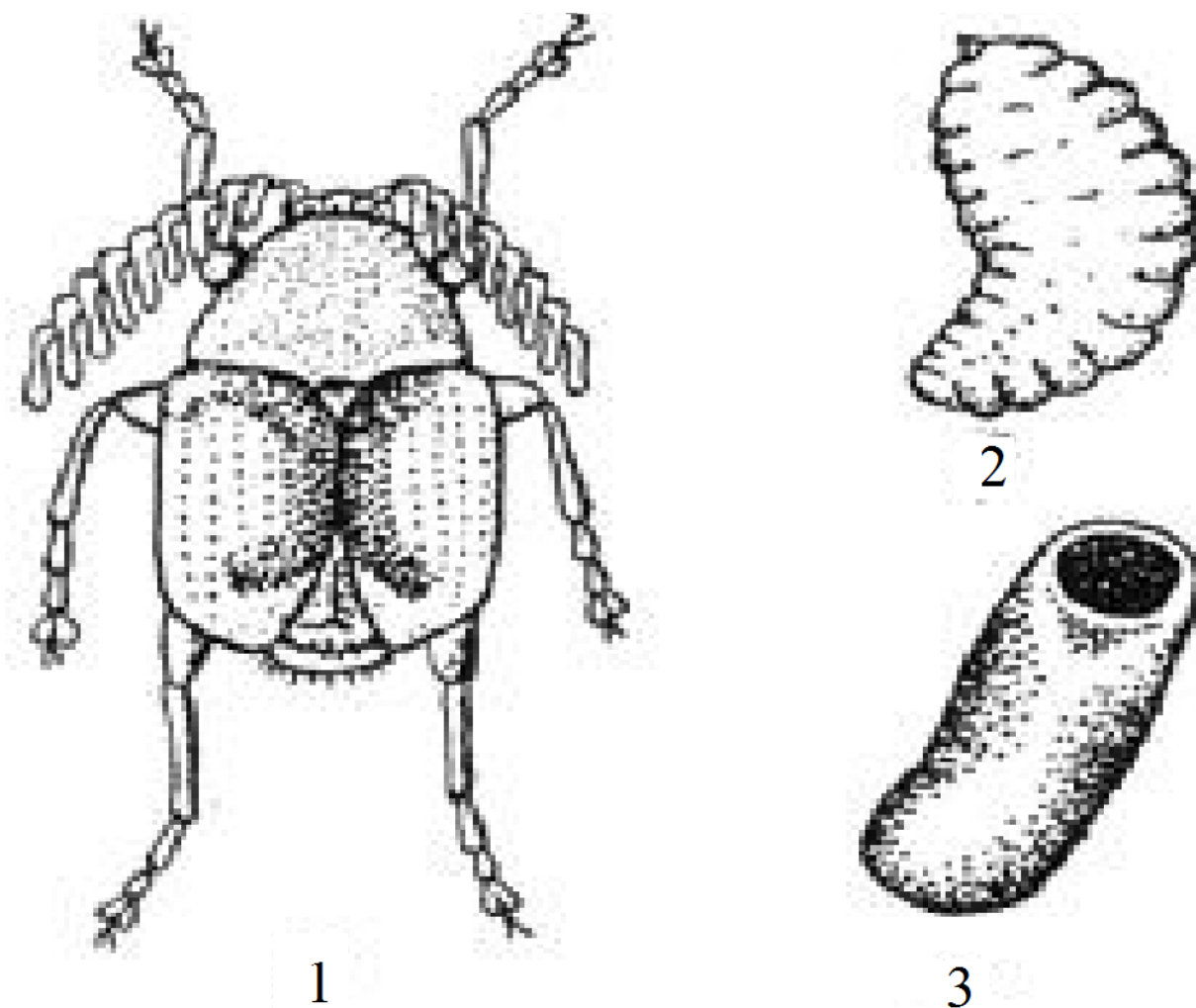

Рис. 139 Акацієвий зерноїд: 1 — імаго (2,5–3,0 мм); 2 — личинка;
3 — пошкоджена насінина з льотним отвором.

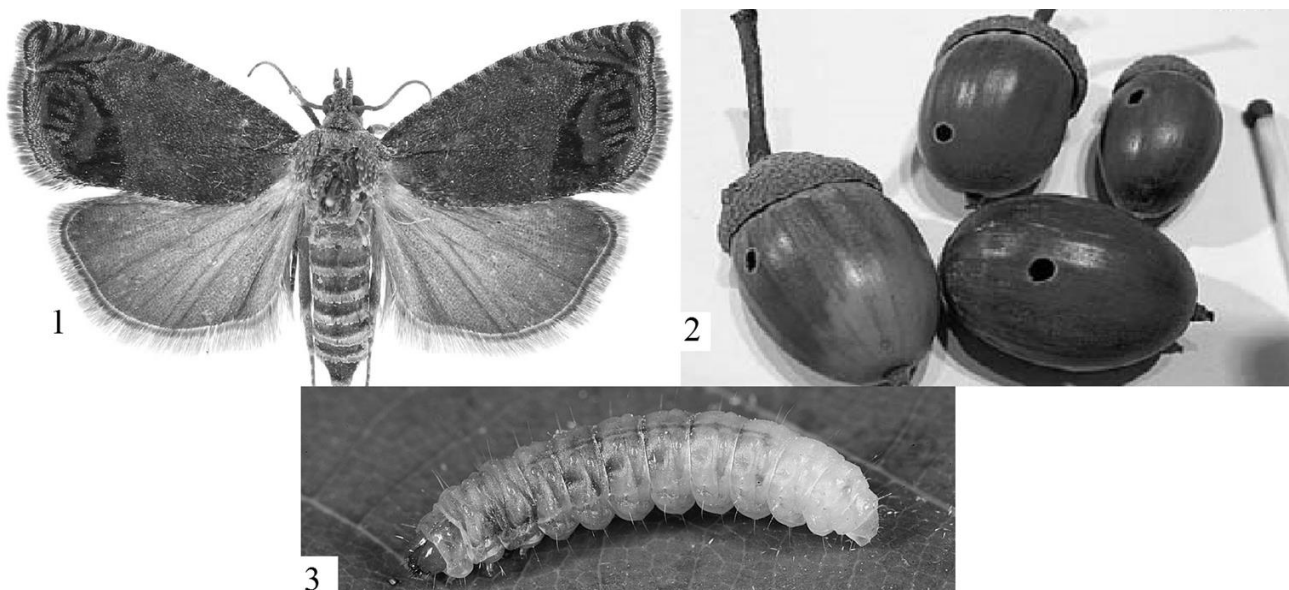

Рис. 140 Жолудева плодожерка: 1 — метелик (18–20 мм); 2 — жолуді з вихідними отворами гусениць; 3 — гусениця.

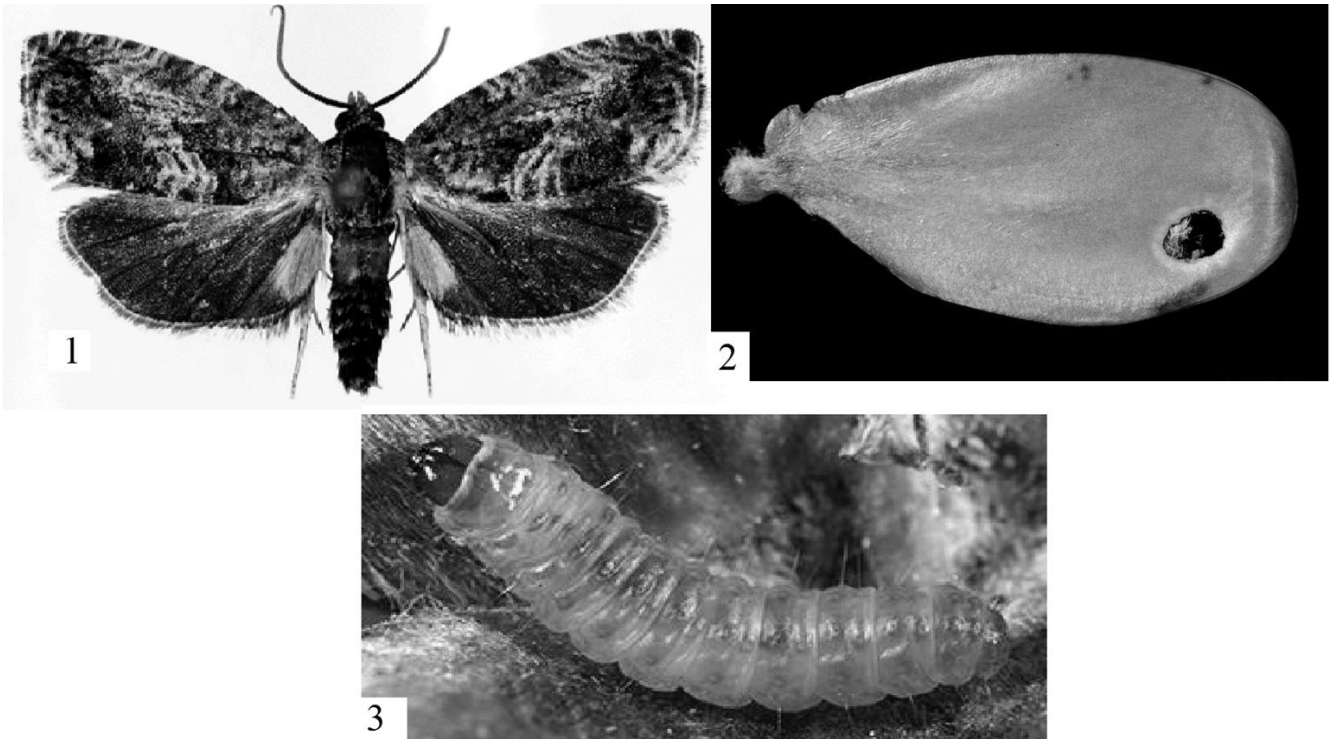

Рис. 141 Букова плодожерка: 1 — метелик (17–21 мм); 2 — насінина з вихідним отвором гусениці; 3 — гусениця.

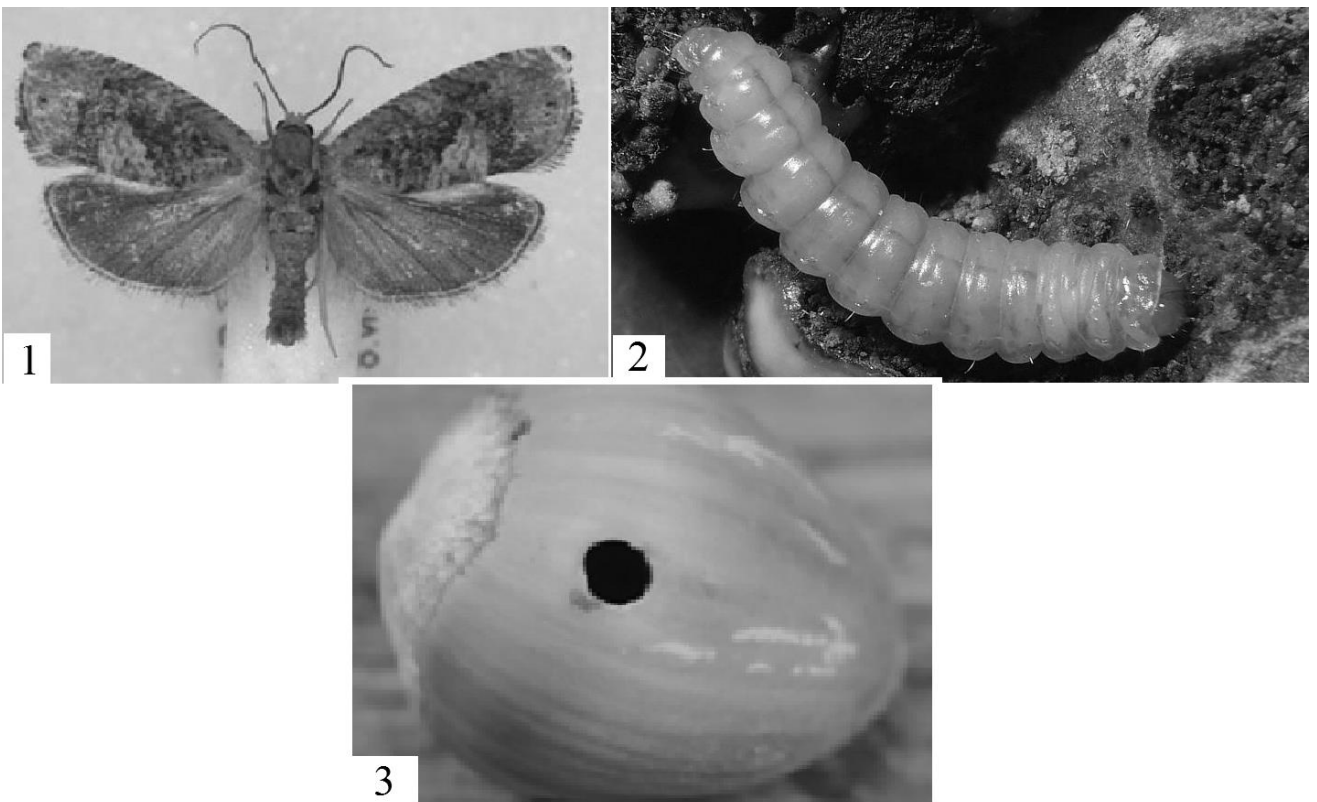

Рис. 142 Горіхова плодожерка: 1 — метелик (16–20 мм); 2 — гусениця; 3 — горіх з вихідним отвором гусениці.

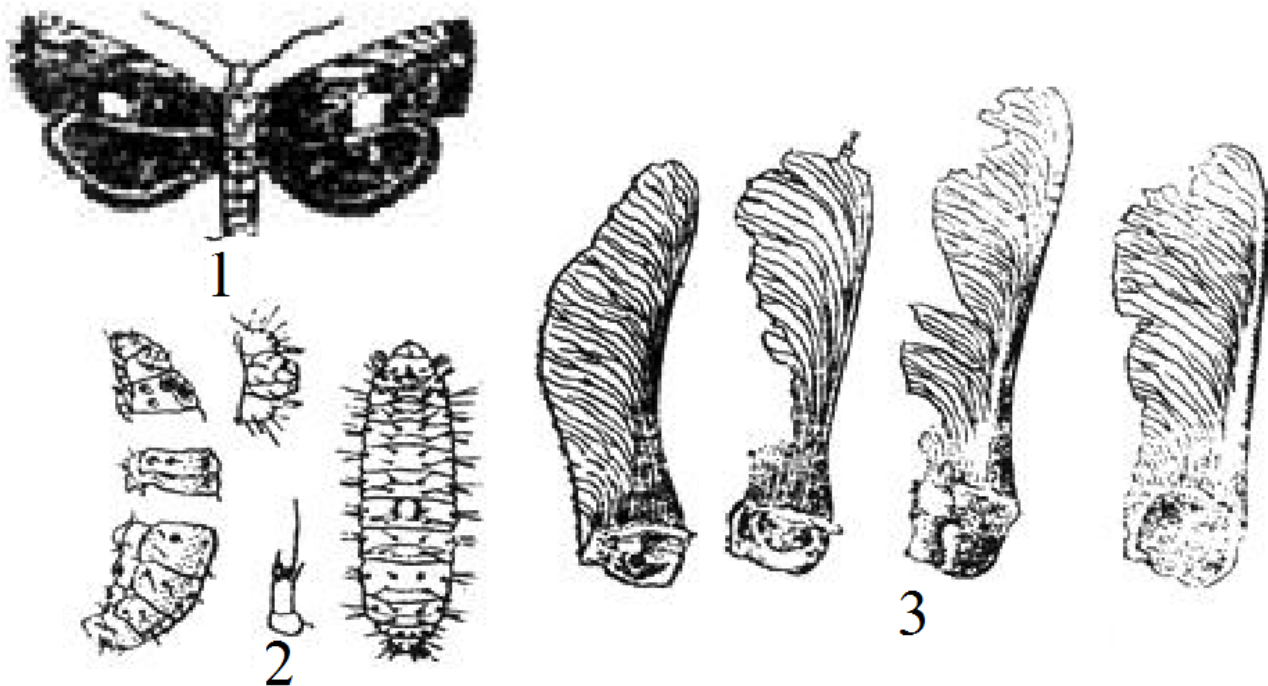

Рис. 143 Кленова плодожерка: 1 — метелик (11–14 мм); 2 — гусениця; 3 — пошкоджене насіння.

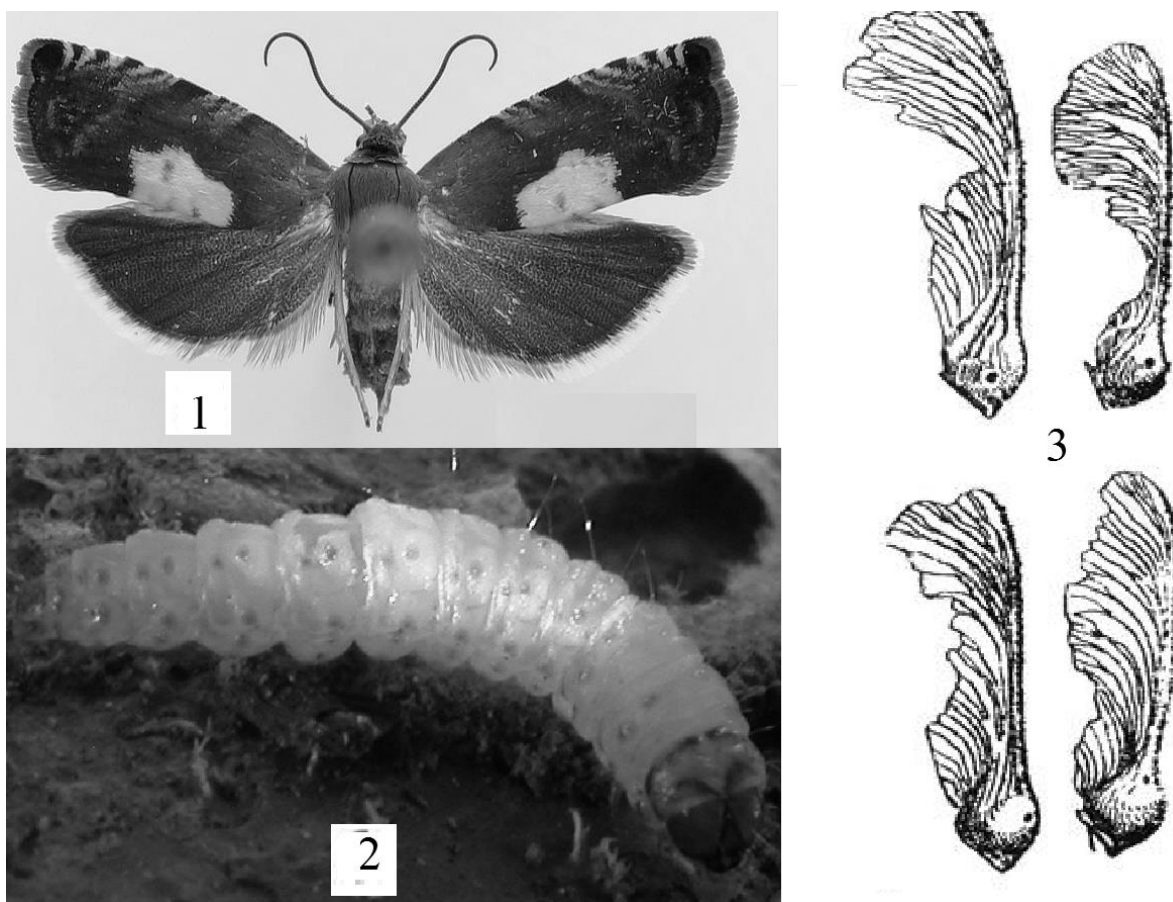

Рис. 144 Велика кленова плодожерка: 1 — метелик (13–16 мм); 2 — гусениця; 3 — пошкоджене насіння з вихідними отворами гусениць.

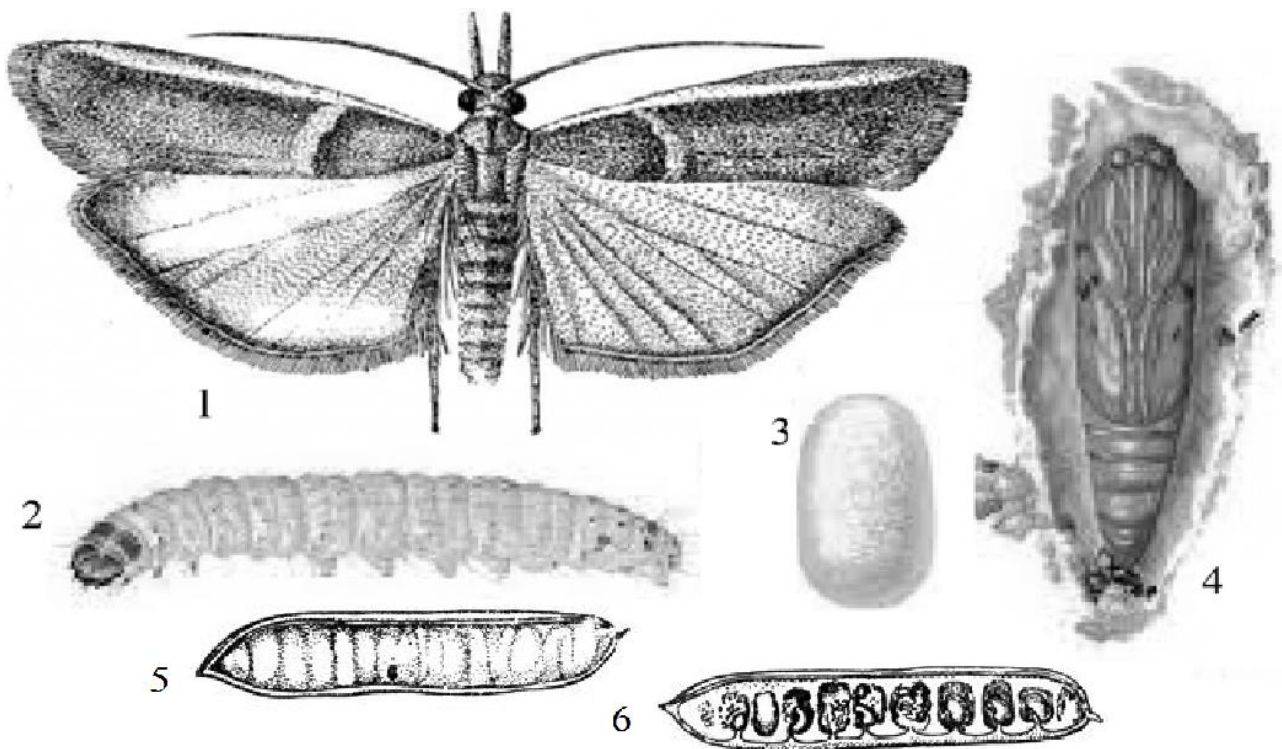

Рис. 145 Акацієва вогнівка: 1 — метелик (22–30 мм); 2 — гусениця; 3 — яйце; 4 — лялечка; 5 — стручок акації з вихідним отвором; 6 — пошкоджене насіння у стручку.

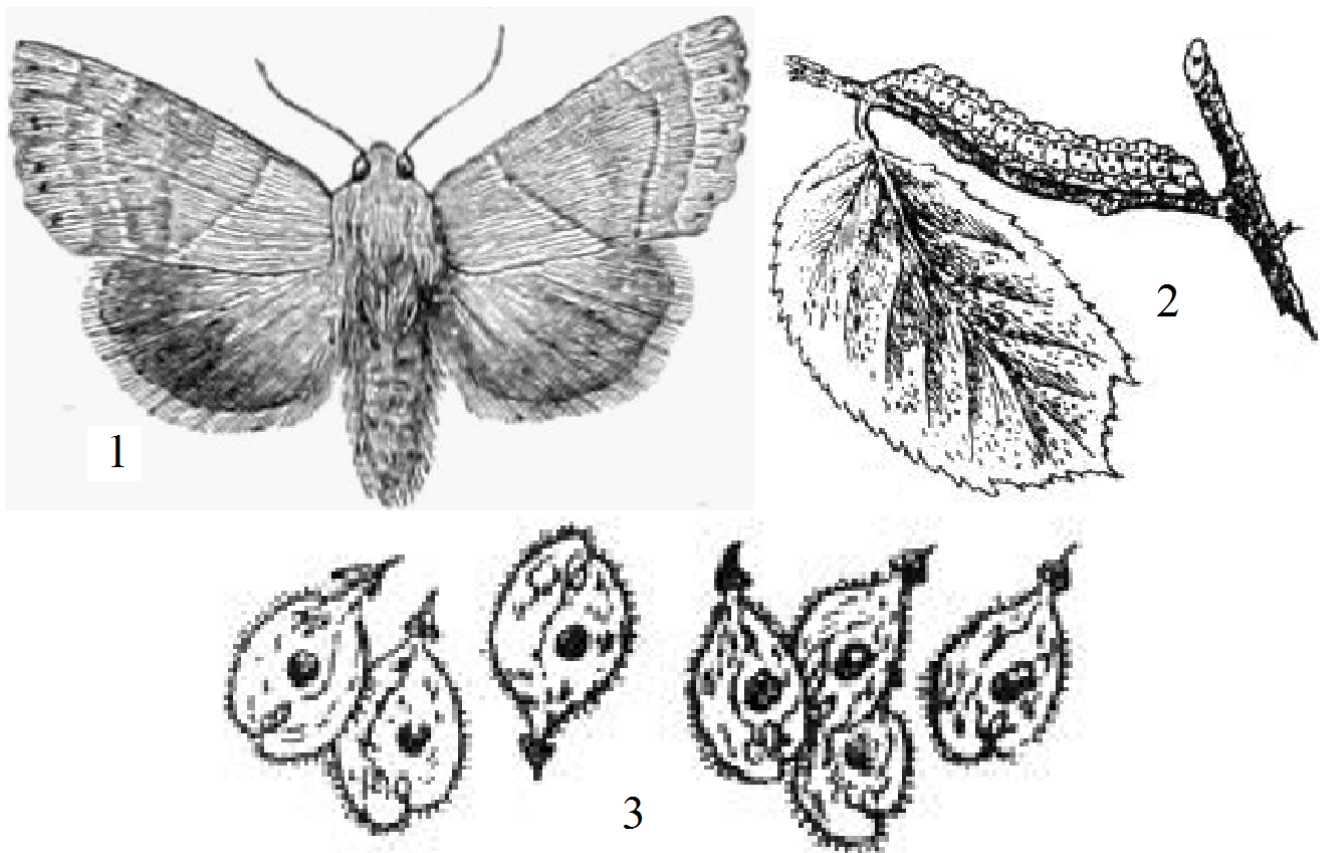

Рис. 146 Совка в'язова жовтувата: 1 — метелик (28–36 мм); 2 — гусениця; 3 — насіння з вихідними отворами гусениць.

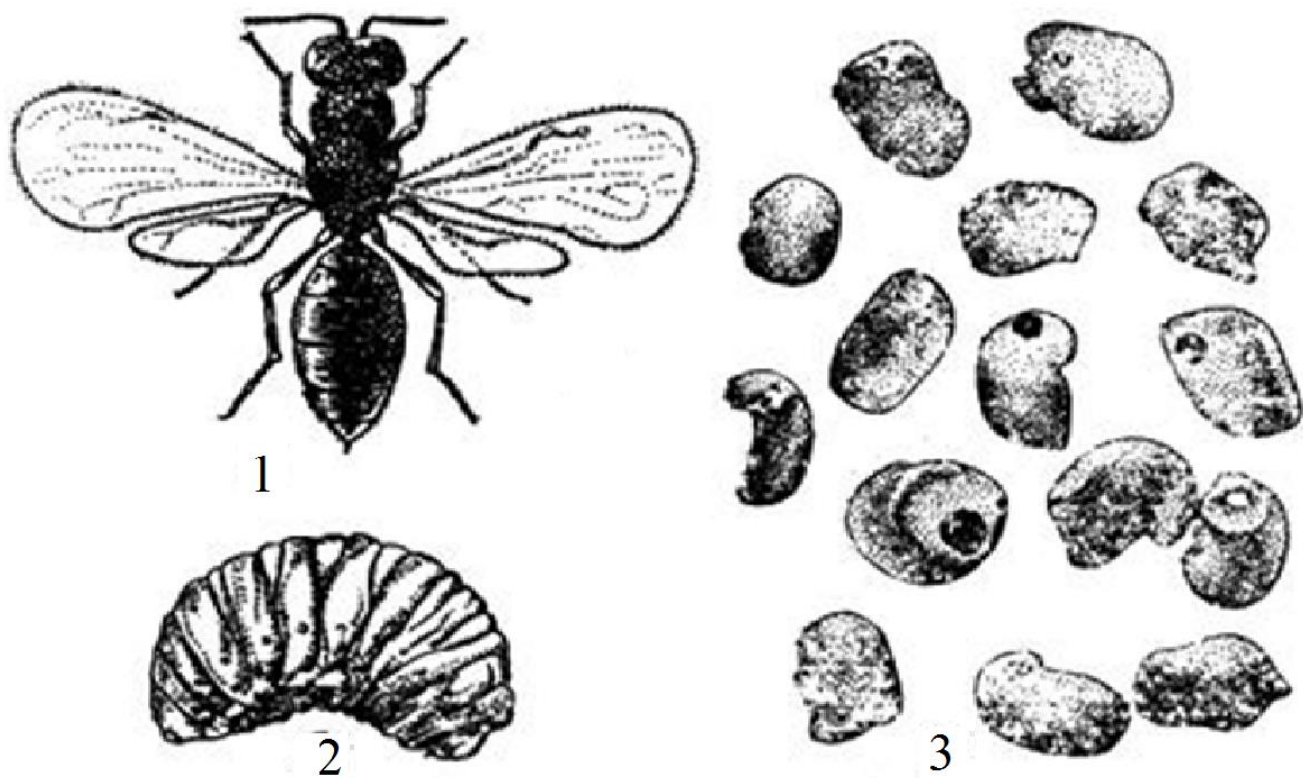

Рис. 147 Акацієвий насіннєд: 1 — імаго (2,5–3,0 мм); 2 — личинка;
3 — пошкоджене насіння з льотним отвором.

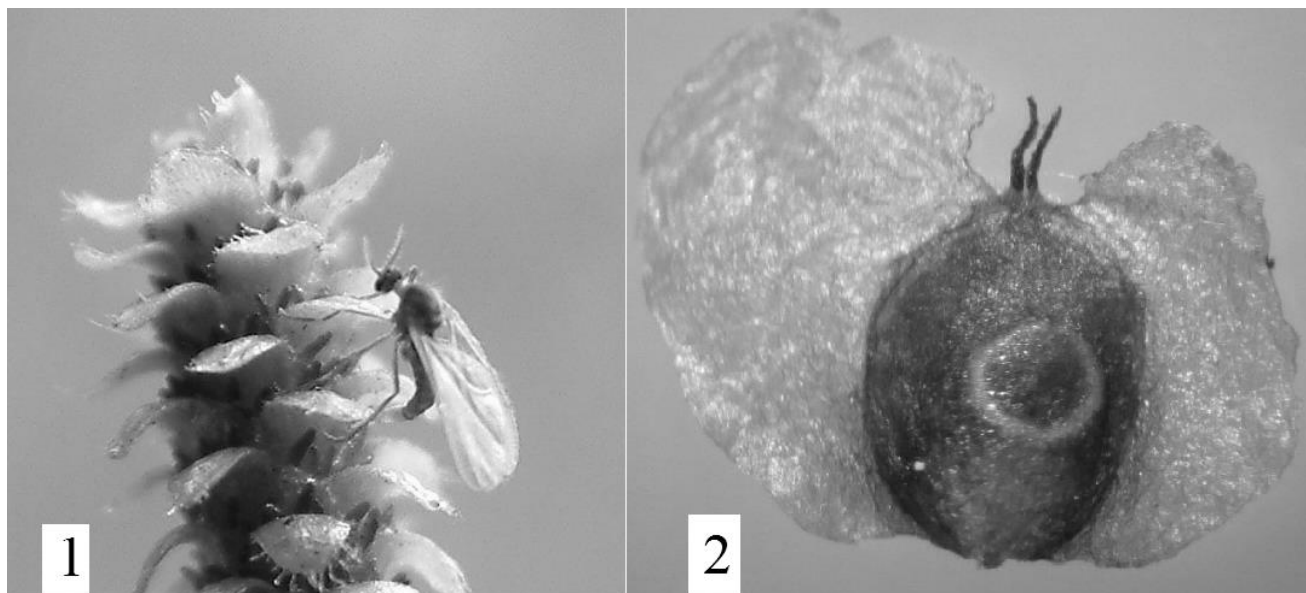

Рис. 148 Галиця-насіннєд березова: 1 — імаго (1,0–1,5 мм);
2 — пошкоджена насінина.

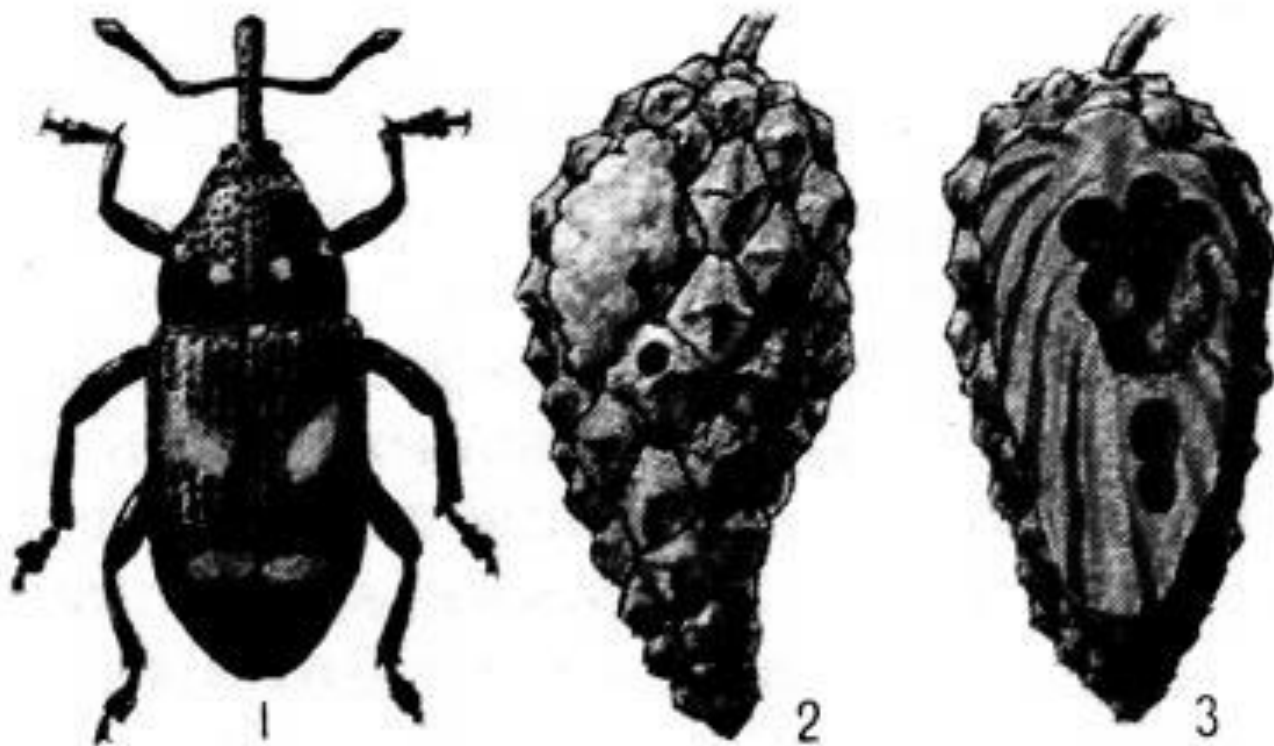

Рис. 149 Смолюх сосновий шишковий: 1 — імаго (5,0–7,5 мм);
 2 — пошкоджена шишка сосни з льотним отвором;
 3 — пошкоджене шишка у розрізі.

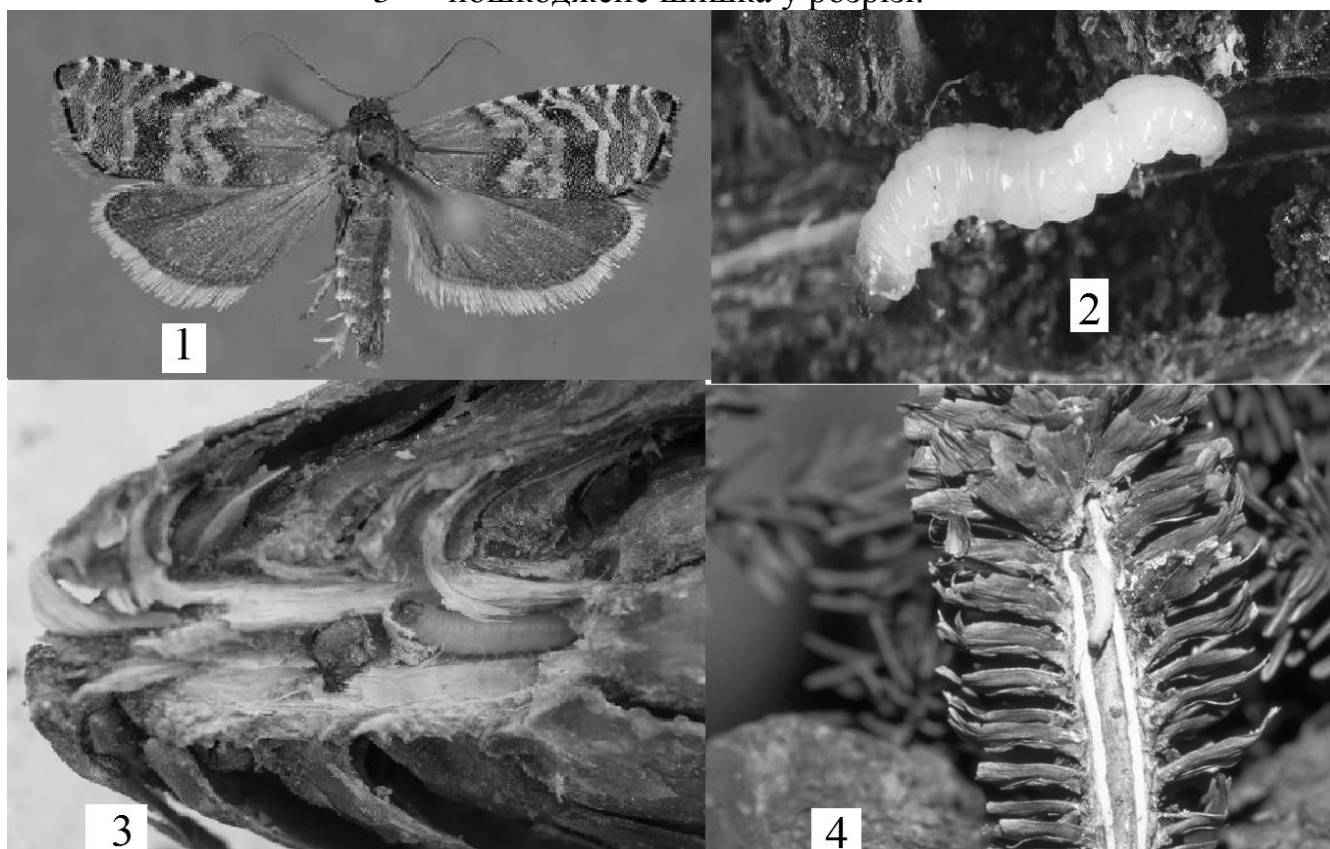

Рис. 150 Листовійка ялинова шишкова: 1 — метелик (до 16 мм);
 2 — гусениця; 3, 4 — характер пошкодження шишок.

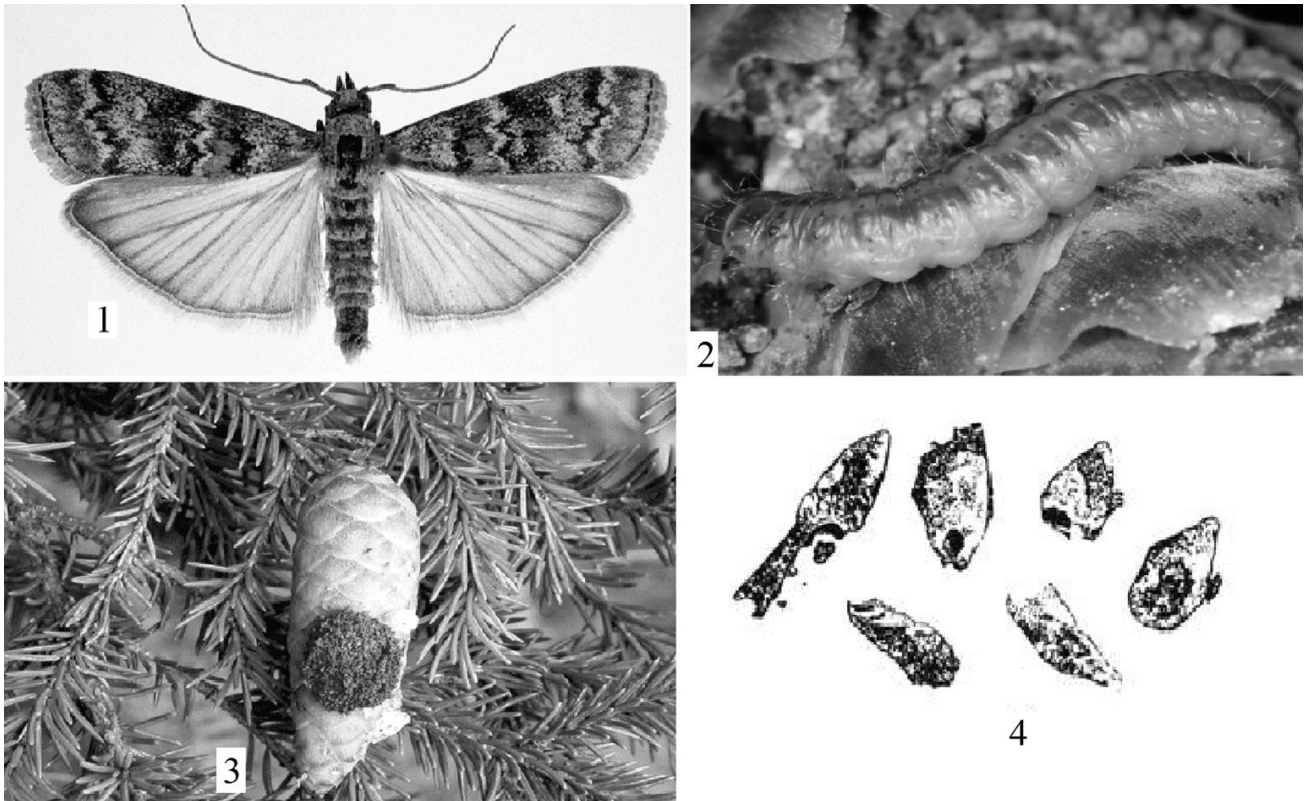

Рис. 151 Вогнівка шишкова: 1 — метелик (22–25 мм); 2 — гусениця;
3 — пошкоджена шишка; 4 — пошкоджене насіння.

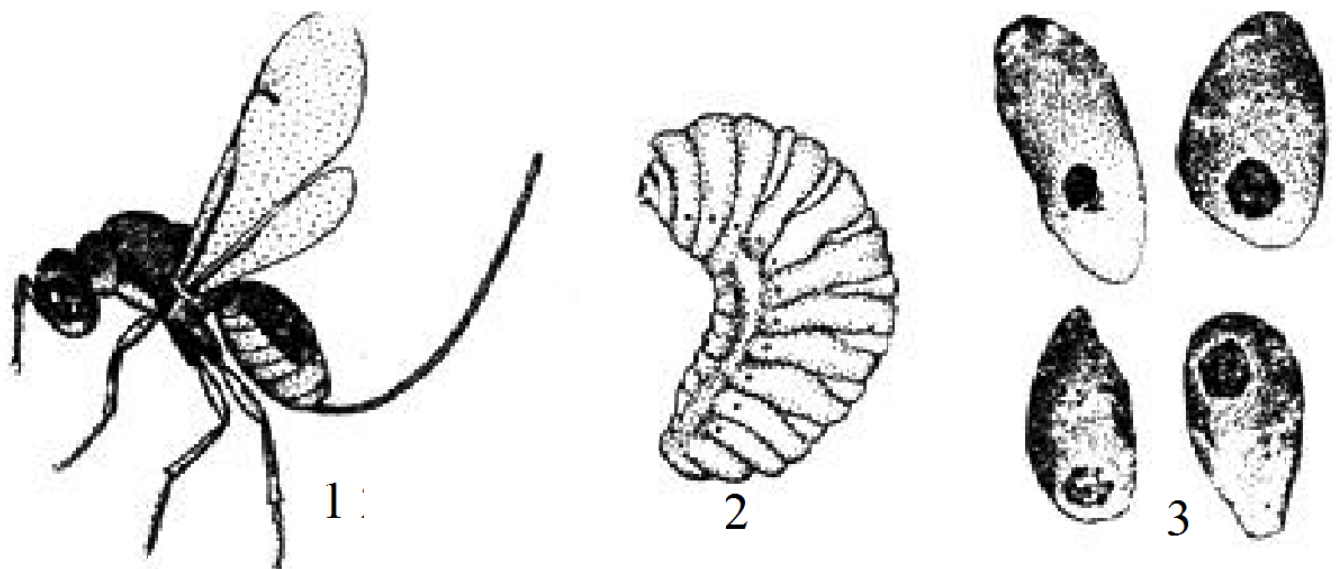

Рис. 152 Насіннісід ялиновий: 1 — імаго (2,0–4,0 мм); 2 — личинка;
3 — пошкоджене насіння.

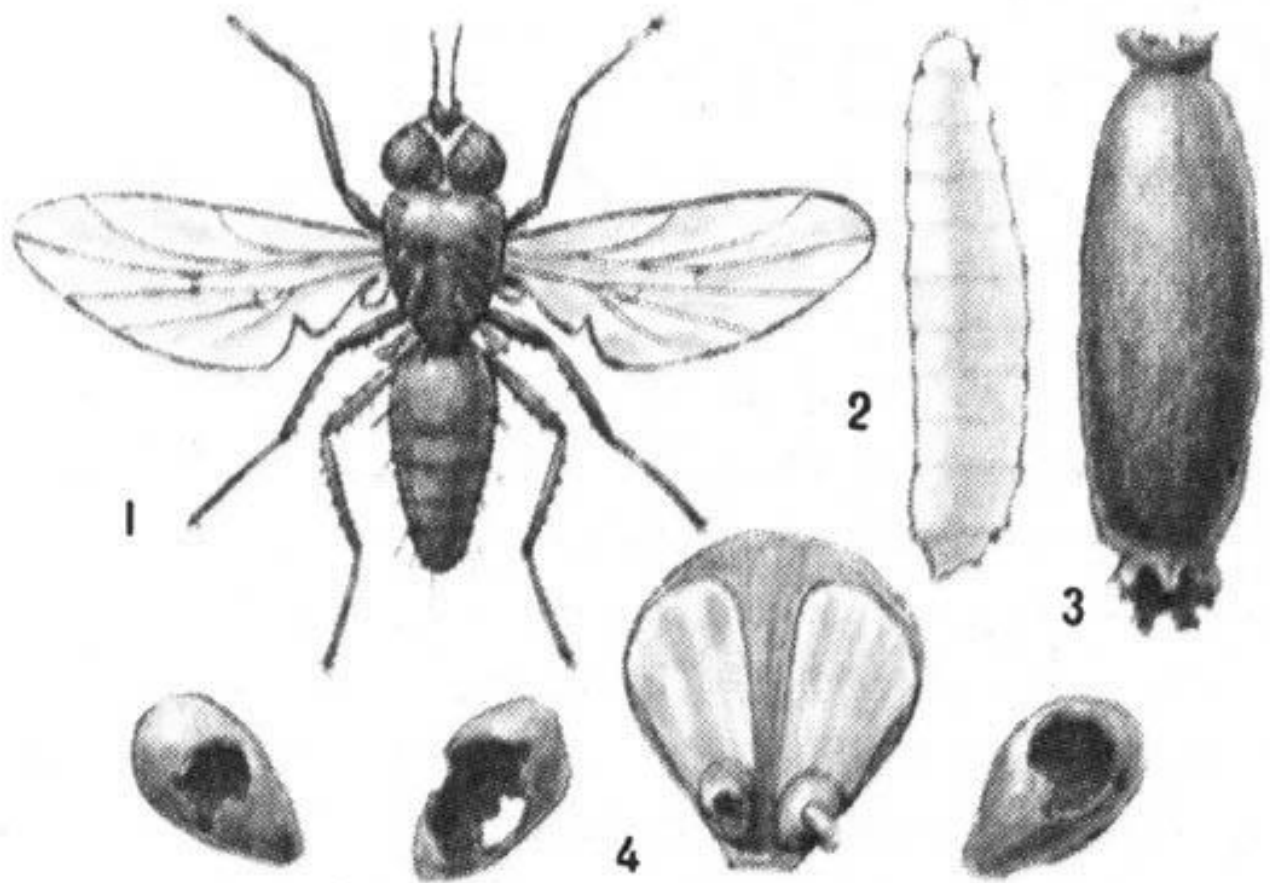

Рис. 153 Муха модринова: 1 — імаго (5–6 мм); 2 — личинка; 3 — пупарій; 4 — насіння пошкоджене личинками.

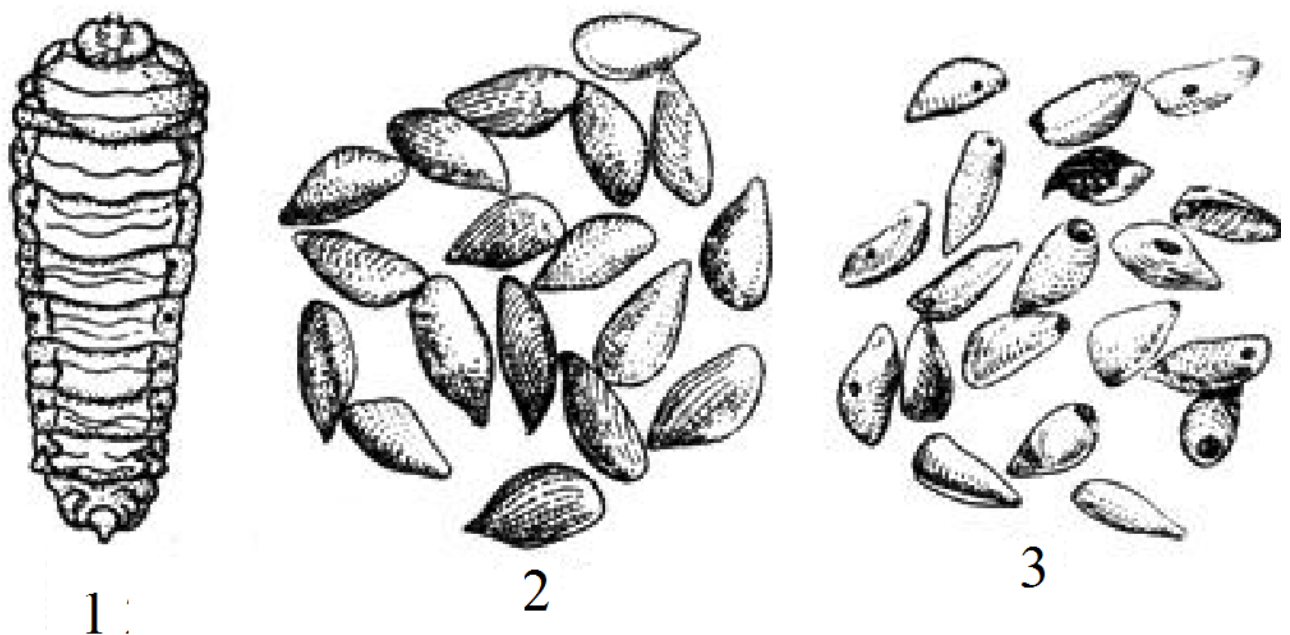

Рис. 154 Галиця ялинова насіннєва (до 2, мм): 1 — личинка; 2 — непошкоджене насіння; 3 — пошкоджене насіння.

Рис. 155 Рудий домовий вусач: 1 — імаго (16–25 мм); 2 — личинка.

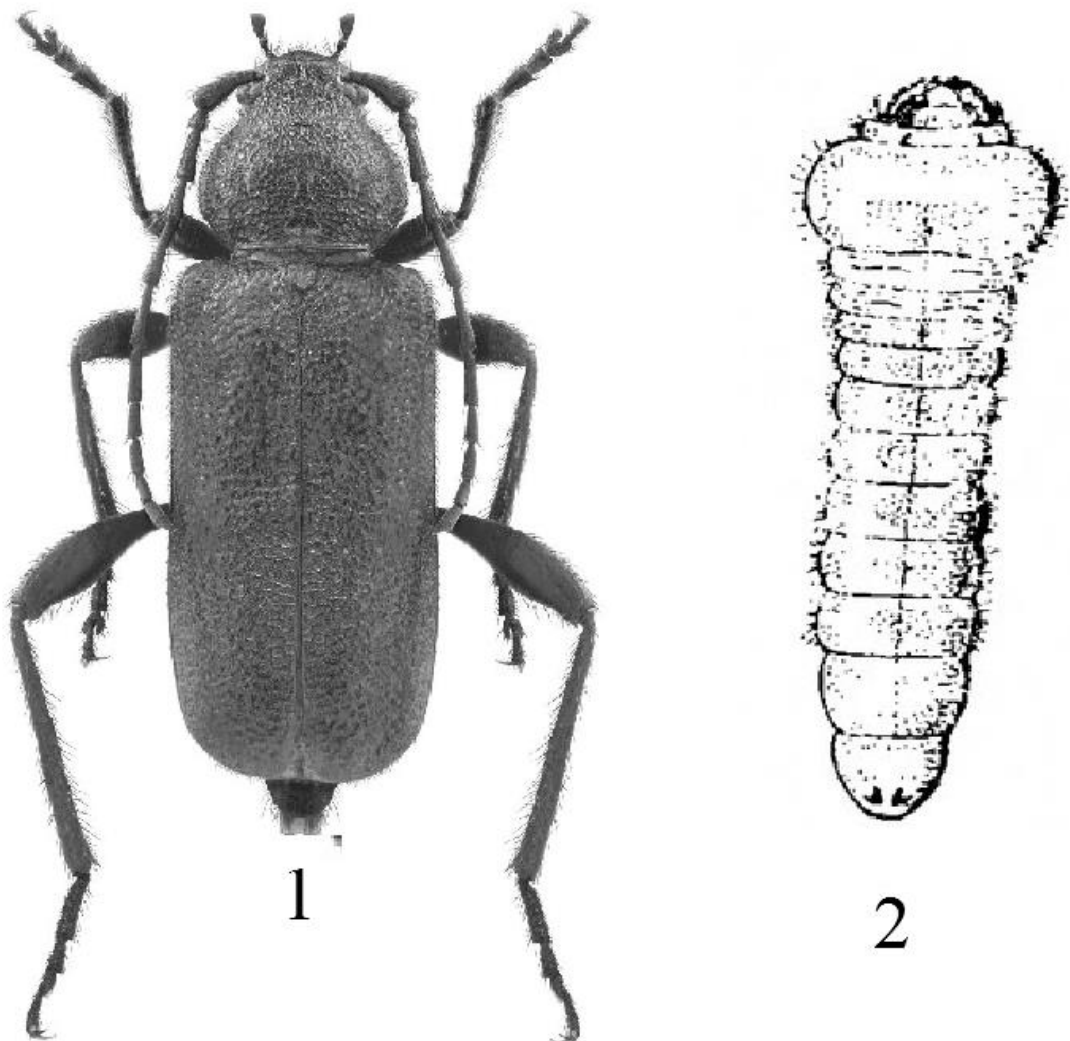

Рис. 156 Фіолетовий плескатий вусач: 1 — імаго (10–14 мм); 2 — личинка.

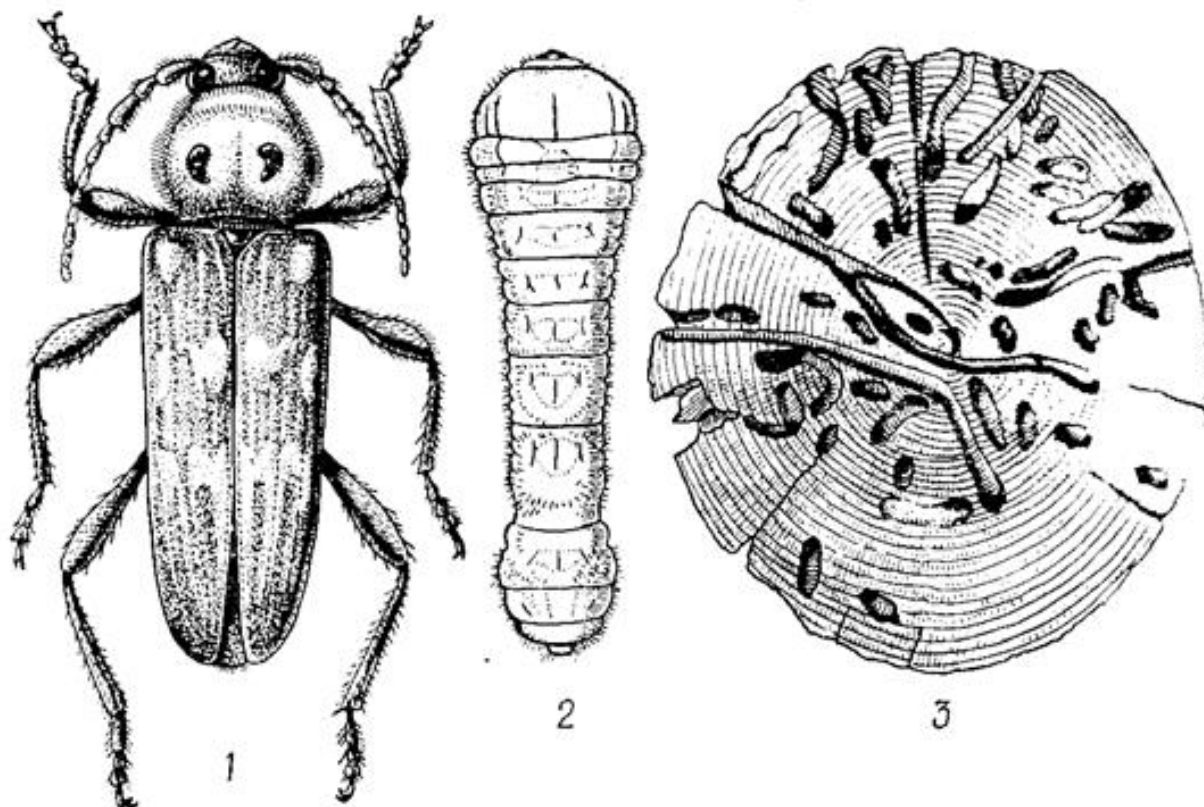

Рис. 157 Чорний (сірий) домашній вусач: 1 — імаго (19–25 мм); 2 — личинка; 3 — характер пошкодження.

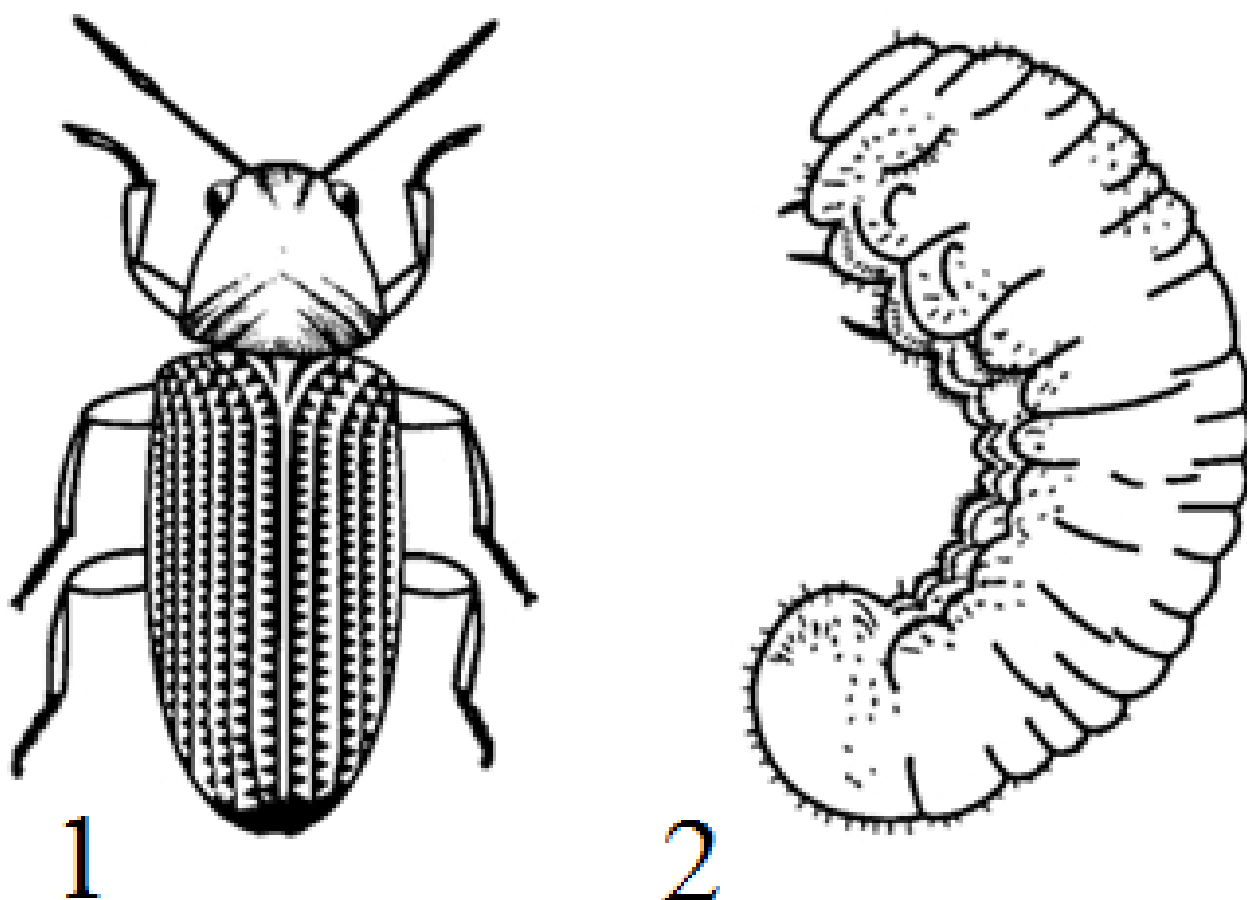

Рис. 158 Домашній точильник (шашіль): 1 — імаго (4–5 мм); 2 — личинка.

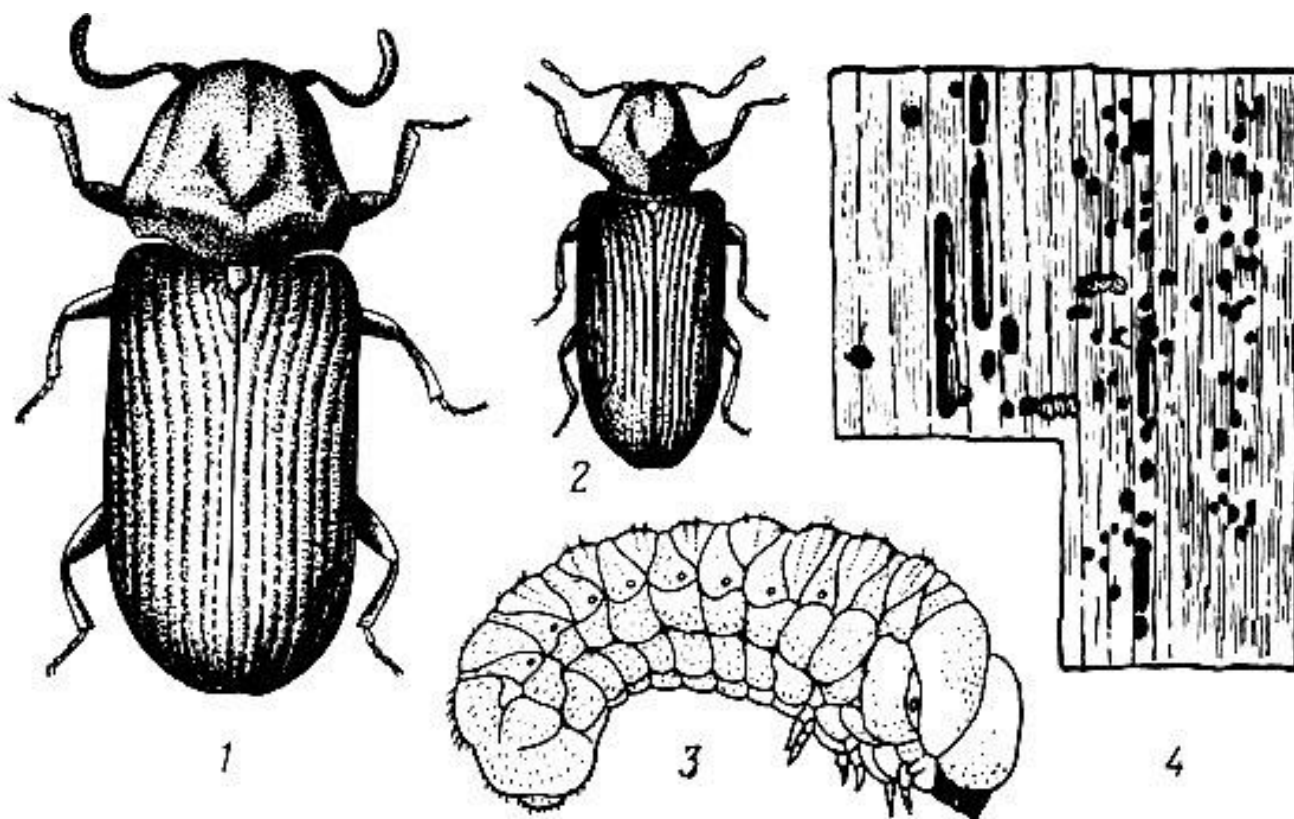

Рис. 159 Меблевий точильник (шашіль) (3–4 мм): 1 — імаго (самка); 2 — імаго (самець); 3 — личинка; 4 — характер пошкодження.

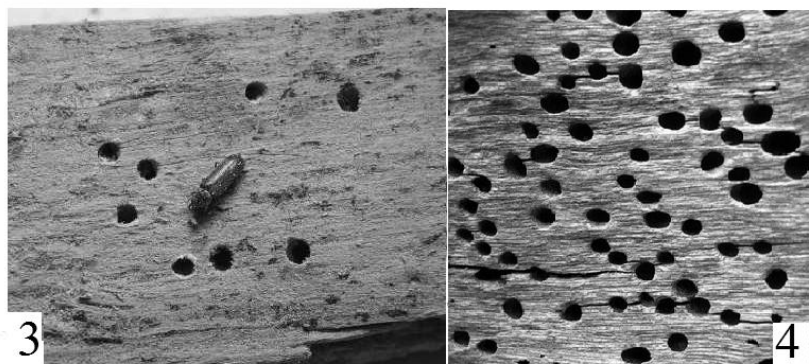
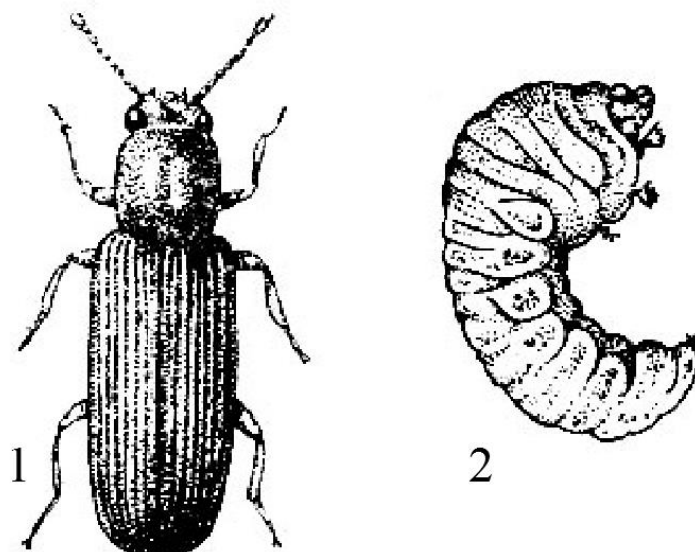

Рис. 160 Деревогриз борозенчастий: 1 — імаго (2,5–5,0 мм); 2 — личинка; 3, 4 — характер пошкодження.

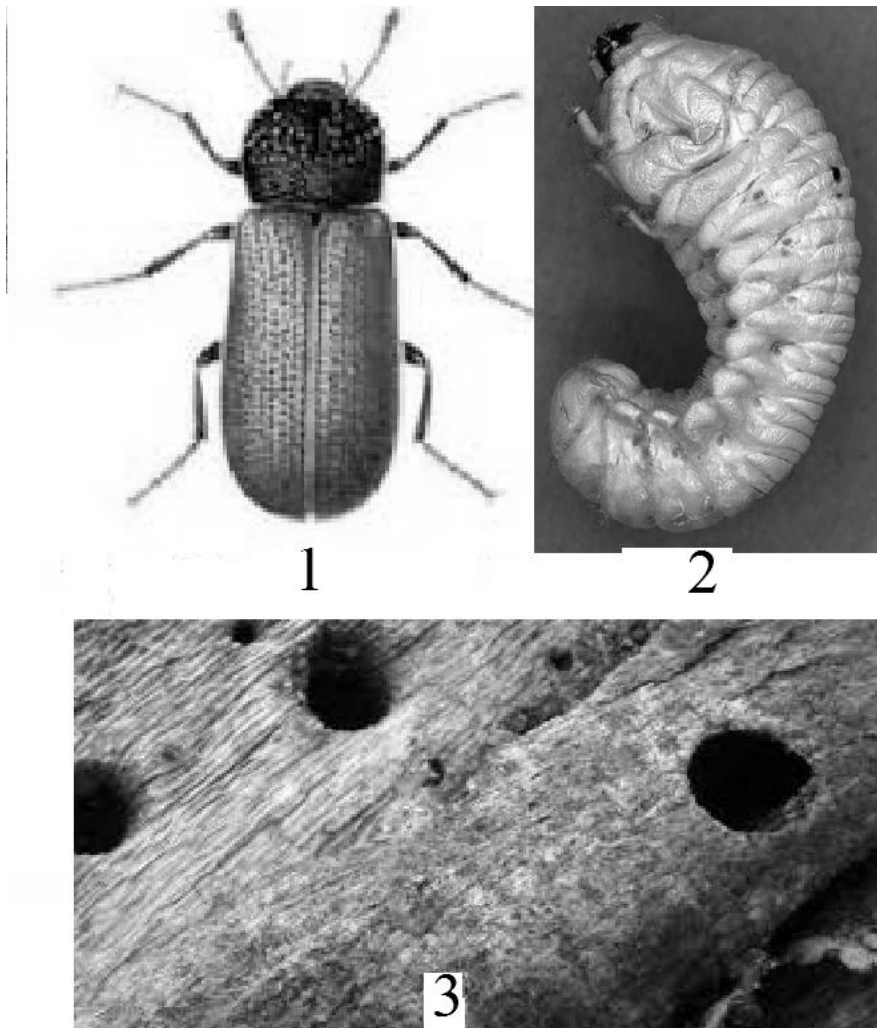

Рис. 161 Капорник-капуцин: 1 — імаго (8–14 мм); 2 — личинка;
3 — характер пошкодження.

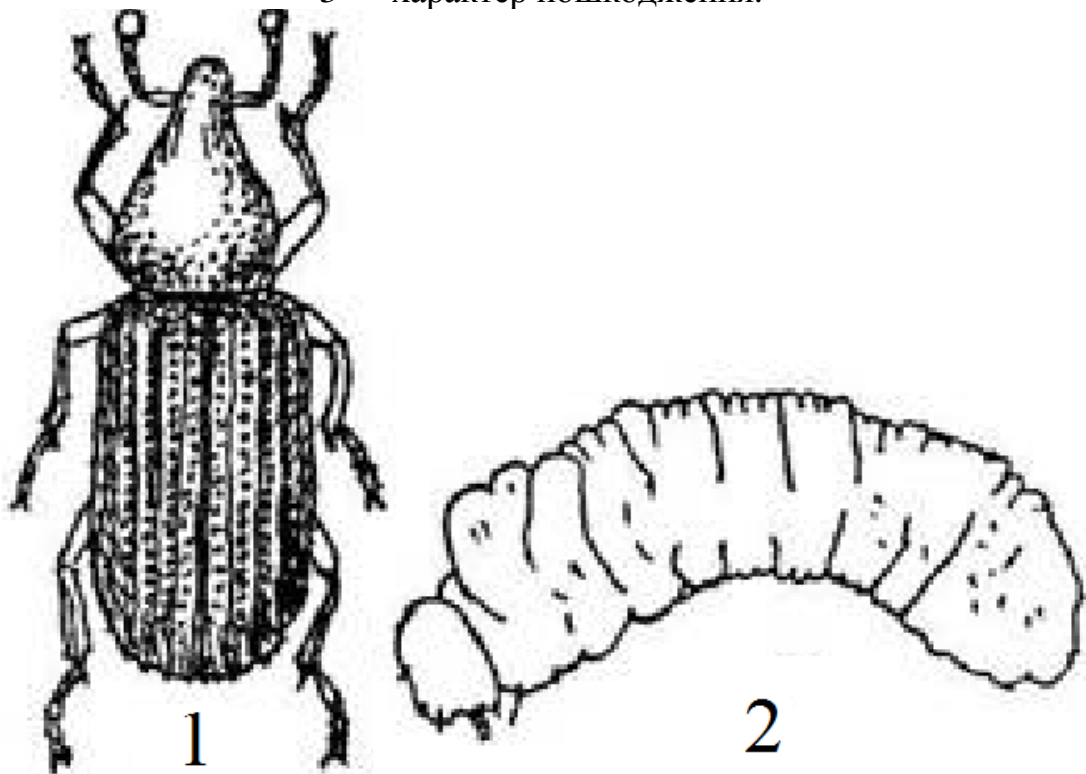

Рис. 162 Довгоносик-трухляк: 1 — імаго (до 3 мм); 2 — личинка.

Навчальне видання

Станкевич Сергій Володимирович
Леженіна Ірина Павлівна
Мешкова Валентина Львівна
Забродіна Інна Вікторівна
Байдик Галина Василівна
Сіроус Лідія Яківна
Герман Людмила Володимирівна

ЛІСОВА ЕНТОМОЛОГІЯ

Назви основних шкідників лісових насаджень

Навчальний посібник

За редакцією
Дизайн обкладинки С.В. Станкевича
Комп'ютерний набір і верстка С.В. Станкевича, І.М. Леженіної

Підп. до друку **??.??.**2023. Формат 60 × 84 1/16 Гарнітура Таймс.
Друк офсетний. Обсяг: 7,8 ум.-друк. арк., 7,2 обл.-вид. арк. Тираж 300.
Замовлення **???**
Навчальне видання